

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังในการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ

2.1.1 การกำเนิดกิจการลูกเสือ

2.1.2 การลูกเสือ

2.1.3 ขบวนการลูกเสือ

2.1.4 คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

2.1.5 กิจการลูกเสือในสถานศึกษา

2.1.6 การบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน

2.1.7 การจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน

2.2 กฎหมายเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ

2.2.1 พระราชบัญญัติลูกเสือ พุทธศักราช 2551

2.2.2 กฎกระทรวง

2.2.3 ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วย การปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ พุทธศักราช 2509

2.3 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.4 แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษา

2.4.1 เครื่องแบบและเครื่องหมายของลูกเสือและเนตรนารี

2.4.2 เครื่องแบบและเครื่องหมายของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิม

2.4.3 การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษา

2.4.4 การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษาสำหรับมุสลิม

2.4.5 พิธีการของลูกเสือและเนตรนารี

2.4.6 การจัดพิธีการต่าง ๆ ของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ

2.1.1 การกำเนิดกิจการลูกเสือ

กิจการลูกเสือได้กำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโลกที่ประเทศอังกฤษ เมื่อปี ค.ศ. 1907 (พ.ศ.2450) โดย Robert Stephenson Smyth Baden - Powell หรือที่เรียกท่านย่อ ๆ ว่า B.-P. (Good,1973 อ้างถึงใน อุดม กีก้อง, 2545) สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิสต์ (Sandhurst) ได้รับแต่งตั้งให้เป็นร้อยตรีในกองทัพบกอังกฤษและถูกส่งไปประจำการที่ประเทศอินเดียและแอฟริกา ขณะที่ท่านปฏิบัติหน้าที่ในแอฟริกา นั้น ชาวอังกฤษเกิดความขัดแย้งกับชนพื้นเมืองอยู่เนือง ๆ โดยเฉพาะชนพื้นเมืองที่ดุร้ายคือชนเผ่า อาซันติ ท่านได้รับคำสั่งให้ไปปราบปรามจนเป็นผลสำเร็จ ท่านได้ใช้ความสามารถในการสอดแนมและสะกดรอยในการปฏิบัติครั้งนี้ ท่านจึงได้แต่งหนังสือ Aids to Scouting เป็นหนังสือว่าด้วยการสอดแนมทางทหารที่ท่านจะใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรมทหาร ต่อมาได้เกิดสถานการณ์ตึงเครียดระหว่างอังกฤษกับพวกบัวร์ (Boer) ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษในแอฟริกาใต้ พวกบัวร์ล้อมเมืองนานถึง 217 วันท่านก็ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันเมืองซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อ ใช้สติปัญญาหาวิธีแก้ปัญหา โดยใช้เด็กอาสาสมัครช่วยเหลือกองทัพ ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวคอยส่งข่าวและเป็นยามรักษาการณ์จนได้รับความสำเร็จอย่างยิ่ง ทำให้ท่าน B.-P. เกิดความประทับใจในตัวเด็ก ๆ และเห็นว่าถ้าใช้เด็กให้ถูกทางแล้วจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างมหาศาล จึงริเริ่มตั้งขบวนการลูกเสือขึ้นในปีต่อมา และในปี พ.ศ.2441 ได้ตั้งกองลูกเสือขึ้นอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกในอังกฤษและได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ท่านมองการณ์ไกลว่าลูกเสือจะเป็นงานสำคัญที่จะทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองอย่างมาก เพราะจะเป็นการฝึกหัดและอบรมเด็ก ๆ ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ท่านจึงลาออกจากราชการทหารใน พ.ศ.2444 ท่านเดินทางรอบโลกเพื่อพบกับลูกเสือประเทศต่าง ๆ และเพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทั่วโลก ในปี ค.ศ.1907 (พ.ศ.2450) ท่าน B.-P. ได้รวบรวมเด็ก ๆ จำนวน 20 คนไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี นับว่าเป็นการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือครั้งแรกของโลก ท่านได้ทำการทดลองฝึกอบรมตามวิธีการของลูกเสือปรากฏว่าได้ผลดีสมความมุ่งหมายและ B.-P. ได้รับการยกย่องเป็นประมุขคณะลูกเสือโลก และกิจการเนตรนารีเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1916 (พ.ศ.2459) ในปี พ.ศ.2463 มีการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรกที่กรุงลอนดอน (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ,2537 : 35) สำหรับประเทศไทยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ เมื่อปี พ.ศ. 2453 ประเทศสยามตกอยู่ในภาวะที่วิกฤต ซึ่งในขณะนั้นกำลังเป็นสมัยที่มีการล่าเมืองขึ้นกันอยู่ทั่วไป พระองค์ทรงรู้ซึ่งถึงมหันตภัยทางการเมือง เพื่อให้ประเทศพ้นจากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงทรงวางแผนตั้งกองเสือป่าและกองลูกเสือขึ้น โดยทรงนำแนวคิดวิธีการของลูกเสือจากประเทศอังกฤษมาใช้จึงทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนากองเสือป่าขึ้น เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2454 เพื่อฝึกหัดข้าราชการพลเรือนทั้งหลายให้ได้เรียนรู้วิชาทหาร เพื่อเป็นกำลังสำรองในเวลาสงครามในยามสงบก็ได้ช่วยเหลือข้าราชการปราบปรามโจรผู้ร้าย หรือปราบจลาจล นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้คนรู้จักวินัย มีความรู้สึกรักพระเจ้าแผ่นดิน ประเทศชาติและศาสนาของตนเป็นการเริ่มต้นการส่งเสริมความสามัคคีปรองดองต่อกันและกันในหมู่พลเมือง ต่อมาวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2454 จึงทรงประกาศตั้งกองลูกเสือขึ้น โดยที่ทรงพระราชปรารภในการจัดตั้งกองลูกเสือขึ้นว่าเพื่อเป็นการฝึกหัดเด็กให้มีไหวพริบ อดทน รู้จักช่วยตนเอง รู้จักทำประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นการฝึกฝนทั้งในส่วน

จิตใจและร่างกายอีกด้วย กองลูกเสือกองแรกของประเทศไทยตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงหรือโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบัน บุคคลที่ถือว่าเป็น ลูกเสือคนแรก คือ นายซัพน์ บุณนาค ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถกล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือได้เป็นคนแรก (กรมวิชาการ, 2533 : 9)

2.1.2 การลูกเสือ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ลูกเสือ” หมายถึง เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิงที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ส่วนลูกเสือที่เป็นหญิงให้เรียกว่า “เนตรนารี”

การลูกเสือ หมายถึงกิจกรรมที่นำเอา วัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการของขบวนการลูกเสือมาใช้เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของวัตถุประสงค์คณะลูกเสือแห่งชาติไว้ในมาตรา 8 ความว่า “คณะลูกเสือแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรมให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า...”

จากประสบการณ์การเป็นทหารทำการรบในอาฟริกาและอินเดีย บี - พี ได้นำเด็กมาฝึกอบรม เพื่อช่วยในการสงคราม ได้ผลดียิ่ง บี - พี ได้เขียนหนังสือ คู่มือการสอดแนม (Aids to Scouting) จนได้รับความนิยมและเกิดความคิดว่า หากนำเด็กมาพัฒนาเพื่อช่วยงานของส่วนรวมจะก่อให้เกิด คุณประโยชน์อย่างยิ่ง เมื่อวันที่ 1 - 9 สิงหาคม พ.ศ.2450 (ค.ศ. 1907) บี - พี ได้นำเด็กชายจำนวน 20 คน อายุระหว่าง 9 - 15 ปีไปอยู่ค่ายพักแรม ที่เกาะบราวน์ซี ตอนใต้ของประเทศอังกฤษ ได้จัดให้เด็กทำกิจกรรมกลางแจ้ง การอยู่ค่ายพักแรม วิชาเชิงพราน การช่วยเหลือตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น การศึกษาภูมิประเทศ และธรรมชาติ ในการอยู่ค่ายพักแรมสุดยอดของกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวันจะมารวมอยู่ที่การชุมนุมรอบกองไฟ ซึ่ง บี - พี ถือว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหลาย จบการชุมนุมรอบ กองไฟด้วยการเล่านิทาน (Campfire yarn) ซึ่งส่วนใหญ่ บี - พี จะเล่าเรื่องการผจญภัยในชีวิตจริงของตนเอง หลังจากการอยู่ค่ายพักแรมแล้ว พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ช่วยเหลือตนเองและบิดา มารดา เป็นที่ชื่นชมของบิดา มารดา ทำให้ บี - พี เกิดแรง บันดาลใจ นำประสบการณ์ที่ได้ครั้งนั้นมาเขียนเป็นคู่มือการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชื่อ การลูกเสือสำหรับเด็กชาย (Scouting for Boys) ในปี พ.ศ. 2451 (ค.ศ.1908) คำว่า Scouting จึงเกิดขึ้นในความหมายของการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ให้สามารถช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่น รักษาดี บ้านเมือง เป็นพลเมืองดี ฯลฯ หลังจากที่หนังสือการลูกเสือสำหรับเด็กชาย (Scouting for Boys) ได้แพร่หลายเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดกิจการลูกเสือขึ้นในหลายประเทศกระจายไปทั่วโลกดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปี ลูกเสือไทย เล่ม 1, 2554 : 23)

2.1.3 ขบวนการลูกเสือ

ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ (บี - พี) ได้ให้ความหมายของ ขบวนการลูกเสือ (Scout Movement) ว่า “ขบวนการลูกเสือ เป็นขบวนการที่เจริญเติบโตขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยมีได้เป็นองค์กรที่เกิดขึ้น

ตามแผนการแต่อย่างใด เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องโดยแท้ มิได้มีการบังคับ หรือชี้แนะอย่างใดทั้งสิ้น”

“ความมุ่งหมายของขบวนการลูกเสือในเรื่องการบริหารจัดการ คือ การกระจายอำนาจออกไปจากส่วนกลางให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อหลีกเลี่ยงความล่าช้าที่เกิดขึ้นกับการบริหารราชการ และพยายามที่จะให้อิสรภาพในการบริหารแก่หน่วยงานท้องถิ่นให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ขบวนการของเราเป็นขบวนการที่มีลักษณะเป็นพี่น้องกัน มากกว่าที่จะเป็นองค์กรที่เป็นทางการและขับเคลื่อนไปด้วยรัก ความปรารถนาดี ความซื่อสัตย์ต่อองค์กรโดยความบริสุทธิ์ใจของมวลสมาชิก โดยมีต้องพึ่งพากฎเกณฑ์ข้อบังคับที่เป็นทางการแต่อย่างใดทั้งสิ้น”

“เริ่มด้วยการที่ข้าฯ เกิดมีความคิด (เรื่องลูกเสือ) แล้วข้าฯ ก็เห็นว่ามันเป็นความคิดที่ดี มีประโยชน์ ควรลงมือทำเป็นอย่างยิ่ง บัดนี้ก็เกิดเป็นขบวนการลูกเสือกระจายไปทั่วโลก แต่ถ้าพวกท่าน ไม่ระมัดระวังให้ดีละก็ขบวนการลูกเสืออาจจะเหลือแต่เพียงโครงสร้าง (ซาก) ขององค์กรลูกเสือเท่านั้น”

จากคำกล่าวของ บี - พี พอจะสรุปได้ว่า ขบวนการลูกเสือ หมายถึง ขบวนการของเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรม ให้การศึกษาพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์ หลักการ และวิธีการ ตามที่ซึ่งผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกได้ให้ไว้ โดยเน้นความเป็นอิสระในการบริหาร ความ ซื่อสัตย์ ความปรารถนาดีต่อองค์กรและความเป็นพี่น้องกันของมวลหมู่สมาชิก

หลังจากที่ บี - พี ได้นำเด็กไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ถือว่าเป็นการเริ่มต้นกิจการลูกเสือ บี - พี ได้เขียนหนังสือ การลูกเสือสำหรับเด็กชาย (Scouting for Boys) เผยแพร่ความคิดในเรื่องขบวนการลูกเสือนี้ และได้รับความนิยมจากประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ เป็นต้นว่า แคนาดา นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย อินเดีย ฯลฯ สำหรับประเทศไทย เป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มที่ 3 นอกเครือจักรภพ ได้นำเอาแนวทางของขบวนการลูกเสือมาดำเนินการ และรัฐถือเป็นนโยบายที่สำคัญในการใช้ขบวนการลูกเสือเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยนำขบวนการลูกเสือนี้เข้าสู่ระบบการศึกษา

ขบวนการลูกเสือได้แพร่ขยายไปทั่วโลก ได้มีการจัดงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรก ณ โอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ.2463 (ค.ศ.1920) ได้มีการจัดตั้งสำนักงานลูกเสือนานาชาติ (Boy Scout International Bureau) เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2463 (ค.ศ.1920) และได้เปลี่ยนเป็นสำนักงานลูกเสือโลก (World Scout Bureau) เมื่อปี พ.ศ.2504 (ค.ศ.1961) ปัจจุบันมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีประเทศสมาชิกขององค์กรลูกเสือโลก จำนวนกว่า 160 ประเทศ (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 1, 2554 : 45) และสำหรับองค์กรลูกเสือมุสลิมนานาชาติ (International Union of Muslim Scout, IUMS) ได้รับมติจัดตั้งและทำหน้าที่เป็นองค์กรผู้แทนประเทศมุสลิมในกิจการลูกเสือโลก (WOSM) จากการประชุมใหญ่ สมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 33 ณ กรุงเทปฯ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2536 ปัจจุบันสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองญิดดะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย (ศุภริย์ สะเริ่ม,ม.ป.ป. : 4)

2.1.4 คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

คำปฏิญาณของลูกเสือ หมายถึง คำมั่นสัญญาที่ลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือได้ให้ไว้ในพิธีการทางการลูกเสือหรือได้ให้ไว้แก่ผู้อื่นและตนเอง ซึ่งทุกคนต้องจดจำและปฏิบัติตามคำปฏิญาณอย่างเต็มความสามารถ

ลูกเสือสำรอง กล่าวคำปฏิญาณ ดังต่อไปนี้

ข้าสัญญาว่า

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะยึดมั่นในกฎของลูกเสือสำรอง และบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นทุกวัน

ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือวิสามัญ ลูกเสือชาวบ้าน และบุคลากรทางการ

ลูกเสือ กล่าวคำปฏิญาณว่า “ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า”

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

1) ความเป็นมา

จากหนังสือเสือป่าและลูกเสือในประวัติศาสตร์ ตอน 1 ของ จมื่นอมรรตรุณรักษ์ (แจ่ม สุนทรเวช, 2514) กล่าวว่า “การกล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือไทย เริ่มขึ้นครั้งแรก เมื่อนักเรียนมหาดเล็กหลวงชีพน์ บุณนาค ภายหลังต่อมาได้รับพระราชทานยศเป็น นายลิขิต สารสนอง ซึ่งในเวลานั้นกำลังเป็นนักเรียนมหาดเล็กหลวง รุ่งใหญ่ พอถึงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2454 เป็นวันที่เสด็จออกขุนนางที่พระที่นั่งอภิเศกดุสิต หลวงอภิรักษ์ราชฤทธิ์ ได้นำตัว น.ร.ม.ชีพน์ ไปคอยเฝ้ารับเสด็จที่ท้องพระโรงพระที่นั่งอัมพรสถาน เวลา 16.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จลงจากอัมพรสถานขึ้นบนลงมาที่ท้องพระโรง หลวงอภิรักษ์ฯ จึงทูลเบิกตัว น.ร.ม.ชีพน์ บุณนาค ที่ได้นำตัวอย่างที่ตั้งเครื่องแบบลูกเสือมาถวายทอดพระเนตรตามพระราชประสงค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเข้าไปใกล้ ทรงเอื้อมพระหัตถ์ ไปเปิดหมวกที่บังหน้าอยู่ ทรงทักว่า “ไอ้ชีพน์ดอกกรี้” ต่อมาจึงมีพระราชดำรัสถาม น.ร.ม.ชีพน์ ว่า “เองท่องคำ สาบาลของลูกเสือได้รึเปล่า” น.ร.ม.ชีพน์ จึงยึดตัวตรง ยกมือแตะหมวกในท้าววันทยะหัตถ์ กราบบังคบทูลว่า “ข้าพระพุทธเจ้า ได้ท่องมาแล้ว” และลงมือกล่าวคำสาบาล คือ

1. ข้าจะมีใจจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. ข้าจะตั้งใจประพฤติตนให้สมควรเป็นลูกผู้ชาย
3. ข้าจะประพฤติตนตามข้อบังคับและแบบแผนลูกเสือ

หลังจากนั้นได้มีการนำคำสาบานมาใช้เป็นคำปฏิญาณของลูกเสือ โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับ คณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับคำปฏิญาณของลูกเสือโลก (Scout Promise) ที่ ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ ได้กำหนดไว้

2) กฎของลูกเสือ (Scout Law)

กฎของลูกเสือ หมายถึง ข้อปฏิบัติที่ลูกเสื่อยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนและ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคนดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

กฎของลูกเสือไทย มีดังต่อไปนี้

กฎของลูกเสือสำรอง

ข้อ 1 ลูกเสือสำรองทำตามลูกเสือรุ่นพี่

ข้อ 2 ลูกเสือสำรองไม่ทำตามใจตนเอง

กฎของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือวิสามัญ ลูกเสือชาวบ้าน และบุคลากรทางการลูกเสือ

ข้อ 1 ลูกเสือน่าเชื่อถือได้

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเชื่อตรงต่อผู้มี

พระคุณ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

3) ความเป็นมา

ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ ได้พิมพ์หนังสือ “การลูกเสือสำหรับเด็กชาย” (Scouting for Boys) ซึ่งเขียนขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ.2451 (ค.ศ.1908) ได้ระบุกฎของลูกเสือไว้ดังต่อไปนี้

1. A Scout honour is to be trusted.

2. A Scout is loyal.

3. A Scout's duty is to be useful and to help others.

4. A Scout is a friend to all, and a brother to every other Scout, no matter to what social class the other belongs.

5. A Scout is courteous.

6. A Scout is a friend to animals.

7. A Scout obeys orders.

8. A Scout smiles and whistles.

9. A Scout is thrifty.

ในปี พ.ศ.2454 (ค.ศ.1911) ลอร์ด เบเดนโพเอลล์ ได้ปรับปรุงและพิมพ์หนังสือ “การลูกเสือสำหรับเด็กชาย” อีกครั้ง และได้เพิ่มกฎขึ้นมาอีกหนึ่งข้อ คือ 10 . A Scout is clean in thought, word and deed. สมาคมลูกเสือประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้นำเอาคำปฏิญาณ (Scout Promise) มาใช้เป็นคำปฏิญาณของสมาคมลูกเสือ และยังได้ต่อเนื่องมาถึง กฎของลูกเสือ (Scout Law) ด้วย หลังจากนั้น คำปฏิญาณและกฎ (Promise and Law) จึงได้กระจายอย่างแพร่หลายไปยังสมาคมลูกเสือ ต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งแต่ละประเทศอาจปรับคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือได้ตามความเหมาะสม

พลเรือเอก สุชาติ กลศาสตร์เสนี (2553) ได้กล่าวถึง ภารกิจของการลูกเสือ (Mission Statement) ของ ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ (บี - พี) ว่า “กฎของลูกเสือเป็นศูนย์รวมใจของ ความมีระเบียบวินัยของพวกเราชาวลูกเสือทั้งหลาย กฎของลูกเสือจะไม่ใช้คำว่า “ห้าม” ปฏิบัติสิ่งใด ๆ กับเด็ก ๆ แต่ จะใช้คำว่า “ให้” ประพฤติปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ แทน

กฎของลูกเสือมีไว้เพื่อเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนของลูกเสือทั้งหลาย มิได้มีไว้เพื่อ “ห้ามหรือบังคับ” มิให้เด็ก ๆ ประพฤติตนไม่ดีไม่ถูกต้องตามแบบของพวกเขา” สำหรับประเทศไทย นายเพ็ญ สุวรรณมาลิก (2475) ได้มีการแปล คำปฏิญาณของลูกเสืออังกฤษ มีข้อความดังต่อไปนี้

คำปฏิญาณ

1. ลูกเสือจะต้องพร้อมแล้วที่จะเสียสละ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อเทิดทูน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นที่สักการะสำคัญยิ่งของพวกเรา
2. การที่จะทำตนให้สมควรที่เป็นลูกผู้ชาย ก็คือการกระทำตนให้พร้อมที่จะช่วยเหลือ ผู้อื่นตลอดจนประเทศชาติของตน

กฎของลูกเสือ 10 ประการ

1. ต้องเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้
2. ต้องเป็นผู้มีความซื่อตรงและจงรักภักดีต่อผู้มีพระคุณ
3. ต้องเป็นผู้ที่พยายามกระทำตนให้เป็นประโยชน์
4. ต้องเป็นมิตรแก่ชนทั่วไป
5. ต้องเป็นผู้มีมารยาทดีแก่คนทุกชั้น
6. ต้องเป็นผู้มีเมตตากรุณาต่อสัตว์
7. ต้องเป็นผู้เชื่อฟังคำสั่งบิดามารดาและผู้บังคับบัญชาโดยสุจริตภาพ
8. ต้องเป็นผู้มีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก
9. ต้องเป็นผู้มีธรรมาจริยธรรม
10. ต้องเป็นผู้ประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ

ในปี พ.ศ.2509 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ และได้ใช้จนถึงปัจจุบัน

จากเอกสารภารกิจของการลูกเสือ (Mission Statement) ของสำนักงานลูกเสือภาคพื้น เอเชีย-แปซิฟิก ได้กล่าวถึงว่า “การลูกเสือวางอยู่บนรากฐานของระบบคุณธรรมหรือหลักการชีวิตอันทรงคุณค่า (Value System) อันได้แก่ หน้าที่ต่อพระผู้เป็นเจ้า (Duty to God)

หน้าที่ต่อผู้อื่น (Duty to Others) และหน้าที่ต่อตนเอง (Duty to self) ซึ่งสำหรับเด็กและเยาวชน หลักการชีวิตนี้ได้รับการแปลความออกมาเป็นคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ (Promise and Law) เป็นความมุ่งมั่นตั้งใจจริงของลูกเสือแต่ละคนด้วยความสมัครใจ (คำปฏิญาณ) เป็นความตั้งใจจริงของลูกเสือทุกคนที่จะประพฤติปฏิบัติตนตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ของลูกเสือ (กฎของลูกเสือ) โดยใช้ระบบคุณธรรมที่อยู่บนรากฐาน ของคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

4) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ใช้ในโอกาสต่อไปนี้

- วันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ 1 กรกฎาคม ของทุกปี
- พิธีเข้าประจำกองของลูกเสือประเภทต่าง ๆ
- พิธีการต่าง ๆ (นอกเหนือจากพิธีเข้าประจำกอง) เช่น พิธีประดับเครื่องหมายใน

หลักสูตร

- พิธีปิดการฝึกอบรมลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
- พิธีประดับเครื่องหมายวุฒิบัตรของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
- ในโอกาสอื่น ๆ ที่สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในกิจการของลูกเสือ

(สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 1, 2554 : 47-51)

2.1.5 กิจการลูกเสือในสถานศึกษา

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากตั้งกองลูกเสือเพื่อฝึกผู้ใหญ่พระองค์ดำริที่จะฝึกฝนเด็กชายที่อยู่ในวัยเยาว์ โดยทรงให้มีการสอนและฝึกอบรม ณ โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบัน) เป็นแห่งแรกและทรงสอนด้วยพระองค์เองกิจการลูกเสือไทยจึงเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2454 เป็นต้นมา และได้ทรงพระราชทานคำขวัญให้กับลูกเสือไทยว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” ทรงโปรดเกล้าให้มีสภากรรณการกลางขึ้นเพื่อใช้ดำเนินการกิจการลูกเสือลูกเสือในสมัยนี้เน้นการฝึกแบบทหาร การป้องกันชาติความมีระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) นักเรียนที่ศึกษาวิชาครบตามหลักสูตรและสอบไล่ได้ตามที่กำหนด ก็โปรดเกล้าพระราชทานประกาศนียบัตร มีการพระราชทานธงประจำกองแก่ลูกเสือตามความเหมาะสม

ต่อมาในรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงส่งเสริมกิจการลูกเสือโดยส่งลูกเสือตัวแทนของประเทศไปร่วมชุมนุมลูกเสือนานาชาติ ส่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญไปอบรมต่างประเทศ และได้มีประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเสียใหม่ โดยยุบกรมการสภากรรณการจัดการลูกเสือมณฑลและให้มีคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดแทน หลังจากนั้นได้ตั้งกองลูกเสือขึ้นให้อยู่ในความควบคุมของกรมพลศึกษาและตั้งเหล่าลูกเสือเหล่าสมุทรเสนาขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 8 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนันตมหิตล เกิดวิกฤตการณ์ภายในประเทศกิจการลูกเสือได้หยุดชะงักลง ทางรัฐบาลได้จัดตั้งยุวชนทหารขึ้นมาซ้อนกับกิจการลูกเสือพระองค์ทรงกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานให้ตราประจำลูกเสือแห่งชาติขึ้น

ในรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้โปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติลูกเสือ พุทธศักราช 2490 ขึ้นแทน โดยกำหนดให้นักเรียนชายทุกคนเป็นลูกเสือและการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับชั้นมีคะแนนและเครื่องหมายตำแหน่งมอบให้ปี พุทธศักราช 2501 ได้มีการจัดตั้งกองลูกเสือสำรองชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 7 เรียนหลักสูตรลูกเสือสามัญตามแผนการศึกษาชาติสมัยนั้น

ในปีพุทธศักราช 2507 ได้ตราข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือ และได้กำหนดให้นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เรียนวิชาพิเศษลูกเสือ และได้กำหนดให้นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 เรียนวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญการเรียนการสอนจัดในรูปแบบกิจกรรมเลือกแต่เดิมได้กำหนดให้วิชาลูกเสือมีการวัดผลเป็นคะแนนและเมื่อเห็นว่าการเรียนกิจกรรมลูกเสือเป็นการเลือกเรียนตามความสมัครใจ จึงประกาศให้วิชาลูกเสืออยู่นอกหลักสูตรบังคับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 เป็นต้นมา การลูกเสือในโรงเรียนไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก ต่อมาการลูกเสือและรูปแบบของการลูกเสือกลับมามีบทบาทต่อความมั่นคงของชาติ โดยนำเอาหลักการและวิธีการลูกเสือไปอบรมผู้ใหญ่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป คือ อบรมลูกเสือชาวบ้าน ทำให้คุณค่าของลูกเสือได้วิวัฒนาการอีกทิศทางการหนึ่งอย่างน่าอัศจรรย์ยิ่ง และอาจกล่าวได้ว่าประเทศชาติอยู่รอดจากลัทธิอันไม่พึงปรารถนาได้เพราะการลูกเสือเป็นส่วนสำคัญ แต่ในระบบโรงเรียนความสำคัญของลูกเสือชบเซาเห็นได้อย่างชัดเจน

เวลาผ่านมาจนปีพุทธศักราช 2526 ในการประชุมสภาลูกเสือครั้งที่ 10 ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดได้ตระหนักว่า การลูกเสือเป็นกิจกรรมที่ติดอยู่แล้วทำไมในระบบการศึกษาไม่ส่งเสริม จึงได้เสนอแนวคิดในที่ประชุมและที่ประชุมมีมติรับหลักการว่าให้วิชาลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับในหลักสูตรชั้นประถมศึกษา ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงสั่งให้กรมวิชาการร่วมกับกรมพลศึกษาจัดทำหลักสูตรการสอนวิชาลูกเสือขึ้นไปในปีพุทธศักราช 2528 โดยจัดให้มีหน่วยการเรียนรู้มุ่งไปที่ทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติและไม่ต้องแต่งเครื่องแบบลูกเสือและกำหนดว่าวิชาลูกเสือที่บังคับเรียนมีหน่วยการเรียนรู้ไม่ต้องแต่งเครื่องแบบลูกเสือได้ในระดับประถมศึกษาวิชาลูกเสือได้บรรจุไว้ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กิจกรรมสร้างนิสัย การดำเนินงานดังกล่าวไม่บรรลุหลักการและจุดประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรมวิชาการและกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอีกครั้งโดยให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับ (น้ำเชื่อม ยัมฤทธิ์, 2540 : 12-14)

2.1.6 การบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน

การปฏิบัติงานกิจการใด ๆ ก็ตามจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อผู้ร่วมดำเนินการในกิจการนั้น ๆ ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายวัตถุประสงค์อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เข้าใจถึงหลักการ ดังเช่น ชูศรี ต้นพงศ์ (2544 : 8) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยสิ่งที่สำคัญก็คือสิ่งที่ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างก่อนการจัดการเรียนรู้ก็คือจุดหมายและหลักการของหลักสูตร การปฏิบัติงานกิจการในโรงเรียนก็เช่นกัน จะต้องมีความหมาย ๑ คนช่วยกันจัดวางแผน ดูแลควบคุม ให้งานภายใน หน่วยงานดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เห็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เรียบร้อย และรอบคอบ โดยประหยัดทั้งกำลังคนกำลังงาน กำลังเงิน และทรัพยากรอื่น ๆ ได้ และได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทุกประการ (รุ่ง พูลสวัสดิ์,ม.ป.ป. : 1 อ้างถึงในตำราสวัสดิ์ ปทุมมาส,2555 : 31)

ดังนั้นการปฏิบัติงานในองค์กรใด ๆ ก็ตามย่อมต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญคือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการที่เหมาะสม บางครั้งอาจมีเวลาการประสานงานความสัมพันธ์ทั้งภายใน และภายนอกองค์กรประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน หากขาดอย่างหนึ่งอย่างใดย่อมจะมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กรได้เช่นเดียวกัน กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 4 อ้างถึงในตำราสวัสดิ์ ปทุมมาส,2555 : 31) ที่กล่าวว่า การบริหารงาน หมายถึง ความพยายามที่จะใช้ทรัพยากรให้มีประโยชน์มากที่สุด และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานกิจการลูกเสือก็เช่นเดียวกัน เพื่อให้กิจการลูกเสือได้ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลูกเสือ และอุดมการณ์ของลูกเสือ จึงได้มีการปฏิบัติงานและการบังคับบัญชาตามโครงสร้างของคณะลูกเสือแห่งชาติได้ 3 ระดับ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, 2537 : 16-19) คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ แต่เมื่อพิจารณาการบังคับบัญชาขงานลูกเสือโดยทั่วไปสามารถแบ่งการบังคับบัญชาตามองค์กรต่าง ๆ ได้ 5 ระดับ ดังนี้

1. องค์กรระดับชาติ ได้แก่ สภาลูกเสือแห่งชาติ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ และกองการลูกเสือ
2. องค์กรระดับจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการลูกเสือจังหวัด
3. องค์กรระดับอำเภอ ได้แก่ คณะกรรมการลูกเสืออำเภอ
4. องค์กรระดับสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาหรือโรงเรียนต่าง ๆ ทุกสังกัด
5. องค์กรระดับอื่นๆ ได้แก่ เขตการศึกษา 1-12 สโมสรลูกเสือและกรุงเทพมหานคร

ดังนั้นการปฏิบัติงานตามโครงสร้างของคณะลูกเสือแห่งชาติได้ปฏิบัติงานและบังคับบัญชาตามระดับ และให้มีบทบาทอำนาจตามหน้าที่ระดับนั้น ๆ เช่น การบังคับบัญชาระดับชาติ มีเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชา การบังคับบัญชาขงานระดับอำเภอมีศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชา การบังคับบัญชาขงานระดับสถานศึกษา มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาและการบังคับบัญชาขงานในระดับอื่น ๆ มีผู้ปฏิบัติของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นผู้บังคับบัญชา

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือทุกระดับ จำเป็นต้องประสานงานร่วมมือกันและดำเนินการพัฒนา เพื่อให้บรรลุอุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของการลูกเสือที่มุ่งสร้างสรรค์เยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ องค์กรที่มีส่วนสำคัญและใกล้ชิดกับลูกเสือมากที่สุดและเป็นผู้จัดการดำเนินการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือโดยตรง คือ องค์กรระดับสถานศึกษาที่นำหลักการ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของการลูกเสือนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องโดยที่องค์กรระดับอื่น ๆ เป็นฝ่ายสนับสนุนช่วยเหลือ และส่งเสริมทุกด้านดังนั้นบทบาท อำนาจ และหน้าที่ขององค์กรระดับสถานศึกษาจึงถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จก้าวหน้าของกิจการลูกเสือ

ซึ่งโดยปกติแล้วการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือในโรงเรียนจะมีกรรมการลูกเสือซึ่งเรียกว่า กรรมการกลุ่มลูกเสือ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, 2537 : 26) ประกอบด้วย

บุคคลภายนอกที่สนใจในกิจกรรมลูกเสือ ลูกเสือเก่า และผู้ปกครอง โดยมีผู้กำกับกลุ่มเป็นประธาน นอกจากนี้ยังมีที่ประชุมนายหมู่ลูกเสือ หรืออาจเรียกว่ากรรมการกองลูกเสือ โดยมีหัวหน้านายหมู่ลูกเสือเป็นประธาน มีนายหมู่ลูกเสือเป็นกรรมการ และมีผู้กำกับเป็นที่ปรึกษา

สำหรับคณะกรรมการการดำเนินงานกิจการลูกเสือในโรงเรียน ไม่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับ คณะลูกเสือแห่งชาติ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องกำหนดเป็นระเบียบขึ้น เพื่อให้กิจการลูกเสือของโรงเรียนดำเนินไปด้วยดี เกิดความคล่องตัว จึงควรมีการแต่งตั้งกรรมการดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่โรงเรียนเลือกและแต่งตั้ง	เป็นประธานกรรมการ
ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	เป็นรองประธาน ฯ
ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ	กรรมการ
รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ	กรรมการ
ผู้กำกับลูกเสือ	กรรมการ
รองผู้กำกับลูกเสือ	กรรมการ
เจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียน	กรรมการ
ผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับการแต่งตั้ง	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิที่โรงเรียนแต่งตั้ง	กรรมการ
ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ 1 คน	กรรมการและเลขานุการ

2.1.7 การจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน

การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีตามหลักสูตรแต่ละชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดต้องยึดตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและตรงตามหลักสูตรของแต่ละประเภท ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งควรมีกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการสอนลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษา ควรจัดให้มีการประชุมกองทุกครั้ง ก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรมการสอน เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเองโดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 พิธีเปิด (เชิญธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

1.2 เกมหรือเพลงทำให้เกิดความสนุกสนาน เป็นการอบอุ่นร่างกายก่อนปฏิบัติกิจกรรมอาจใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องสวดคล้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อหาเสมอไป

1.3 การปฏิบัติกิจกรรม เน้นการปฏิบัติเป็นฐานโดยใช้ระบบหมู่ เพื่อสะดวกต่อการเรียนการสอน ตลอดจนการควบคุมดูแล ตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไข

1.4 การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ ควรเน้นเรื่องง่าย ๆ และสรุปให้ลูกเสือเข้าใจว่ามีประโยชน์อย่างไร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความกล้าหาญอดทน ฯลฯ

1.5 พิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ เชิญธงลง เลิก)

2. การวัดผลประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีในสถานศึกษา ซึ่งในสถานศึกษาจะต้องมีการวัดผล ประเมินผลกิจกรรมลูกเสือทั้ง 2 กิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมบังคับ เป็นการวัดผลและประเมินผลเพื่อให้ลูกเสือ-เนตรนารีผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินผลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และมีการวัดผลตลอดภาคเรียน โดยการ

2.1.1 สังเกต

- 1) ความสนใจ
- 2) การเข้าร่วมกิจกรรม

2.1.2 ซักถาม

2.1.3 การทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2.2 วิชาพิเศษ เป็นการวัดและประเมินผลในแต่ละวิชา โดยการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

2.2.1 ผ่าน

2.2.2 ไม่ผ่าน (มผ.)

3. การสอบวิชาพิเศษลูกเสือ ในหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภทจะมีวิชาพิเศษ ซึ่งในการสอบวิชาพิเศษลูกเสือ มีแนวปฏิบัติที่สำคัญดังนี้

3.1 ทำการสอบวิชาพิเศษโดยใช้เวลานานเกินจากที่ลูกเสือเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติหรือในขณะที่อยู่ค่ายพักแรม นอกจากนี้ลูกเสืออาจใช้เวลาว่างของตนเองทำการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของวิชาพิเศษ แล้วขอทำการสอบหรือส่งผลการปฏิบัติงานของรายวิชานั้นแก่ผู้กำกับลูกเสือเพื่อขอประดับเครื่องหมาย การสอบจะจัดให้มีขึ้นก็ครั้งก็ได้ โดยเน้นการปฏิบัติจริง เมื่อสอบผ่านแล้วให้ผู้กำกับลงนามรับรองในสมุดประจำตัวลูกเสือ

3.2 วิชาพิเศษลูกเสือวิชาใดที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ลูกเสือเข้าร่วม ตามปกติก็ให้นำไปบูรณาการ รวมทั้งทำการสอบภาคปฏิบัติของวิชาพิเศษนั้น ๆ และให้ถือว่าลูกเสือที่ผ่านการสอบแล้วมีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายวิชาพิเศษนั้นด้วย

3.3 ให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการขอซื้อเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือตามจำนวนที่ลูกเสือได้รับจากร้านค้าขององค์การคำครุสภา

3.4 สำหรับวิชาพิเศษลูกเสือ ให้ใช้ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาลูกเสือฯ ดังนี้

3.4.1 ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2522

3.4.2 ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2525

3.4.3 ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2528

3.4.4 ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2529

4. การจัดกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือ-เนตรนารีในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างมาก เพราะลูกเสือจะได้สอบวิชาพิเศษ และประสบผลสำเร็จในการอยู่ร่วมกันตามวัตถุประสงค์ของลูกเสือ ซึ่งลูกเสือจะได้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ฝึกฝน ได้เพื่อน เอื้อนธาร สนุกสนาน สุขสม

การอยู่ค่ายพักแรมเป็นหัวใจของการลูกเสือ ลูกเสือทุกคนต่างก็มีโอกาสที่จะอยู่ค่ายพักแรม เนื่องจากข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. 2509 ข้อ 273-279 กำหนดไว้ว่าให้ผู้กำกับลูกเสือนำลูกเสือไปฝึกเดินทางไกลและแรมคืนในหนึ่งปี ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้พักแรมอย่างน้อย 1 คืน

การเดินทางไกลและแรมคืน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือมีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตัวเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจำเป็นต้องวางแผนนำลูกเสือไปเดินทางไกลและแรมคืนไว้ให้พร้อมก่อนและเนิน ๑ ดังนั้นบทบาทผู้บังคับบัญชาลูกเสือมีหน้าที่รับผิดชอบต่อลูกเสือ ต่องาน การอยู่ค่ายพักแรมและตามหน้าที่ของตนเอง จึงจำเป็นต้องหาโอกาสให้ลูกเสือของตนได้มีโอกาสในการอยู่ค่ายพักแรมเสมอ

อนึ่ง ผู้บังคับบัญชาลูกเสือต้องเข้าใจว่า กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมนี้ เป็นกิจกรรมสำหรับเด็ก มิใช่กิจกรรมหรับผู้ใหญ่ ความสำเร็จคือกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก ได้แก่การฝึกฝน การได้เพื่อน ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ได้ความสนุกและความสุข พร้อมทั้งเกิดทัศนคติที่ดีต่อการพักแรมด้วย ถือว่าสิ่งนี้เป็นจุดหมายที่สำคัญ (ดาร์สวิทย์ ปทุมมาส, 2555 : 29-35)

2.2 กฎหมายเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ

2.2.1 พระราชบัญญัติลูกเสือ พุทธศักราช 2551

พระราชบัญญัติ โดยศัพท์ หมายถึง บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้น โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาเพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน พระราชบัญญัติลูกเสือ หมายถึง บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดสาระสำคัญในรายละเอียดในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการลูกเสือนำมาใช้เป็นหลักการในการบริหารกิจการลูกเสือ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือรัตนโกสินทรศก 130 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พุทธศักราช 2554 ถือเป็นการสถาปนากิจการลูกเสือไทยขึ้นเป็นครั้งแรก ข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือฉบับนี้ นับเป็นกฎข้อบังคับเทียบได้กับพระราชบัญญัติลูกเสือฉบับแรกได้ กำหนดให้ลูกเสือเป็นสาขาแห่งเสือป่า ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงพระยศเป็นนายกลูกเสือ และนายกองใหญ่ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ลูกเสือทั่วไป บรรดาผู้ตรวจการผู้กำกับนายหมู่และลูกเสือทุก ๆ คน ต้องถือว่าเป็นข้าในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยตรงทุกคน ในภาคที่ 2 หมวดการปกครองกลางกำหนดให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงพระยศเป็นสภานายก ทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้มีผู้ตรวจการใหญ่ผู้หนึ่งและมีผู้ตรวจการประจำมณฑลทำหน้าที่ประจำในมณฑลลูกเสือ เป็นผู้ตรวจการปกครองและการฝึกหัดสั่งสอนให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ให้มีสภากรรณกลางตั้งในกรุงเทพฯ มีหน้าที่บังคับบัญชาวิจิตรและดำริการทั้งปวงที่เกี่ยวกับลูกเสือในมณฑลต่าง ๆ ให้มีสภากรรณการประจำมณฑล ทำหน้าที่บริหารงานลูกเสือ โดยทั่วไปเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการระบุดึงการตั้งกองลูกเสือในโรงเรียนหรือสถานที่ใดตามแต่สภากรรณการมณฑลจะเห็นสมควร กำหนดระเบียบการตั้งผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับลูกเสือ แบ่งลูกเสือเป็น 3 ชั้น ลูกเสือสำรอง ลูกเสือโท ลูกเสือเอก กำหนดระเบียบว่าด้วยการคัดเลือกออกจากทะเบียนลูกเสือ กำหนดเครื่องแต่งตัวลูกเสือข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือรัตนโกสินทร ศก 130 ได้บัญญัติข้อบังคับต่าง ๆ ไว้ 10 หมวดรวม 62 ข้อ เป็นรากฐานแนวทางให้กับบรรดาประกาศ พระราชกำหนด ข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือและพระราชบัญญัติลูกเสือฉบับต่อ ๆ มา

ใน พ.ศ.2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ตราข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือขึ้นใหม่ ขยายความออกเป็น 132 ข้อ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องแบบธงประจำกองลูกเสือ หลักสูตรวิชาลูกเสือและการสอบไล่เพื่อเลื่อนชั้น ขั้นตอนพิธีรับลูกเสือโทเข้าประจำกอง การฝึกหัดพิเศษเป็นเหล่า ๆ เช่น เหล่าราบ เหล่าพราน เหล่าช่างเหล่าดับเพลิง เหล่าพยาบาล เหล่าสมุทรเสนา ให้มีการฝึกหัดวิชาพิเศษ 11 อย่างและเหรียญศิลปะลูกเสือ พระราชทานให้กับผู้ที่สอบไล่ได้วิชาพิเศษเหล่านั้น จัดให้มีแผ่นทองและหนังสือว่าไว้ในที่เปิดเผย เพื่อประกาศชื่อลูกเสือที่มีความชอบและลูกเสือที่มีความผิด เพิ่มเรื่องการทำความเคารพ วิธีการเคารพ บุคคลและวัตถุที่ควรเคารพ

ใน พ.ศ.2476 กรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ ประกาศตั้งการลูกเสือสมุทรเสนาตามพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2476 ประกาศ ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2477 จึงถือเป็นวันสถาปนากิจการลูกเสือสมุทรไทย

ใน พ.ศ.2478 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้มีการปรับปรุงพิธีรับลูกเสือโทเข้าประจำกอง เพิ่มเติมขั้นตอนให้มีพิธีทางศาสนาและการให้สัตย์ปฏิญาณต่อหน้าธงชาติ และเมื่อเสร็จพิธีให้ลูกเสือทั้งหมดกระทำความเคารพถวายแด่พระมหากษัตริย์

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2482 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติลูกเสือขึ้นเป็นการเฉพาะ ในพ.ศ.2482 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติลูกเสือฉบับแรกโดยความเห็นชอบของรัฐสภา กำหนดให้คณะลูกเสือแห่งชาติมีสภาพเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกและอบรมกุลบุตร กุลธิดาให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่เกี่ยวข้องกัปลัทธิการเมืองใด แบ่งการจัดเหล่าลูกเสือออกเป็น 2 เหล่า คือ ลูกเสือเสนาและลูกเสือสมุทรเสนา มี 3 ชั้น ลูกเสือเอก ลูกเสือโท ลูกเสือตรี กำหนดเรื่องวินัยลูกเสือและบทลงโทษลูกเสือเมื่อผิดวินัยมี 4 สถาน ภาคทัณฑ์ ต่าหนีโทษเป็นลายลักษณ์อักษร สั่งพัก ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพชั่วคราว มีกำหนดอย่างน้อยครั้งละไม่ต่ำกว่า 1 เดือนไม่เกินกว่า 1 ปี ลบชื่อออกจากทะเบียน ให้กองลูกเสือทุกกองในทุกมณฑล จัดให้มีแผ่นทองเพื่อประกาศชื่อลูกเสือที่มีความชอบ และแผ่นดำเพื่อประกาศชื่อลูกเสือที่กระทำความผิดในเรื่องวินัยและถูกลงทัณฑ์ กำหนดให้มีเหรียญลูกเสือสรรเสริญไว้สำหรับพระราชทานลูกเสือที่ได้กระทำความดีความชอบตามเกณฑ์ที่ได้บัญญัติไว้ แบ่งออกเป็น 3 ชั้นเหรียญทองคำ เหรียญเงิน เหรียญทองแดง

ใน พ.ศ.2486 รัฐบาลในสมัยนั้นได้ตราพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติ พ.ศ.2486 ขึ้นจัดตั้งองค์การยุวชนแห่งชาติ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 หน่วย คือ หน่วยยุวชนทหารกับหน่วยลูกเสือ และให้บรรดาทรัพย์สินของคณะลูกเสือแห่งชาติตกเป็นขององค์การยุวชนแห่งชาติ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2490 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งบรมราชาูปถัมภ์คณะลูกเสือแห่งชาติ ระบุว่าลูกเสือมี 3 ประเภท คือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือวิสามัญ โดยลูกเสือสามัญมี 4 ชั้น ลูกเสือตรี ลูกเสือโท ลูกเสือเอก ลูกเสือหลวง ได้เพิ่มเหรียญลูกเสือสดุดี ให้เป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้สำหรับพระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พนักงานเจ้าหน้าที่ลูกเสือและบุคคลอื่น ๆ ที่มีอุปการคุณถึงขนาดหรือได้อุทิศกำลังกาย กำลังความคิดในการประกอบกิจให้บังเกิดคุณประโยชน์แก่การลูกเสือในอีกโสดหนึ่งด้วย ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้บรรดาทรัพย์สินของคณะลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งได้อโอนให้เป็นองค์การยุวชนแห่งชาติ ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติตามเดิมในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2490 นี้เอง ได้มีพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติยุวชนทหารแห่งชาติ พ.ศ. 2486 เป็นอันสิ้นสุดกิจการยุวชนแห่งชาติ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2507 กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ ให้มีสภาลูกเสือแห่งชาติ ทำหน้าที่ในด้านการกำหนดนโยบายของคณะลูกเสือแห่งชาติ กำหนดให้มีกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ทำหน้าที่บริหาร ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและนโยบายของสภาลูกเสือแห่งชาติ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้บริหารบังคับบัญชารับผิดชอบส่วนภูมิภาค มีคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน คณะกรรมการลูกเสืออำเภอ มีนายอำเภอเป็นประธาน แบ่งประเภทลูกเสือออกเป็น 4 ประเภท คือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือวิสามัญ โดยลูกเสือสำรอง แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดาวดวงที่ 1

ดาวดวงที่ 2 ดาวดวงที่ 3 ลูกเสือสามัญแบ่งออกเป็น 3 ชั้น ลูกเสือตรี ลูกเสือโท ลูกเสือเอก มี 3 เหล่าคือ ลูกเสือเหล่าเสนา ลูกเสือเหล่าสมุทร ลูกเสือเหล่าอากาศ ส่วนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มีชั้นเดียว 3 เหล่าเช่นเดียวกับลูกเสือสามัญ และลูกเสือวิสามัญ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ เตรียมลูกเสือวิสามัญและลูกเสือวิสามัญ มี 3 เหล่าเช่นเดียวกัน สำหรับผู้ใหญ่กำหนดให้มีตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือและตำแหน่งผู้ตรวจการลูกเสือ กำหนดการลงโทษไว้ 3 สถาน ตักเตือน ทำโทษ คัดชื่อออกจากทะเบียน ความดีความชอบให้มีเหรียญลูกเสือสรรเสริญเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พระราชทานแก่ลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือเจ้าหน้าที่ลูกเสือ เป็นบำเหน็จในความดีความชอบมี 3 ชั้น ให้มีเหรียญลูกเสือสดุดี เป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ เจ้าหน้าที่ลูกเสือและบุคคลอื่น ๆ ที่มีอุปการคุณถึงขนาดหรือได้อุทิศกำลังกาย กำลังความคิดในการประกอบกิจให้บังเกิดคุณประโยชน์แก่การลูกเสือ ให้มีเข็มสมนาคุณไว้สำหรับตอบแทนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเพื่อบำรุงการลูกเสือ มี 4 ชั้น ให้ยกเลิกการใช้แผ่นทองประกาศชื่อลูกเสือผู้มีความดีความชอบเพิ่มบทลงโทษ สำหรับผู้จัดทำนำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อจำหน่ายซึ่งเครื่องหมายลูกเสือเอาผิดกับผู้แต่งเครื่องแบบลูกเสือโดยไม่มีสิทธิ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2509 แก้ไขเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติ พ.ศ.2507 โดยเพิ่มเติมเรื่องห้ามมิให้ผู้ใดจัดทำหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายวัตถุเกี่ยวกับเครื่องแบบลูกเสือ รวมถึงรูปตราหรือเครื่องหมายอันเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องแบบลูกเสือหรือประกอบเครื่องแบบลูกเสือ พร้อมบทลงโทษ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติ พ.ศ.2507 มีการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจการลูกเสือสากล บัญญัติกิจการเนตรนารีให้เป็นส่วนหนึ่งของคณะลูกเสือแห่งชาติ เพิ่มอำนาจหน้าที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติให้มีอำนาจดูแลกิจการลูกเสือชาวบ้าน เพิ่มขึ้นเหรียญลูกเสือสดุดีเป็น 3 ชั้น

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2530 บัญญัติให้มีเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นสิริยิ่งรามกีรติลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 เกิดขึ้นจากการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารราชการ ใน พ.ศ.2542 และการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 จึงต้องปรับปรุงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติลูกเสือให้เกิดความสอดคล้องกัน

1) หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 และมีผลบังคับใช้วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ.2551 ด้วยเหตุผลหลักเพื่อปรับปรุงบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการปฏิรูปโครงสร้างระเบียบบริหารราชการและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน แบ่งเป็น 6 หมวด 74 มาตรา

2) สรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติลูกเสือ ตั้งแต่ฉบับ พ.ศ.2507 ถึงฉบับ พ.ศ.2530 ระบุความหมายของลูกเสือ บุคลากรทางการลูกเสือ ลูกเสือที่เป็นหญิงให้เรียกว่า เนตรนารี บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ

กำหนดวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ เน้นแนวทาง 5 ประการ

ให้มีสภาลูกเสือไทย ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานายก รองนายกรัฐมนตรีเป็นอุปนายกกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินแปดสิบคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามพระราชอัยาศัย เลขาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายเพื่อความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งสมานายกสภาลูกเสือไทยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งในจำนวนนี้ ต้องมาจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ช่วยเลขานุการมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและนโยบายของสภาลูกเสือไทย

ให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการคนหนึ่งทำหน้าที่เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ แต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงอื่นในกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการตามจำนวนที่เหมาะสมโดยการเสนอของเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

ให้สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่เนนการตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ นโยบายของสภาลูกเสือไทยและดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ มีรายได้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

ให้มีคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการกรรมการ โดยตำแหน่งกรรมการประเภทผู้แทน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ควบคุม ดูแลกิจการลูกเสือให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับระเบียบของทางราชการและคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ พิจารณาคำขอการจัดตั้งค่ายลูกเสือภายในจังหวัด

ให้มีสำนักงานลูกเสือจังหวัดอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เป็นหัวหน้าสำนักงานลูกเสือจังหวัด

กำหนดให้การจัดตั้งค่ายลูกเสือในจังหวัด ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด

ให้มีคณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่งกรรมการประเภทผู้แทนซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งโดยคำแนะนำของกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่ ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการลูกเสือให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของทางราชการและคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ภายในเขตพื้นที่การศึกษา

ให้มีสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหัวหน้าสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา

กำหนดเรื่องทรัพย์สินของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติและการบริหารจัดการในเรื่องทรัพย์สินเหล่านั้น

ระบุเรื่องการจัดกลุ่ม ประเภท ตำแหน่งลูกเสือ การตั้ง การยุบ การจัดหน่วยลูกเสือเหล่าลูกเสือ และประเภทลูกเสือทั้งปวง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

กำหนดให้มีตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 16 ลำดับ ตำแหน่งผู้ตรวจการลูกเสือมีหน้าที่ตรวจตรา แนะนำ ชี้แจงและรายงานเพื่อให้บริหารงานลูกเสือเป็นไปตามนโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบ และแบบธรรมเนียมของลูกเสือ มี 11 ลำดับ

ระบุเรื่องธง เครื่องแบบและการแต่งกาย ให้มีธงคณะลูกเสือแห่งชาติ มีลักษณะพื้นเป็น

ธงไตรรงค์ กว้าง 50 ซม. ยาว 52 ซม. ตรงกลาง มีตราธรรมจักรเส้นผ่านศูนย์กลาง 32 ซม. ธงลูกเสือประจำจังหวัดโดยรับพระราชทานจากประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ มีเครื่องแบบและการแต่งกายลูกเสือให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ย้าให้ลูกเสือต้องปฏิบัติตามวินัยซึ่งกำหนดไว้ในข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติและตามแบบธรรมเนียมของลูกเสือ

ให้มีเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานแก่บุคลากรทางการลูกเสือ ลูกเสือและบุคคลผู้มีจิตอาสาที่ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นสิริยิ่งรามกีรติ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ เหรียญลูกเสือสรรเสริญ มีสามชั้น เหรียญลูกเสือสดุดีมีสามชั้น เหรียญลูกเสือยั่งยืน เครื่องราชอิสริยาภรณ์เหล่านี้ให้เป็นสิทธิแก่ผู้ที่ได้รับพระราชทานเมื่อผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ให้ตกทอดแก่ทายาทเพื่อรักษาไว้เป็นที่ระลึก

ให้มีเข็มลูกเสือสมนาคุณ ไว้สำหรับตอบแทนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเพื่อบำรุงการลูกเสือ มีสี่ชั้น

ให้มีเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อส่งเสริมการบำเพ็ญประโยชน์ของลูกเสือ

มีบทกำหนดโทษ ผู้แต่งเครื่องแบบลูกเสือหรือประดับเครื่องหมายลูกเสือโดยไม่มีสิทธิผู้ทำปลอมเข็มลูกเสือสมนาคุณ เข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับเป็นเงินหรือทั้งจำทั้งปรับ

3) ความสำคัญ

พระราชบัญญัติลูกเสือเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการลูกเสือทั้งระบบ ทั้งในด้านองค์ความรู้ ความเข้าใจในภาพรวมและองค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจการลูกเสือ ระบุความหมาย วัตถุประสงค์ จำแนกแยกชั้น ประเภท บทบาทหน้าที่ ปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้น รวมทั้งวิธีการในการบริหารจัดการในส่วนรวมและส่วนย่อยทั้งระบบงาน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติลูกเสือยังได้บัญญัติให้มีการกำหนดข้อปฏิบัติในรูปแบบกฎกระทรวง ข้อบังคับ กฎ ระเบียบ เป็นหลักการ วิธีการปฏิบัติในสาระสำคัญปลีกย่อยตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ พระราชบัญญัติลูกเสือจึงเป็นแม่บทใหญ่ในการดำเนินกิจการลูกเสือที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องศึกษา เรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และยึดถือเป็นหลักปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง มั่นคง ต่อเนื่องเพื่อดำรงไว้และพัฒนาให้กิจการลูกเสือเจริญก้าวหน้าสภาพตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชบิดาของลูกเสือไทยและหลักการวิธีการของลูกเสืออย่างแท้จริง (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 4, ม.ป.ป. : 1-11)

2.2.2 กฎกระทรวง

กฎหมาย หมายถึง ข้อกำหนดทางปฏิบัติในการดำเนินงานกิจการลูกเสือที่บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติลูกเสือให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กฎกระทรวงเป็นมติของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการให้ดำเนินงานกิจการลูกเสือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นำเสนอกระทรวงผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 ได้บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ ให้ดำเนินกิจการลูกเสือตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ได้แก่

มาตรา 28 วรรค 2 “สำหรับการจัดระเบียบการปกครองลูกเสือในกรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งเป็นรูปแบบพิเศษให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 43 “การตั้ง การยุบ การจัดหน่วยลูกเสือ เหล่าลูกเสือ และประเภทลูกเสือทั้งปวงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 50 วรรค 2 “ให้มีรองคณะลูกเสือไทยและรองลูกเสืออื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการร่วมกิจกรรมระดับนานาชาติ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 51 “เครื่องแบบและการแต่งกายลูกเสือ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

1) กฎกระทรวงว่าด้วยการตั้ง การยุบ การจัดหน่วยลูกเสือ เหล่าลูกเสือและประเภทลูกเสือ

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

การจัดประเภทลูกเสือในสถานศึกษามีสี่ประเภท คือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือวิสามัญ

การจัดหน่วยลูกเสือให้จัดเป็นลำดับ คือ กลุ่มลูกเสือ กองลูกเสือ หมู่ลูกเสือ

การจัดตั้งกองลูกเสือ ประกอบด้วย หมู่ลูกเสือตั้งแต่สองหมู่ขึ้นไป แต่ไม่เกินหกหมู่มีผู้กำกับกองลูกเสือ หนึ่งคน รองผู้กำกับกองลูกเสือ ไม่เกินสิบคน

การเรียกชื่อกองลูกเสือให้เรียกตามลักษณะของสถานศึกษา ชื่อสถานศึกษา ประเภทลำดับกองลูกเสือลำดับกลุ่มลูกเสือและเหล่าลูกเสือ กองลูกเสือนอกสถานศึกษา ให้เรียกชื่อตามสถานที่ตั้งของกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือนั้น ๆ ประเภท ลำดับกองลูกเสือ ลำดับกลุ่มลูกเสือและเหล่าลูกเสือ

หมู่ลูกเสือหนึ่งหมู่ ประกอบด้วย ลูกเสือ นายหมู่ รองนายหมู่ หมู่ลูกเสือสำรอง จำนวนสี่ถึงหกคน หมู่ลูกเสือสามัญ จำนวนหกถึงแปดคน หมู่ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำนวนหกถึงแปดคน หมู่ลูกเสือวิสามัญ จำนวนสี่ถึงหกคน

การเรียกชื่อหมู่ลูกเสือ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติกำหนดการจัดตั้งกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งเป็นรูปแบบพิเศษ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด

การจัดตั้งกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือในกรุงเทพมหานครต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เว้นแต่สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานคร

การกำกับกลุ่มลูกเสือ ให้มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ดังนี้ กลุ่มลูกเสือให้มีผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ หนึ่งคน รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือไม่เกินห้าคน

การยุบ กลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสียยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือเลิกสัมปรากฏภายหลังว่าเป็นสถานที่อันไม่สมควร
2. ทำการฝึกและอบรมลูกเสือไม่เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

3. ลูกเสือในกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือประพฤติชั่วเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณของคณะลูกเสือแห่งชาติ

4. มีจำนวนลูกเสือหรือผู้บังคับบัญชาลูกเสือไม่พอที่จะดำรงเป็นกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือต่อไปได้

ให้ผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้จัดตั้งกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือ เป็นผู้มีอำนาจในการสั่งยุบกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือ

2) กฎกระทรวงว่าด้วยธงคณะลูกเสือไทยและธงลูกเสืออื่น

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

กำหนดให้มีธงคณะลูกเสือไทย มีรูปลักษณะในรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ

ธงคณะลูกเสือไทยให้ใช้ในการร่วมกิจกรรมระดับนานาชาติและในโอกาส ดังต่อไปนี้

1. ใช้ประกอบคันธงซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็งหรือวัสดุอื่นขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร สูง 2 เมตร ยอดคันธงทำด้วยโลหะเป็นรูปวชิระ สีเงิน สำหรับนำไปร่วมงานพิธีต่าง ๆ
2. ใช้ประดับเสาธงในงานพิธีต่าง ๆ
3. ใช้ชักขึ้นสู่ยอดเสาในงานชุมนุมลูกเสือ

ธงลูกเสืออื่น ได้แก่ ธงประจำเหล่าลูกเสือ ธงประจำกลุ่มลูกเสือ ธงประจำกองลูกเสือ ธงประจำหมู่ลูกเสือ

ธงประจำเหล่าลูกเสือ มีธงประจำเหล่าลูกเสือเสนา ธงประจำเหล่าลูกเสือสมุทร ธงประจำเหล่าลูกเสืออากาศ มีรูปลักษณะในรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ

ธงประจำกลุ่มลูกเสือ ธงประจำกลุ่มลูกเสือใช้ในโอกาส การเดินสวนสนามใช้ประดับในงานพิธีการของกลุ่มลูกเสือและใช้ประดับในพิธีประดับเครื่องหมายวิชาพิเศษ

ธงประจำกองลูกเสือ มีธงประจำกองลูกเสือสำรอง มีธงประจำกองลูกเสือสามัญมีธงประจำกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มีธงประจำกองลูกเสือวิสามัญ มีรูปลักษณะในรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ ธงประจำกองลูกเสือให้ใช้ในโอกาสการเดินสวนสนาม ใช้ประดับในงานพิธีการของกองลูกเสือใช้ในพิธีส่งลูกเสือและพิธีเข้าประจำกองลูกเสือ

ธงประจำหมู่ลูกเสือ ทุกเหล่า ทุกประเภท ยกเว้นลูกเสือสำรอง มีรูปสัญลักษณ์ในรายละเอียดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ

การประกอบให้ใช้ด้านฐานของผืนธงผูกติดกับปลายไม้พลองของลูกเสือสามัญ และผูกติดไว้ใต้ง่ามของไม้ง่ามลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่และลูกเสือวิสามัญ

ธงประจำหมู่ลูกเสือให้ใช้ประจำตัวนายหมู่ลูกเสือ

3) กฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

ลูกเสือทุกเหล่า ทุกประเภท มีเครื่องแบบลูกเสือ ลูกเสือเหล่าสมุทร มีเครื่องแบบ กากีและเครื่องแบบขาว เครื่องแบบลูกเสือประกอบด้วย หมวก เสื้อแขนสั้น ลูกเสือสมุทรมีเสื้อชั้นใน ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว กางเกงขาสั้น เข็มขัด ถุงเท้า รองเท้า มีรูปลักษณะ สีขนาดตรา เครื่องประดับเป็นรายละเอียด ปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือที่เป็น ชายมีเครื่องแบบประกอบด้วย หมวกมี 2 แบบ หมวกปีกกว้างสีกากีและหมวกทรงอ่อนสีเขียว เสื้อแขนสั้น ผ้าผูกคอ กางเกง เข็มขัด ถุงเท้า รองเท้า ผู้บังคับบัญชาลูกเสือเหล่าสมุทรมีเครื่องแบบ กากี และเครื่องแบบขาว เครื่องแบบเหล่านี้ มีรูปลักษณะ สี ขนาด ตรา เครื่องประดับเป็นรายละเอียด ปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือที่เป็น หญิง มีเครื่องแบบประกอบด้วย หมวกมี 2 แบบ หมวกปีกกว้างสีกากีและหมวกทรงอ่อนสีเขียวเสื้อ กระโปรง ผ้าผูกคอ เข็มขัด ถุงเท้า รองเท้า มีรูปลักษณะ สี ขนาด ตรา เครื่องประดับเป็นรายละเอียด ปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องแบบพิเศษผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและ เจ้าหน้าที่ลูกเสือใช้ในโอกาสไม่ประจำแถวหรือนำขบวนที่เป็นชาย หมวกมี 2 แบบ หมวกปีกกว้างสี กากี และหมวกทรงหม้อตาลสีกากี เสื้อชั้นนอกคอแบะสีกากี กางเกงขายาวสีกากี ถุงเท้าสีสีกากี รองเท้าหนังสีน้ำตาล มีรูปลักษณะ สี ขนาด ตรา เครื่องประดับเป็นรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องแบบพิเศษผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือที่เป็นหญิง หมวกมี 2 แบบ หมวกปีกกว้างสีกากีและหมวกทรงอ่อนสีเขียวเสื่อ กระโปรงติดกันสีกากี คอแหลม ไม่มีปก เข็มขัด ถุงเท้ายาวสีเนื้อ รองเท้าส้นสูง หุ้มส้นสีน้ำตาลแก่ มีรูปลักษณะ สี ขนาด ตรา เครื่องประดับเป็นรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

ผ้าผูกคอพิเศษ ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ไปต่างประเทศ ใช้ผ้าผูกคอสีกรมท่าลักษณะเช่นเดียวกับผ้าผูกคอเครื่องแบบลูกเสือสามัญ แต่ขลิบริมสีเหลือง กว้าง 0.5 เซนติเมตรที่มุมตรงข้ามกับด้านฐานมีรูปแผนที่ประเทศไทยสีเหลือง

เครื่องหมายหมู่ เครื่องหมายชั้น เครื่องหมายประจำการ เครื่องหมายสังกัดชื่อกลุ่มหรือกอง เลขกลุ่มและเลขกอง เครื่องหมายเสื่อแผ่น เครื่องหมายภาษาต่างประเทศ สายยงยศ เครื่องหมายชาวเรือ เครื่องหมายการบิน เครื่องหมายลูกเสือหลวง เครื่องหมายวชิราวุธ เครื่องหมายผู้ฝึกสอน เครื่องหมายวิชาพิเศษ สายสะพาย เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบเหล่านี้ มีรูปลักษณะ สี ขนาด ตรา เครื่องหมาย วิธีประดับสำหรับลูกเสือแต่ละประเภทเป็นรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

ลูกเสือสำรองและลูกเสือสามัญ มีเครื่องแบบลูกเสือและเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบแบบจำลอง โดยใช้เครื่องแบบนักเรียน มีผ้าผูกคอและเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบ คือ เครื่องหมายจังหวัดและเครื่องหมายรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ มีรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ประกอบด้วย เครื่องหมายจังหวัด สายนกหวีด เครื่องหมายตำแหน่ง เครื่องหมายรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เครื่องหมายสังกัด เครื่องหมายวิชาผู้กำกับลูกเสือเบื้องต้น เครื่องหมายวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นสูงสุด เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบเหล่านี้ มีรูปลักษณะ สี ขนาด ตรา เครื่องหมาย วิธีประดับเป็นรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบนายหมู่ลูกเสือ รองนายหมู่ลูกเสือ ทำด้วยแถบผ้ามีรูปลักษณะ สี ขนาด เครื่องหมาย วิธีประดับสำหรับลูกเสือแต่ละประเภท เป็นรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีสายนกหวีด

เครื่องแบบและเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หน่วยพิเศษได้แก่ กองลูกเสือสามัญวชิราวุธวิทยาลัย กองลูกเสือสามัญที่ 1 พระปฐมวิทยาลัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หน่วยสวัสดิภาพนักเรียน หน่วยดุริยางค์ หน่วยดับเพลิง หน่วยสารวัตร มีเครื่องแบบและเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบลูกเสือที่มีรูปลักษณะ สี ขนาด ตรา เครื่องหมาย วิธีประดับเป็นรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องแบบและเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบลูกเสือสำหรับพระประมุขคณะลูกเสือแห่งชาติ มีรูปแบบ สี ขนาด ตรา เครื่องหมาย วิธีประดับเป็นรายละเอียดปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เมื่อแต่งเครื่องแบบลูกเสือ ให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เข็ม แสดงวิทยฐานะ และเครื่องหมายแสดงความสามารถได้ตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนว่าด้วยการนั้น (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 4, ม.ป.ป. : 12-19)

2.2.3 ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วย การปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ พุทธศักราช 2509

ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หมายถึง ข้อกำหนดทางปฏิบัติในการดำเนินงานกิจการลูกเสือที่บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติลูกเสือให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นมติของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการในการดำเนินงานกิจการลูกเสือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 ได้บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ ให้ดำเนินงานกิจการลูกเสือ ให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 ได้บัญญัติ บทเฉพาะกาล มาตรา 74 ไว้ว่า “ในระหว่างที่ยังมีได้ออกกฎกระทรวง ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำกฎกระทรวง ข้อบังคับลูกเสือแห่งชาติ ระเบียบประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2507 ที่ใช้อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” (ในช่วงเวลาที่เขียนสารานุกรมลูกเสือฉบับนี้ยังไม่มีกำหนดข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือจึงต้องนำข้อบังคับฯ ฉบับนี้มาเป็นแนวทางดำเนินงานกิจการลูกเสือไปก่อน) ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ.2509 ฉบับนี้เป็นเสมือนแม่บทใหญ่ในการดำเนินกิจการลูกเสือในภาพรวม ได้กำหนดรูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนในการดำเนินงานกิจการลูกเสือทุกด้าน เป็นคู่มือในการบริหารจัดการกิจการลูกเสือได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามได้มีการเปลี่ยนแปลงในระบบบริหารราชการ และได้มีการกำหนด กฎกระทรวง ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หลักเกณฑ์ ระเบียบ ฯลฯ ใหม่ออกมาบ้างในบางเรื่อง ข้อมูล ข้อกำหนดในข้อบังคับฯ นี้ จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่มีหน้าที่บริหารจัดการกิจการลูกเสือต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้เป็นไปตามสภาพปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 (7), 26, 34, 36, 37, 38, 40, 44, 52 แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2507 คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อบังคับนี้ เรียกว่า ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. 2509 มีหัวข้อที่เป็นสาระสำคัญ คือ

ลักษณะ 1 ว่าด้วยการปกครอง

ภาค 1 หลักการ มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ วิธีการ อุทิศการณ์ ประเพณีและเหล่าลูกเสือ คำปฏิญาณของลูกเสือสำรอง คำปฏิญาณของลูกเสือสามัญ คำปฏิญาณของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และคำปฏิญาณของลูกเสือวิสามัญ คำปฏิญาณของผู้บังคับบัญชาลูกเสือบุคคลอื่น กฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือสำรอง คติพจน์ของลูกเสือ นโยบายทางศาสนา นโยบายทั่วไปการร่วมพิธีกรรม

การเมืองคณะลูกเสือแห่งชาติไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง การเงิน รายได้ วัตถุประสงค์ในการเก็บเงินค่าบำรุงลูกเสือ เงินค่าบำรุงลูกเสือ อัตราเงินค่าบำรุงลูกเสือ ระยะเวลาชำระ การเก็บเงินค่าบำรุงลูกเสือ การแบ่งเงินค่าบำรุงลูกเสือ การนำส่งเงิน การหาเงินรายได้ การควบคุมเงินรายได้กลุ่มหรือกองลูกเสือ หลักการจ่ายเงินรายได้ลูกเสือ อำนาจการส่งจ่ายเงินลูกเสือทุกประเภทการควบคุมทรัพย์สินเมื่อยุบกองลูกเสือ

ภาค 2 การจัดหน่วยงาน มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ ตราคณะลูกเสือแห่งชาติการจัดระเบียบบริหารสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการลูกเสืออำเภอ การแบ่งงานออกเป็นส่วนต่าง ๆ การประชุมคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ การประชุมคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด อำเภอ ผู้ตรวจการลูกเสือ เற்றுญิกหนังสือติดต่อ การโฆษณา การบริหารลูกเสือจังหวัด การบริหารลูกเสืออำเภอ

ภาค 3 การแต่งตั้ง การจำหน่าย การย้ายสังกัด ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือ มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ คุณสมบัติทั่วไป การแต่งตั้งการรายงานขอแต่งตั้ง การแต่งตั้งนายหมู่ รองนายหมู่ การจำหน่าย การย้ายสังกัด

ภาค 4 หน่วยลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและลูกเสือ หมวด 1 หน่วยลูกเสือมีหัวข้อสาระสำคัญ คือ การจัดหน่วยลูกเสือ การเรียกชื่อกลุ่มและกองลูกเสือ การเรียกชื่อหมู่ลูกเสือ หมวด 2 กลุ่มลูกเสือ การจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือ รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ การแต่งตั้งสตรีเป็นผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ คุณสมบัติ หน้าที่ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ที่ประชุมกลุ่ม กรรมการกลุ่ม หมวด 3 กองลูกเสือสำรอง ผู้กำกับ รองผู้กำกับ หน้าที่ผู้กำกับ รองผู้กำกับสตรี ผู้ฝึกสอนลูกเสือสำรอง นายหมู่ รองนายหมู่ ที่ประชุม นายหมู่เกณฑ์อายุ ชั้นลูกเสือสำรอง หมวด 4 กองลูกเสือสามัญ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ หน้าที่หัวหน้านายหมู่ นายหมู่ รองนายหมู่ ที่ประชุม นายหมู่ เกณฑ์อายุ ชั้นลูกเสือสามัญ หมวด 5 กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ หน้าที่ หัวหน้านายหมู่ นายหมู่ รองนายหมู่ ที่ประชุม นายหมู่ เกณฑ์อายุ การเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ การอบรมและสอบ หมวด 6 กองลูกเสือวิสามัญ ความมุ่งหมาย หลักการ กองลูกเสือวิสามัญ ขออนุญาตตั้งกอง ผู้กำกับ รองผู้กำกับ หน้าที่ นายหมู่ รองนายหมู่ กรรมการประจำกอง หน้าที่ ชั้นลูกเสือวิสามัญ คุณสมบัติ พิธีเข้าประจำกอง การฝึกอบรม อดมการณ์ในการฝึกอบรม เตรียมลูกเสือวิสามัญและลูกเสือวิสามัญในกลุ่มลูกเสือที่ไม่มีกองลูกเสือวิสามัญ ภาค 5 การยุบหน่วยลูกเสือ ภาค 6 การเข้าเป็นลูกเสือ การโอนทะเบียน การจำหน่ายทะเบียน ภาค 7 วินัยลูกเสือ ผู้ปฏิบัติตามวินัย โทษผิดวินัย ภาค 8 การปกครองลูกเสือในจังหวัดพระนครและธนบุรี กองลูกเสือโรงเรียน ส่วนกลาง กองลูกเสือโรงเรียนเทศบาลนครกรุงเทพกองลูกเสือโรงเรียนเทศบาลธนบุรี กองลูกเสือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดพระนครกองลูกเสือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดธนบุรี

ลักษณะ 2 ว่าด้วยหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ

ภาค 1 บททั่วไป มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ การคุ้มครองเครื่องหมาย หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ และวิชาพิเศษ การทดสอบ

ลักษณะ 3 ปกฉะ

ภาค 1 บททั่วไป มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ กองลูกเสือนอกโรงเรียน กองลูกเสือสำหรับเด็กพิการ สมาคมลูกเสือเก่า กองดุริยางค์ลูกเสือ การเดินทางไกลและพักแรม การเดินทางไกลไปต่างประเทศ

ภาค 2 พิธีการต่าง ๆ มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ รหัสของลูกเสือ การสัมผัส การเคารพ โอกาส แสดงการเคารพ พิธีลูกเสือสำรอง การทำแกรนด์ฮาวล์ พิธีประชุมกองลูกเสือสำรอง พิธีเข้าประจำกองลูกเสือสำรอง พิธีประดับดาวดวงที่ 1 พิธีประดับดาวดวงที่ 2 พิธีประดับดาวดวงที่ 3 พิธีส่งลูกเสือสำรองไปเป็นลูกเสือสามัญ พิธีลูกเสือสามัญ พิธีเปิดประชุมกองลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พิธีเข้าประจำกองลูกเสือสามัญ พิธีส่งลูกเสือสามัญไปเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พิธีเข้าประจำกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พิธีลูกเสือวิสามัญ พิธีส่งลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ไปเป็นเตรียมลูกเสือวิสามัญ การสำรวจตัวเองของผู้ที่เข้าเป็นลูกเสือวิสามัญ พิธีรับเตรียมลูกเสือวิสามัญ พิธีเข้าประจำกองลูกเสือวิสามัญ พิธีมอบเครื่องหมายวูดแบดจ์

ภาค 3 เข็มลูกเสือสมนาคุณและธงลูกเสือ มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ ชั้นเข็มลูกเสือสมนาคุณ เงื่อนไขการให้หนังสือสำคัญ ประกาศ อนุโมทนา ธงลูกเสือ

ภาค 4 การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือและผู้ตรวจการลูกเสือ มีหัวข้อสาระสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ โครงการอบรม การฝึกอบรมก่อนแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือชั้นวูดแบดจ์

1) ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พ.ศ. 2553

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หมายถึง ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ ผู้กำกับกองลูกเสือ รองผู้กำกับกองลูกเสือ นายหมู่ลูกเสือ และรองนายหมู่ลูกเสือ

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย มีความประพฤติดี สมควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
2. เป็นผู้มีความศรัทธา
3. เป็นผู้ไม่มีโรคซึ่งเป็นที่ยังเกี่ยวแก่สังคม
4. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตหรือถ้าไม่มีสัญชาติไทยต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
5. เป็นผู้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการของลูกเสือ
6. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักฐานไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี
7. มีอายุและผ่านการฝึกอบรม ดังนี้

7.1 ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ให้ตั้งจากผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นและต้องได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนให้แต่งตั้งจากรองผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นที่ได้รับมอบหมาย และต้องได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์

ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับเครื่องหมายวุฒิต่างให้รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนไปก่อน และต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ได้รับเครื่องหมายวุฒิต่างภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

7.2 ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบแปดปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒิต่าง รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒิต่าง

7.3 ผู้กำกับกองลูกเสือวิสามัญมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒิต่างประเภทลูกเสือวิสามัญ รองผู้กำกับกองลูกเสือวิสามัญมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบสามปีบริบูรณ์และต้องได้รับวุฒิต่างการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญขั้นความรู้เบื้องต้น

7.4 ผู้กำกับกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบสามปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒิต่างประเภทลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ รองผู้กำกับกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์และต้องได้รับวุฒิต่างการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ขั้นความรู้เบื้องต้น

7.5 ผู้กำกับกองลูกเสือสามัญมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒิต่างประเภทลูกเสือสามัญ รองผู้กำกับกองลูกเสือสามัญมีอายุไม่น้อยกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และต้องได้รับวุฒิต่างการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญขั้นความรู้เบื้องต้น

7.6 ผู้กำกับกองลูกเสือสำรองมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒิต่างประเภทลูกเสือสำรอง รองผู้กำกับกองลูกเสือสำรองมีอายุไม่น้อยกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์และต้องได้รับวุฒิต่างการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรองขั้นความรู้เบื้องต้น

7.7 อายุของนายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือเป็นไปตามประเภทของลูกเสือนั้น ๆ ให้เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นผู้แต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (ยกเว้น นายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือ) ในกรุงเทพมหานคร โดยให้ผู้อำนวยการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษานั้นเป็นผู้เสนอชื่อ

สำหรับสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (ยกเว้น นายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือ) ให้ผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานครเป็นผู้แต่งตั้งและรายงานต่อเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

ให้ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด เป็นผู้แต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (ยกเว้น นายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือ) ตามเขตจังหวัด โดยให้ผู้อำนวยการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเป็นผู้เสนอชื่อ

สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งเป็นรูปแบบพิเศษที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองพื้นที่จังหวัดใด ให้ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (ยกเว้น นายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือ) โดยให้หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้เสนอชื่อ

การแต่งตั้งนายหมู่ลูกเสือให้ผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้แต่งตั้ง สำหรับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ให้มีการหารือในหมู่นั้น

การแต่งตั้งรองนายหมู่ลูกเสือให้ผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้แต่งตั้งโดยหรือนายหมู่ลูกเสือ

ในกรณีที่ตั้งกองลูกเสือใหม่ให้ผู้กำกับกองลูกเสือ หรือนายหมู่ลูกเสือในหมู่นั้นเพื่อแต่งตั้งนายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือ

ผู้กำกับกองลูกเสืออาจแต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ลูกเสือและผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ลูกเสือหนึ่งถึงสองคนจากนายหมู่ลูกเสือในกองลูกเสือ โดยผู้กำกับกองลูกเสือสามัญหรือที่ประชุมนายหมู่ของกองลูกเสือนั้น ผู้กำกับกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่หรือคณะกรรมการดำเนินงานของกองลูกเสือผู้กำกับกองลูกเสือวิสามัญหรือคณะกรรมการประจำกองของกองลูกเสือวิสามัญ

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ ตาย ลาออก ย้ายสังกัด ขาดคุณสมบัติมีเหตุหนึ่งเหตุใดอันไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เป็นผู้มีอำนาจส่งจ่ายผู้บังคับบัญชาลูกเสือออกจากทะเบียนผู้บังคับบัญชาลูกเสือ โดยให้ผู้เสนอชื่อเป็นผู้เสนอให้พ้นจากตำแหน่ง

2) ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ พ.ศ.2554

เข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์มีไว้สำหรับมอบให้แก่ลูกเสือเพื่อเป็นการส่งเสริมการที่ได้บำเพ็ญประโยชน์ของลูกเสือและยกย่องลูกเสือที่ได้บำเพ็ญประโยชน์อย่างดีเด่น

เข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์มีรูปลักษณะในรายละเอียดปรากฏตามข้อบังคับฯ นี้

เข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ มีสามชั้น คือ ชั้นที่หนึ่งพื้นสีแดง ชั้นที่สองพื้นสีขาวและชั้นที่สามพื้นสีน้ำเงิน

ลูกเสือที่จะได้รับเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ชั้นที่สาม ต้องมีคุณลักษณะครบทั้งห้าข้อ

โดยสรุป คือ เป็นลูกเสือมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี บำเพ็ญตนเป็นลูกเสือที่ดี ช่วยบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเป็นอย่างดีโดยสม่ำเสมอ ช่วยเหลือกิจการลูกเสือในกองลูกเสือของตนบำเพ็ญประโยชน์เป็นที่ประจักษ์ต่อโรงเรียน ต่อผู้อื่นหรือกิจการที่เป็นสาธารณประโยชน์

ลูกเสือที่จะได้รับเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ชั้นที่สอง ต้องมีคุณลักษณะเพิ่มอีกสองข้อ คือ ได้รับเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ชั้นที่สามมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และบำเพ็ญประโยชน์ในสี่ข้อดังกล่าวข้างต้นเป็นที่ประจักษ์ในระดับดีอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

ลูกเสือที่จะได้รับเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ชั้นที่หนึ่ง ต้องมีคุณลักษณะเพิ่มอีกสองข้อ คือ ได้รับเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ชั้นที่สองมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และบำเพ็ญประโยชน์ในสี่ข้อดังกล่าวข้างต้นเป็นที่ประจักษ์ในระดับดีอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

มีการกำหนดเกณฑ์จำนวนลูกเสือที่จะขอเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ จำนวนลูกเสือตั้งแต่สิบคนขึ้นไปแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยคนให้มีสิทธิขอได้หนึ่งเข็ม จำนวนลูกเสือเกินกว่าหนึ่งร้อยคนให้มีสิทธิขอได้ในอัตราส่วนลูกเสือน้อยคนต่อหนึ่งเข็ม เศษตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปมีสิทธิขอเพิ่มได้อีกหนึ่งเข็ม

วิธีการขอเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ ให้ผู้กำกับกองลูกเสือรับรองคุณลักษณะของลูกเสือเสนอผ่านต้นสังกัดตามลำดับจนเสนอต่อเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ให้เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาอนุมัติการให้เข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ จัดทำประกาศยกย่องและ

จัดทำทะเบียนควบคุม ให้เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติและผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดประกอบ พิธีมอบเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์เป็นประจำทุกปี

3) ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยเข็มลูกเสือสมนาคุณ พ.ศ.2554

เข็มลูกเสือสมนาคุณมีไว้สำหรับตอบแทนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเพื่อ บำรุงการลูกเสือ

เข็มลูกเสือสมนาคุณมีรูปลักษณะในรายละเอียดปรากฏตามข้อบังคับฯ นี้

เข็มลูกเสือสมนาคุณมีสี่ชั้น คือ ชั้นพิเศษ หน้าเสือทำด้วยทองคำประดับเพชรใต้วชิระเหนือ หัวเสือ ชั้นที่หนึ่ง หน้าเสือทำด้วยทองคำ ชั้นที่สอง หน้าเสือทำด้วยนาค ชั้นที่สามหน้าเสือทำด้วยเงิน ชั้นพิเศษ ให้แก่ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเพื่อบำรุงการลูกเสือตั้งแต่สาม แสนบาทขึ้นไป

ชั้นที่หนึ่ง ตั้งแต่สองแสนบาทขึ้นไป

ชั้นที่สอง ตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป

ชั้นที่สาม ตั้งแต่ห้าหมื่นบาทขึ้นไป

ในกรณีผู้บริจาคฯ รวมกันเป็นหมู่คณะ ให้ทำเป็นโล่ประดับด้วยเข็มลูกเสือสมนาคุณตามชั้น

ให้สำนักงานลูกเสือแห่งชาติจัดทำทะเบียนควบคุมการบริจาคเงินและทรัพย์สินอย่างอื่น พร้อมกับหนังสือประกาศเกียรติคุณคู่กับเข็มลูกเสือสมนาคุณตามชั้น

4) หลักเกณฑ์ ระเบียบของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

หลักเกณฑ์ หมายถึง ข้อกำหนดทางปฏิบัติในการดำเนินงานกิจการลูกเสือที่บัญญัติไว้ใน มาตรการต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติลูกเสือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือ แห่งชาติกำหนด หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง หลักเกณฑ์ เป็นมติของคณะ กรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กำหนดเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการในการดำเนินงานกิจการลูกเสือในเรื่อง ใดเรื่องหนึ่ง สำนักงานลูกเสือแห่งชาติประกาศใช้

ระเบียบ หมายถึง ข้อกำหนดทางปฏิบัติในการดำเนินงานกิจการลูกเสือที่คณะกรรมการ บริหารลูกเสือแห่งชาติกำหนด โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 (8) ของพระราชบัญญัติ ลูกเสือ พ.ศ.2551 ที่บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่วางระเบียบและ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ ระเบียบ เป็นมติของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กำหนดรูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนในการปฏิบัติเพื่อดำเนินงานกิจการลูกเสือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำนักงานลูกเสือแห่งชาติประกาศใช้

4.1 ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดกอง ลูกเสือเกียรติยศ พ.ศ.2519

กองลูกเสือเกียรติยศประกอบด้วยลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่ พร้อมด้วยผู้บังคับบัญชา ลูกเสือควบคุมอย่างน้อย 2 คน และให้มีแถวเดี่ยวด้วย

4.1.1 กองลูกเสือเกียรติยศจัดสำหรับ

- 1) พระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 2) องค์กรอุปถัมภ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 3) รัชทายาท
- 4) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- 5) ผู้ปฏิบัติพระราชภารกิจแทนพระองค์
- 6) สภานายก สภาลูกเสือแห่งชาติ
- 7) ประธานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
- 8) ศพผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ตั้งแต่ชั้นผู้ตรวจการลูกเสือขึ้นไป กรรมการสภาลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้บังคับบัญชาลูกเสืออื่นที่เห็นสมควร
- 9) ธงคณะลูกเสือแห่งชาติหรือธงลูกเสือประจำจังหวัด

4.1.2 การจัดกองลูกเสือเกียรติยศ ให้จัดในโอกาสต่อไปนี้

- 1) สำหรับพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ องค์กรอุปถัมภ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและรัชทายาท ให้จัดเมื่อเสร็จในงานพระราชพิธี รัฐพิธี งานพิธีของลูกเสือ หรือเสด็จประพาสต่างท้องถิ่น
- 2) สำหรับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้จัดเช่นเดียวกับ ข้อ 1
- 3) สำหรับสภานายก สภาลูกเสือแห่งชาติและประธานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติให้จัดเมื่อไปในงานพิธีลูกเสือ
- 4) สำหรับศพผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ให้จัดเมื่อเวลาเผาหรือฝัง แต่ให้จัดจัดสำหรับศพผู้บังคับบัญชาลูกเสือซึ่งเสียชีวิตเนื่องจากกระทำผิดหรือประพฤติชั่ว
- 5) สำหรับธงคณะลูกเสือแห่งชาติหรือธงลูกเสือประจำจังหวัด ให้จัดในเมื่อเชิญธงไปในงานพิธีและเชิญกลับ

กองลูกเสือเกียรติยศสำหรับพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ องค์กรอุปถัมภ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและรัชทายาท ให้มีธงคณะลูกเสือแห่งชาติหรือธงลูกเสือประจำจังหวัดด้วย

กองลูกเสือเกียรติยศให้แต่งเครื่องแบบลูกเสือ ลูกเสือถือไม้พลองหรือไม้ง่ามทุกคนตามประเภทของตน ส่วนผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 2 คนที่ควบคุม ให้มีไม้ถือ

การจัดกองลูกเสือเกียรติยศสำหรับศพของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ให้พยายามจัดลูกเสือจากหน่วยสังกัดเดียวกับผู้เสียชีวิตหรือจากหน่วยสังกัดที่ผู้เสียชีวิตเคยบังคับบัญชาหรือเคยประจำมาก่อน

กองลูกเสือเกียรติยศจัดสำหรับผู้ใด โดยปกติ ให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือกองเกียรติยศรายงานตัวต่อผู้นั้น

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือกองเกียรติยศไม่ต้องรายงานตัว เมื่อกองลูกเสือเกียรติยศจัดสำหรับพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ องค์อุปถัมภ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ รัชทายาทหรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในงานพระราชพิธีหรือรัฐพิธีต่าง ๆ ซึ่งหมายกำหนดการของสำนักงานพระราชวัง

การที่จะจัดกองลูกเสือเกียรติยศในส่วนกลาง ให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาอนุญาต ในส่วนภูมิภาคให้ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุญาต ทั้งนี้ตามความเหมาะสม

4.2 ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการเดินทางไกลและแรมคืน

ทางไกลและแรมคืน

ให้ผู้กำกับกลุ่มหรือผู้กำกับกองลูกเสือนำลูกเสือไปฝึกเดินทางไกลและแรมคืนในปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้พักแรมคืนอย่างน้อยหนึ่งคืน

การเดินทางไกลและแรมคืน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือมีความอดทนอยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยตนเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นตลอดจนเรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม

ในระหว่างการเดินทางไกลและแรมคืน ลูกเสือพึงเว้นการกระทำใด ๆ ที่เป็นการรบกวนหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือพึงวางแผนการนำลูกเสือไปเดินทางไกลและแรมคืนไว้ให้พร้อมและเนิ่น ๆ

การเดินทางไกลของลูกเสือ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองของลูกเสือก่อน การแรมคืนต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองและต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยราชการที่สังกัด รวมทั้งจากเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือต้องระมัดระวังดูแลลูกเสืออย่างใกล้ชิด เพื่อมิให้เกิดอันตรายแก่ลูกเสือ ตั้งแต่ออกเดินทางจนกระทั่งกลับถึงที่ตั้งกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือ

เมื่อเสร็จการเดินทางไกลและแรมคืนแล้ว ให้ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือหรือผู้กำกับลูกเสือทำรายงานที่ได้กระทำไปโดยละเอียด เสนอต่อผู้ส่งอนุญาต

มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือควบคุมอย่างน้อย 2 คน มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือหรือผู้ใหญ่อย่างน้อย 1 คน ประจำลูกเสือสำรองทุก 6 คน

ไม่ควรอนุญาตให้ลูกเสือลงเล่นน้ำในแม่น้ำลำคลองหรือสระ หากอนุญาตต้องมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด มีรายละเอียดให้คำแนะนำการควบคุมอย่างรอบคอบ

การเดินทางไกลไปต่างประเทศ ต้องยื่นเรื่องราวตามลำดับขั้นจนถึงสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

การเชิญลูกเสือต่างประเทศมาเยี่ยมหรือแรมคืนในประเทศไทย ต้องได้รับอนุมัติจากผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดหรือเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติแล้วแต่กรณี (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 4, ม.ป.ป. : 20-32)

2.3 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน (กรมวิชาการ, 2546) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยีสามารถทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเป็นองค์รวมทุกด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่

เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยเหตุผลดังกล่าวกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1)

2.3.1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช

2551

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

1) กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2) กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผนปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

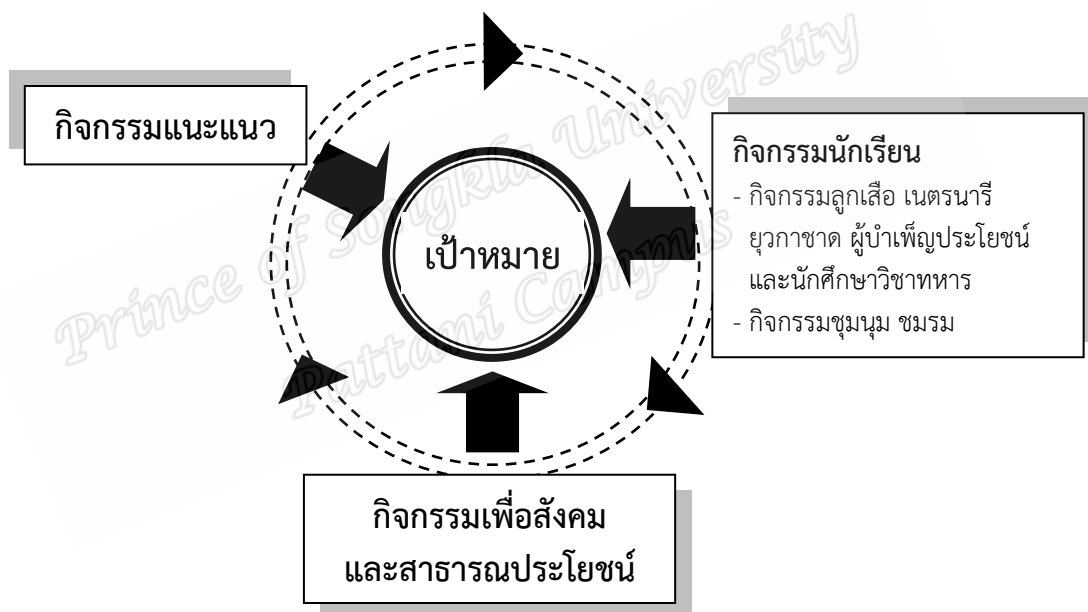
ก. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

ข. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 2-4)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมแล้วนำไปสู่เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนี้ (ดูภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (ภาพจากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ พุทธศักราช 2551 หน้าที่ 4)

2.3.2 หลักการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- 1) มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
- 2) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
- 3) เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- 4) เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2.3.3 เป้าหมาย

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

2.3.4 แนวการจัดกิจกรรม

สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

- 1) ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ
- 2) ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน
- 3) จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 4) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม
- 5) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย
- 6) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

2.3.5 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ โดยมีขอบข่าย ดังนี้

- 1) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนสามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- 2) เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ
- 3) เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4) เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2.3.6 โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โครงสร้างเวลาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างเวลาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรม	ประถมศึกษา						มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4-ม.6
กิจกรรมแนะแนว										
กิจกรรมนักเรียน										
กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	60 ชั่วโมง						45 ชั่วโมง			60 ชั่วโมง
รวม	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360

ตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนด โครงสร้างเวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมง เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์สำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมงระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมงการจัดสรรเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ขึ้นกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาทั้งนี้ให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาของหลักสูตร และผู้เรียน ต้องได้รับการพัฒนาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 3 ลักษณะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทุกปีจนจบ การศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

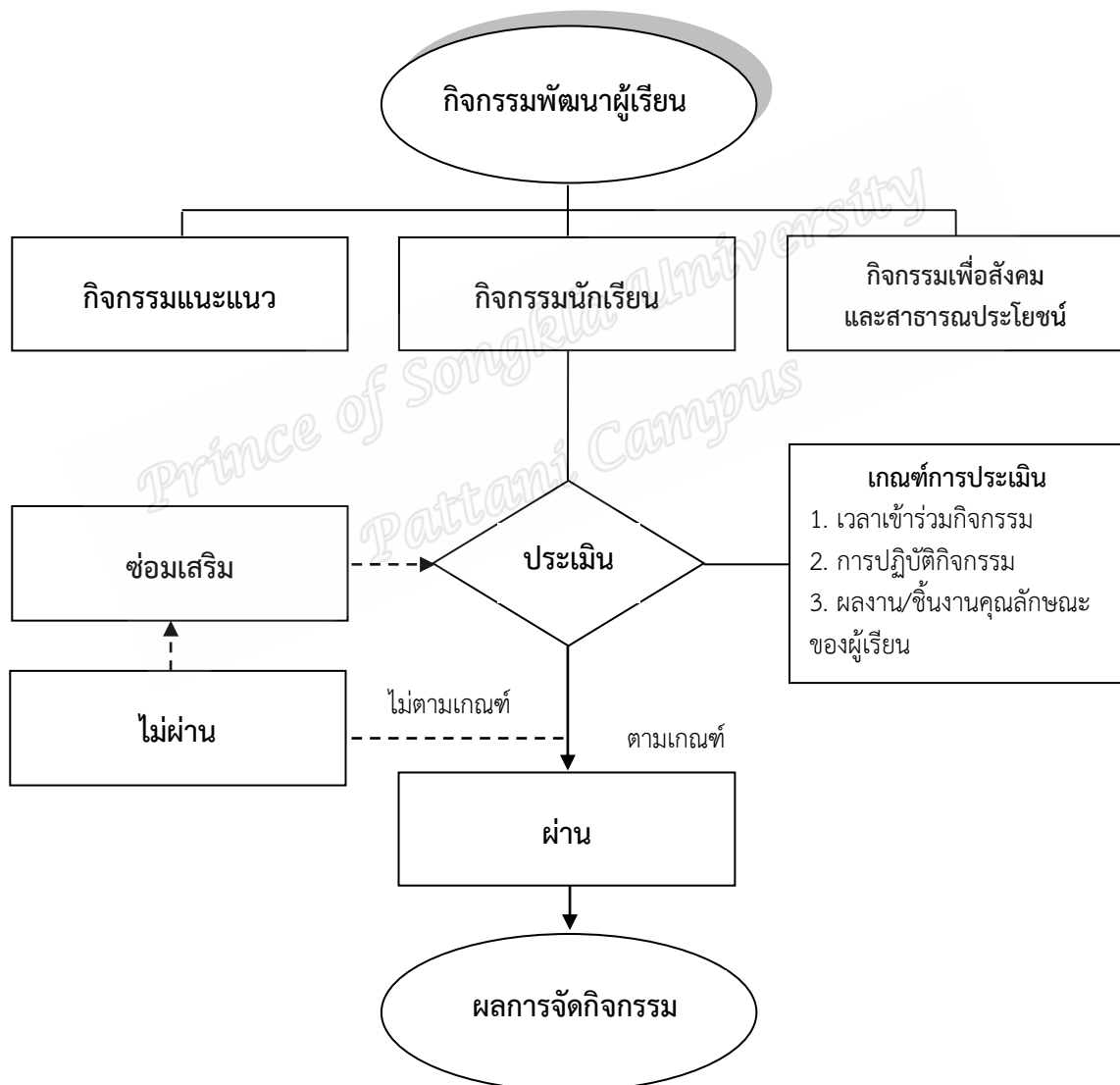
2.3.7 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมและมี ผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.3.8 หลักการ

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาศักยภาพของตน สะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และการมีจิตสาธารณะ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมิน

1) แนวทางการประเมิน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางในการประเมินตามแผนภาพ ดังนี้ (ดูภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 แสดงแผนภาพแนวทางการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ภาพจากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ พุทธศักราช 2551 หน้า 10)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี 2 ประการ คือ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมและการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

2) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติกิจกรรม

2.3 ผู้เรียนที่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เป็นผู้ผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และนำผลการประเมินไปบันทึกในระเบียบแสดงผลการเรียน

2.4 ผู้เรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านในเกณฑ์เวลาเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด ครูหรือผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการซ่อมเสริมและประเมินจนผ่าน ทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปีการศึกษานั้น ๆ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

3) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นและจบระดับการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค เพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษาโดยการดำเนินการดังกล่าวมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

3.1 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดระดับการศึกษา

3.2 ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดนั้น ผู้เรียนจะต้องผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรมสำคัญ ดังนี้

3.2.1 กิจกรรมแนะแนว

3.2.2 กิจกรรมนักเรียน ได้แก่

1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร โดยเลือกเพียง 1 กิจกรรม

2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3.2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.3 ผู้รับผิดชอบเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ความเห็นชอบ

3.4 ผู้รับผิดชอบเสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาเพื่ออนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษา

4) เกณฑ์การตัดสิน ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินอย่างเหมาะสม ดังนี้

4.1 กำหนดคุณภาพหรือเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 2 ระดับ คือ ผ่าน และไม่ผ่าน

4.2 กำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรมและกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน ดังนี้

4.2.1 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรายกิจกรรม ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงานชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4.2.2 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจาก 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4.2.3 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อจบระดับการศึกษา ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ทุกชั้นปีในระดับศึกษานั้น ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” บางชั้นปี ในระดับการศึกษานั้น

5) แนวทางการแก่นักเรียนกรณีไม่ผ่านเกณฑ์ กรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านกิจกรรมให้เป็นหน้าที่ของครูหรือผู้รับผิดชอบกิจกรรมนั้น ๆ ที่จะต้องซ่อมเสริมโดยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมจนครบตามเวลาที่ขาดหรือปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น แล้วจึงประเมินให้ผ่านกิจกรรมเพื่อบันทึกในระเบียนแสดงผลการเรียน ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้รายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเหมาะสมเป็นรายกรณีไป

6) ข้อเสนอแนะ การประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

6.1 ผู้เรียนมีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดโดยสถานศึกษาควรกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนแต่ละกิจกรรม สำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมครบตามโครงสร้างเวลาเรียน

6.2 ผู้เรียนมีผลการปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยอาจจัดให้ผู้เรียนแสดงผลงาน แฟ้มสะสมงาน หรือจัดนิทรรศการ

6.3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หากสถานศึกษามีบุคลากรไม่เพียงพอหรือไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย สถานศึกษาอาจจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้นซึ่งสถานศึกษาสามารถประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว และนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้

6.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมีองค์ประกอบในการดำเนินการ ดังนี้

6.4.1 มีครูที่ปรึกษากิจกรรม และมีแผนการดำเนินกิจกรรม

6.4.2 มีหลักฐาน ชิ้นงาน หรือแฟ้มสะสมงาน

6.4.3 มีผู้รับรองผลการเข้าร่วมกิจกรรม

6.4.4 มีรายงานแสดงการเข้าร่วมกิจกรรม

7) บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

7.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

7.1.1 กำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

7.1.2 ผู้บริหารชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

7.1.3 พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีความทันสมัยในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

7.1.4 สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

7.1.5 นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

7.1.6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

7.2 บทบาทของครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

7.2.1 ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย

7.2.2 ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

7.2.3 ร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญา และแนวการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

7.2.4 ส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล

7.2.5 ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน

7.2.6 ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และขอเสริมกรณีให้ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์พร้อมจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินผล

7.2.7 รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

7.2.8 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

7.3 บทบาทของผู้เรียน

7.3.1 ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถ หรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา

7.3.2 เข้าร่วมการปฐมนิเทศจากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

7.3.3 ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรม

7.3.4 ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรมด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

7.3.5 ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและนำผลมาพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบ

7.3.6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึกละหลังการปฏิบัติกิจกรรม (After Action Review : AAR) รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผลต่อยอดสู่ความยั่งยืน

7.4 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

7.4.1 ให้ความเห็นชอบและมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7.4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสม

7.5 บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

7.5.1 มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาสมัครกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและชุมชน

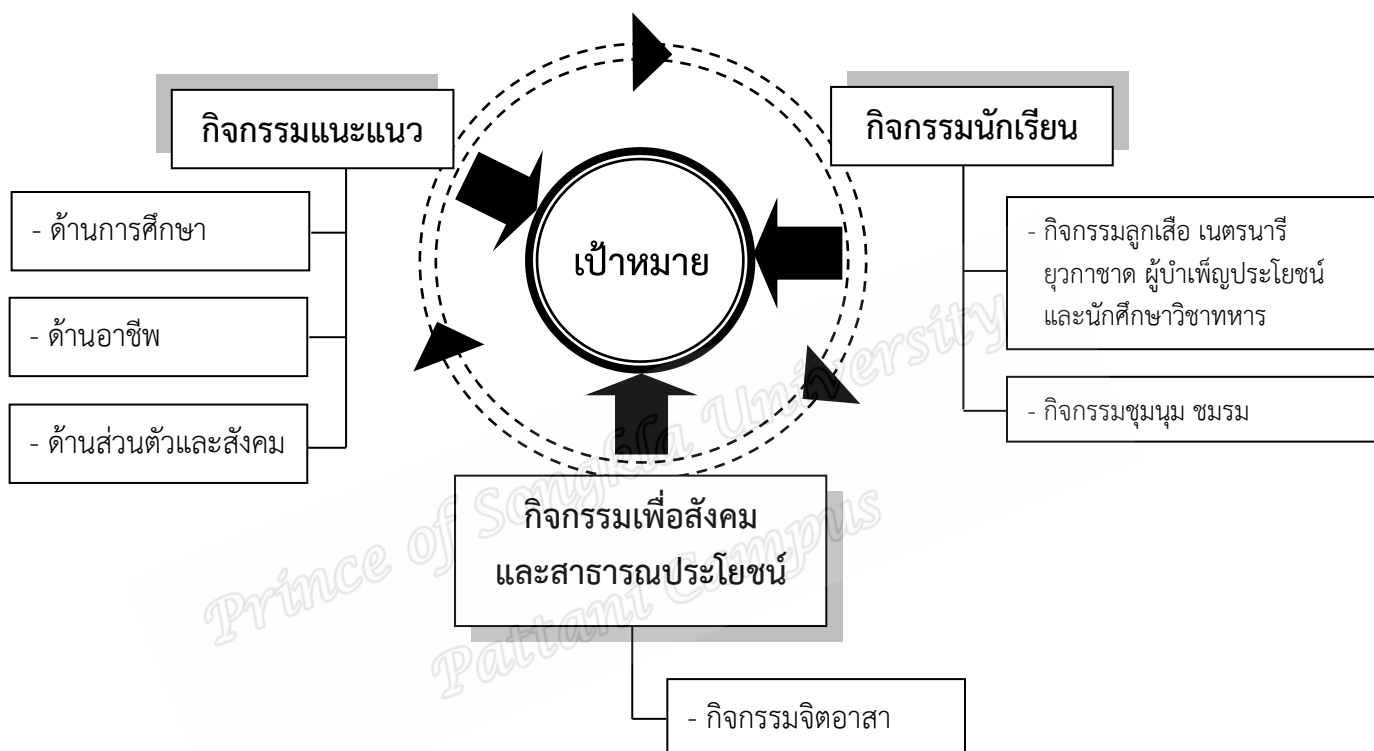
7.5.2 ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียน ให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

7.5.3 ดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

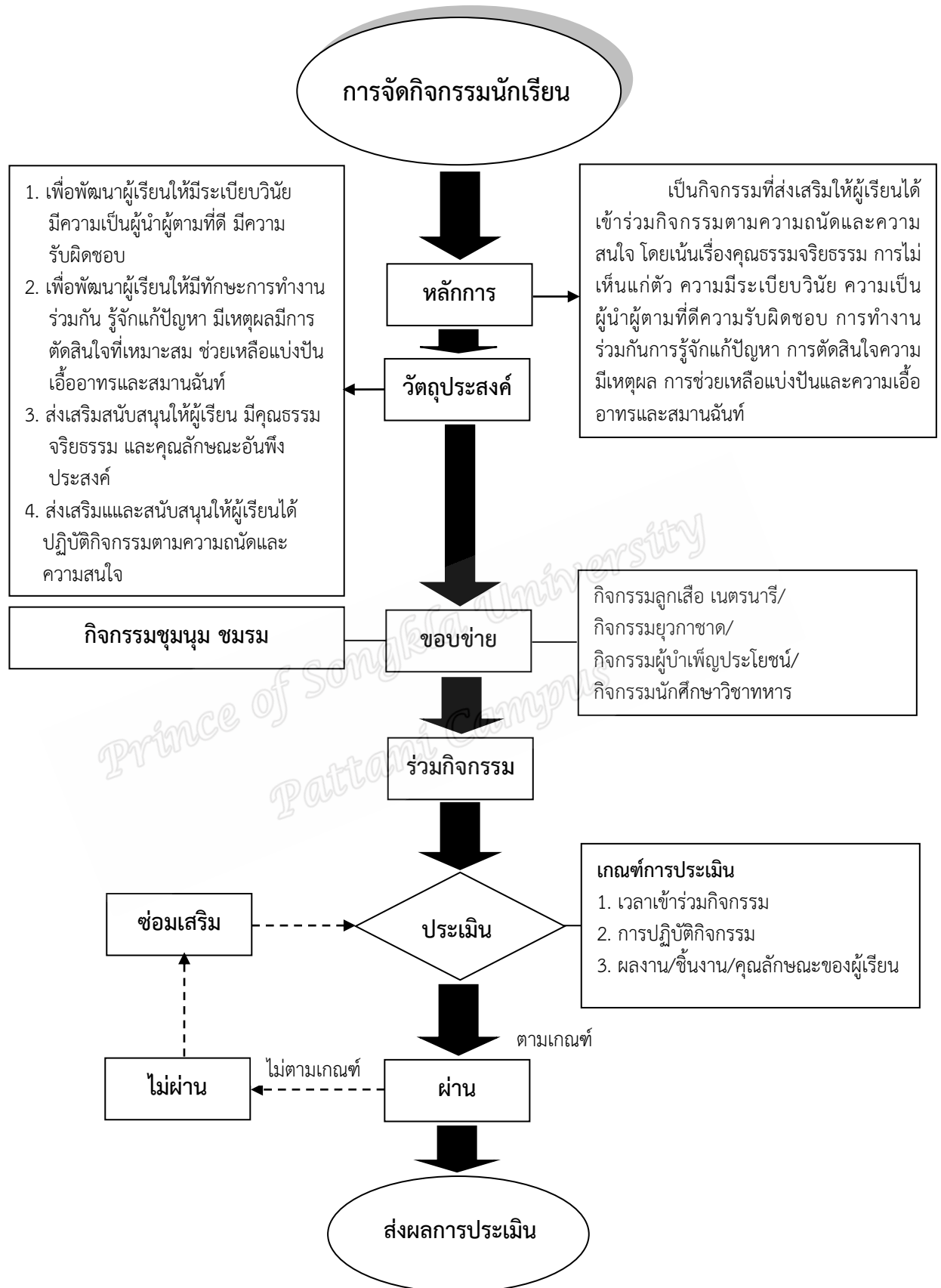
7.5.4 เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ติงามให้แก่ผู้เรียน

7.5.5 ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 7-16)

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเสนอไว้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังนี้ (ดูภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 แสดงขอบข่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ภาพจากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ พุทธศักราช 2551 หน้าที่ 19)

ภาพที่ 5 แสดงแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน

(ภาพจากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ พุทธศักราช 2551 หน้า 24)

2.3.9 สรุปแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน

1) หลักการ

กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันกัน และความเอื้ออาทรและสมานฉันท์การจัดกิจกรรมนักเรียนควรดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 จัดให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
- 1.2 เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน
- 1.3 เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน ตลอดจนบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2) วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีความรับผิดชอบ
- 2.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา มีเหตุผล มีการตัดสินใจที่เหมาะสม ช่วยเหลือแบ่งปัน และเอื้ออาทรและสมานฉันท์
- 2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

3) ขอบข่าย

กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

3.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหารสถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม

3.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจทั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในข้อ 1 และ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมในข้อ 1 หรือ 2 กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

2.4 แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษา

2.4.1 เครื่องแบบและเครื่องหมายของลูกเสือและเนตรนารี

เครื่องแบบลูกเสือ คือ เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้ลูกเสือ แต่ละเหล่า แต่ละประเภทแต่ง เมื่อต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางลูกเสือ โดยมีข้อกำหนดอยู่ในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องแบบลูกเสือเมื่อแรกเริ่มของประเทศนั้น มาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยให้นักเรียนมหาดเล็กหลวงซัพน์ บุนนาค เป็นผู้ทดลองใส่ชุดลูกเสือให้ทรงทอดพระเนตร ต่อมาได้ทรงประกาศไว้ในข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ ร.ศ.130 หมวด 8 เครื่องแต่งตัว ข้อ 45 เครื่องแต่งตัวลูกเสือให้มีดังต่อไปนี้

“1. มีหมวกสักหลาด ใบกว้างพับใบข้างขวาขึ้นไปกลัดไว้กับตัวหมวกมีผ้าฤดูแพรจีบแปดดอกไม้ วงกลมกว้าง 4 เซนติเมตรที่เส้นศูนย์ตัดข้างขวาหมวกทับใบที่พับ มีตราหน้าเสือทำด้วยทองเหลืองติดบนดอกไม้ มีผ้ากว้าง 2 เซนติเมตรพันหมวกมีสายรัดคางหนึ่งดำ

ส่วนสีผ้าจีบดอกไม้และผ้าพันหมวกนั้นให้ใช้สีต่าง ๆ กันเพื่อเป็นที่สังเกตเห็นได้ถนัดดังต่อไปนี้ คือ

กรุงเทพ ฯ	เหลือง	นครไชยศรี	น้ำเงิน
ราชบุรี	ฟ้า	กรุงเก่า	แดง
นครสวรรค์	เขียว	พิศณุโลก	ม่วง
พายัพ	บานเย็น	อุดร	เลือดหมู
อีสาน	ดินแดง (กากี)	เพชรบูรณ์	เทา
นครราชสีมา	แดงกับขาว	ปราจีนบุรี	แดงกับเหลือง
จันทบุรี	เหลืองกับฟ้า	ชุมพร	น้ำเงินกับเหลือง
นครศรีธรรมราช	เขียวกับม่วง	ปัตตานี	เขียวกับเหลือง
ภูเก็ต	เขียวกับขาว		

แต่ถ้าแม่กองใดได้รับพระราชทานนามพิเศษเป็นเกียรติยศแล้ว ก็ให้ใช้ผ้าลายเสือกว้าง 2 เซนติเมตร พันหมวกแทนผ้าสีของมณฑล แต่ดอกไม้ผ้าจีบคงเป็นอย่างเดิม

2. มีเสีอรูปเสือเข็ตคอปับผ้าสีดินแดง (กากี) มีดุมเขาคือ 1 ที่น่าอก 2 มีกระเป่าทั้งสอง ข้าง มีใบปกระเป่าดุมกลัด

3. มีผ้าพันคอสีดำประมาณ 70 เซนติเมตร 4 เหลี่ยม พับแทงมมุมเสียก่อนแล้วจึงพันคอ รอบเดียว ชายผูกกันข้างนำห้อยลงมาที่หน้าอก

4. มีกางเกงสีดำ รูปกางเกงไทย ขาสั้นเพียงเสมอส้นเท้า

5. มีเข็มขัดหนังสีเหลือง

6. มีถุงเท้ายาวสีดำ สรวมรัดไว้เพียงใต้เข่าลงมา

7. มีรองเท้าหนังสีดำ

ถุงเท้าและรองเท้า ถ้าผู้กำกับเห็นสมควรจะให้งดเสียไม่สรวมก็ได้”

เครื่องแบบลูกเสือ ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งจนมาถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 6 ลูกเสือในอดีต
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 80)

ต่อมาภายหลัง เครื่องแบบลูกเสือ ได้มีการปรับเปลี่ยนเช่นเดียวกับเครื่องแบบผู้บังคับบัญชา
ลูกเสือ จนมาถึงปัจจุบัน เครื่องแบบลูกเสือมีลักษณะดังต่อไปนี้เครื่องแบบลูกเสือ เหล่าเสนา

1) เครื่องแบบลูกเสือสำรอง

เครื่องแบบลูกเสือสำรอง ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงกลมมีกะบังหน้าหมวก ทำด้วยผ้าสีกรมท่า เมื่อเข้าพิธีประจำกองแล้ว มีตราหน้าหมวกรูปหน้าเสือและอักษรใต้หน้าเสือว่า “ลูกเสือ” สีเหลือง

ข. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามของผู้บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด และมีห่วงสวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิเลส

ค. เสื้อแขนสั้น แบบและสีตามของผู้บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด

ง. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัด ทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบช้อยพฤษภรณ์

จ. กางเกงขาสั้น แบบและสีตามของผู้บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด

ฉ. ถุงเท้า รองเท้า ชนิดและสีตามของผู้บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด

ภาพที่ 7 เครื่องแบบลูกเสือสำรอง
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 81)

2) เครื่องแบบลูกเสือสามัญ

เครื่องแบบลูกเสือสามัญ ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ ประกอบด้วย

ก. หมวกปีกกว้างสีกากี พับปีกข้างขวาขึ้น ประดับด้วยดอกจันชั้นเดียว กลางดอกจันมีรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

ข. เสื้อคอพับแขนสั้นสีกากี มีอินทรีนูนสีเดียวกับเสื้อ

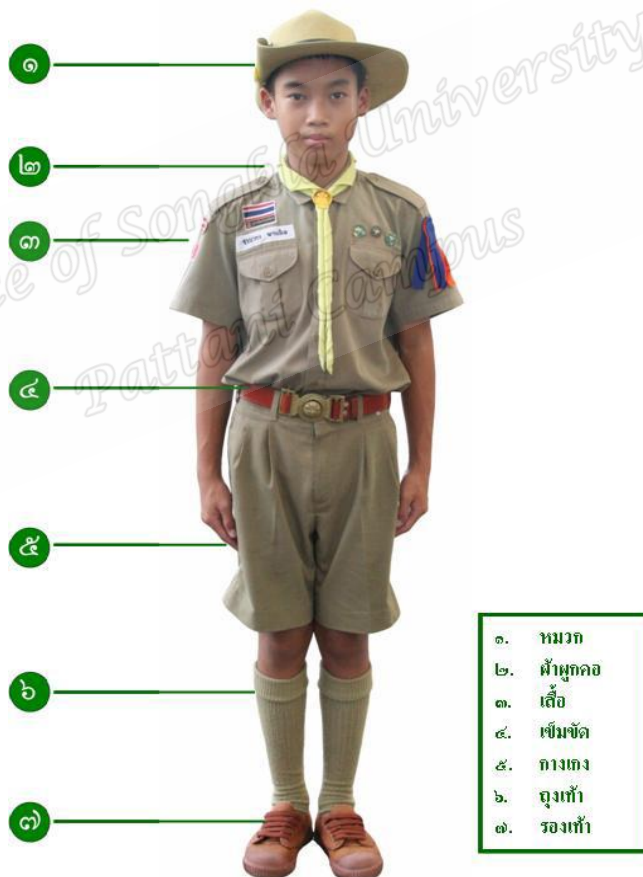
ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีห่วงสวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิลเวลล์

ง. กางเกงขาสั้นสีกากีเหนือเข่า

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายตุณรูปตรารคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพูกษ์

ฉ. ถุงเท้ายาวสีกากี พับขอบไว้ใต้เข่า

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 8 เครื่องแบบลูกเสือสามัญ เหล่าเสนา
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 82)

3) เครื่องแบบลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เครื่องแบบลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับแขนสั้น สี kaki แต่อินทรีรูปสีเลือดหมูปลายอินทรีมีอักษร ล.ญ. สีเหลือง

ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีห่วงสวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิลเวลล์

ง. กางเกงขาสั้นสี kaki เนื้อเบา

จ. เข็มขัด หนังสีน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายจุนรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤกษ์

ฉ. ถุงเท้ายาวสี kaki พับขอบไว้ใต้เข่า แต่ติดพู่สีเลือดหมูข้างละ 2 พู่

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 9 เครื่องแบบลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เหล่าเสนา
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 83)

4) เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ

เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะ สีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับแขนสั้นสี kaki แต่อินทรรูสีเขียว ปลายอินทรรูมีอักษร ล.ว. สีเหลือง

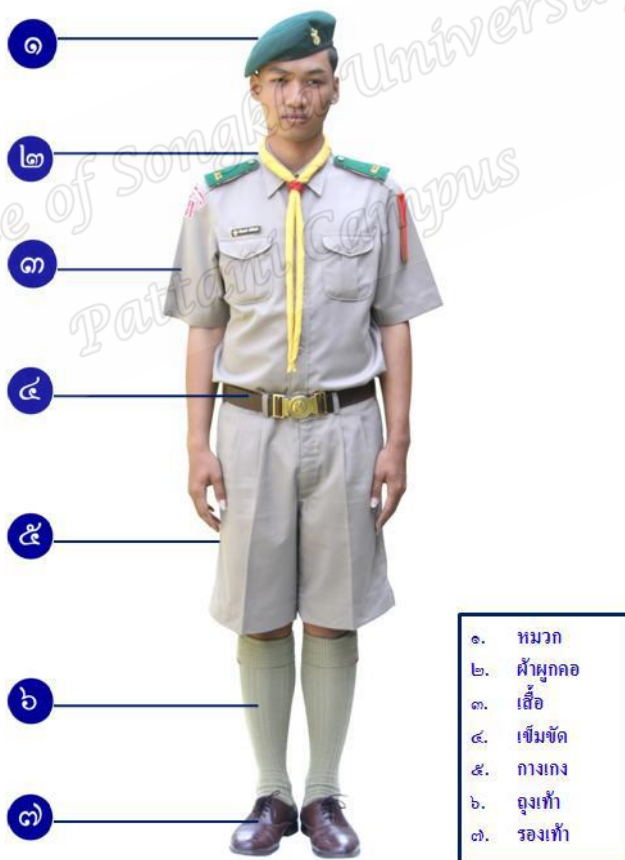
ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีห่วงสวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิลเวลล์

ง. กางเกงขาสั้นสี kaki เนื้อเบา

จ. เข็มขัด หนังสือน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ

ฉ. ถุงเท้ายาวสี kaki พับขอบไว้ใต้เข่า แต่ติดฟู่สีแดงข้างละ 2 ฟู่

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 1, 2554 : 79-84)

ภาพที่ 10 เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ เหล่าเสนา
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 84)

5) เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบ หมายถึง เครื่องหมายที่เป็นสัญลักษณ์ เพื่อแสดงการแบ่งหมวดหมู่ กอง สังกัด ประเภทลูกเสือ ตำแหน่งและความสามารถพิเศษของลูกเสือ และบุคลากรทางการลูกเสือ ประกอบด้วย

1. เครื่องหมายจังหวัด ทำด้วยผ้า มีขนาด รูป และสี ตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ ติดที่มุมด้านหลังผ้าผูกคอ

2. เครื่องหมายหมู่ ทำด้วยผ้า มีลักษณะต่างกันตามประเภทและเหล่าของลูกเสือ

3. เครื่องหมายชั้น ทำด้วยโลหะหรือผ้า มีลักษณะแตกต่างกันตามประเภทและเหล่าของลูกเสือ

4. เครื่องหมายประจำการ ทำด้วยผ้าสีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ มีรูปดาว 6 แฉก สีเงิน จำนวนเครื่องหมายประจำการให้ติดตามจำนวนปีที่ได้เข้าเป็นลูกเสือ

5. เครื่องหมายสังกัด ประกอบด้วย

5.1 ชื่อกลุ่ม หรือกอง ทำด้วยผ้าสีแดง รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ติดโค้งตามไหล่เสื้อข้างขวากึ่งกลางอินทราฐู

5.2 เลขกลุ่มและเลขกอง ทำด้วยผ้าสีแดง รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ติดใต้เครื่องหมายชื่อกลุ่มหรือกอง กองลูกเสือที่จัดเป็นกลุ่มไม่ได้ ให้มีเลขกองอย่างเดียว

6. เครื่องหมายภาษาต่างประเทศ ทำด้วยผ้าสีทึบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีอักษรภาษาไทยบอกชื่อ ภาษาต่างประเทศที่ลูกเสือพูดได้ดี

7. เครื่องหมายวิชาพิเศษ ทำด้วยผ้า มีขนาด รูป และสี ตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ

8. เครื่องหมายนายหมู่และรองนายหมู่ ประกอบด้วย

8.1 เครื่องหมายนายหมู่และรองนายหมู่ ทำด้วยแถบผ้า มีขนาด และสี ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบ

8.2 สายนกหวีด ทำด้วยด้ายถัก สีเหลืองเป็นห่วงคล้องคอ สำหรับลูกเสือเหล่าสมุทร เมื่อแต่งเครื่องแบบขาวใช้สายนกหวีดสีขาว (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 1, 2554 : 104)

6) เครื่องแบบบุคลากรทางลูกเสือ

เครื่องแบบบุคลากรทางลูกเสือ คือ เครื่องแต่งกายของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการลูกเสือ

เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือชาย ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนสั้น มีอินทรีรูปเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ

ค. ผ้าผูกคอ สำหรับสภานายก อุปนายก กรรมการ สภานายกกิตติมศักดิ์ อุปนายกกิตติมศักดิ์ และกรรมการกิตติมศักดิ์แห่งสภาลูกเสือ ประธาน รองประธานและกรรมการ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติสีกรมท่ามีขลิบสีเหลือง ขนาด 0.5 เซนติเมตร และสำหรับผู้อำนวยการใหญ่ รองผู้อำนวยการใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ ผู้ตรวจการใหญ่พิเศษ ผู้ตรวจการใหญ่ รองผู้ตรวจการใหญ่ ผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ รองผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้ตรวจการประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือประจำสำนักงาน คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สีกรมท่ามีขลิบสีฟ้า ขนาด 0.5 เซนติเมตร

ง. กางเกงขาสั้นสีกากีเหนือเข่า

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบช้อยพฤษภ กว้าง 4 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้ายาวสีกากี พับขอบไว้ใต้เข่า แต่ติดพู่สีเขียวข้างละ 2 พู่

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือหญิง ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้า หมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนสั้น มีอินทรีรูปเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ

ค. กระโปรงสีกากี ยาวครึ่งน่อง ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอ เช่นเดียวกับผ้าผูกคอเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ชาย

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายตุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบช่อชัยพฤกษ์ กว้าง 3 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

7) เครื่องแบบพิเศษผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ใช้ในโอกาสไม่ประจำแถวหรือนำขบวนลูกเสือ

เครื่องแบบพิเศษผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ชาย ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้างสีสีกากี ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตรา หน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงหม้อตาลสีสีกากี กะบังสีดำ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อชั้นนอกคอแบะสีสีกากี มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ ดุมทั้งสี่มีรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เสื้อแบบนี้ให้ใช้กับเสื้อคอพับสีสีกากีแขนยาว ผูกผ้าผูกคอสีสีกากีเงื่อนกะลาสีด้วย แต่ในโอกาสไว้ทุกข์ให้ใช้ผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกะลาสี

ค. กางเกงขายาวสีสีกากีไม่พับปลายขา

ง. ถุงเท้าสีสีกากี

จ. รองเท้าหนังสีน้ำตาล ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 11 เครื่องแบบพิเศษผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ชาย
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 54)

เครื่องแบบพิเศษผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หญิง ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้างสีงาช้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตรา หน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อกระโปรงติดกันสีงาช้าง คอเสื้อแหลม ไม่มีปก กระโปรงด้านหน้าขวาและซ้ายมี กระเป๋าช้างละ 1 กระเป๋า ต่ำกว่าเอว

ค. ผ้าผูกคอเช่นเดียวกับผ้าผูกคอเครื่องแบบลูกเสือสามัญ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน หรือผ้าผูกคอเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการ ลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ชาย

ง. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายดุนรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัพพฤกษ์ กว้าง 3 เซนติเมตร

จ. ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

ฉ. รองเท้าสันสูง หุ้มสันสีน้ำตาลแก่

8) เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ คือ เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้ผู้กำกับลูกเสือแต่ง เมื่อต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางลูกเสือ แต่ละประเภท โดยมีข้อกำหนดอยู่ในกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

เครื่องแบบผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับลูกเสือ เมื่อแรกเริ่มของประเทศนั้น มาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกาศไว้ในข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ ร.ศ.130 หมวด 8 เครื่องแต่งตัว ข้อ 46 เครื่องแต่งตัวลูกเสือให้มีดังต่อไปนี้

- “1. มีหมวกเหมือนของลูกเสือ แต่ผ้าจีบรูปดอกไม้มัดติดหมวกให้มีขนาดกว้าง 10 เซนติเมตร
2. มีเสื้อเหมือนของลูกเสือ
3. มีผ้าพันคอขนาดเดียวกับของลูกเสือ แต่ถ้าเป็นผู้กำกับใช้สีม่วง รองผู้กำกับคงใช้สีดำ อย่าง

ลูกเสือ

4. มีกางเกงเหมือนของลูกเสือ

5. มีเข็มขัดเหมือนของลูกเสือ

6. มีถุงเท้าเหมือนของลูกเสือ

7. มีรองเท้าเหมือนของลูกเสือ

ถ้าแม่แปนเสื้อปานุญาตให้แต่งเครื่องเสื้อป่าได้ในเวลาที่ไปแห่งใด ๆ โดยลำพัง ถ้ากำกับแถวฝึกหัดลูกเสือ ฤๅทำการอย่างอื่นในหน้าที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือ ต้องแต่งตัวตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ แต่ถ้าเป็นผู้กำกับอนุญาตให้ใช้หมวก ผ้าผูกคอและเข็มขัดของเสื้อป่าแทนหมวก ผ้าพันคอและเข็มขัดของกองลูกเสือได้ ถ้าเป็นรองผู้กำกับอนุญาตให้ใช้ได้แต่หมวกแลเข็มขัดของเสื้อป่า ผ้าพันคอต้องคงใช้อย่างแบบลูกเสือ”

ภาพที่ 12 ภาพเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือในอดีต
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 57)

มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องแบบในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ประกาศเป็นกฎหมายบังคับใช้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเครื่องแบบลูกเสือ พุทธศักราช 2475” ให้อำนาจกระทรวงธรรมการ มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ และออกกฎกระทรวงตามฉบับนี้ และพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดสิทธิการแต่งกายเครื่องแบบ และโทษของผู้ไม่มีสิทธิบ้างอาจแต่งกายเลียนแบบไว้ด้วย ต่อมากระทรวงธรรมการได้ออกกฎกระทรวงเรียกว่า กฎกระทรวง ธรรมการ ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบลูกเสือ พุทธศักราช 2479 พอสังเกตเห็น ได้คือ

1. หมวกเดิมใช้สีดำและพับปีกข้างขวา ได้เปลี่ยนมาเป็นทรงปีกกว้างไม่พับปีก ใช้สีกากี แกรมเขียว
2. เสื้อเดิมใช้สีดำ เปลี่ยนเป็นสีกากีกรมเขียว
3. กางเกงสีดำ เปลี่ยนเป็นสีกากีกรมเขียว
4. ผ้าผูกคอเดิมใช้สีมณฑล เปลี่ยนมาใช้สีเหลือง

ส่วนเครื่องแบบลูกเสือเหล่าสมุทรเสนา ได้ดำเนินไปตามแบบของทหารเรือทุกประการ สำหรับเครื่องแบบอย่างเก่าลูกเสือหรือผู้บังคับบัญชาก็ใช้แบบเดิมก็ยังมีสิทธิ์ที่จะใช้ต่อไปอีก 2 ปี

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องแบบลูกเสือตามกฎกระทรวง ซึ่งตามความในพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2490 ดังปรากฏในหมวด 2 ข้อ 2 ดังนี้

1. หมวกใช้ทั้งหมวกปีกกว้างสีกากี กับหมวกหมับสีกากี
2. ใช้เสื้อสีกากี
3. กางเกงสีกากี
4. ถุงเท้าสีกากี
5. รองเท้าสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย

ต่อมามีพระราชบัญญัติลูกเสือ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2509 และกฎกระทรวงฉบับที่ 1 พ.ศ.2510
หมวด 2 ส่วนที่ 1 ข้อ 11 ถึงข้อ 19 เกี่ยวกับการแต่งกายของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือชาย เว้นนายหมู่ รองนายหมู่เหล่าเสนา เหล่า
สมุทรและเหล่าอากาศ ประเภทสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ และวิสามัญ

ส่วนที่ 2 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่
ลูกเสือหญิง

หมวดที่ 3 เครื่องแบบพิเศษผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือและ
เจ้าหน้าที่ลูกเสือชายหญิง

หมวดที่ 4 การใช้ผ้าผูกคอสำหรับเดินทางไปต่างประเทศ และผ้าผูกคอกิลเวลล์ (สารานุกรม
ลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 1, 2554 : 52-66)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

9) เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เหล่าเสนา

9.1 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรอง ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวก มี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้างสีกากี ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสีกากี มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ

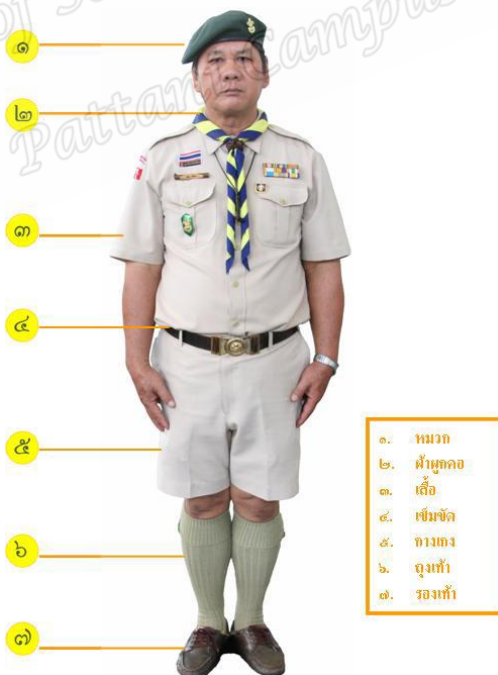
ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

ง. กางเกงขาสั้นสีกากีเนื้อเช่า

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษภ

ฉ. ถุงเท้ายาวสีกากี พับขอบไว้ได้เข้า ได้พับขอบมีรอยรัดถุงติดพูสีเขียวข้างละ 2 พู ในกรณีใช้กางเกงขายาวให้ใช้ถุงเท้าสั้นสีกากี หรือสีดำไม่ต้องติดพู

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก ในกรณีที่ใช้กางเกง ขายาวให้ใช้รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาล หรือสีดำไม่มีลวดลายหุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 13 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรองชาย สวมหมวกทรงอ่อน (เบเร)
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 59)

9.2 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรอง หญิง เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวก มี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้างสีกากี ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสีกากี มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ

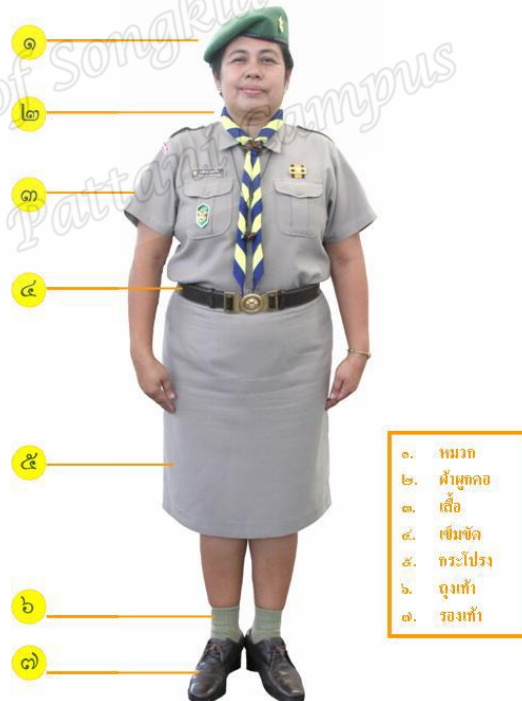
ค. กระโปรงสีกากี ยาวครึ่งน่อง ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ์

ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 14 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรองหญิง สวมหมวกทรงอ่อน (เบเร่)
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 60)

9.3 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญ ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสี kaki มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ

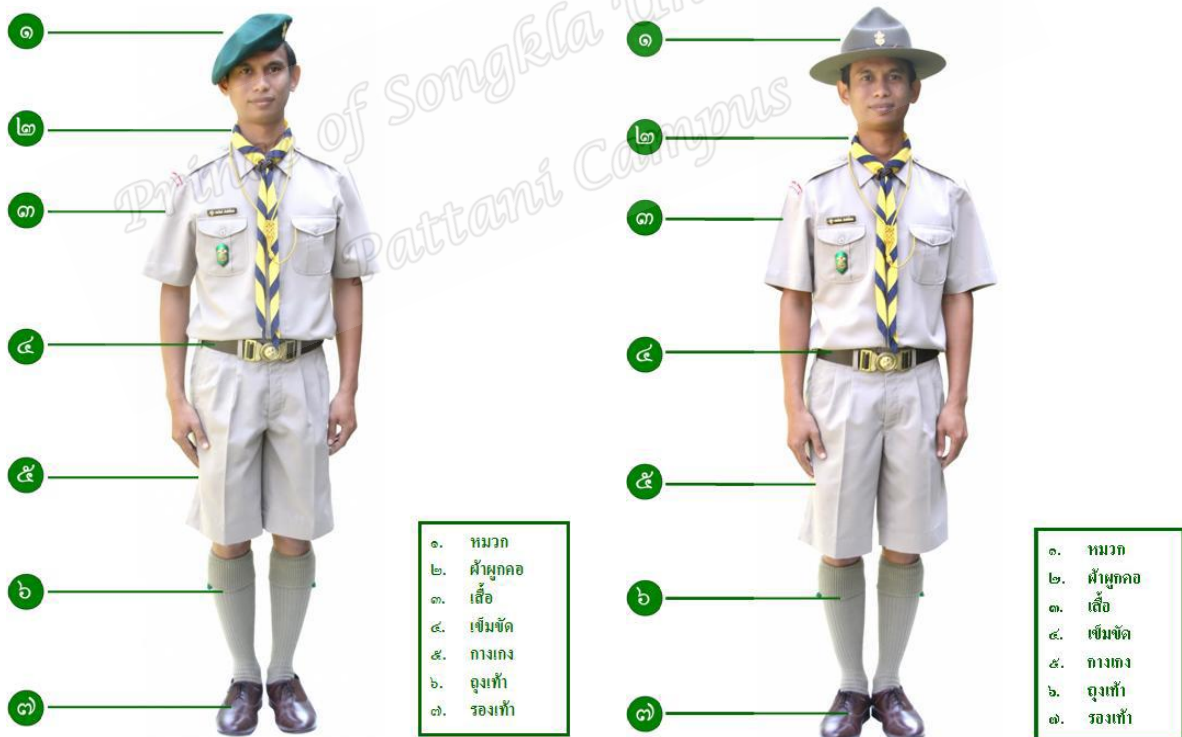
ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีหัวงสวมผ้าผูกคอ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

ง. กางเกงขาสั้นสี kaki หนี้อะเข้

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ์

ฉ. ถุงเท้ายาวสี kaki พับขอบไว้ใต้เข้ แต่ติดพู่สีเขียวข้างละ 2 พู่

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 15 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญชาย
สวมหมวกทรงอ่อน (เบเร่)

ภาพที่ 16 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญชาย
สวมหมวกปีก

(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 61)

9.4 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญหญิง เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้า หมวกรูป
ตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้า
หมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสี kaki มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ

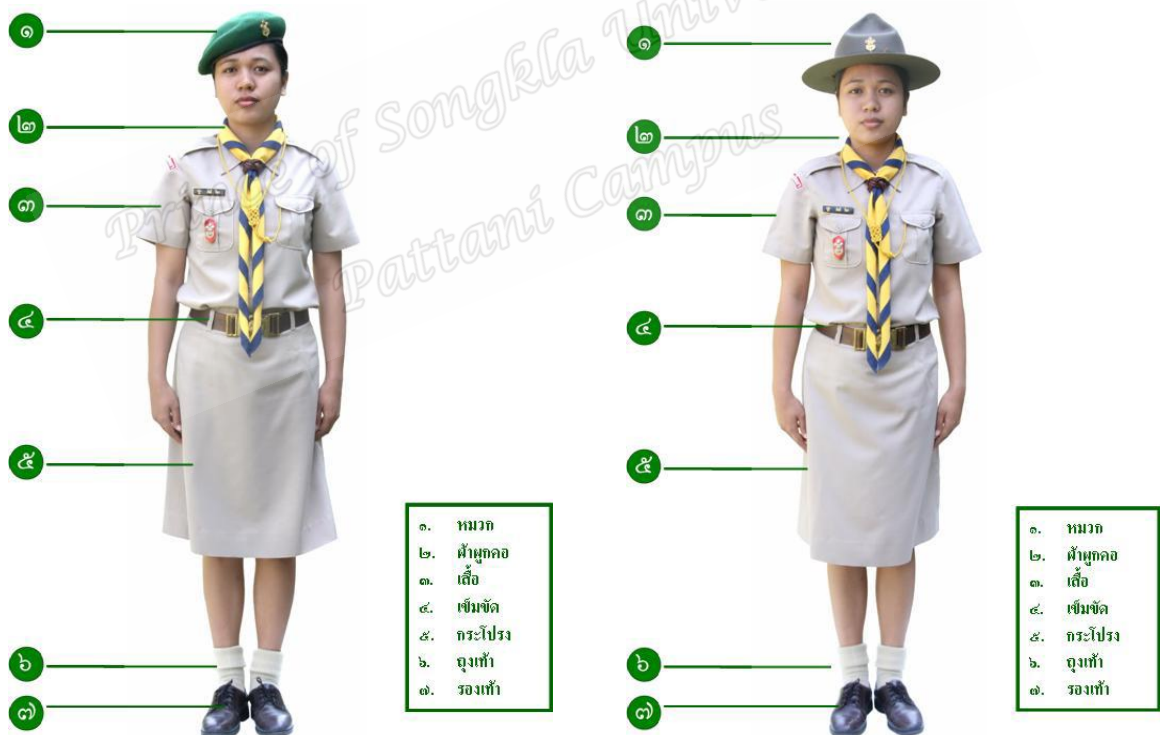
ค. กระโปรงสี kaki ยาวครึ่งน่อง ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ แต่มีขลิบ
สีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูป
ตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ

ฉ. ถุงเท้าสี kaki

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 17 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญหญิง
สวมหมวกทรงอ่อน (เบเร)

ภาพที่ 18 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญหญิง
สวมหมวกปีก

(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 62)

9.5 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะ สีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

ค. เสื้อคอพับสีกากี แต่อินทรธนูสีเลือดหมู

ง. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทาด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ์

จ. กางเกงขาสั้นสีกากีเหนือเข่า

ฉ. ถุงเท้ายาวสีกากี พับขอบไว้ใต้เข่า แต่ติดพู่สีเลือดหมูข้างละ 2 พู่

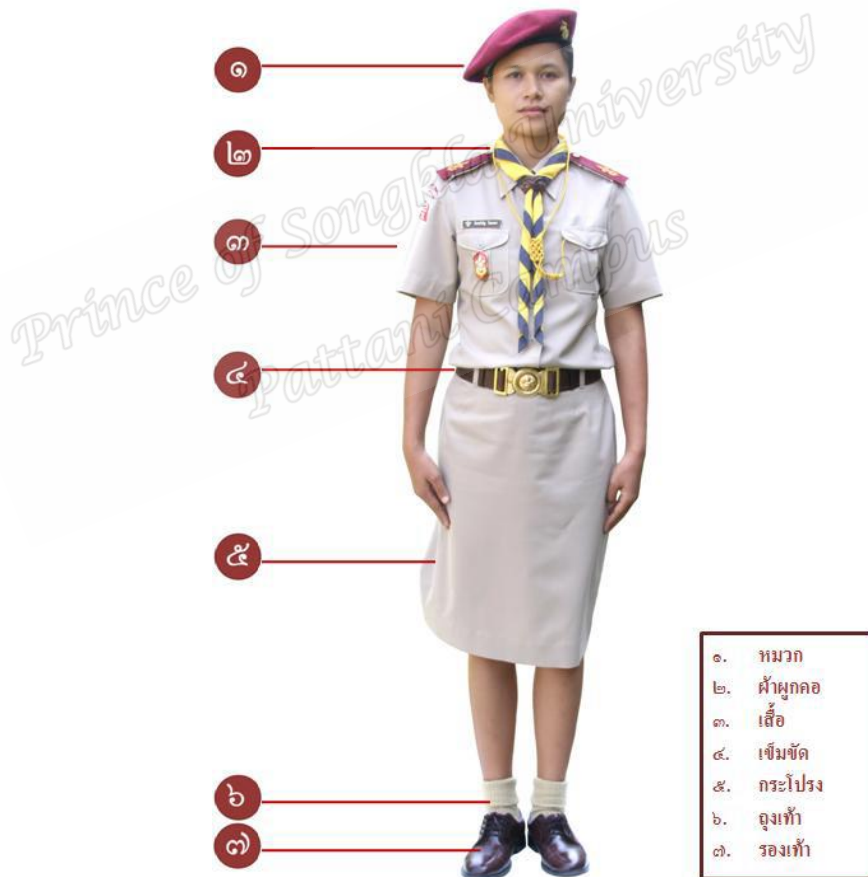
ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 19 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ชาย
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 63)

9.6 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ หญิง ประกอบด้วย

- ก. หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะ สีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย
- ข. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน
- ค. เสื้อคอพับสีกากี แต่อันตรธานสีเลือดหมู
- ง. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ
- จ. กระโปรงสีกากี ยาวครึ่งน่อง ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน
- ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี
- ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 20 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่หญิง
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 64)

9.7 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญ ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสี kaki แต่อินทธรณสีเขียว

ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

ง. กางเกงขาสั้นสี kaki เนื้อเบา

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทาด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ

ฉ. ถุงเท้ายาวสี kaki พับขอบไว้ใต้เข่า แต่ติดพูสีแดงข้างละ 2 พู

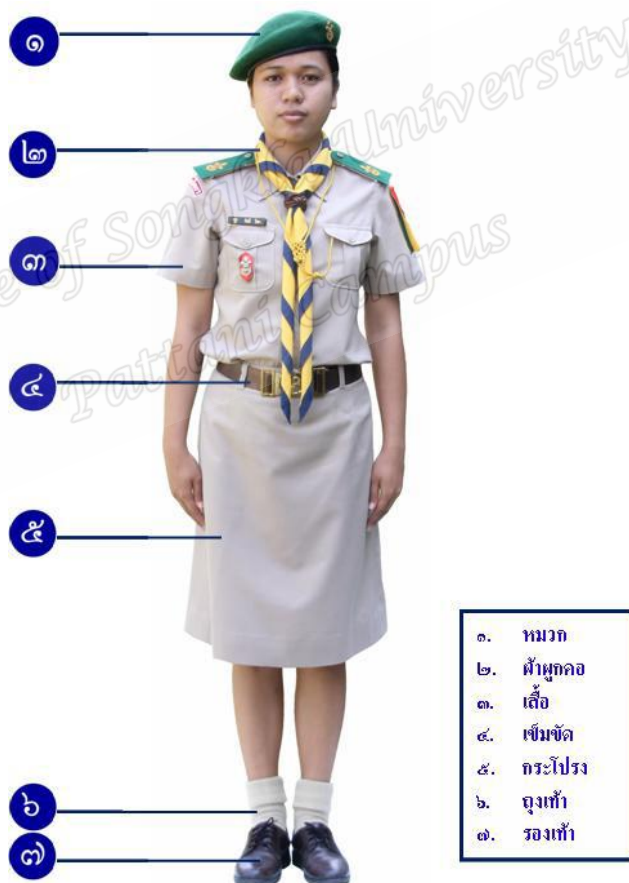
ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 21 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญชาย
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 65)

9.8 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญ หญิง เหล่าเสนา ประกอบด้วย

- ก. หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย
- ข. เสื้อคอพับสี kaki แต่อินทธรณูสีเขียว
- ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน
- ง. กระโปรงสี kaki ยาวครึ่งน่อง ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน
- จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทาด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ์
- ฉ. ถุงเท้าสี kaki
- ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 22 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญหญิง
(ภาพจากสารานุกรมลูกเสือไทย เล่ม 1 หน้าที่ 66)

2.4.2 เครื่องแบบและเครื่องหมายของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิม

อ้างอิง หนังสือเลขที่ 1557/2541 และ ศธ.1206/13422 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2540 และที่ ศธ.1206/09 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2541 ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้เสนอแนวทางให้เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติพิจารณาให้ลูกเสือและเนตรนารี โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แต่งเครื่องแบบลูกเสือและเนตรนารีให้สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ 2) ข้อ 2 และข้อ 3 พ.ศ.2540 รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ขัดหลักการของศาสนาอิสลาม

สำนักงานคณะกรรมการบริหารฯ ได้รับทราบแล้วด้วยความขอบพระคุณและพิจารณาเห็นชอบในหลักการให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามถือปฏิบัติดังนี้

1. อนุโลมให้นักเรียนชายที่เป็นมุสลิม แต่งเครื่องแบบลูกเสือ โดยสวมกางเกงขายาวได้
2. อนุโลมให้นักเรียนหญิงที่เป็นมุสลิม แต่งเครื่องแบบเนตรนารี โดยใช้ผ้าคลุมศีรษะให้มีสีตามประเภทของลูกเสือ (สำรอง-สีเหลือง , สามัญ-สีเขียว , สามัญรุ่นใหญ่-สีแดงเลือดหมู , และวิสามัญ-สีกรมท่า) แทนหมวกและผ้าผูกคอลูกเสือได้

3. การประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบลูกเสือและเนตรนารี กำหนดให้

1. ให้นักเรียนชายที่เป็นมุสลิม ประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบตามเหล่าและประเภทเหมือนลูกเสือโดยทั่วไป

2. ให้นักเรียนหญิงที่เป็นมุสลิม ประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบที่ผ้าคลุมศีรษะ ดังนี้

- 2.1 เครื่องหมายจังหวัด ติดที่มุมแหลมด้านหลังผ้าคลุมศีรษะ

- 2.2 เครื่องหมายหมู่ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

- 2.3 เครื่องหมายหัวหน้านายหมู่ นายหมู่ รองนายหมู่ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางอกเสื้อด้านซ้าย (ใช้กัลปังหัดก็ได้)

- 2.4 เครื่องหมายชั้น ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าเครื่องหมายหมู่

- 2.5 เครื่องหมายสังกัด ชื่อกลุ่ม กอง และเลขกลุ่ม เลขกอง ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

- 2.6 เครื่องหมายวิชาพิเศษ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา หรือให้ใช้สายสะพาย

- 2.7 เครื่องหมายคณะลูกเสือแห่งชาติ (ภายในวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม.) ติดไว้ที่ผ้าคลุมศีรษะด้านนอกซ้าย

4. ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องของพิธีการลูกเสือ อนุโลมให้ลูกเสือและเนตรนารีแต่งเครื่องแบบชุดปฏิบัติการ (เครื่องแบบนักเรียน-หมวกจ็อกกี้และผ้าผูกคอลูกเสือ) ได้ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ที่ 1557/2541)

สำนักจุฬาราชมนตรีได้ออกแนวทางปฏิบัติลูกเสือต่างศาสนากระทำมละกิจกรรมร่วมกันฉันพี่น้อง อ้างอิง ที่ สพ. 096.04.ศ/2549 ลงวันที่ 11 เมษายน 2549 ตามที่อ้างถึง สำนักงานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ ได้เสนอร่างแนวทางปฏิบัติลูกเสือต่างศาสนากระทำมละ

กิจกรรมร่วมกันฉันพี่น้อง เพื่อจุฬาราชมนตรีพิจารณาให้ความเห็น หรือคำแนะนำ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลามนั้น สำนักจุฬาราชมนตรีได้พิจารณารายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการอิสลามของเอกสารฉบับดังกล่าวแล้ว ถือเป็นแนวทางปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ แต่มีบางประการที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อความกระจ่างชัดในการเข้าใจดังนี้

1) ศาสนาอิสลามมีหลักการศรัทธาและหลักปฏิบัติ ดังนี้

หลักการศรัทธา (รูก์นอีมาน) คือ

1. การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ พระเจ้าแห่งสากลจักรวาล
2. การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ ผู้ปฏิบัติตามคำบัญชาของอัลลอฮ์ ﷻ
3. การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ โดยเฉพาะพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานที่พระองค์ทรงประทานแก่ท่านศาสดามูฮัมมัด ﷺ
4. การศรัทธาต่อบรรดาศาสดาของพระองค์ และศรัทธาว่าท่านศาสดามูฮัมมัด ﷻ เป็นศาสดาองค์สุดท้าย จะไม่มีศาสดาหลังจากนี้อีกแล้ว
5. การศรัทธาต่อวันอาคีเราะห์ (โลกหน้า)
6. การศรัทธาต่อสภาวะการณ์ทั้งดีและร้ายที่เกิดขึ้น โดยความเป็นไปในสรรพสิ่งทั้งหลาย การกำเนิดของธรรมชาติ กฎของธรรมชาติ สภาวะการณ์เหล่านี้เป็นไปตามกฎการกำหนดของอัลลอฮ์ ﷻ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า รวมทั้งกฎเกณฑ์แห่งความดีและความชั่ว มนุษย์ทุกคนต้องรับผิดชอบในชะตากรรมของตนเอง การตัดสินใจของมนุษย์จะส่งผลชะตากรรมในจุดหมายปลายทางของเขาเอง

หลักการปฏิบัติ (รูก์นอิสลาม) คือ

1. การกล่าวปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ต้องเคารพกราบไหว้ นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ และท่านศาสดามูฮัมมัด ﷻ เป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ ﷻ
2. ดำรงการละหมาด คือ การแสดงความเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ วันละ 5 เวลา
เช้ามีด ช่วงแสงอรุณขึ้น เวลาประมาณ 04.30-05.30 น.
บ่าย หลังดวงอาทิตย์เคลื่อนไปทางทิศตะวันตก เวลาประมาณ 12.30-15.30 น.
เย็น หลังจากแสงดวงอาทิตย์มีเงาเท่ากับตัวมันเองดูได้จากวัตถุกลางแจ้ง เวลาประมาณ 15.30- 18.00 น.
พลบค่ำ หลังดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า จนถึงเวลาที่แสงทองบนท้องฟ้าหมดไป เวลาประมาณ 18.30-19.30 น.
กลางคืน หลังจากแสงทองบนท้องฟ้าหมดไป เวลาประมาณ 19.00-04.30 น.
เมื่อได้เวลาละหมาด มุสลิมจะเริ่มละหมาดด้วยการอาบน้ำละหมาด หาสถานที่ที่สะอาดและเหมาะสม เพื่อทำการละหมาด โดยหันหน้าไปทางทิศกิบละฮ์ (ทิศที่ตั้งของบัยตุลลอฮ์) ณ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย สำหรับในประเทศไทยหันหน้าไปทางทิศตะวันตก
สำหรับวันศุกร์ เป็นวันสำคัญในรอบสัปดาห์ อิสลามกำหนดให้มุสลิมชายที่บรรลุนิติภาวะ (อายุประมาณ 15 ปี) และมีไข้ผู้อยู่ในช่วงของการเดินทาง ไปร่วมละหมาดวันศุกร์ (ละหมาดญุมะฮ์) เป็นต้น

2) เครื่องแบบ เครื่องหมายลูกเสือ

สำหรับลูกเสือมุสลิมให้ใช้เครื่องแบบ เครื่องหมายลูกเสือเช่นเดียวกับลูกเสือทั่วไป โดยอนุโลมให้

3) ชุดปฏิบัติการ

ลูกเสือชาย ให้ใช้เครื่องแบบนักเรียนของสถานศึกษา โดยกรณีเครื่องแบบนักเรียนของสถานศึกษานั้นกำหนดให้นักเรียนชายใส่กางเกงขาสั้น ให้ลูกเสือมุสลิมชายใช้กางเกงขาสั้นให้คลุมทั้งเข้า สวมหมวกทรงกลมมีกระบัง สีตามประเภทของลูกเสือ มีผ้าผูกคอลูกเสือประจำจังหวัด เครื่องหมายประจำจังหวัดหากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทนได้

ลูกเสือหญิง (รวมทั้งเนตรนารี) ให้ใช้เครื่องแบบนักเรียนของสถานศึกษา ไม่ต้องสวมหมวกไม่ต้องมีผ้าผูกคอ มีเครื่องหมายคณะลูกเสือแห่งชาติ (ภายในวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม.) ติดไว้ที่ผ้าคลุมศีรษะ (ฮิญาบ) ด้านนอกซ้าย

4) ชุดพิธีการ

ลูกเสือชาย ให้ใช้เครื่องแบบชุดพิธีการเช่นเดียวกับลูกเสือทั่วไป แต่ให้สวมกางเกงขายาวหรือกางเกงขาสั้นคลุมเข้า เครื่องหมายประจำจังหวัดที่ผ้าผูกคอ หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อของจังหวัดนั้นแทนได้

สำหรับหมวก ให้ใช้หมวกตามเครื่องแบบชุดพิธีการของลูกเสือทั่วไป และอาจกำหนดให้มีหมวกขึ้นอีกแบบหนึ่ง คือ หมวกสักหลาดหรือกำมะหยี่สีดำ ชนิดกลม ติดสายรัดคางหนังสีดำและติดเครื่องหมายตราหน้าเสือ มีตัวหนังสือ เสียซีพอย่าเสียสัตย์ ที่กึ่งกลางของหน้าหมวก ทั้งนี้ตามถัณฑ์เกล้าฯ รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้ (10 เมษายน 2456)

ลูกเสือหญิง (รวมทั้งเนตรนารี) ให้ใช้เครื่องแบบชุดพิธีการเช่นเดียวกับลูกเสือ (เนตรนารี) ทั่วไป ไม่ต้องสวมหมวก ไม่ต้องมีผ้าผูกคอ ใช้ผ้าคลุมศีรษะ (ฮิญาบ) มีสีตามประเภทของลูกเสือ ประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบที่ผ้าคลุมศีรษะ

เครื่องหมายจังหวัด ติดที่มุมแหลมด้านหลังผ้าคลุมศีรษะ

เครื่องหมายหมู่ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

เครื่องหมายหัวหน้านายหมู่ นายหมู่ รองนายหมู่ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางอกเสื้อด้านซ้าย

เครื่องหมายชั้น ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าเครื่องหมายหมู่

เครื่องหมายสังกัด ชื่อกลุ่ม กอง เลขกลุ่ม เลขกอง ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา

ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

เครื่องหมายวิชาพิเศษ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา

เครื่องหมายคณะลูกเสือแห่งชาติ (ภายในวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม.) ติดที่ผ้าคลุมศีรษะด้านนอกซ้าย (สำนักจุฬาราชมนตรี ที่ สพ. 096.04.ศ/2549)

5) เครื่องแบบและเครื่องหมายของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิม ตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และตามคำแนะนำของสำนักจุฬาราชมนตรี

เครื่องแบบและเครื่องหมายของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิม ให้แต่งเครื่องแบบลูกเสือและเนตรนารีให้สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ 2) ข้อ 2 และข้อ 3 พ.ศ.2540 รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ขัดหลักการของศาสนาอิสลามในหลักการให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวมถึงโรงเรียนที่มีนักเรียนมุสลิมเรียนอยู่ด้วยให้ถือปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนชายที่เป็นมุสลิม แต่งเครื่องแบบลูกเสือตามประเภทของลูกเสือ โดยใช้หมวกแยกตามประเภทของลูกเสือ หรืออาจกำหนดให้มีหมวกขึ้นอีกแบบหนึ่ง คือ หมวกสักหลาดหรือกำมะหยี่สีดำ ชนิดกลม ติดสายรัดคางด้วยหนังสีดำและติดเครื่องหมายตราหน้าเสือ มีตัวหนังสือ “เสียดีพออย่าเสียดีย์” ที่กึ่งกลางของหน้าหมวก มีผ้าผูกคอลูกเสือประจำจังหวัด โดยมีเครื่องหมายประจำจังหวัด หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทนได้ และมีห่วงสวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิลเวลล์ ในส่วนของกางเกงจะเป็นกางเกงขายาวจนถึงตาตุ่ม และใช้เข็มขัดหนังสีน้ำตาลกว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทองมีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัพพฤษ์ ถุงเท้าสั้นสีทากี้ รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ไม่มีลวดลายหุ้มสั้นชนิดผูก

2. ให้นักเรียนหญิงที่เป็นมุสลิม แต่งเครื่องแบบเนตรนารีเสื้อแขนยาวมีกระดุมติดที่คอมีกระโปรงยาวจนถึงตาตุ่ม มีจีบด้านหน้า 2 จีบ และด้านหลัง 2 จีบ หรืออาจใช้เป็นชุดแซกยาว (ชุดยาวติดกระโปรงโดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย) โดยใช้เข็มขัด แบบหนังสีดำ หัวเข็มขัดเป็นแบบโลหะทองเหลืองมีตราสัญลักษณ์เนตรนารี และใช้ผ้าคลุมศีรษะให้มีสีตามประเภทของลูกเสือ (สำรอง-สีเหลือง , สามัญ-สีเขียว , สามัญรุ่นใหญ่-สีแดงเลือดหมู , และวิสามัญ-สีกรมท่า) แทนหมวกและผ้าผูกคอ โดยมีเครื่องหมายประจำจังหวัด หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทนได้ สวมถุงเท้าสีขาว รองเท้าหนังสีดำเหมือนที่สวมใส่กับชุดนักเรียนปกติ

3. การประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบลูกเสือและเนตรนารี กำหนดให้

3.1 ให้นักเรียนชายที่เป็นมุสลิม ประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบตามเหล่าและประเภทเหมือนลูกเสือโดยทั่วไป

3.2 ให้นักเรียนหญิงที่เป็นมุสลิม ประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบที่ผ้าคลุมศีรษะ ดังนี้

3.2.1 เครื่องหมายจังหวัด ติดที่มุมแหลมด้านหลังผ้าคลุมศีรษะ

3.2.2 เครื่องหมายหมู่ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

3.2.3 เครื่องหมายหัวหน้านายหมู่ นายหมู่ รองนายหมู่ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางอกเสื้อด้านซ้าย (ใช้กัลปังหัดก็ได้)

3.2.4 เครื่องหมายชั้น ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าเครื่องหมายหมู่

3.2.5 เครื่องหมายสังกัด ชื่อกลุ่ม กอง และเลขกลุ่ม เลขกอง ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

3.2.6 เครื่องหมายวิชาพิเศษ ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา หรือให้ใช้สายสะพาย

3.2.7 เครื่องหมายคณะลูกเสือแห่งชาติ (ภายในวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม.) ติดไว้ที่ผ้าคลุมศีรษะด้านนอกซ้าย

4. ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องของพิธีการลูกเสือ ให้ลูกเสือและเนตรนารีแต่งเครื่องแบบชุดปฏิบัติการ (เครื่องแบบนักเรียน-หมวกจ็อกกี้และผ้าผูกคอลูกเสือ) ได้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

5.1 เครื่องแบบลูกเสือสำรอง

ก. ลูกเสือใส่หมวกทรงกลมตามที่อยู่บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีเหลือง

ข. ลูกเสือใส่ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามที่อยู่บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด และมี ห่วงสวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิเลส สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีเหลืองแทนหมวกและผ้าผูกคอ โดยมีเครื่องหมายประจำจังหวัด หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทนได้

ค. ลูกเสือใส่เสื้อแขนสั้น สำหรับเนตรนารีใส่เสื้อแขนยาวมีกระดุมติดที่คอแบบและสีตามที่อยู่บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด

ง. ลูกเสือใส่เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัด ทำด้วยโลหะสีทอง มีลายดุนรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัพพฤกษ์ สำหรับเนตรนารีใส่เข็มขัด แบบหนังสีดำ หัวเข็มขัดเป็นแบบโลหะทองเหลืองมีตราสัญลักษณ์เนตรนารี

จ. ลูกเสือใส่กางเกงขายาวจนถึงตาตุ่ม สำหรับเนตรนารีใส่กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่มแบบและสีตามที่อยู่บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด

ฉ. ถุงเท้า รองเท้า ชนิดและสีตามที่อยู่บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละโรงเรียนกำหนด

ภาพที่ 23 เครื่องแบบลูกเสือสำรองสำหรับมุสลิม
(ภาพลูกเสือสำรองและเนตรนารีโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.2 เครื่องแบบลูกเสือสามัญ

ก. ลูกเสือใส่หมวกปีกกว้างสีกากี พับปีกข้างขวาขึ้น ประดับด้วยดอกจันชั้นเดียว กลางดอกจันมีรูปตรา คณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีเขียว

ข. ลูกเสือใส่เสื้อคอพับแขนสั้นสีกากี มีอินทราวุธสีเดียวกับเสื้อ สำหรับเนตรนารีใส่เสื้อสีเขียว แขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทราวุธสีเดียวกับเสื้อ กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่มมีจีบด้านหน้า 2 จีบ และด้านหลัง 2 จีบ หรืออาจจะใช้เป็นชุดแขนยาว (ชุดยาวติดกระโปรงโดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. ลูกเสือใส่ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีห่วงสวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิลเวลล์ สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีเขียวแทนหมวกและผ้าผูกคอ โดยมีเครื่องหมายประจำจังหวัด หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทนได้

ง. ลูกเสือใส่กางเกงสีกากีชายาวจนถึงตาตุ่ม สำหรับเนตรนารีใส่กระโปรงสีเขียวยาวจนถึงตาตุ่ม

จ. ลูกเสือใส่เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัด ทำด้วยโลหะสีทอง มีลายฉลุรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพลุกซ์ สำหรับเนตรนารีใส่เข็มขัด แบบหนังสีดำ หัวเข็มขัดเป็นแบบโลหะทองเหลืองมีตราสัญลักษณ์เนตรนารี

ฉ. ลูกเสือใส่ถุงเท้าสั้นสีกากี สำหรับเนตรนารีใส่ถุงเท้าสั้นสีขาว

ช. ลูกเสือใส่รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ไม่มีลวดลายหุ้มสันชนิดผูก สำหรับเนตรนารีใส่รองเท้าหนังสีดำ เหมือนที่สวมใส่กับชุดนักเรียนปกติ

ภาพที่ 24 เครื่องแบบลูกเสือสามัญสำหรับมุสลิม เหล่าเสนา
(ภาพลูกเสือสามัญและเนตรนารีโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.3 เครื่องแบบลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ก. ลูกเสือใส่หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีเลือดหมู

ข. ลูกเสือใส่เสื้อคอพับแขนสั้น สี kaki แต่อินทรรณูสีเลือดหมูปลายอินทรรณูมีอักษร ล.ญ. สีเหลือง สำหรับเนตรนารีใส่เสื้อสีเขียวแขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทรรณูสีเลือดหมูปลายอินทรรณูมีอักษร น.น. สีเหลือง กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่มมีจีบด้านหน้า 2 จีบ และด้านหลัง 2 จีบ หรืออาจจะใช้เป็นชุดแซกยาว (ชุดยาวติดกระโปรงโดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. ลูกเสือใส่ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีห่วง สวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิลเวลล์ สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีเลือดหมูแทนหมวกและผ้าผูกคอ โดยมีเครื่องหมายประจำจังหวัด หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทนได้

ง. ลูกเสือใส่กางเกงสี kaki ขาวยาวจนถึงตาตุ่ม สำหรับเนตรนารีใส่กระโปรงสีเขียวยาวจนถึงตาตุ่ม

จ. ลูกเสือใส่เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัด ทำด้วยโลหะสีทอง มีลายฉลุรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อช่วยพฤษภ สำหรับเนตรนารีใส่เข็มขัด แบบหนังสีดำ หัวเข็มขัดเป็นแบบโลหะทองเหลืองมีตราสัญลักษณ์เนตรนารี

ฉ. ลูกเสือใส่ถุงเท้าสั้นสี kaki สำหรับเนตรนารีใส่ถุงเท้าสั้นสีขาว

ช. ลูกเสือใส่รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ไม่มีลวดลายหุ้มสันชนิดผูก สำหรับเนตรนารีใส่รองเท้าหนังสีดำ เหมือนที่สวมใส่กับชุดนักเรียนปกติ

ภาพที่ 25 เครื่องแบบลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่สำหรับมุสลิม เหล่าเสนา
(ภาพลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่และเนตรนารีโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.4 เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ

ก. ลูกเสือใส่หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีกรมท่า

ข. ลูกเสือใส่เสื้อคอพับแขนสั้นสี kaki แต่อินทรรณูสีเขียว ปลายอินทรรณูมีอักษร ล.ว. สีเหลือง สำหรับเนตรนารีใส่เสื้อสีเขียวแขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทรรณูสีเขียวปลายอินทรรณูมีอักษร ล.ว. สีเหลือง กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่มมีจีบด้านหน้า 2 จีบ และด้านหลัง 2 จีบ หรืออาจจะเป็นชุดแขนยาว (ชุดยาวติดกระโปรงโดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. ลูกเสือใส่ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีห่วง สวมผ้าผูกคอซึ่งไม่ใช่ห่วงกิลเวลล์ สำหรับเนตรนารีใส่ผ้าคลุมศีรษะสีกรมท่าแทนหมวกและผ้าผูกคอ โดยมีเครื่องหมายประจำจังหวัด หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทนได้และมีห่วง

ง. ลูกเสือใส่กางเกงสี kaki ขาวยาวจนถึงตาตุ่ม สำหรับเนตรนารีใส่กระโปรงสีเขียวยาวจนถึงตาตุ่ม

จ. ลูกเสือใส่เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้างไม่เกิน 3 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัด ทำด้วยโลหะสีทอง มีลายฉลุรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพลกซ์ สำหรับเนตรนารีใส่เข็มขัด แบบหนังสีดำ หัวเข็มขัดเป็นแบบโลหะทองเหลืองมีตราสัญลักษณ์เนตรนารี

ฉ. ลูกเสือใส่ถุงเท้าสั้นสี kaki สำหรับเนตรนารีใส่ถุงเท้าสั้นสีขาว

ช. ลูกเสือใส่รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ไม่มีลวดลายหุ้มสันชนิดผูก สำหรับเนตรนารีใส่รองเท้าหนังสีดำ เหมือนที่สวมใส่กับชุดนักเรียนปกติ

ภาพที่ 26 เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญสำหรับมุสลิม เหล่าเสนา
(ภาพลูกเสือวิสามัญโรงเรียนท่าข้ามวิทยาคารและเนตรนารีโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบ หมายถึง เครื่องหมายที่เป็นสัญลักษณ์ เพื่อแสดงการแบ่งหมวดหมู่ กอง สังกัด ประเภทลูกเสือ ตำแหน่งและความสามารถพิเศษของลูกเสือ และบุคลากรทางการลูกเสือ ประกอบด้วย

1. เครื่องหมายจังหวัดสำหรับลูกเสือ ทำด้วยผ้า มีขนาด รูป และสี ตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ ติดที่มุมด้านหลังผ้าผูกคอ สำหรับเนตรนารีทำด้วยผ้า มีขนาด รูป และสี ตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ ติดที่มุมด้านหลังผ้าคลุมศีรษะ

2. เครื่องหมายหมู่สำหรับลูกเสือและเนตรนารี ทำด้วยผ้า มีลักษณะต่างกันตามประเภทและเหล่าของลูกเสือ สำหรับลูกเสือติดที่ไหล่ซ้าย สำหรับเนตรนารีติดที่ผ้าคลุมศีรษะด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

3. เครื่องหมายชั้นสำหรับลูกเสือและเนตรนารี ทำด้วยโลหะหรือผ้า มีลักษณะแตกต่างกันตามประเภทและเหล่าของลูกเสือ สำหรับลูกเสือติดที่ไหล่ซ้าย สำหรับเนตรนารีให้ติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ซ้าย ต่ำกว่าเครื่องหมายหมู่

4. เครื่องหมายประจำการสำหรับลูกเสือและเนตรนารี ทำด้วยผ้าสีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ มีรูปดาว 6 แฉก สีเงิน จำนวนเครื่องหมายประจำการให้ติดตามจำนวนปีที่ได้เข้าเป็นลูกเสือ สำหรับลูกเสือติดที่หน้าอกซ้ายเหนือกระเป่าเสื้อ สำหรับเนตรนารีติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางอกเสื้อด้านซ้าย

5. เครื่องหมายสังกัด ประกอบด้วย

5.1 ชื่อกลุ่ม หรือกอง ทำด้วยผ้าสีแดง รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สำหรับลูกเสือติดโค้งตามไหล่เสื้อข้างขวา กึ่งกลางอินทรี สำหรับเนตรนารีติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย

5.2 เลขกลุ่มและเลขกอง ทำด้วยผ้าสีแดง รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สำหรับลูกเสือติดใต้เครื่องหมายชื่อกลุ่มหรือกอง กองลูกเสือที่จัดเป็นกลุ่มไม่ได้ ให้มีเลขกองอย่างเดียว สำหรับเนตรนารีติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย กองลูกเสือที่จัดเป็นกลุ่มไม่ได้ ให้มีเลขกองอย่างเดียว

6. เครื่องหมายภาษาต่างประเทศ ทำด้วยผ้าสีกาบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีอักษรภาษาไทยบอกชื่อ ภาษาต่างประเทศที่ลูกเสือพูดได้ดี

7. เครื่องหมายวิชาพิเศษ ทำด้วยผ้า มีขนาด รูป และสี ตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบ สำหรับลูกเสือให้ติดที่ไหล่ขวา สำหรับเนตรนารีติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางด้านไหล่ขวา หรือให้ใช้สายสะพาย

8. เครื่องหมายนายหมู่และรองนายหมู่ ประกอบด้วย

8.1 เครื่องหมายนายหมู่และรองนายหมู่ ทำด้วยแถบผ้า มีขนาด และสี ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบ สำหรับลูกเสือติดที่กระเป่าหน้าอกซ้าย สำหรับเนตรนารีติดที่ผ้าคลุมศีรษะทางอกเสื้อด้านซ้าย (ใช้กั๊ดริงค์มุกก็ได้)

8.2 สายนกหวีด ทำด้วยด้ายถัก สีเหลืองเป็นห่วงคล้องคอ สำหรับลูกเสือเหล่าสมุทร เมื่อแต่งเครื่องแบบขาวใช้สายนกหวีดสีขาว

5.5 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และบุคลากรทางลูกเสือสำหรับมุสลิม

เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และบุคลากรทางลูกเสือ คือ เครื่องแต่งกายของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการลูกเสือ

5.5.1 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ชาย ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนสั้น มีอินทรีนูนสีเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ

ค. ผ้าผูกคอ สำหรับสภานายก อุปนายก กรรมการ สภานายกกิตติมศักดิ์ อุปนายกกิตติมศักดิ์ และกรรมการกิตติมศักดิ์แห่งสภาลูกเสือ ประธาน รองประธานและกรรมการ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติสีกรมท่ามีขลิบสีเหลือง ขนาด 0.5 เซนติเมตร และสำหรับผู้อำนวยการใหญ่ รองผู้อำนวยการใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ ผู้ตรวจการใหญ่พิเศษ ผู้ตรวจการใหญ่ รองผู้ตรวจการใหญ่ ผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ รองผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้ตรวจการประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือประจำสำนักงาน คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สีกรมท่ามีขลิบสีฟ้า ขนาด 0.5 เซนติเมตร

ง. กางเกงขายาวสีกากีถึงตาตุ่ม

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบช้อยพฤษภ กว้าง 4 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้าสั้นสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

5.5.2 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ หญิง ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่มหรืออาจจะใช้เป็นชุดแซกยาว (ชุดยาวติดกระโปรง โดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. กระโปรงสีกากี ยาวถึงตาตุ่ม ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอ เช่นเดียวกับผ้าผูกคอเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ชาย โดยสวมทับผ้าคลุมศีรษะ

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายฉลุรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อชัยพฤกษ์ กว้าง 3 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

5.6 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรอง ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวก มี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้างสีกากี ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้า
หมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้า
หมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสีกากี มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ

ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีขลิบ
สีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

ง. กางเกงขายาวสีกากีถึงตาตุ่ม

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูป
ตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ

ฉ. ถุงเท้าสั้นสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 27 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรองชายสำหรับมุสลิม
(ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรองโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.7 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรอง หญิง เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวก มี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้างสีกากี ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ กระโปรงยาวจนถึงตาคุ่มหรืออาจจะใช้เป็นชุดแขนยาว (ชุดยาวติดกระโปรง โดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. กระโปรงสีกากี ยาวถึงตาคุ่ม ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน โดยสวมทับผ้าคลุมศีรษะ

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัพพฤกษ์ กว้าง 3 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้าสั้นสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 28 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรองหญิงสำหรับมุสลิม
(ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรองโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.8 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญ ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้าง ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. เสื้อคอพับสี kaki มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ

ค. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีห่วงสวมผ้าผูกคอ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน

ง. กางเกงขายาวสี kaki ถึงตาตุ่ม

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อซัยพฤษ

ฉ. ถุงเท้าสี kaki

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 29 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญชายสำหรับมุสลิม
(ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.9 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญหญิง เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกมี 2 แบบ คือ

หมวกปีกกว้างสีกากี ปีกหมวกสองข้างเจาะรูสำหรับร้อยสายรัดด้านหลังศีรษะ มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทอง ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทหรณูสีเดียวกับเสื้อ เช่นเดียวกับเสื้อเครื่องแบบลูกเสือสามัญ กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่มหรืออาจจะใช้เป็นชุดแขนยาว (ชุดยาวติดกระโปรง โดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. กระโปรงสีกากี ยาวถึงตาตุ่ม ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน โดยสวมทับผ้าคลุมศีรษะ

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อชัยพฤกษ์ กว้าง 3 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้าสั้นสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 30 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญหญิงสำหรับมุสลิม
(ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.10 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะ สีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน และหรือผ้าผูกคอสำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ชั้นสูง หรือผ้าผูกคอกิลเวลล์²⁹

ค. เสื้อคอพับสีกากี แต่อันทรธนูสีเลือดหมู

ง. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบช้อยพฤษภรณ์

จ. กางเกงขายาวสีกากีถึงตาตุ่ม

ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 31 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ชายสำหรับมุสลิม (ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

²⁹ ผู้ที่มีสิทธิ์สวมผ้าผูกคอกิลเวลล์ ต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ขั้นความรู้ชั้นสูง และต้องผ่านการประเมินตรวจขั้นที่ 5 ตามระเบียบของสำนักงานคณะลูกเสือแห่งชาติ เดิมผ้าผูกคอกี เป็นผ้ารูปสี่เหลี่ยม ด้านนอกสีเทา (สีของความอ่อนน้อมถ่อมตน) ด้านในเป็นสีแดงเรื่อ ๆ ปัจจุบันพัฒนาเป็นผ้าสามเหลี่ยมสีน้ำตาลอ่อน (Earth tone) (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 1, 2554 : 215)

5.11 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ หญิง ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะ สีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทรีธนูสีเลือดหมู กระโปรงยาวจนถึง ตาตุ่มหรืออาจจะใช้เป็นชุดแซกยาว (ชุดยาวติดกระโปรงโดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุม เหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. กระโปรงสีกากี ยาวถึงตาตุ่ม ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีขลิบ สีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน และหรือผ้าผูกคอสำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ขั้นความรู้ชั้นสูง หรือผ้าผูกคอกิลเวลล์ โดยสวมทับผ้าคลุมศีรษะ

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือ แห่งชาติภายในกรอบช้อยพฤษภักดิ์ กว้าง 3 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 32 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่หญิงสำหรับมุสลิม (ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.12 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญ ชาย เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะ สีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

ข. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ แต่มีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน และหรือผ้าผูกคอสำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ชั้นสูง หรือผ้าผูกคอกิลเวลล์

ค. เสื้อคอพับสีกากี แต่อันทรธนูสีเขียว

ง. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง 4 เซนติเมตร หัวชนิดหัวขัดทาด้วยโลหะสีทอง มีลายคุณรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบช้อยพฤษภ

จ. กางเกงขายาวสีกากีถึงตาตุ่ม

ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มสันชนิดผูก

ภาพที่ 33 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญชายสำหรับมุสลิม
(ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

5.13 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญ หญิง เหล่าเสนา ประกอบด้วย

ก. หมวกทรงอ่อนสีเขียว มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะ สีทอง เวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย ใส่ทับผ้าคลุมศีรษะสีกากี

ข. เสื้อคอพับสีกากี แขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ มีอินทรรณูสีเขียว กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่ม หรืออาจจะใช้เป็นชุดแซกยาว (ชุดยาวติดกระโปรงโดยที่เสื้อกับกระโปรงติดกัน ตัวเสื้อมีกระดุมเหมือนเสื้อปกติ และมีหูใส่เข็มขัดด้วย)

ค. กระโปรงสีกากี ยาวถึงตาตุ่ม ไม่มีจีบ ชายกระโปรงไม่บาน

ง. ผ้าผูกคอรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สีตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ และมีขลิบสีขาบขนาด 2 เซนติเมตร 2 ด้าน และหรือผ้าผูกคอสำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ชั้นความรู้ชั้นสูง หรือผ้าผูกคอกิลเวลล์ โดยสวมทับผ้าคลุมศีรษะ

จ. เข็มขัดหนังสีน้ำตาล หัวชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายดุนรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบช้อยพฤษภักดิ์ กว้าง 3 เซนติเมตร

ฉ. ถุงเท้าสีสีกากี

ช. รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลาย หุ้มส้นชนิดผูก

ภาพที่ 34 เครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญหญิงสำหรับมุสลิม (ภาพผู้บังคับบัญชาลูกเสือวิสามัญโรงเรียนอามานะศักดิ์ จังหวัดปัตตานี)

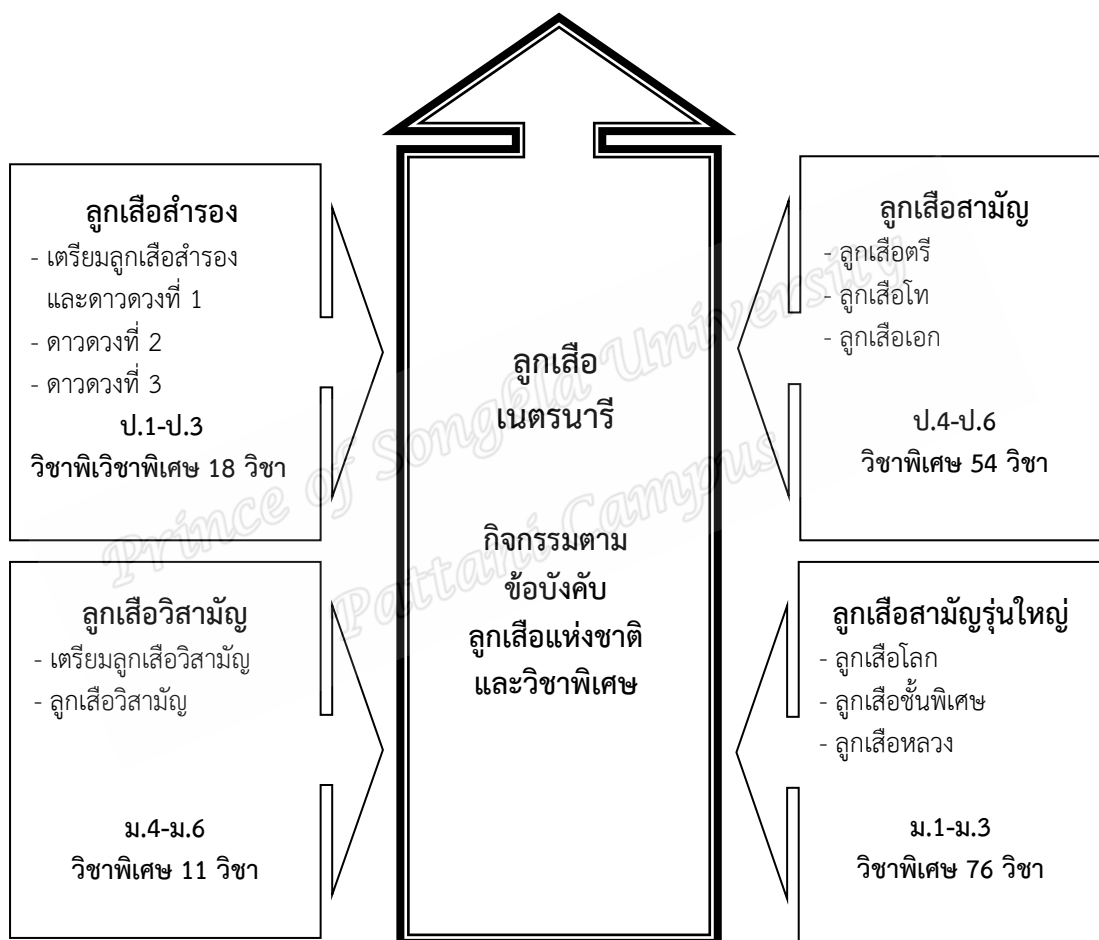
6) สรุปรูปแบบและเครื่องหมายของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิม

เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้ลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิมแต่ละประเภทแต่ง เมื่อต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางลูกเสือ โดยมีข้อกำหนดอยู่ในกฎกระทรวงว่าด้วยรูปแบบลูกเสือ โดยให้นักเรียนชายที่เป็นมุสลิม แต่งเครื่องแบบลูกเสือตามประเภทของลูกเสือ กางเกงขายาว ส่วนนักเรียนหญิงที่เป็นมุสลิม แต่งเครื่องแบบเนตรนารีแขนยาวมีกระดุมติดที่ข้อมือ กระโปรงยาวจนถึงตาตุ่มหรืออาจจะใช้เป็นชุดแซกยาว และใช้ผ้าคลุมศีรษะให้มีสีตามประเภทของลูกเสือ แขนหมวกและผ้าผูกคอ โดยมีเครื่องหมายประจำจังหวัด หากมีรูปเป็นเครื่องหมายทางศาสนาให้ใช้ชื่อจังหวัดนั้นแทน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

2.4.3 การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษา

กระบวนการลูกเสือ คือ กระบวนการพัฒนาเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์หลักการ และวิธีการ ซึ่งลูกเสือโลกได้กำหนดไว้ ปัจจุบันกระบวนการลูกเสือถือเป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำความให้เป็นปัญหาต่อสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย (ดูภาพที่ 35)

ภาพที่ 35 แสดงการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ (ภาพจากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ พุทธศักราช 2551 หน้า ที่ 27)

วิชาพิเศษ คือ วิชาที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ นอกเหนือจากการเรียนตามหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภท

1) หลักการ

กระบวนการลูกเสือมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ
2. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสันติสุขและสันติภาพ ความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกัน และความร่วมมือซึ่งกันและกันตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
3. เข้าร่วมพัฒนาสังคม ยอมรับและให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น และเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
4. มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ลูกเสือทุกคนต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

2) วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 มาตรา 8 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมลูกเสือเพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตนเอง
2. ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
3. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
5. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

3) ขอบข่าย

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกัน ให้รู้จักการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดหลักสูตรเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ลูกเสือสำรอง	ชั้นประถมศึกษาปีที่	1-3
2. ลูกเสือสามัญ	ชั้นประถมศึกษาปีที่	4-6
3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่	1-3
4. ลูกเสือวิสามัญ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่	4-6

4) แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout Method) ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ

1. คำปฏิญาณและกฎ ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมีไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่ได้ “ห้าม” ทำ หรือ “บังคับ” ให้ทำ แต่ถ้า “ทำ” ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เป็นคนดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ ฯลฯ

2. เรียนรู้จากการกระทำ เป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงานอยู่ที่การกระทำของตนเอง ทำให้มีความรู้ที่ชัดเจน และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองได้ และทำทลายความสามารถของตนเอง

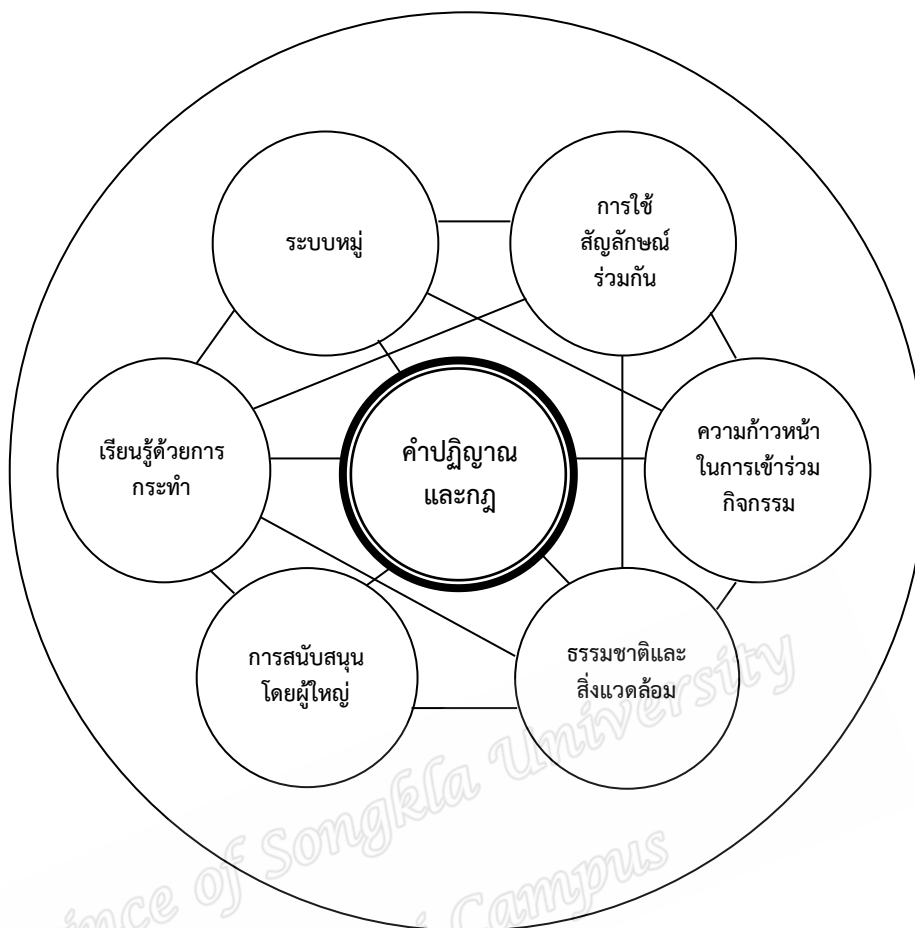
3. ระบบหมู่ เป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันการยอมรับซึ่งกันและกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้การใช้ประชาธิปไตยเบื้องต้น

4. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวในการเป็นสมาชิกลูกเสือ เนตรนารี ด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ รหัสคำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

5. การศึกษาธรรมชาติ คือ สิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะ และพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการไปทำกิจกรรมกับธรรมชาติ การปีนเขา ตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรมตามกฎระเบียบ เป็นที่เสนาหาแก่เด็กทุกคน ถ้าขาดสิ่งนี้แล้ว ก็ไม่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบลูกเสือ

6. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กทำต้องให้มีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้นอยากที่จะทำ และวัตถุประสงค์ในการจัดแต่ละอย่างให้สัมพันธ์กับความหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เกมการเล่นที่สนุกสนานการแข่งขันกันก็เป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นการจูงใจที่ดี

7. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เขาเกิดความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดลงไป ทั้งคู่มีความต้องการซึ่งกันและกันเด็กก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะ ผู้ใหญ่เองก็ต้องการนำพาให้ไปสู่หนทางที่ดี ให้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและดีที่สุด จึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย (ดูภาพที่ 36)

ภาพที่ 36 แสดงการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ

(ภาพจากแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนฯ พุทธศักราช 2551 หน้า 30)

5) เงื่อนไข

5.1 เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสมส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษของลูกเสือ เนตรนารีแต่ละประเภทอาจใช้ในเวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

5.2 การจัดกิจกรรม

5.2.1 การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
2. เกมหรือเพลง
3. เรียนตามหลักสูตร
4. การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์
5. พิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5.2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม

การเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือมีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตัวเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจำเป็นต้องวางแผนนำลูกเสือไปเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมไว้ให้พร้อมก่อนและเนิ่น ๆ ดังนั้นบทบาทผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อลูกเสือต่องานการอยู่ค่ายพักแรม และตามหน้าที่ของตนเองจึงจำเป็นต้องหาโอกาสให้ลูกเสือของตนได้มีโอกาสในการอยู่ค่ายพักแรมเสมอให้ผู้กำกับลูกเสือนำลูกเสือไปฝึกเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้อยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อย 1 คืน

5.2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการลูกเสือ เช่น พิธีเข้าประจำกองพิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนาม พิธีถวายราชสดุดี พิธีประดับเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ลูกเสือมีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในการเป็นลูกเสือ

5.2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ลูกเสือได้บำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ

5.3 ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้นในแต่ละประเภท

5.4 สถานศึกษาควรมีการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

6) การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนลูกเสือ เนตรนารี ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้วต้องพิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วนคือ

6.1 กิจกรรมบังคับ เป็นการประเมินผลกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสิน เลื่อนชั้นหรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีการประเมินผลตลอดภาคเรียน/ปี โดยวิธีการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมการซักถาม การทดสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6.2 วิชาพิเศษ การประเมินผลวิชาพิเศษในแต่ละวิชา ใช้วิธีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ในข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 27-32)

7) หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือสำรอง

7.1 หลักสูตรลูกเสือสำรอง (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

ตารางที่ 2 แสดงหลักสูตรลูกเสือสำรอง (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

หลักสูตร	รายการ
เตรียมลูกเสือสำรอง ดาวดวงที่ 1 ดาวดวงที่ 2 ดาวดวงที่ 3	1. มีความรู้เกี่ยวกับนิทานเรื่องเมาศลีและประวัติการเริ่มกิจการลูกเสือสำรอง 2. รู้จักการทำความเคารพเป็นหมู่ (แกรนด์ฮาวล์) และระเบียบแถวเบื้องต้น 3. รู้จักการทำความเคารพเป็นรายบุคคล การจับมือซ้ายและคติพจน์ของลูกเสือ
เครื่องหมายวิชาพิเศษ (18 วิชา) เครื่องหมายลูกเสือ สัมพันธ์	4. รู้จักคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง 5. อนามัย 6. ความสามารถในเชิงทักษะ 7. การสำรวจ 8. การค้นหาธรรมชาติ 9. ความปลอดภัย 10. บริการ 11. ธงและประเทศต่าง ๆ 12. การฝีมือ 13. กิจกรรมกลางแจ้ง 14. การบันเทิง 15. การผูกเงื่อน 16. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง เรียนชั้นละ 2 วิชา และเมื่อสอบได้ดาวดวงที่ 3 แล้วสอบได้ทุกวิชา โดยสามารถเรียนในเวลา นอกเวลา หรืออาจใช้วิธีบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้

8) หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือสามัญ

8.1 หลักสูตรลูกเสือสามัญ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

ตารางที่ 3 แสดงหลักสูตรลูกเสือสามัญ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

หลักสูตร	รายการ
ลูกเสือตรี	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงว่ามีความรู้เกี่ยวกับขบวนการลูกเสือ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ประวัติสังเขปของ Lord Baden Powell 1.2 พระราชประวัติสังเขปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 1.3 วิวัฒนาการของขบวนการลูกเสือไทยและลูกเสือโลก 1.4 การทำความเคารพ การแสดงรหัส การจับมือซ้ายและคติพจน์ของลูกเสือ 2. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญเข้าใจและยอมรับคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ 3. กิจกรรมกลางแจ้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่หรือกองลูกเสือนอกสถานที่ 4. ระเบียบแถวท่ามือเปล่า ท่าถือไม้พลอง การใช้สัญญาณมือและนกหวีด การตั้งแถวและการเรียกแถว
ลูกเสือโท	<ol style="list-style-type: none"> 1. การรู้จักดูแลตนเอง 2. การช่วยเหลือผู้อื่น 3. การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ 4. ทักษะในทางวิชาลูกเสือ 5. งานอดิเรกและเรื่องที่น่าสนใจ 6. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
ลูกเสือเอก	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพึ่งตนเอง 2. การบริการ 3. การผจญภัย 4. วิชาการของลูกเสือ 5. ระเบียบแถว
เครื่องหมายวิชาพิเศษ (54 วิชา)	เรียนในเวลา นอกเวลา หรืออาจใช้วิธีบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้

9) หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

9.1 หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

ตารางที่ 4 แสดงหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

หลักสูตร	รายการ
<p>เครื่องหมายลูกเสือโลก (สอบได้ภายใน 6 เดือน)</p> <p>เครื่องหมายวิชาพิเศษ (76 วิชา)</p> <p>เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ (สอบได้ภายใน 1 ปี และเข้าพิธีประจำกองแล้วหลังได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลก)</p> <p>เครื่องหมายวิชาพิเศษ (76 วิชา)</p> <p>เครื่องหมายลูกเสือหลวง</p>	<ol style="list-style-type: none"> แสดงว่าเข้าใจเรื่องราวต่อไปนี้พอสมควร <ol style="list-style-type: none"> 1.1 กิจกรรมของลูกเสือแห่งชาติ 1.2 กิจกรรมของลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ 1.3 บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เข้าใจเรื่องระเบียบแถวและปฏิบัติตามหนังสือคู่มือการฝึกระเบียบแถวลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กางและรื้อเต็นท์ที่พับแรมในเวลากลางคืนกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่อีกคนหนึ่ง สาธิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้องสำหรับการเดินทางไกลไปพักแรมค้างคืน ก่อและจุดไฟกลางแจ้งแล้วปรุงอาหารอย่างเพียงพอสำหรับ 2 คน สามารถอ่านและใช้แผนที่ เข็มทิศ และรู้จักบริเวณที่ตนอยู่โดยพิจารณาจากเข็มทิศและสิ่งแวดล้อมที่มองเห็นด้วยตาเปล่า สามารถผูกและรู้จักประโยชน์ของเงื่อน 10 เงื่อนต่อไปนี้คือ เงื่อนพิรอด เงื่อนขัดสมาธิ เงื่อนผูกกระหวัดไม้เงื่อนบ่วงสายธนู เงื่อนตะกรุดเบ็ด เงื่อนประมง เงื่อนผูกซุงเงื่อนผูกรั้ง เงื่อนปมตาไก่ และการผูกแน่น (ผูกทแยงผูกกากบาท ผูกประกบ) รู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้คือ บาดแผลธรรมดา ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นลม งูกัดแมงมุมกัด แมลงกัดต่อย ผิวหนังถลอก และเท้าแพลง รู้เรื่องที่พึงระวังเพื่อความปลอดภัยทั่วไปเกี่ยวกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เรียนในเวลา นอกเวลา หรืออาจใช้วิธีบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ <p>ผู้ที่เข้าเกณฑ์ได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลก 2. สอบวิชาพื้นฐานระดับลูกเสือชั้นพิเศษได้ 5 วิชา คือวิชาการเดินทางสำรวจ วิชาการบริการ และวิชาอื่น ๆ อีก 3 วิชา ซึ่งลูกเสือเป็นผู้คัดเลือก 3. ผ่านการฝึกอบรมวิชาความคิดริเริ่ม (Initiative Course) ซึ่งต้องประกอบด้วยการเดินทางไกลไปอยู่ค่ายพักแรมเป็นเวลา 1 คืนการไปอยู่ค่ายพักแรมต้องเดินไปยังท้องถื่นที่ลูกเสือไม่คุ้นเคย จำนวนลูกเสือสามัญ

หลักสูตร	รายการ
	<p>รุ่นใหญ่ที่จะไปอยู่ค่ายพักแรมควรแบ่งเป็นชุด ๆ ละ 4 คนการเดินทางไกลต้องมีระยะทางอย่างน้อย 4 กิโลเมตรและในการเดินทางให้สมมติว่ามีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นอย่างน้อย 5 อย่าง เช่นช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือมีผู้ติดอยู่ในที่สูง และเหตุฉุกเฉินทางน้ำ เป็นต้น เหตุฉุกเฉินที่ว่าเป็นให้เว้นระยะห่างกันพอสมควร และลูกเสือจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องแผนที่และเข็มทิศจึงจะสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางได้การฝึกอบรมวิชาความคิดริเริ่มนี้ต้องมีลักษณะเป็นการทดสอบอย่างจริงจังในเรื่องความตั้งใจจริงความคิดริเริ่มและการพึ่งตนเอง (Self-reliance)</p> <p>4. คณะกรรมการดำเนินงานของกองและผู้กำกับเห็นว่าเป็นผู้ที่สมควรได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ</p> <p>5. ได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติหรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณีเรียนในเวลา นอกเวลา หรืออาจใช้วิธีบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ผู้ที่เข้าเกณฑ์ได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวง จะต้องมีความสมบูรณ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ 2. สอบวิชาพื้นฐานระดับลูกเสือชั้นพิเศษได้ 3 วิชา ซึ่งไม่อยู่ในวิชาพื้นฐาน 5 วิชาที่สอบได้ เมื่อขอรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ 3. สอบได้วิชาบริการและวิชาพื้นฐานอีก 3 วิชาในระดับลูกเสือหลวง 4. ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเป็นผู้นำตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ 5. คณะกรรมการดำเนินงานของกองและผู้กำกับเห็นว่าเป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีตามวิธีการของลูกเสือและสมควรได้รับ <p>6. เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติหรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณีเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำการสัมภาษณ์เมื่อเห็นว่าเป็นผู้เหมาะสมแล้วให้รายงานต่อไปตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติพิจารณาอนุมัติ และให้ประธานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ลงนามในประกาศนียบัตรแสดงว่าเป็นผู้ได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวงเรียนในเวลา นอกเวลา หรืออาจใช้วิธีบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>

หมายเหตุ เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวง มีวิชาพื้นฐาน 8 วิชาเหมือนกัน แต่ต่างระดับกัน คือ หลักสูตรลูกเสือหลวงมีระดับสูงกว่าระดับลูกเสือชั้นพิเศษวิชาพื้นฐาน 8 วิชา สำหรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมาย ลูกเสือหลวงมีดังนี้

1. หน้าที่พลเมือง
2. สิ่งแวดล้อม
3. การเดินทางสำรวจ

4. การแสดงออกทางศิลปะ
5. สมรรถภาพทางกาย
6. อุดมคติ
7. กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ
8. บริการ

10) หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ

10.1 หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ (ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ หลักสูตรลูกเสือวิสามัญ ประกอบด้วยชั้นของลูกเสือวิสามัญ คือ เตรียมลูกเสือวิสามัญ (ระยะทดลอง) และลูกเสือวิสามัญ (ต้องได้เข้าพิธีประจำกองแล้ว) การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ

10.2 การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ มี 4 อย่าง ดังนี้ คือ

10.2.1 การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง

10.2.2 การฝึกอบรมเพื่อรับเครื่องหมายลูกเสือโลก (สอบได้ภายใน 6 เดือน)

10.2.3 การฝึกอบรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษ (11 วิชา และเครื่องหมายวชิราวุธซึ่งเป็นเครื่องหมายสูงสุด)

10.2.4 การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการกองหรือพี่เลี้ยง

10.3 การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง

การประกอบกิจกรรมร่วมกันทั้งกองนี้ มีเรื่องที่จะทำได้มากมายหลายอย่างตามความคิดและความต้องการของลูกเสือวิสามัญ เช่น การฝึกอบรมด้วยกัน การทำสิ่งของต่าง ๆ ด้วยกัน การเรียนรู้ด้วยกัน การไปเยือนสถานที่ต่าง ๆ ด้วยกัน การช่วยเหลือประชาชนด้วยกัน เป็นต้น

10.4 เครื่องหมายลูกเสือโลก

10.4.1 แสดงว่าเข้าใจเรื่องราวต่อไปนี้พอสมควร

ก. กิจการของลูกเสือแห่งชาติ

ข. กิจการของคณะลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ

ค. บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นลูกเสือวิสามัญ

10.4.2 เข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออย่างผู้ใหญ่

10.4.3 เข้าใจเรื่องระเบียบแถวและปฏิบัติตามหนังสือ คู่มือการฝึกระเบียบแถวลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ

10.4.4 กางและรื้อเต็นท์ที่พักแรมในเวลากลางคืนกับลูกเสือวิสามัญอีกคนหนึ่ง

10.4.5 สาธิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้องสำหรับการเดินทางไกลไปพักแรมค้างคืน

10.4.6 ก่อและจุดไฟกลางแจ้งแล้วปรุงอาหารอย่างเพียงพอสำหรับ 2 คน

10.4.7 สามารถอ่านและใช้แผนที่ เข็มทิศ และรู้จักบริเวณที่ตนอยู่ โดยพิจารณาจากเข็มทิศและสิ่งแวดล้อมที่มองเห็นด้วยตาเปล่า

10.4.8 สามารถผูกและรู้จักประโยชน์ของเงื่อน 10 เงื่อนต่อไปนี้ คือ เงื่อนพรวด

เงื่อนไขสมัครใจ เงื่อนไขผู้กระหัดไม้ เงื่อนไขบ่วงสายธนู เงื่อนไขตะกรุดเบ็ด เงื่อนไขประมง เงื่อนไขผูกซุง
เงื่อนไขผูกรั้ง เงื่อนไขปมตาไก่ และการผูกแน่น (ผูกทแยง ผูกกากบาท ผูกประกบ)

10.4.9 รู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ บาดแผล
ธรรมดาถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นลม ทุกัฒ แมงมุมกัด แมลงกัดต่อย ผีวหนังสือ และเท้าแพลง

10.4.10 รู้เรื่องที่พึงระวังเพื่อความปลอดภัยทั่วไปเกี่ยวกับลูกเสือวิสามัญ

11) เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือ
ตารางที่ 5 แสดงเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือ

ประเภทลูกเสือ			
สำรอง (18 วิชา)	สามัญ (54 วิชา)	สามัญรุ่นใหญ่ (76 วิชา)	วิสามัญ (11 วิชา)
1. จิตรกร	1. นักจักสาน	1. นักผจญภัย	1. การลูกเสือ
2. นักกรีฑา	2. ช่างไม้	2. นักดาราศาสตร์	2. เดินทางไกลและ
3. นักอ่านหนังสือ	3. ช่างหนัง	3. นักอุตุนิยมวิทยา	อยู่ค่ายพักแรม
4. นักจักรยานสองล้อ	4. ชาวนา	4. ผู้จัดการค่ายพักแรม	3. โครงการ
5. นักแสดงการบันเทิง	5. ชาวสวน	5. ผู้พิทักษ์ป่า	4. บริการ
6. นักสำรวจ	6. ชาวไร่	6. นักเดินทางไกล	5. ผู้ฝึกสอน
7. นักปฐมพยาบาล	7. นักเลี้ยงสัตว์เล็ก	7. หัวหน้าคนครัว	6. ยิงปืน
8. นักสารพัดช่าง	8. นักจักรยานสองล้อ	8. นักบุกเบิก	7. ศิลปประยุกต์
9. งานอดิเรก	9. นักว่ายน้ำ	9. นักสะกดรอย	8. ปฐมพยาบาล
10. การช่วยเหลืองานบ้าน	10. ผู้ช่วยคนดับเพลิง	10. นักธรรมชาติวิทยา	9. อิเล็กทรอนิกส์
11. นักอ่านแผนที่	11. ผู้ช่วยเหลือ	11. การสื่อสารด้วย	10. สังคมสงเคราะห์
12. นักธรรมชาติศึกษา	ผู้ประสภภัย	ยานพาหนะ	11. ขับรถยนต์
13. นักถ่ายภาพ	12. ผู้ให้การปฐม	12. นักดับเพลิง	เครื่องหมายวิชาวุฒ
14. นักว่ายน้ำ	พยาบาล	13. นักสัญญาณ	
15. ผู้ช่วยคนตกน้ำ	13. นักสังเกตและจำ	14. นักสารพัดช่าง	
16. นักวิทยาศาสตร์	14. การพราง	15. นักโบราณคดี	
17. นักกีฬา	15. ชาวค่าย	16. นักสะสม	
18. การอนุรักษ์	16. ผู้ประกอบอาหาร	17. นักดนตรี	
ธรรมชาติ	ในค่าย	18. นักถ่ายภาพ	
เครื่องหมายลูกเสือ	17. ล่าม	19. นักกีฬา	
สัมพันธ์	18. นักดนตรี	20. นักกรีฑา	
	19. นักผจญภัยในป่า	21. นักพิมพ์ดีด	
	20. นักสำรวจ	22. นักแสดงการบันเทิง	
	21. มัคคุเทศก์	23. นักยิงปืน	
	22. ช่างเขียน	24. ล่าม	

ประเภทลูกเสือ			
สำรอง (18 วิชา)	สามัญ (54 วิชา)	สามัญรุ่นใหญ่ (76 วิชา)	วิสามัญ (11 วิชา)
	23. นักสัญญาณ	25. หน้าที่พลเมือง	
	24. นักบุกเบิก	26. มัคคุเทศก์	
	25. นักธรรมชาติศึกษา	27. บรรณารักษ์	
	26. ช่างเบ็ดเตล็ด	28. เลขานุการ	
	27. ผู้บริหารคนไข้	29. พลาธิการ	
	28. นักจับปลา	30. ผู้ช่วยการจราจร	
	29. ผู้ช่วยต้นเต็น	31. ช่างเขียน	
	30. นักพายเรือ	32. ช่างวิทยุ	
	31. นายท้ายเรือใบ	33. ช่างไฟฟ้า	
	32. นักกระเชียงเรือ	34. ช่างแผนที่	
	33. นักเล่นเรือใบ	35. ช่างเครื่องยนต์	
	34. นักดาราศาสตร์	36. อิเล็กทรอนิกส์	
	เบื้องต้น	37. การหามิตร	
	35. นักอุตุนิยมวิทยา	38. การฝีมือ	
	เบื้องต้น	39. การช่วยผู้ประสบภัย	
	36. ยามอากาศเบื้องต้น	40. การสาธารณสุข	
	37. นักเครื่องบินเล็ก	41. การพยาบาล	
	เบื้องต้น	42. การพูดในที่สาธารณะ	
	38. นักสะสม	43. การอนุรักษ์ธรรมชาติ	
	39. บรรณารักษ์	44. การประชาสัมพันธ์	
	40. นักกรีฑา	45. การสังคมสงเคราะห์	
	41. นักขี่ม้า	54. การควบคุมการจราจร	
	42. มวยไทยเบื้องต้น	ทางน้ำ	
	43. มวยสากลเบื้องต้น	55. การป้องกันความ	
	44. กระบี่กระบอง	เสียหายและดับเพลิงไหม้	
	เบื้องต้น	บนเรือ	
	45. นักยิงปืนเบื้องต้น	56. การเรือ	
	46. การอนุรักษ์	57. การดำรงชีพในทะเล	
	ธรรมชาติ	58. เครื่องหมายขาวเรือ	
	47. การหามิตร	59. เครื่องหมายเชิดชู	
	48. มารยาทในสังคม	เกียรติลูกเสือเหล่าสมุทร	
	49. นิเวศวิทยา	60. เครื่องหมายเชิดชู	
	50. การพัฒนาชุมชน	เกียรติลูกเสือเหล่าสมุทร	
	51. การใช้พลังงาน	61. นักเครื่องบินเล็ก	

ประเภทลูกเสือ			
สำรอง (18 วิชา)	สามัญ (54 วิชา)	สามัญรุ่นใหญ่ (76 วิชา)	วิสามัญ (11 วิชา)
	ทดแทน 52. ลูกเสือโทพระมงกุฎเกล้าฯ 53. ลูกเสือเอกพระมงกุฎเกล้าฯ 54. สายยงยศ	62. ช่างอากาศ 63. ยามอากาศ 64. การควบคุมการจราจรทางอากาศเบื้องต้น 65. การควบคุมการจราจรทางอากาศ 66. การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและดับเพลิงอากาศยาน 67. การฝึกเป็นผู้นำ 68. นักปฏิบัติการทางจิตวิทยา 69. การขนส่งทางอากาศ 70. แผนที่ทหารและเข็มทิศ 71. เสนารักษ์ 72. การดำรงชีพในถิ่นทุรกันดาร 73. นักไต่หน้าผา 74. เครื่องหมายการบิน 75. เครื่องหมายเชิดชูเกียรติลูกเสือเหล่าอากาศ 76. เครื่องหมายผู้ฝึกสอน เครื่องหมายสายยงยศ	

(แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

2.4.4 การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษาสำหรับมุสลิม

สำนักจุฬาราชมนตรีได้ออกแนวทางปฏิบัติลูกเสือต่างศาสนากระทำความลกิจกรรมร่วมกันฉันทันพิน้อง อ้างถึง ที่ สพ. 096.04.ศ/2549 ลงวันที่ 11 เมษายน 2549 ตามที่อ้างถึง สำนักงานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ ได้เสนอร่างแนวทางปฏิบัติลูกเสือต่างศาสนากระทำความลกิจกรรมร่วมกันฉันทันพิน้อง เพื่อจุฬาราชมนตรีพิจารณาให้ความเห็น หรือคำแนะนำ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการศาสนาอิสลามนั้น สำนักจุฬาราชมนตรีได้พิจารณารายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการอิสลามของเอกสารฉบับดังกล่าวแล้ว ถือเป็นแนวทางปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ แต่มีบางประการที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อความกระจ่างชัดในการเข้าใจดังนี้

1) ด้านกิจกรรม

ลูกเสือทุกศาสนาพึงกระทำกิจกรรมตามกระบวนการลูกเสือร่วมกัน ด้วยความรัก ความสามัคคี ฉันทันพิน้อง การจัดหมู่ กอง กลุ่มของลูกเสือ ไม่ควรแบ่งแยกตามศาสนา แต่ให้จัดลูกเสือต่างศาสนาอยู่ในหมู่ในกองในกลุ่มเดียวกัน กระทำกิจกรรมร่วมกัน เพียงแต่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจะต้องระมัดระวังมิให้เกิดการกระทำในสิ่งที่ขัดต่อบทบัญญัติของศาสนาที่ลูกเสือเคารพนับถือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรทำความเข้าใจและซักซ้อมลูกเสือในการปฏิบัติในช่วงพิธีการต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมลูกเสือ พึงจัดให้อื้ออำนาจต่อการปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ ของลูกเสือทุกศาสนา เช่น ลูกเสือมุสลิมต้องละหมาดในช่วงเวลาตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามดังกล่าวแล้วข้างต้น และต้องคำนึงถึงวันสำคัญต่าง ๆ ของทุกศาสนา ไม่ควรจัดกิจกรรมลูกเสือให้เป็นการขัดกับการกระทำกิจกรรมในวันสำคัญเหล่านั้น (สำนักจุฬาราชมนตรี ที่ สพ. 096.04.ศ/2549)

2) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษาสำหรับมุสลิมตามคำแนะนำของสำนักจุฬาราชมนตรี

การจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้งก่อนเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ เพื่อเป็นการฝึกควมมีระเบียบวินัยในตนเองโดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 พิธีเปิด (ซักธงขึ้น ดุอา สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

พิธีการเปิดประชุมกอง หมายถึง กิจกรรมเริ่มต้นการเรียนการสอน การทำกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ซึ่งทั้งหมดต้องเริ่มต้นด้วยพิธีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อให้ลูกเสือ ผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือ ทำพิธีเคารพธงชาติ ดุอา สงบนิ่ง ตรวจความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือโดยอาศัยรูปแบบของการเปิดประชุมกองเป็นสัญญาณเตือน ทั้งนี้ กระทำที่หน้าเสาธงโดยผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้กับลูกเสือทุกคน ได้เกิดศรัทธาและเห็นคุณค่า ความสำคัญของรูปแบบตลอดจนกระบวนการถ่ายทอดวิชาและกิจกรรมลูกเสือ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 การเตรียมสถานที่ ผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบความพร้อมและความเรียบร้อยของสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับพิธี

2.2.2 การกำหนดนัดหมายและความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่
ของผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ

2.2.3 ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) พิธีเปิดประชุมกองให้ผู้กำกับลูกเสือยืนหน้าเสาธง
หันหลังให้เสาธงห่างประมาณ 3 ก้าว

2) ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณเรียกแถว ใช้คำบอกเรียก
“กอง” ใช้สัญญาณมือเรียกแถวครึ่งวงกลม ลูกเสือวิ่งมาเข้าแถวให้หมู่แรกอยู่ทางซ้ายมือของผู้เรียก
ทุกคนจะต้องจัดแถวโดยสับหน้าไปทางขวามือ ระยะเคียงระหว่างบุคคลภายในหมู่ 1 ศอก ให้ใช้มือ
ซ้ายทาบสะเอวและดันศอกซ้าย ให้เป็นแนวเดียวกับลำตัว ระยะเคียงระหว่างหมู่ 1 ช่วงแขน ให้รอง
นายหมู่ ยกแขนซ้ายขึ้นวัดระยะแล้วเอาลง

3) ให้หมู่ถัดไปเข้าแถว จัดระยะเคียงต่อจากหมู่แรกเรียง
กันไปตามลำดับจนครบทุกหมู่ เป็นรูปครึ่งวงกลม ให้หมู่สุดท้ายอยู่ทางขวามือของผู้เรียก ตรงกับหมู่
แรก คือ รองนายหมู่ของหมู่สุดท้าย จะต้องยืนตรงกับนายหมู่ของหมู่แรก

4) เมื่อผู้กำกับลูกเสือเห็นว่าจัดรูปแถวเรียบร้อยแล้วจะสั่ง
“นิ่ง” ทุกคนสับหน้ากลับ และคนที่ยกศอกซ้าย มือทาบสะโพกก็ลดมือซ้ายลง ยืนอยู่ในท่าตรง

5) เมื่อทุกคนพร้อม ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “ตามระเบียบ-พัก”
เพื่อนัดหมายการชักธงชาติ นำร้องเพลงชาติ การนำคูหา หรือขั้นตอนอื่น ๆ ที่จำเป็น เมื่อเป็นที่
เรียบร้อยแล้ว จึงสั่ง “กอง-ตรง” ให้หมู่บริการเข้าไปเริ่มพิธีการชักธงชาติ ขณะเดียวกันผู้กำกับลูกเสือ
กลับไปเข้าแถวรวมกับแถวผู้บังคับบัญชาลูกเสือคนอื่น ๆ ที่เข้าแถวอยู่ด้านหลังเสาธง

6) นายหมู่บริการหรือลูกเสือในหมู่บริการรวม 2 คน
ฝากพลองหรือไม้ง่าม ไว้กับคนถัดไป วิ่งออกไปยืนห่างจากเสาธง ประมาณ 3 ก้าว

7) ทั้งสองคนทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน คนทางขวามือเดินเข้า
ไป 2 ก้าว ยืนเท้าชิดแก้มเข็อกผูกเสาธงออก ถอยหลังไปอยู่ที่เดิม แยกเข็อกธง เส้นที่จะชักขึ้นให้คนอยู่
ทางด้านซ้ายมือถือไว้ ส่วนธงชาติอยู่ที่คนด้านขวา อย่าให้เส้นเข็อกหย่อน ยืนเตรียมพร้อม แล้วผู้
กำกับลูกเสือสั่ง “กอง-วันทยา-วุธ” ลูกเสือทุกคนทำวันทยาวุธ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกคน
ทำวันทยหัตถ์

8) ลูกเสือในหมู่บริการ นำร้องเพลงชาติ ลูกเสือทุกคน
ร้องเพลงชาติ พอเริ่มร้องเพลงชาติ ให้ผู้ชักธงชาติคนทางซ้ายค่อย ๆ สาวเข็อกให้ธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา
ช้า ๆ ให้สายเข็อกตึง ส่วนคนทางขวาผ่อนสายเข็อก ให้ธงค่อย ๆ ขึ้นไป และคุมสายเข็อกให้ตึงเสมอ
กันพอเพลงชาติจบให้ธงชาติถึงปลายเสาพอดี เสร็จแล้วคนทางขวาไปผูกเข็อกให้เรียบร้อย แล้วถอย
หลังกลับมา

9) ผู้เชิญธงชาติทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน ลดมือลง แล้ว
กลับหลังหัน วิ่งไปเข้าแถวตามเดิม และรับไม้พลอง หรือไม้ง่ามมาจากที่ฝากไว้ ทำวันทยาวุธ ผู้กำกับ
ลูกเสือสั่ง “เรียบ-อาวุธ” ในขณะที่ลูกเสือหมู่บริการลดมือลง ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกคนลดมือลง

10) การดูอา³⁰ และสงบนิ่ง³¹ ขั้นตอนนี้ ผู้กำกับลูกเสือควรฝึกให้ลูกเสือได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นอัตโนมัติ โดยผู้กำกับลูกเสือไม่ต้องสั่งให้ปฏิบัติหมายความว่า เมื่อลูกเสือปฏิบัติทำเรียบร้อย เป็นที่แล้วเสร็จ ให้ฝากไม้พลอง/ไม้ง่าม ถอดหมวกเตรียมตัวยกมือขอดูอา โดยใช้ข้างมือทั้งสองที่ยกขอดูอาหนีบหมวกให้หันท้องหมวกไปทางซ้ายมือ หมู่บริการนำดูอาได้เลย เมื่อดูอาจบให้ “สงบนิ่ง” ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยผู้กำกับลูกเสือไม่ต้องคอยกำกับ

11) ผู้กำกับลูกเสือ เดินกลับเข้ามาหน้าเสาธง และมอบหมายให้รองผู้กำกับฯ หรือนายหมู่ ปฏิบัติหน้าที่ตรวจ³² การตรวจมี 2 วิธี คือ

11.1 ตรวจโดยรองผู้กำกับลูกเสือ รองผู้กำกับลูกเสือที่ยืนเข้าแถวอยู่หลังผู้กำกับหลังเสาธง เมื่อได้รับมอบหมายให้ไปตรวจหมู่ใด ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

11.1.1 ก้าวออกจากแถว ทำวันทยหัตถ์
ผู้กำกับลูกเสือ

11.1.2 รองผู้กำกับฯ เดินไปยืนตรงหน้า
นายหมู่ห่างจากหมู่ประมาณ 3 ก้าว

11.1.3 นายหมู่สั่ง “หมู่.....ตรง”
“วันทยา-วูธ” รองผู้กำกับลูกเสือรับการเคารพด้วยท่าวันทยหัตถ์

11.1.4 เฉพาะนายหมู่เรียกอาวุธ
แล้วก้าวออกไปข้างหน้า 1 ก้าว ทำวันทยาอาวุธ แล้วรายงานว่า “หมู่.....พร้อมที่จะได้รับการตรวจแล้วครับ/ค่ะ” เรียกอาวุธ แล้วถอยหลังกลับที่เดิมทำวันทยาอาวุธอีกครั้ง แล้วสั่ง “เรียกอาวุธ” ขณะนี้ลูกเสืออยู่ในท่าตรง

11.1.5 รองผู้กำกับลูกเสือ สืบเท้าเข้าไป
ข้างหน้า 1 ก้าว เริ่มตรวจนายหมู่เป็นคนแรก (ตรวจสุขภาพของเล็บ หรือฟัน หรือผม อย่างไม่อย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว) กรณีตรวจเครื่องแต่งกาย รองผู้กำกับลูกเสือ จะต้องสั่งให้นายหมู่กลับหลังหันเพื่อตรวจดูความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายด้านหลัง

11.1.6 เมื่อตรวจนายหมู่เสร็จแล้ว รอง
ผู้กำกับลูกเสือจะสืบเท้าไปด้านขวา 1 ก้าว ให้นายหมู่ก้าวออกมายืนทางด้านซ้ายหันหน้าไปทาง

³⁰ แต่เดิม คือ การสวดมนต์ และการสวดมนต์เป็นข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ แต่ไม่ได้เป็นกฎข้อบังคับของลูกเสือสากล การสวดมนต์เป็นพิธีกรรมของศาสนาพุทธ จึงเป็นสิ่งต้องห้ามในศาสนาอิสลาม ในกรณีที่กองลูกเสือมีทั้งผู้ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามให้สวดมนต์เฉพาะลูกเสือที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามให้ถอยหลังออกจากแถวอย่างน้อย 5 ก้าว รองจนกว่าลูกเสือที่นับถือศาสนาพุทธสวดมนต์เสร็จ แล้วหลังจากนั้นลูกเสือที่นับถือศาสนาอิสลามก็กล่าวดูอาแล้วจึงก้าวกลับเข้าแถวที่เดิม

³¹ ผู้กำกับลูกเสือสั่งสงบนิ่งเป็นเวลาประมาณ 1 นาที ทุกคนยืนสงบนิ่ง เพื่อระลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ พระผู้เป็นเจ้าโดยกล่าวในใจว่า *سبحان الله الحمد لله* (อ่านว่า *สุบหานัลลอฮฺ อัลฮัมดุลิลละฮฺ อัลลอฮฺอักบร*) ตั้งใจมั่นที่จะกระทำความดีและเรียนรู้บทเรียน เพราะทุกการกระทำนั้นคืออามานะฮตามคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ

³² การตรวจ แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ 1.ตรวจสุขภาพ ตรวจตอนเปิดประชุมกอง ก่อนที่จะแยกไปเรียนหรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการตรวจความสะอาดโดยทั่วไป เช่น ตรวจเล็บ ฟัน ผม ฯลฯ ในแต่ละครั้งให้ตรวจเพียงอย่างเดียว 2.ตรวจเครื่องแบบ ตรวจตอนปิดประชุมกองเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ก่อนที่ลูกเสือ เนตรนารีจะเดินทางกลับบ้านไปสู่สายตาศูนย์ภายนอก

เดียวกับรองผู้กำกับลูกเสือ แต่เยื้องไปข้างหลังเล็กน้อย เพื่อรับทราบข้อบกพร่องของลูกหมู่ที่ละคน รองผู้กำกับลูกเสือและนายหมู่ จะเดินตรวจลูกเสือโดยการสับเท้าไปทางด้านขวาไปตลอดจนถึงคนสุดท้าย

11.1.7 ในขณะที่รองผู้กำกับลูกเสือตรวจ หากพบข้อบกพร่อง จะเสนอแนะกับนายหมู่ให้จัดการปรับปรุงแก้ไขกันเอง

11.1.8 เมื่อตรวจคนสุดท้ายของหมู่เสร็จแล้ว รองผู้กำกับลูกเสือจะเดินกลับในท่าปกติไปยังที่เดิมโดยไม่ต้องอ้อมหลังแถว ส่วนนายหมู่ลูกเสือให้วิ่งอ้อมหลังแถว กลับที่เดิม (กรณีตรวจเครื่องแบบ รองผู้กำกับลูกเสือและนายหมู่ลูกเสือต้องเดินตรวจทางด้านหลังด้วย ด้วยวิธีการสับเท้าไปทางด้านขวาเช่นกัน เมื่อตรวจเสร็จ นายหมู่ลูกเสือสามารถกลับเข้าประจำที่ได้เลย)

11.1.9 นายหมู่สั่ง “หมู่.....ตรง” “วันทยา-วุธ” แล้วกล่าวว่า “หมู่.....ขอขอบคุณมากครับ/ค่ะ” แล้วสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก” ในขณะที่นายหมู่สั่ง ลูกเสือทำความเคารพ ให้รองผู้กำกับลูกเสือ รับการเคารพด้วยท่าวันทยหัตถ์ และจะลดมือลงในจังหวะที่นายหมู่สั่งลูกเสือให้เรียบอาวุธ ในขั้นตอนนี้ นายหมู่ลูกเสือจะไม่ก้าวออกจากแถวเพื่อกล่าวขอบคุณ

11.1.10 รองผู้กำกับลูกเสือยังคงยืนอยู่หน้าหมู่ที่ตนเองตรวจ แต่ให้กลับหลังหัน แล้วทำวันทยหัตถ์ พร้อมกับรายงานผลการตรวจต่อผู้กำกับลูกเสือ รายงานจบลดมือลงกลับเข้าที่ การรายงานผลการตรวจ ให้รายงานได้ทันที โดยไม่ต้องรอตามลำดับ ผู้ใดตรวจเสร็จก่อน ผู้นั้นรายงานได้เลย

11.2 ตรวจโดยนายหมู่ เมื่อผู้กำกับลูกเสือมอบหมายให้นายหมู่เป็นผู้ตรวจให้ปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

11.2.1 นายหมู่ทำวันทยาวุธต่อผู้กำกับลูกเสือ แล้วก้าวออกไปข้างหน้า 3 ก้าวทำกลับหลังหัน ในขณะเดียวกัน ให้รองนายหมู่วิ่งอ้อมหลังแถวขึ้นไปทำหน้าที่แทนนายหมู่

11.2.2 รองนายหมู่สั่ง “หมู่.....ตรง” “วันทยา-วุธ” นายหมู่ทำวันทยาวุธรับ

11.2.3 เฉพาะรองนายหมู่ เรียบอาวุธ แล้วก้าวออกมา 1 ก้าว ทำวันทยาวุธนายหมู่ (นายหมู่รับการเคารพด้วยท่าวันทยาวุธ) แล้วรายงาน “หมู่.....พร้อมที่จะได้รับการตรวจแล้วครับ/ค่ะ” แล้วเรียบอาวุธ ก้าวถอยเข้าไปในแถว ทำวันทยาวุธ แล้วสั่ง “เรียบอาวุธ”

11.2.4 การตรวจสอบสุขภาพ หรือตรวจเครื่องแบบ ปฏิบัติเช่นเดียวกับรองผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ตรวจทุกประการ (ดูวิธีการตรวจของรองผู้กำกับลูกเสือประกอบ)

11.2.5 การรายงานผลการตรวจ หลังจากทีรองนายหมู่กล่าวขอบคุณเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นายหมู่ผู้ตรวจทำกลับหลังหัน สังเกตว่านายหมู่ หมู่อื่นปฏิบัติภารกิจเสร็จสิ้นแล้วหรือไม่ หากเสร็จสิ้นแล้ว ให้นายหมู่ทุกหมู่วิ่งไปเข้าแถวหน้า

กระดาน หน้าผู้กำกับลูกเสือห่างจากผู้กำกับลูกเสือ ประมาณ 6 ก้าว และจัดลำดับให้นายหมู่หมู่บริการอยู่หัวแถว (ขวามือสุด) เสร็จแล้ว นายหมู่หมู่บริการสั่ง “แถว-ตรง” “วันทยา-วุธ” จากนั้นสั่ง “เรียบอาวุธ”

12) วิธีการรายงาน เริ่มจากนายหมู่บริการ ทำวันทยาวุธ ต่อผู้กำกับลูกเสือ (ผู้กำกับลูกเสือนับวันทยหัตถ์) แล้ว เรียบอาวุธ ก้าวออกไปตรงๆ ด้านหน้า 1 ก้าว ทำวันทยาวุธ แล้วกล่าวรายงานผลการตรวจเสร็จแล้วทำวันทยาวุธ ก้าวถอยหลังกลับเข้าแถว ทำวันทยาวุธ และเรียบอาวุธอีกครั้ง นายหมู่หมู่ต่อไป ปฏิบัติเช่นเดียวกับนายหมู่หมู่บริการ เมื่อนายหมู่รายงานผลการตรวจจนครบทุกคนแล้ว นายหมู่หมู่บริการสั่ง “แถว-ตรง” “วันทยา-วุธ” (ผู้กำกับลูกเสือนับด้วยท่าวันทยหัตถ์) แล้วสั่ง “เรียบ-อาวุธ” ทุกคนกลับหลังหัน วิ่งกลับเข้าหมู่ของตนเอง รองนายหมู่วิ่งอ้อมหลังแถวไปอยู่ในตำแหน่งเดิม

13) การแยก เมื่อตรวจเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้กำกับนัดหมายการเรียนในวันนั้นๆ แล้วสั่ง “กอง-ตรง” “กอง-แยก³³” ลูกเสือทำขวาหัน แล้วแยกย้ายไปตามที่นัดหมายเพื่อไปเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

2.2 เกมหรือเพลง เมื่อเสร็จสิ้นพิธีการเปิดประชุมกองแล้ว ก็เริ่มต้นกิจกรรมต่อไป คือ การเล่นเกม เป็นการเล่นเกมของลูกเสือที่มีสาระและเป็นประโยชน์ต่อลูกเสือ เพื่อเป็นการวอร์มหรืออบอุ่นร่างกาย และให้ร่างกายได้เคลื่อนไหวก่อนเริ่มเรียนหรือปฏิบัติกิจกรรม เช่น เกมกระรอกหารัง เกมถลกหนังงู เป็นต้น ตลอดจนเป็นเกมที่ให้แง่คิดที่ดีไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม โดยการเล่นเกมมีการแยกขายหญิงอย่างชัดเจน การร้องเพลง หรืออนาซิด³⁴ (Anasyid) เป็นเพลงที่มีลักษณะสั้น จำง่าย มีทำนองเป็นที่รู้จักกันทั่วไป มีเนื้อร้องปลุกใจและสนุกสนาน ใช้ทำทางประกอบแฝงด้วยบทเรียน ศีลธรรม ระเบียบวินัย ประเพณี วัฒนธรรม คำสอนต่าง ๆ หรืออาจจะเกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาสาระที่จะเรียนต่อไป ถือเป็น การนำเข้าสู่บทเรียน แล้วจึงเป็นเนื้อหาสาระตามหลักสูตรกำหนดจนครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

³³ คำว่า “กอง-แยก” ให้ลูกเสือทำขวาหัน แล้วแยกแถวออกไป หมายความว่า การเรียนการสอนยังไม่เสร็จสิ้น อีกสักครูจะมีการเรียกชุมนุมใหม่ ส่วนคำว่า “กอง-เล็ก” ให้ลูกเสือทำวันทยาวุธ กล่าวคำว่า “ขอบคุณครับ” เรียบอาวุธโดยอัตโนมัติและต่อเนื่อง จากนั้นจึงทำขวาหัน แยกย้ายกันไป หมายความว่า การเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว และจะไม่มีมีการเรียกรวมอีกแล้ว

³⁴ อนาซิด (อังกฤษ: Anasyid) หรือ อานาซิด, อานาซิด, นาซิด หรือ อัลนาซิด (อาหรับ : انشىد) (Arabic: เอกพจน์ انشىد , พหูพจน์ انشىد) ท่านเชค अबดุลอาซีซ บินบาส ซออัลลอฮฺ ﷺ ให้ดวงวิญญาณของท่านนั้นบริสุทธิ์ ได้กล่าวว่า การขับร้องอนาซิดเป็นบทเพลงที่เกี่ยวกับการศรัทธา การทำความดี เช่นบทเพลงที่เป็นการเรียกร้องไปสู่ความดี และการรำลึกถึงสิ่งที่ดีๆ และการเชื่อฟังต่ออัลลอฮฺ ﷻ และเราะซูล ﷺ หรือการเป็นมุสลิมที่ดี การเป็นลูกที่ดีของบิดามารดา การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ส่งเสริมการให้ความรักต่อกัน แต่ไม่ใช่ความรักในเชิงการชู้สาว จะพบว่า บทเพลงอนาซิดคือบทเพลงส่งเสริมให้ทุกคนทำความดีต่อทุกสิ่งทีที่ระผู้เป็นได้สรรคส์สร้างขึ้นในจักรวาลนี้ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป บทเพลงอนาซิด เป็นบทเพลงที่มุสลิมทั่วโลกใช้ในการขับร้อง ซึ่งเป็นที่อนุมัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม หรือเรียกร้องให้มีความรักชาติ และปกป้องประเทศจากการรุกราน หรือกลอุบายของศัตรู ถ้าเป็นเช่นนั้น ถือว่าไม่เป็นที่ต้องห้าม แต่ถ้าหากว่าเป็นการเรียกร้องไปสู่การกระทำความชั่ว หรือการปะปนกันระหว่างผู้หญิงผู้ชาย หรือเพื่อต้องการให้เปิดเผยความชั่ว ณ ที่พวกเขา หรือต้องการที่จะทำให้เกิดความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงไม่เป็นที่อนุญาตให้ฟังอนาซิดนั้น (จากหนังสือ มัจมูอ ฟาตาวา วามากอลาต มุตาเนาาวีอะห์ 3/437 แปลโดย อิสมาอิล กอเซ็ม สืบค้นจาก <http://www.islammore.com/view/1447> เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2559)

2.3 เรียนตามหลักสูตรที่กำหนด

2.4 การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ ให้ปฏิบัติหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจบสิ้นลง โดยเลือกเรื่องที่จะเล่า จากบทเรียนอัลกุรอาน เช่น เรื่องของชาวถ้ำ เรื่องลูกมานสอนลูก เรื่องราวของบรรดานบี และกลุ่มชนต่างๆ บทเรียนจากอัลหะดีษที่ท่านเราะฮ์ลุส ﷺ ใช้สอนบรรดาเศาะหาบะฮ์ رضي الله عنهم ตลอดจนบทเรียนต่างๆ ในประวัติศาสตร์อิสลาม เพื่อให้ได้ข้อคิดที่เป็นจริงและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตประจำวันได้ อาจจะไม่เลือกเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับอิสลามก็ได้ แต่ต้องให้แง่คิดที่ดี และเป็นประโยชน์สำหรับลูกเสือและเนตรนารีได้ ตลอดจนเลือกสถานที่ที่ใดที่หนึ่งก็ได้ ที่มีความสบายเพื่อให้ลูกเสือได้ผ่อนคลาย และพักผ่อน หรือได้เปลี่ยนอิริยาบถ ผู้เล่าอาจเป็นผู้กำกับลูกเสือ หรืออาจเป็นรองผู้กำกับลูกเสือ หรือผู้มีประสบการณ์ที่ดีเป็นผู้เล่า เพื่อให้ข้อคิดข้อเตือนใจลูกเสือ โดยใช้เวลาประมาณ 5 นาที

2.5 พิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ งดลง เลิก)

พิธีการปิดประชุมกอง หมายถึง ขั้นตอนและรูปแบบที่สอดคล้องกับการเปิดประชุมกอง เป็นกระบวนการเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ซึ่งตอนปิดประชุมกองทุกครั้ง ผู้กำกับกองลูกเสือหรือรองผู้กำกับกองลูกเสือจะต้องเน้นให้ลูกเสือทุกคนเข้าใจในกิจกรรมและเนื้อหาสาระว่า เมื่อเรียนผ่านไปแล้วจะได้อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน ส่วนวิธีการหรือกลวิธี จะต้องมียุทธศาสตร์และประเภทลูกเสือเป็นตัวกำหนด เพราะลูกเสือทั้งสามประเภทอยู่ในช่วงอายุที่ต่างกัน โดยมีผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.5.1 ผู้กำกับลูกเสือ เรียกลูกเสือมาเข้าแถวหน้าเสาธงเป็นรูปครึ่งวงกลม เช่นเดียวกับพิธีเปิด ดำเนินการตรวจเครื่องแต่งกาย ใช้วิธีการตรวจแบบเดียวกันกับช่วงแรก

2.5.2 นัดหมาย เมื่อการตรวจเสร็จสิ้น ผู้กำกับลูกเสือทำการนัดหมายการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งต่อไป เช่น อาจมอบหมายให้ลูกเสือจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ มาประกอบการเรียน เหล่านี้เป็นต้น

2.5.3 งดลง ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “กอง-ตรง” ลูกเสือหมู่บริการ 2 คน ทำหน้าที่ชักธงลง วิธีการปฏิบัติดังเช่นชักธงขึ้น แต่ไม่ต้องร้องเพลงชาติ หรือเป่านกหวีด เมื่อผู้ชักธงผูกธงเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว วิ่งกลับไปยังแถวของตน และผู้กำกับลูกเสือสั่งเรียกอาวุธเรียบร้อยแล้ว ผู้กำกับลูกเสือจะสั่งต่อไปว่า “กอง-เลิก” ให้ลูกเสือทุกคนทำวันทยาวัตร และกล่าวคำว่า “ขอบคุณครับ/ขอบคุณค่ะ” จากนั้นทำเรียกอาวุธ แล้วขวาทัน แยกย้ายกันกลับบ้าน

3) สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือและเนตรนารีในสถานศึกษา

กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ เริ่มตั้งแต่การเปิด - ปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น ดุอา สงบนิ่ง ตรวจ แยก) การใช้เกมหรือการร้องเพลง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรของลูกเสือแต่ละประเภทที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบระบบฐานหรือวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ในกิจกรรมลูกเสือ

ซึ่งไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลามในทุกๆกิจกรรม การใช้สื่ออุปกรณ์อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมเป็นไปตามแผนการสอน นักเรียนได้รับคำแนะนำให้แต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้อง การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลกิจกรรมลูกเสือที่มีประสิทธิภาพ การประเมินผลและนำผลการประเมินไปวิเคราะห์ปรับปรุงและพัฒนาการสอนครั้งต่อไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus

2.4.5 พิธีการของลูกเสือและเนตรนารี

พิธีการของลูกเสือ หมายถึง รูปแบบเฉพาะของกิจกรรมทางการลูกเสือ เพื่อวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ลูกเสือ ทุกคนจะต้องกระทำร่วมกัน หรือมีส่วนร่วม และยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ สืบทอดต่อ ๆ กันมา

กิจการลูกเสือเป็นกระบวนการกลุ่มที่ต้องการความพร้อมเพรียง ความสมัครสมานสามัคคีในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของลูกเสือ จึงมีผู้ริเริ่มคิดกิจกรรมเฉพาะ เพื่อให้มีความสำคัญในการทำกิจกรรมนั้น ๆ พิธีการลูกเสือ มีดังต่อไปนี้

- 1) พิธีการถวายราชสดุดี
- 2) การชุมนุมรอบกองไฟ
- 3) การชกธงชาติ
- 4) การลอดซุ้มเข้าค่าย
- 5) พิธีการเปิด-ปิดการฝึกอบรม
- 6) พิธีการสวนสนาม
- 7) การประชุมนายหมู่ลูกเสือ
- 8) พิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม (การฝึกอบรม)
- 9) พิธีการลูกเสือสำรอง การทำความเคารพเป็นหมู่ (แกรนด์ฮาวล์) และพิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง
- 10) พิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ

1) พิธีการถวายราชสดุดี

พิธีถวายราชสดุดี หมายถึง พิธีการทางลูกเสือ มีวัตถุประสงค์เพื่อน้อมจิตแสดงความจงรักภักดีรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการให้ประกาศว่า วันที่ 25 พฤศจิกายน เป็นวันอภิเษกสมรสวันคล้ายวันสวรรคตแห่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย สมควรที่จะให้คณะลูกเสือทั่วประเทศพร้อมใจกันกระทำพิธีน้อมจิต แสดงความจงรักภักดี และกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อพระองค์ผู้ได้ทรงเป็นประมุขแห่งคณะนี้มาแล้ว และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิบัติเป็นการประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ.2472 เป็นปฐมตั้งแต่นั้นมาและให้มีแนวทางการจัดพิธี ดังนี้

ให้ทุกจังหวัดและอำเภอ รวบรวมบรรดาลูกเสือที่จะมาชุมนุมได้สะดวก ณ ที่ชุมนุม จัดพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์ ลั่นเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 เมื่อลูกเสือพร้อม ผู้ตรวจการลูกเสือ หรือรองผู้ตรวจการลูกเสือบอกถวาย ความเคารพ แตรวง (ถ้ามี) บรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัยพอสิ้นสุดเสียงแตร ผู้ตรวจการลูกเสือหรือรองผู้ตรวจการลูกเสือ บอกลูกเสือเตรียมตัว ลูกเสือคู่เข้า ถอดหมวก ร้องเพลงสดุดีถวาย จบแล้วผู้เป็นประธาน ณ ที่นั้น ให้โอวาทปลุกใจให้ระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ หรืออ่าน

พระบรมราชาบาทของพระองค์ท่านผู้สวรรคตแล้วในจำพวกอนุศาสน์ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญเสื่อป่า หรือเพลงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสื่อร้องไชโย เป็นเสร็จพิธี³⁵

พิธีถวายราชสดุดีครั้งแรกมีเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2472 เวลา 17.00 น. ณ สามัคยาจารย์สมาคมในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดย จอมพล สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต สภานายกกรรมการจัดการลูกเสื่อกรุงเทพ เป็นองค์ประธานในพิธีสำหรับบทถวายราชสดุดีเป็นบทร้องในทำนองเพลงสุโขทัย มีใจความ ดังนี้

ปวงข้าเจ้าเหล่าลูกเสื่อเชื้อสยาม	ขอประมาณบทงษ์พระทรงศรี
พระบาทมงกุฎเกล้าเจ้าเมาลี	ทรงปราณีก่อเกื้อลูกเสื่อมา
ทรงอุตสาห์อบรมบ่มนิสัย	ให้มีใจรักชาติศาสนา
ทรงสั่งสอนสรรพกิจวิทยา	เป็นอาภาฟ่องพุทธิวิภูมิไกร
ดั่งดวงจันทร์ทราทิตยประสิทธิ์แสง	กระจ่างแจ้งแจ่มภพลบสมัย
พระคุณนี้จะสถิตสนิทใน	ดวงหทัยทวยราษฎร์ไม่คลาดเอย

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2482 คณะรัฐมนตรีในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อประเทศสยาม มาเป็นประเทศไทย จึงมีการเปลี่ยนแปลงบทถวายราชสดุดี เฉพาะสองวรรคแรกนอกนั้นยังคงเดิมไว้ ซึ่งบทถวายราชสดุดีที่ปรากฏในปัจจุบันคือ

ข้าลูกเสื่อเชื้อไทยใจเคารพ	ขอน้อมนบทงษ์พระทรงศรี
พระบาทมงกุฎเกล้าเจ้าจอมเมาลี	ทรงปราณีก่อเกื้อลูกเสื่อมา
ทรงอุตสาห์อบรมบ่มนิสัย	ให้มีใจรักชาติศาสนา
ทรงสั่งสอนสรรพกิจวิทยา	เป็นอาภาฟ่องพุทธิวิภูมิไกร
ดั่งดวงจันทร์ทราทิตยประสิทธิ์แสง	กระจ่างแจ้งแจ่มภพลบสมัย
พระคุณนี้จะสถิตสนิทใน	ดวงหทัยทวยราษฎร์ไม่คลาดเอย

1.1 สิ่งของที่ต้องเตรียมในพิธีถวายราชสดุดี ประกอบด้วย

1.1.1 พระบรมรูป หรือพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

1.1.2 โต๊ะหมู่บูชา

1.1.3 เครื่องทองน้อย 1 ชุด หรือกระถางรูป 1 ใบ เชิงเทียน 1 ข้าง

1.1.4 พานสำหรับวางพวงมาลัย หรือดอกไม้ 1 พาน

1.1.5 รูป 1 ดอก เทียน 1 เล่ม

1.1.6 พวงมาลัย 1 พวง หรือช่อดอกไม้ 1 ช่อ

1.2 ขั้นตอนการถวายราชสดุดี

ประธานในพิธีปฏิบัติดังนี้

³⁵ เป็นข้อความเดิมจากเรื่อง “ความกตัญญู จงรักภักดี” ในหนังสือลูกเสื่อ 4 แผ่นดิน หน้า 611 ของประยูรค์ สิทธิพันธ์

1.2.1 ประธานเดินเข้ามาในบริเวณพิธี ถอดหมวกเดินไปยังหน้าพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์ถ้าประธานแต่งเครื่องแบบลูกเสือ ให้ทำวันทยหัตถ์ หากประธานไม่แต่งเครื่องแบบลูกเสือ ให้ถวายคำนับ 1 ครั้ง รับพวงมาลัยหรือช่อดอกไม้จากเจ้าหน้าที่ วางไว้บนพานหน้าพระบรมรูปหรือพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์ แล้วจุกดุษฎี เทียน ตามลำดับ

1.2.2 นั่งคุกเข่าประณมมือถวายบังคม 3 ครั้ง แล้วลุกขึ้นยืนทำวันทยหัตถ์ หรือถวายคำนับ 1 ครั้ง

1.2.3 ถอยออกมาเตรียมถวายราชสดุดี ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าครึ่งก้าว คุกเข่าขวา ลงตั้งเข่าซ้ายนั่งลงบนส้นเท้าขวา มือขวาแบคว่ำวางลงบนเข่าขวา สอกซ้ายวางบนเข่าซ้าย ขนานลำตัว มือซ้ายคว่ำกำหลวม ๆ เมื่อร้องเพลงราชสดุดี ให้ก้มหน้าเล็กน้อยและให้เงยหน้าขึ้นตามเดิมเมื่อสิ้นสุดเพลง

ผู้เข้าร่วมพิธี ปฏิบัติดังนี้

1. เมื่อประธานเดินไปจุกเทียนรูป ทุกคนยืนตรง
2. เมื่อประธานลงนั่งคุกเข่าถวายบังคม พิธีกรสั่ง “นั่ง” “เตรียมถวายราชสดุดี” ทุกคนนั่งลงในท่าเตรียมถวายราชสดุดี
3. เมื่อประธานถอยออกมานั่งในท่าเตรียมถวายราชสดุดี พิธีกรจะนำถวายราชสดุดี ให้ทุกคนร้องต่อพร้อมกัน
4. เมื่อจบบทถวายราชสดุดีแล้ว พิธีกรจะสั่งให้ทุกคน “ลุก” ทุกคนลุกขึ้นยืนพร้อมกัน

พิธีถวายราชสดุดี ในกรณีที่สวมหมวกลูกเสือ ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้
พิธีกรสั่ง “เตรียมถวายราชสดุดี-ถอดหมวก”

ก. แแบมือซ้าย และงอศอกจนแขนท่อนล่างได้ฉากกับแขนท่อนบน นิ้วหัวแม่มือตั้งขึ้นข้างบนพร้อมกันนั้นใช้มือขวาจับที่กะบังหน้าหมวก (หมวกทรงกลมที่มีกะบังหน้าหมวก หมวกทรงหม้อตาล) จับที่ปีกหมวกด้านหน้า (หมวกปีกกว้างพับข้างและไมพับข้าง) จับที่หมวกด้านขวา (หมวกทรงอ่อน) จับที่ขอบหมวกบนด้านหน้า (หมวกกะลาสี)

ข. ถอดหมวกออกจากศีรษะ วางครอบหัวแม่มือซ้ายให้หน้าหมวกหันไปทางขวา ขอบหมวกด้านนอกอยู่ระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ (หมวกปีกพับข้างและหมวกทรงอ่อน หน้าหมวกหันเข้าหาตัว)

ค. ลดมือขวาลงในท่าตรง พร้อมกับมือซ้ายจับหมวกด้วย นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วอื่นทั้งสี่

ง. เมื่อได้ยินคำสั่ง “นั่ง” “เตรียมถวายราชสดุดี” ให้ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าครึ่งก้าว คุกเข่าลงตั้งเข่าซ้าย นั่งลงบนส้นเท้าขวา มือขวาแบคว่ำวางลงบนเข่าขวา มือซ้ายที่ถือหมวกวางพาดบนเข่าซ้าย และตั้งฉากกับเข่าซ้าย ด้านหน้าหมวกก็จะหันเข้าหาตัว (หมวกปีกพับข้างและหมวกทรงอ่อน หน้าหมวกหันไปทางซ้าย)

จ. พิธีกรนำร้องเพลงราชสดุดี เมื่อร้องเพลงจบแล้ว พิธีกรสั่ง “ลุก” ลูกเสือลุกขึ้นยืนตรงงอศอกซ้ายจนแขนท่อนล่างได้ฉากกับแขนท่อนบน อยู่ในท่าถือหมวก

ฉ. พิธีกรรม “สวมหมวก” ลูกเสือใช้มือขวาจับหมวกที่อยู่ในมือซ้าย เช่นเดียวกับการถอดหมวก (ข้อ ก.)

ข. ยกหมวกขึ้นสวมศีรษะ มือซ้ายช่วยจับหมวก เรียบร้อยแล้ว ลดมือทั้งสองมาอยู่ในท่าตรง

1.3 โอกาสในการประกอบพิธีถวายราชสดุดี

1.3.1 วันที่ 25 พฤศจิกายน ของทุกปี (วันฉัตรราช) ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

1.3.2 ในพิธีการเปิดการฝึกอบรมต่าง ๆ เช่น การเปิดการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ การเปิดการอยู่ค่ายพักแรม

1.3.3 ในพิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 134-138)

2) การชุมนุมรอบกองไฟ

การชุมนุมรอบกองไฟ (Camp fire) หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมที่มีคุณค่าและก่อให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ เสริมสร้างความรู้ ทักษะ และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่เป็นสาระและแก่นแท้ของชีวิต ถือเป็นกิจกรรมหลักที่ขบวนการลูกเสือได้ใช้เป็นกิจกรรมที่สำคัญมาเป็นเวลานาน นับตั้งแต่ปี-พี ได้พาเด็กจำนวน 20 คน ไปใช้ชีวิตกลางแจ้งในการอยู่ค่ายพักแรม ที่เกาะบราวน์ซี (Brown Sea Island) เป็นบทเรียนหนึ่งของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมให้กับลูกเสือ ทุกประเภทและทุกระดับ นิยมปฏิบัติกันในเวลาว่างคั่นระหว่างการฝึกอบรมหรือการอยู่ค่ายพักแรม เพื่อส่งเสริมระบบหมู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแสดงออก

จากประสบการณ์ในชีวิตทหารของ ลอร์ด เบเดน-โพเอลล์ ที่ได้พบเห็นการพักแรมคั่นของพ่อค้าซึ่งเดินทางรอนแรมไปต่างเมืองและการใช้ชีวิตของชาวบ้านพื้นเมือง ในโอกาสที่มารวมตัวกันในยามค่ำคืนเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษาหารือกันในการกิจต่าง ๆ การสังสรรค์ที่มีการร่วมสนุกสนานด้วยการร้องเพลง และแสดงออกในการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นการสร้างสันติภาพภายในเผ่าพันธุ์และที่สำคัญ แสงไฟ ความมืด ความเงียบ ถือเป็นช่วงจังหวะที่ดีที่สุดสำหรับการเล่าขาน การประชุม ตลอดจนการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น กิจกรรมการชุมนุมรอบกองไฟจึงเป็นสิ่งที่มีบทบาทในการอยู่ค่ายพักแรมครั้งแรกของ ปี-พี ที่เกาะบราวน์ซี ประเทศอังกฤษ ใน พ.ศ.2450 (ค.ศ.1907) โดยให้ลูกเสือมาชุมนุมพร้อมกันรอบกองไฟในตอนกลางคืน และใช้เวลานั้นฝึกอบรม ประกอบการเล่านิทานและมีการร่วมแสดงให้เกิดความสนุกสนานได้ผลเป็นอย่างดี จึงได้นำมาใช้เป็นวิธีการฝึกอบรมลูกเสืออย่างหนึ่ง สืบต่อมาจนปัจจุบันนี้นำไปสู่ระบบการฝึกอบรมของลูกเสือ ตลอดจนกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ โดยเรียกว่า “การชุมนุมรอบกองไฟ” (Camp fire) การชุมนุมรอบกองไฟที่ใช้สำหรับกิจการลูกเสือนั้นได้มีการวางขั้นตอน หลักเกณฑ์ ตลอดจนวิธีปฏิบัติเป็นอย่างดี เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2.1 วัตถุประสงค์ของการชุมนุมรอบกองไฟ

2.1.1 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดในช่วงเวลาว่าง ดั่งที่ ลอร์ด เบเดน-โพเอลลีใช้ในการฝึกอบรมเด็กเมื่อครั้งไปอยู่ค่ายพักแรม ที่เกาะบราวน์ซี

2.1.2 เพื่อให้ลูกเสือทุกคนได้มีโอกาสแสดงออก เกิดความสนุกสนานและความรักสามัคคี

2.1.3 เพื่อให้ลูกเสือได้เกิดความอบอุ่นในฤดูกาลที่มีอากาศหนาวเย็น รวมทั้งเป็นการป้องกันสัตว์ร้ายเมื่อไปอยู่ค่ายพักแรม

2.1.4 เพื่อให้ลูกเสือมีความรับผิดชอบ การแบ่งภาระหน้าที่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการรักษาระเบียบวินัย

2.1.5 เพื่อใช้เป็นโอกาสประกอบพิธีสำคัญต่าง ๆ ของกิจการลูกเสือ เช่น แนะนำบุคคลสำคัญที่มาเยี่ยม การมอบเครื่องหมาย หรือประกาศนียบัตร

2.2 สถานที่ใช้ในการชุมนุมรอบกองไฟ

บริเวณสถานที่สำหรับใช้เป็นที่จัดการชุมนุมรอบกองไฟ ควรเลือกสถานที่ให้เหมาะสม โดยสถานที่สำหรับจัดการชุมนุมรอบกองไฟมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

2.2.1 การจัดชุมนุมรอบกองไฟบริเวณกลางแจ้ง ควรมีบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติให้มากที่สุดเช่น บนเนินเตี้ย ๆ มีหญ้าปกคลุมพื้นดิน อากาศเย็นสบาย สดชื่น แต่บริเวณลักษณะนี้เสียงที่พูดจะไม่ชัดเจน เพราะเสียงจะกระจาย จำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมรอบกองไฟไม่ควรเกินกว่า 150 คน ควรเป็นกลุ่มลูกเสือขนาดเล็ก ๆ สามารถควบคุมดูแลได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยโดยรวมสำหรับการชุมนุมรอบกองไฟกลางแจ้งที่มีลักษณะเป็น “แอ่งกระทะ” ผู้ชมจะนั่งในลักษณะคล้าย ๆ กับนั่งในโรงภาพยนตร์ (Theatre) ลักษณะแบบนี้จะจุคนได้จำนวนมากแล้วแต่ขนาดของที่ตั้งจัดสร้าง แต่ไม่ควรเกิน 1,000 คน (ยกตัวอย่างเช่น ที่ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี) สถานที่ลักษณะนี้สามารถจัดการแสดงได้อย่างสบาย ผู้ชมจะเห็นได้ชัดเจน เสียงดังฟังชัด และน่าสนใจกว่าสถานที่ที่อยู่บนเนินดิน

2.2.2 การจัดชุมนุมรอบกองไฟในตัวอาคาร เช่น ห้องประชุม อาคารเอนกประสงค์โรงพลศึกษา เป็นต้น การที่จะจัดให้มีการชุมนุมรอบกองไฟในสถานที่ลักษณะนี้มีสาเหตุมาจาก อากาศภายนอก หนาวเย็นมาก เกิดพายุฝนตก ลมภายนอกพัดแรง หรือไม่มีพื้นที่ภายนอกพอที่จะจัดชุมนุมรอบกองไฟกลางแจ้งได้

2.3 การเตรียมก่อนเริ่มชุมนุมรอบกองไฟ

2.3.1 คณะผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องปรึกษาหารือกัน เพื่อกำหนดว่า ในการชุมนุมรอบกองไฟนั้นจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง จะให้หมู่/กลุ่มใดทำหน้าที่หมู่บริการ ให้ผู้ใดทำหน้าที่เป็นพิธีกร และเชิญผู้ใดเป็นประธานการชุมนุมรอบกองไฟ และมอบหมายผู้ใดเป็นผู้เชิญประธาน ผู้เป็นประธานควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจขั้นตอนการชุมนุมรอบกองไฟพอสมควร และพิธีกรจะต้องแนะนำขั้นตอนทั้งหมดให้ประธานเข้าใจ พร้อมทั้งสรุปภาพรวมของการชุมนุมรอบกองไฟให้ประธานทราบด้วย

2.3.2 การจัดกองไฟ กองไฟจะเป็นกองไฟที่ก่อด้วยไม้จริง หรือกองไฟเทียม เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อมก็ได้ กรณีก่อกองไฟจริงต้องเป็นเศษไม้ กิ่งไม้แห้งที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ อันใดแล้ว และต้องกำหนดให้หมุ่/กลุ่มบริหารทำหน้าที่รับผิดชอบควบคุมกองไฟ ให้ลุกโชติช่วงพอดีกับการใช้งาน และไม่ลุกลามจนเกิดอันตราย ต้องมีการเตรียมน้ำใส่ภาชนะไว้ เมื่อเวลาไฟลุกลาม ออกมานอกเขต ให้ใช้น้ำพรมกองไฟบ่อย ๆ เพื่อจำกัดให้อยู่ในเขตที่กำหนด และไม่ให้น้ำสาตอย่างรุนแรง จะทำให้เกิดอันตรายได้เมื่อเสร็จพิธีการชุมนุมรอบกองไฟแล้วให้เก็บเก้าอี้ถ่านออกไป และทำความสะอาดเหมือนไม่ได้มีการก่อกองไฟ ณ บริเวณนี้

2.3.3 รูปแบบของการก่อกองไฟ

แบบที่ 1 แบบกระโจม (Teepee) เป็นแบบที่ใช้โดยทั่วไป การก่อกองไฟแบบนี้จะให้แสงสว่างสูงขึ้นไป

แบบที่ 2 แบบคอกหมู (Cris cross) เป็นแบบที่ให้แสงสว่างเป็นแนวกว้าง

แบบที่ 3 แบบผสม เป็นแบบที่นำเอาแบบที่ 1 และแบบที่ 2 มาก่อรวมกันโดยให้แบบกระโจมอยู่ตรงกลางแบบคอกหมู จะทำให้องไฟแบบที่ 3 มีความแข็งแรง คงทน ให้แสงสว่างได้นาน ควบคุมง่าย ไม่ล้ม และให้แสงสว่างได้เป็นอย่างดี

2.3.4 การจัดที่นั่งสำหรับชุมนุมรอบกองไฟ ให้จัดเป็นรูปวงกลมหรือรูปเกือกม้าหรือในบางกรณีอาจจัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมก็ได้ (สถานที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบด้วย) มีกองไฟอยู่ตรงกลาง ถ้ามีภาคเหล็กหรือภาคสังกะสีรองด้วยจะดีมาก ที่นั่งสำหรับประธาน ผู้ติดตาม และแขกผู้รับเชิญ ตั้งอยู่ในทิศทางที่เหมาะสม ถ้าเป็นกองไฟจริง ที่นั่งสำหรับประธานควรตั้งอยู่เหนือลม ด้านหน้าประธานวางโต๊ะหรือขอนไม้ขนาดเล็กไว้สำหรับวางพุ่มฉลาก และน้ำดื่ม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลูกเสือ นั่งตามหมุ่ที่กำหนดไว้โดยจัดที่นั่งเป็นขอนไม้ ม้านั่งยาว เก้าอี้ นั่ง ขอบปูนหรือนั่งกับพื้น แต่ต้องเว้นช่องต่อระหว่างหมุ่/กลุ่มด้วย

2.3.5 การนัดหมาย พิธีกรเป็นผู้นัดหมาย ประธาน ผู้ร่วมแสดง หมุ่/กลุ่มบริการ ส่งเรื่องที่จะแสดง เวลาที่ใช้ในการแสดง การแต่งกายตามเนื้อเรื่อง ข้อห้าม เวลาเริ่มการชุมนุมรอบกองไฟ ลำดับขั้นตอน และซักซ้อมการดำเนินการชุมนุมรอบกองไฟ

2.4 การชุมนุมรอบกองไฟ

การชุมนุมรอบกองไฟ มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

2.4.1 เมื่อถึงเวลานัดหมาย ผู้ร่วมแสดงแต่งกายตามเนื้อเรื่องที่จะแสดง เข้านั่งประจำที่เรียงตามลำดับหมุ่/กลุ่ม จากด้านซ้ายของประธาน พิธีกรตรวจดูความพร้อมของลูกเสือ/ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พวงมาลัย พุ่มฉลาก หมุ่หรือกลุ่มบริการที่จะแห่พวงมาลัย พุ่มฉลาก ซักซ้อมพิธีเปิด แนะนำให้ทราบว่ามีใครเป็นประธาน และผู้ติดตาม

2.4.2 หมุ่/กลุ่มบริการ จุดไฟ (การจุดไฟจะจุดก่อนการซักซ้อมก็ได้)

2.4.3 พิธีกร เชิญประธาน และผู้ติดตาม (ซึ่งยืนรออยู่บริเวณไม่ห่างจากกองไฟ)

2.4.4 เมื่อประธาน และผู้ติดตามเข้ามาในบริเวณที่ชุมนุมรอบกองไฟแล้ว พิธีกรสั่ง “กอง/แพ็ก-ตรง” หรือ “ทั้งหมด-ตรง” ก็ได้ อาจมีบุคคลอื่นที่เข้ามาร่วมโดยที่ไม่ได้เป็นลูกเสือ) ทุกคนลุกขึ้นยืนตรง (พิธีกรเคารพประธาน)

2.4.5 เมื่อประธานรับการเคารพแล้ว เดินตรงไปที่กองไฟยืนระยะห่างประมาณ 3 ก้าวอาจพิจารณาความสว่าง ความร้อนของกองไฟเป็นหลัก ผู้ติดตามประธานและคณะ เดินไปยืนรอกอยู่ตรงหน้าที่นั่งที่จัดเตรียมไว้ให้ หรือ คณะทั้งหมดเข้านั่งประจำที่ก่อนให้เรียบบร้อยคองเหลือประธานไว้คนเดียวที่ต้องเชิญ เมื่อประธานเดินเข้ามาในบริเวณ ทุกคนจึงลุกขึ้นยืนตรงโดยพร้อมเพรียงกัน

2.4.6 ประธานขมื่อขวาแสดงรหัสลูกเสือ ยืนไปข้างหน้าประมาณ 45 องศา แล้วกล่าวเปิดการชุมนุมรอบกองไฟ โดยสามารถกล่าวเปิดด้วยคำกล่าวอะไรก็ได้ แต่ต้องเป็นข้อความที่เป็นมงคลเป็นกำลังใจ และความศรัทธา ดังตัวอย่าง คือ “จากทิศเหนือ สู่อุทิศใต้ จากทิศตะวันออกสู่อุทิศตะวันตกข้าพเจ้าขออัญเชิญสิ่งที่เป็นมงคลทั้งหลาย ทั้งปวง จงอำนวย อวยชัย และปกปักรักษา ให้มวลลูกเสือทุกคนจงได้พบสิ่งที่ดี ประดุจแสงไฟอันโชติช่วงชัชวาลย์ สิ่งใดที่เป็นอุปสรรคและขัดขวางต่อการประพฤติปฏิบัติต่อกิจการลูกเสือ ขอให้มอดไหม้ไปกับกองไฟ บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิด การชุมนุมรอบกองไฟ ณ บัดนี้” จบคำกล่าว ประธานคงยืนอยู่ ณ ที่เดิม

2.4.7 เมื่อประธานกล่าวจบ ทุกคนในที่ชุมนุมเปล่งเสียงพร้อมกันว่า “ฟู” 3 ครั้ง (เป็นเสียงไฟลุกโชติช่วงชัชวาล)

2.4.8 พิธีกร นำร้องเพลง 1 หรือ 2 เพลง ควรเป็นเพลงปลุกใจ ความรักชาติบ้านเมือง เช่น เพลงสยามานุสติ เพลงต้นตระกูลไทย หรือเป็นเพลงประจำสถาบัน และควรเป็นเพลงที่ผู้ร่วมชุมนุมรอบกองไฟสามารถร่วมกันร้องได้ หรือส่วนใหญ่ร้องได้

2.4.9 จบเพลงแล้ว ประธานเดินกลับไปยังที่นั่ง ผู้ติดตามนั่งลงตามที่นั่งของตน พิธีกร สั่งให้ผู้ร่วมชุมนุมรอบกองไฟ “นั่ง”

2.4.10 ผู้ถือพวงมาลัยป่าและพุ่มสลาก ตั้งขบวนแห่ หัวแถวอยู่ด้านขวามือของประธาน หรือมีสมาชิกของหมู่/กลุ่มบริการเข้าแถวต่อท้ายอยู่ภายในวงที่นั่ง และ/หรือให้สมาชิกของหมู่/กลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมขบวนด้วย (เหมือนขบวนแห่กลองยาว)

2.4.11 พิธีกรโห่ 3 ครั้ง (หรือมอบให้ผู้เข้าร่วมชุมนุมรอบกองไฟคนใดคนหนึ่งโห่ก็ได้เป็นกลยุทธ์ของพิธีกร) ขบวนทั้งหมดเริ่มเดินรอบกองไฟตามเข็มนาฬิกา เพื่อความสนุกสนาน ทุกคนรำและร้องไปด้วยจนครบ 3 รอบ ผู้ถือพวงมาลัยและถือพุ่มสลาก หยุดยืนตรงหน้าประธาน และมอบพวงมาลัย/พุ่มสลากให้แก่ประธาน (ทุกคนปรบมือ) แล้วจึงวิ่งเข้าประจำที่ของตน

2.4.12 พิธีกร เชิญให้ประธานจับสลาก รับสลากจากประธาน ประกาศให้ทราบว่ามีหมู่/กลุ่มใดจะต้องแสดง

2.4.13 หมู่ที่จะแสดง นายหมู่ส่งลูกหมู่ทำความเคารพประธาน “หมู่...ตรง” นายหมู่ทำความเคารพ ประธานรับการเคารพ ทุกคนภายในหมู่ร่วมกันร้องเพลงประจำหมู่ 2 จบ จึงเริ่มการแสดง

2.4.14 หมู่ที่แสดง ให้หาทำเลในการแสดงให้ทุกคนได้เห็นโดยเฉพาะ ประธานเป็นหลัก ใช้เวลาแสดงไม่ควรเกิน 10 นาที

2.4.15 จบการแสดง ทุกคนกลับไปยืนหน้าที่นั่งของตน นายหมู่สั่ง “หมู่...ตรง” นายหมู่เพียงผู้เดียวทำความเคารพ ประธานรับการเคารพ นายหมู่สั่งลูกหมู่ของตนนั่งลง

2.4.16 พิธีกร เชิญให้ผู้แทนหมู่/กลุ่มที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้นำกล่าวชมเชยตามแบบของลูกเสือให้แก่หมู่ที่แสดง (Yell) ผู้นำหมู่/กลุ่ม (ผู้แทนกล่าว) จะเชิญชวนให้หมู่/กลุ่มลุกขึ้นยืน แล้วกล่าวคำชมเชย ดังตัวอย่าง “พี่น้องลูกเสือโปรดยืนขึ้น แล้วกล่าวคำชมเชยตามข้าพเจ้า 3 ครั้ง ด้วยคำว่า ยอดเยี่ยม/ดีจริง ๆ/แสดงดีมาก” เป็นต้นพร้อมแสดงกิริยาประกอบคำชมเชย เสร็จแล้วนั่งลง หมู่ที่แสดงลุกขึ้นยืน ใช้แขนขวาทับแขนซ้าย ยกขึ้นมาเสมอไหล่ กล่าวตอบพร้อมกัน เช่น “ขอบคุณครับ/ค่ะ” พร้อมกับโน้มตัวลง 1 ครั้ง แล้วนั่งลง

2.4.17 พิธีกร ดำเนินการต่อไป (ตามข้อ 2.4.12-2.4.16 เช่นเดียวกันนี้) จนครบทุกหมู่/กลุ่มระหว่างการแสดงของแต่ละหมู่/กลุ่ม อาจมีการแสดงของคณะวิทยากร หรือผู้อื่นก็ได้ หรือสอดแทรกให้ความรู้ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามแต่พิธีกรจะจัดและใช้เวลาเท่ากัน

2.4.18 เมื่อจบการแสดงของทุกหมู่/กลุ่มแล้ว พิธีกรนำร้องเพลง (ทำนองแผ่วเบา เย็น ๆ ยามค่ำคืน) จากนั้นพิธีกรเชิญประธานกล่าว (ปราศรัย) เรื่องที่เป็นคติเตือนใจ (Yarn) แล้วกล่าวปิดการประชุมรอบกองไฟ

2.4.19 พิธีกร สั่ง “กอง/แพ็ก-ตรง” หรือ “ทั้งหมด-ตรง” เพื่อเคารพประธานและให้ทุกคนก้าวเข้ามายืนเป็นวงกลม จับมือกันโดยให้แขนขวาทับบนแขนซ้ายของตนเอง และใช้มือขวา-ซ้ายจับมือของคนข้างเคียง ร่วมกันร้องเพลงสามัคคีชุมนุม พร้อมกับโยกตัวไปทางขวา และซ้ายอย่างช้า ๆ ต่อเนื่องกันจนจบเพลง

2.4.20 ผู้แทนหมู่/กลุ่มบริการ นำสวดมนต์ เมื่อจบแล้ว พิธีกรสั่งให้ทุกคนหันหน้าไปยังทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ในขณะนั้น หรือพระบรมมหาราชวัง สั่ง “กอง/แพ็ก-ตรง ถวายคำนับ” แล้วนำร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เสร็จแล้วประธานและผู้ติดตามกลับ

2.4.21 พิธีกรประจำวัน นัดหมาย กิจกรรมและเวลาของวันต่อไป เสร็จแล้วสั่ง “กอง/แพ็ก-เลิก” ทุกคนแยกย้ายกันกลับสู่ที่พักอย่างสงบ เงียบ เป็นระเบียบเหลือเพียงหมู่/กลุ่มบริการทำความสะอาดเก็บบริเวณที่ชุมนุมรอบกองไฟให้เรียบร้อย (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปี ลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 95-103)

3) การชักธงชาติ

ธงชาติเป็นสัญลักษณ์ที่ทั่วโลกใช้ แสดงถึงความเป็นชาติที่มีอารยธรรมรุ่งเรือง มีเสถียรภาพ อธิปไตย ความเป็นหมู่เป็นเหล่า ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การประพฤติปฏิบัติต่อธงชาติเสมือนการประพฤติปฏิบัติต่อคนในชาติซึ่งเป็นเจ้าของธงชาตินั้น ๆ และในด้านความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศ จึงต้องมีการระมัดระวังเป็นพิเศษเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อธงชาติของประเทศอื่น ๆ

การชักธงชาติ หมายถึง กิจกรรมที่ลูกเสือต้องปฏิบัติก่อนที่จะเริ่มพิธีการต่าง ๆ ในทุกเช้าหรือเมื่อเริ่มกิจกรรมระหว่างอยู่ค่ายพักแรม (ฝึกรบ)

ในพ.ศ. 2460 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำประเทศไทยเข้าร่วมสงครามโลก ครั้งที่ 1 ทรงพระราชดำริว่า การประกาศสงครามนับเป็นความเจริญก้าวหน้าขั้นหนึ่งของประเทศ สมควรจะมีสิ่งเตือนใจ สำหรับวาระนี้ไว้ภายนอกหน้า สิ่งนั้นควรได้แก่ “ธงชาติ” ทรงเห็นว่าลักษณะที่แก้ไขในพ.ศ. 2459 นั้น ยังไม่สง่างาม ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มแถบสีน้ำเงินแกวขึ้นอีกสีหนึ่ง เป็นสามสีตามลักษณะของธงนานาชาติที่ใช้กันอยู่ เพื่อให้เป็นเครื่องหมายว่าไทยเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร และอีกประการหนึ่ง สีน้ำเงินเป็นสีประจำพระชนมวารเฉพาะพระองค์ จึงเป็นสีที่ควรประดับไว้ในธงชาติไทยดั่งนั้น ใน พ.ศ.2460 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติธงพระพุทธศักราช 2460 ออกประกาศเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2460 มีผลบังคับภายหลังจากวันออกประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว 30 วัน

3.1 การชักธงชาติในตอนเช้าระหว่างการฝึกอบรม/อยู่ค่ายพักแรม

สำหรับการประชุมกองและการชักธงชาติในตอนเช้า ระหว่างการฝึกอบรมหรืออยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือ ผู้อำนวยการฝึกละมอบหมายให้คนใดคนหนึ่งเป็นพิธีกรดำเนินการ และให้มีการปฏิบัติในการเปิดประชุมกองและชักธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาตามลำดับดังนี้

3.1.1 พิธีกรยืนตรงหน้าเสาธง หันหลังให้เสาธง โดยยืนห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว

3.1.2 ใช้คำสั่งเรียก “กอง” ใช้สัญญาณมือเรียกแถวครึ่งวงกลม

3.1.3 ให้หมู่แรกอยู่ทางซ้ายมือของผู้เรียกเสมอ

3.1.4 ให้หมู่ถัดไปเข้าแถวจัดระยะเคียงต่อจากหมู่แรกเรียงกันไปตามลำดับจนครบทุกหมู่เป็นรูปครึ่งวงกลมให้หมู่สุดท้ายอยู่ทางขวามือของผู้เรียก โดยรองนายหมู่ของหมู่สุดท้ายจะต้องยืนตรงกับนายหมู่แรกของหมู่แรก

3.1.5 พิธีกรสั่ง “จัดแถว” เมื่อจัดรูปแถวเรียบร้อยแล้ว สั่ง นิ่ง ระวังอย่าให้วงกว้างเกินไปจะทำให้ได้ยินเสียงพูดไม่ชัดเจน

3.1.6 ระยะเคียงระหว่างบุคคลในหมู่ ให้ใช้มือซ้ายทาบสะเอว นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกันแบะข้อศอกไปข้างหน้าเล็กน้อย ศอกซ้ายชนกับแขนขวาของบุคคลข้างเคียง ระยะเคียงระหว่างหมู่ 1 ช่วงแขนเมื่อทุกคนพร้อมพิธีกรสั่ง “ตามระเบียบ-พัก”

3.1.7 พิธีกรไปยืนที่หัวแถวในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นหมู่บริการ แล้วสั่ง “กอง-ตรง” เชิญผู้แทนหมู่บริการเข้าไปชักธงชาติ เมื่อจะสั่งอะไรทุกครั้งให้ก้าวออกมา 1 ก้าว แล้วจึงสั่ง เมื่อสั่งเสร็จกลับเข้าที่

3.1.8 นายหมู่บริการหรือลูกเสือในหมู่บริการ 2 คน วิ่งออกไปยืนห่างจากเสาธงชาติประมาณ 3 ก้าว ถ้ามีอาวุธให้ฝากไว้กับคนถัดไป

3.1.9 ลูกเสือทั้งสองนายทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน คนขวามือเดินเข้าไป 2 ก้าว ยืนเท้าชิด แก้มชิดผูกเสาธง ถอยหลังกลับมายืนที่เดิม แยกเชือกธงที่จะชักขึ้นให้คนที่อยู่ทางซ้ายมือถือไว้ ส่วนธงชาติอยู่ทางคนขวามือ อย่าให้เส้นเชือกหย่อน ยืนเตรียมพร้อม แล้วพิธีกรสั่ง “กอง เคารพธงชาติ” (ถ้ามีอาวุธสั่ง “กอง เคารพธงชาติ วันทยา-วุธ”) ผู้เข้าอบรมทุกคนอยู่ในท่าตรง (ถ้ามีอาวุธอยู่ในท่าวันทยาวุธ) ผู้ให้การฝึกอบรม ซึ่งยืนแถวหน้ากระดานอยู่หลังเสาธง ทำวันทยหัตถ์

3.1.10 ลูกเสือในหมู่บริการที่กำหนด นำร้องเพลงชาติ ลูกเสือทุกคนร้องเพลงชาติ พอเริ่มร้องเพลงชาติให้ผู้ซัดธงคนซ้ายมือ ค่อย ๆ สาวสายเชือกให้ธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาช้า ๆ สายเชือกตึง ส่วนคนทางขวาหย่อนสายเชือกให้ธงชาติค่อย ๆ ขึ้นไปและคุมสายเชือกให้ตึงเสมอกัน ผู้ซัดธงจะต้องกะระยะว่า พอเพลงชาติจบให้ธงชาติถึงปลายเสาพอดี เสร็จแล้วคนทางขวาเข้าไปผูกเชือกให้เรียบร้อย (เท่าขีด)

3.1.11 ผู้ซัดธงทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน แล้วกลับหลังหันวิ่งกลับเข้าแถวตามเดิมและอยู่ในท่าตรง (หรือวันทยาอูธ พิธีกรสั่ง เรียบ-อาวุธ) ผู้ให้การฝึกอบรมเอามือลงพร้อมกับผู้ซัดธง

3.1.12 พิธีกรสั่ง “ถอดหมวก-หมู่บริการนำสวดมนต์” (ถ้ามีอาวุธให้ยกมาวางไว้กึ่งกลางระหว่างเท้าทั้งสอง ส่วนบนของอาวุธพิงแขนซ้ายซึ่งงอเป็นมุมฉากรอรับอยู่แล้ว) ทุกคนถอดหมวก พนมมือแล้วสวดมนต์ โดยผู้แทนหมู่บริการนำสวดมนต์เป็นวรรค ๆ อย่างย่อ เสร็จแล้วพิธีกรสั่ง “สงบนิ่ง” ลูกเสือทุกคนรวมทั้งผู้ให้การฝึกอบรมยืนสงบนิ่ง 1 นาที แล้วเงยหน้าขึ้นสวดหมวก

3.1.13 พิธีกรสั่ง “กอง ตามระเบียบ-พัก” พิธีกรหันไปทางผู้อำนวยการฝึกทำวันทยหัตถ์ แล้วเชิญผู้อำนวยการฝึก

3.1.14 ขณะที่ผู้อำนวยการฝึกเดินออกไปหน้าเสาธง พิธีกรสั่ง “กอง-ตรง” ทุกคนเคารพด้วยท่าตรง (ถ้ามีอาวุธสั่ง กอง-ตรง วันทยา-อาวุธ) ผู้อำนวยการทำวันทยหัตถ์ตอบ พิธีกรสั่ง “ตามระเบียบ-พัก” (ถ้ามีอาวุธสั่ง “เรียบ-อาวุธ ตามระเบียบ-พัก”)

3.1.15 ผู้อำนวยการฝึกกล่าวปราศรัยดำเนินการเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน เช่น การรายงานการตรวจ แจกธงเขียว ให้โอวาทตามขั้นตอน จบแล้วพิธีกรสั่ง “กอง-ตรง” ทุกคนเคารพด้วยท่าตรง (ถ้ามีอาวุธสั่ง “กอง-ตรง วันทยา-อาวุธ”) ผู้อำนวยการฝึกทำวันทยหัตถ์ตอบ พิธีกรสั่ง “ตามระเบียบ-พัก” (ถ้ามีอาวุธสั่ง “เรียบ-อาวุธ ตามระเบียบ-พัก”)

3.1.16 พิธีกรนัดหมาย แล้วสั่ง “กอง-ตรง, กอง-แยก” (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 104-107)

4) การลดซุ้มเข้าค่าย

การลดซุ้มเข้าค่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการต้อนรับแบบลูกเสือ ถือเป็นวาระแรกที่บรรดาลูกเสือทุกคนจะประกาศตนเองว่ายอมรับในขบวนการครั้งนี้ (Challenge) โดยลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับการใช้ชีวิตภายในค่าย (ปราง) หลังการลดซุ้มแล้วทุกอย่างถือเป็นหนึ่งเดียว คือ “กฎของลูกเสือคือกฎของค่ายนี้”

ไม่ปรากฏเป็นหลักฐานว่ามีเขียนเรื่องนี้ไว้ในที่ใดในคู่มือการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือสากลแต่มีปฏิบัติกันในกิจการลูกเสือไทยตั้งแต่วิทยาการผู้ให้การฝึกอบรมจากสำนักงานลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ได้มาเป็นผู้ให้การฝึกอบรมลูกเสือไทยชั้นวุฒิบัตินี้ ประมาณ พ.ศ.2502 เป็นวิธีการและแนวปฏิบัติซึ่งเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นวัฒนธรรมของลูกเสือ ที่ได้ถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง และ

เป็นนวัตกรรมที่ทรงคุณค่าที่ใช้ในการฝึกอบรม การอยู่ค่ายพักแรม เพื่อหล่อหลอมสมาชิกลูกเสือให้รู้ และเข้าใจถึงแนวทาง วัตถุประสงค์อันพึงมีด้วยความเต็มใจ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเท่าเทียม และร่วมมือกันด้วยความรัก ความสามัคคีและความเสียสละ ทุกคนจะเป็นพี่น้องกัน เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันยึดถือคำมั่นสัญญาและกฎของลูกเสือเป็นหลักประจำใจ

4.1 การจัดทำซุ้ม

- 4.1.1 สถานที่สำหรับจัดวางซุ้มต้องเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมนั้น ๆ และต้องไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ลอดซุ้ม
- 4.1.2 ซุ้มอาจทำด้วยวัสดุที่ไม่ทำลายธรรมชาติ และใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม โดยมีขนาดยาวประมาณ 5 เมตร กว้าง 1 เมตร สูงประมาณ 1 เมตร
- 4.1.3 หน้าประตูซุ้มให้เขียนคำขวัญว่า “กฎของลูกเสือคือกฎของค่ายนี้” ติดตั้งไว้ให้เห็นได้ชัดเจน
- 4.1.4 ภายในซุ้มเขียนป้ายคำขวัญติดไว้เป็นระยะ ๆ ประมาณ 4 คำขวัญ เช่น “จงเตรียมพร้อม” “ระเบียบวินัย” “ตรงต่อเวลา” “อดทน” “สามัคคี” “ไม่บ่น”
- 4.1.5 ผู้ที่ลอดผ่านซุ้มเข้าไป ต้องนำสิ่งของและอุปกรณ์ที่นำติดตัวมาถอดไปด้วย เมื่อพบคำขวัญให้อ่านคำขวัญด้วยเสียงอันดัง
- 4.1.6 เมื่อลอดซุ้มผ่านพ้นออกไปแล้ว วิทยากรประจำหมู่ทุกหมู่ จะยืนรอเพื่อนำสมาชิกไปเบิกอุปกรณ์ที่พัสดุ และเข้าที่พัก (Shelter)

4.2 วิธีดำเนินการ

- เมื่อเสร็จพิธีเปิดการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการแล้ว วิทยากรที่ทำหน้าที่เป็นพิธีกร ประจำวัน นำคณะผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปที่ซุ้มประตู โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้
- 4.2.1 วิทยากรที่ได้รับมอบหมายยืนรอคณะลูกเสืออยู่ที่หน้าซุ้ม ห่างจากทางเข้าซุ้ม 2 เมตร
 - 4.2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตั้งแถวตอนลึกตามลำดับหมู่ ห่างจากผู้เรียก ประมาณ 3 ก้าว
 - 4.2.3 วิทยากรที่ได้รับมอบหมายจัดแถวให้เรียบร้อย แล้วจึงเชิญผู้อำนวยการฝึกอบรม
 - 4.2.4 ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวปราศรัย และอธิบายแนวปฏิบัติ ลูกเสือจึงลอดผ่านซุ้มเข้าไป

4.3 ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการทำซุ้ม

- 4.3.1 ห้ามใช้กิ่งไม้ ใบไม้ที่เป็นพิษระคายเคือง
- 4.3.2 ห้ามกลั่นแกล้งด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 4.3.3 ห้ามบุคคลอื่นเข้าไปยุ่งเกี่ยวเวลาลอดซุ้ม นอกจากผู้อำนวยการฝึก

คณะวิทยากร/ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 108-110)

5) พิธีการเปิด-ปิดการฝึกอบรม

พิธีการเปิด-ปิดการฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมที่แสดงถึงการเริ่มต้นของการฝึกอบรม หรือ สิ้นสุดการฝึกอบรม รวมทั้งกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม เพื่อชี้้นำให้เห็นถึงความสำคัญ คุณค่า และ ประโยชน์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ

5.1 การเตรียมการเปิดการฝึกอบรม

5.1.1 การเชิญประธาน

ในการเชิญประธานมาทำพิธีเปิดการฝึกอบรม เป็นรูปแบบที่ผู้เชิญจะได้ พิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้มาเป็นประธานในเบื้องต้น คือ วิทยุติ คุณวุฒิ ซึ่งทั้งสองประเด็นจะเป็น ส่วนประกอบที่สำคัญของ “บุคลิกลักษณะ” ซึ่งประธานควรมีความสุภาพเรียบร้อย มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในลักษณะของงานแต่ละเรื่อง ประธานสามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจ และปลุกกระแสแห่งศรัทธาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็น ส่วนประกอบอีกทางหนึ่งที่จะทำให้การฝึกอบรมในครั้งนั้น ๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี

5.1.2 การจัดสถานที่

ในการจัดสถานที่สำหรับพิธีเปิดการฝึกอบรม มีหลักที่ต้องนำมาพิจารณา ประกอบ เช่นจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คณะวิทยากร ผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้มีเกียรติที่ มาร่วมในพิธีเปิดการฝึกอบรม ขนาดความกว้าง-ยาว-สูงของหลังคา ทางขึ้น-ลงของเวทีที่ใช้ในพิธีเปิด แสงสว่าง ทิศทางลม อุณหภูมิภายในอาคาร เสียงภายในห้องประชุม และเสียงภายนอกห้องประชุมที่ จะมีผลกระทบต่อพิธีเปิด ตลอดจนกลิ่นที่มารบกวน การระบายอากาศภายในห้องประชุม ระบบเสียง การจัดที่นั่งของผู้เข้ารับการฝึกอบรม การจัดที่นั่งของวิทยากรผู้มีเกียรติ ความสะดวกในการเดิน ยืน นั่งของสมาชิกทั้งหมดในห้องประชุม การตกแต่งป้ายและข้อความบนเวที การจัดโต๊ะหมู่บูชา (ถ้ามี) โต๊ะหรือแท่นประดิษฐาน พระบรมรูปรัชกาลที่ 6 พร้อมเครื่องทองน้อย การตกแต่งดอกไม้ตามจุดต่าง ๆ ความสะอาดทั้งภายในและภายนอกห้องประชุม เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ หลักสำคัญในการจัดสถานที่ คือ ต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนพิธีเปิดอย่างน้อย 1 วัน ทำการ และในระหว่างการใช้ห้องประชุมต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำจนเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

5.1.3 ขั้นตอนในการเตรียมงาน

1) สำรวจสถานที่ การออกแบบตกแต่ง รูปแบบการใช้งาน และ กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นขั้นตอน สามารถปฏิบัติและตรวจสอบได้

2) จัดบุคลากรทำความสะอาดสถานที่ คือ ห้องประชุม เเวที เพดาน พัดลม ห้องสุขา (ด้านหลังเวที) บริเวณโดยรอบห้องประชุม สำรวจอุปกรณ์และแสงสว่าง หากชำรุดใช้ การไม่ได้ให้จัดเปลี่ยนใหม่

3) จัดเตรียมเก้าอี้ที่นั่ง เก้าอี้รับแขกและสถานที่จัดไว้รับรองประธาน

ก่อนพิธีเปิดจัดเตรียมด้าน พิธีการ เช่น ดอกไม้ ธูปเทียน เทียนชนวน การติดป้ายประกาศ คำขวัญ แผ่นพุด และแผ่นกล่าวรายงาน

4) การเตรียมการเกี่ยวกับเอกสารพิธีการ เช่น คำกล่าวรายงานต่อประธาน คำกล่าวตอบของประธาน (พิมพ์ขนาดตัวโตและใส่แฟ้มให้เรียบร้อย) เขียนกำกับหน้าแฟ้มให้ชัดเจน เพราะอาจเกิดผิดพลาดสับเปลี่ยนขึ้นได้ สุจิบัตรของงาน ของที่ระลึก เกียรติบัตร ค่าตอบแทนประธาน (ถ้ามี) โดยดูโอกาสที่เหมาะสมไม่ประเจิดประเจ้อ

5) การเชิญสื่อมวลชน เพื่อเผยแพร่ข่าวการฝึกอบรม

6) จัดพิมพ์ชื่อประธาน ผู้กล่าวรายงาน พร้อมตำแหน่ง ตั้งไว้ที่แทนพุดอย่างชัดเจน

7) กำหนดและเตรียมพิธีกรในพิธีเปิด

5.2 พิธีการเปิดการฝึกอบรม

ในพิธีเปิดการฝึกอบรม ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จและความราบรื่นของงาน (การฝึกอบรม) เป็นตัวบ่งชี้ถึงการเตรียมการและศักยภาพของการฝึกอบรมในครั้งนั้น ๆ ผู้จัดการฝึกอบรมจำเป็นต้องบูรณาการความคิด ตลอดจนเนื้อหาสาระในการอบรมมาผสมผสานกัน ออกมาเป็นขบวนการฝึกและอบรมโดยพิธีการเปิดการฝึกอบรมควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังต่อไปนี้

5.2.1 ประธานในพิธีเปิด คณะผู้ติดตาม การเดินทางของประธานและคณะผู้ติดตามมาสู่สถานที่เปิดการฝึกอบรม

5.2.2 ความพร้อมของสถานที่ประกอบพิธีเปิดการฝึกอบรม

5.2.3 ความพร้อมของผู้เข้าร่วมพิธีเปิดการฝึกอบรม ประกอบด้วย คณะวิทยากร คณะผู้มีเกียรติผู้เข้ารับการฝึกอบรม ฝ่ายต้อนรับ พิธีกร ผู้ควบคุมระบบเสียงและระบบไฟฟ้า ผู้ส่งเทียนชนวน ผู้ส่งพานพวงมาลัยถวายสักการะพระบรมรูปรัชกาลที่ 6 ผู้ส่งเอกสารคำกล่าวรายงานและคำกล่าวเปิด

5.3 พิธีการเปิดการฝึกอบรม

5.3.1 พิธีกรเชิญประธานจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัยและถวายสักการะโดยการถวายบังคมพระบรมรูปรัชกาลที่ 6

5.3.2 ถวายราชสดุดี

5.3.3 พิธีกรเชิญผู้กล่าวรายงาน กล่าวรายงานประธาน

5.3.4 ประธานในพิธีกล่าวปราศรัยและเปิดการฝึกอบรม

5.3.5 มอบของที่ระลึกแก่ประธาน

5.4 การเตรียมการปิดการฝึกอบรม

5.4.1 การเชิญประธานในการเชิญประธานมาทำพิธีปิดการฝึกอบรม ควรมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับประธานพิธีเปิดตามความเหมาะสม

5.4.2 การจัดสถานที่การจัดสถานที่ที่มีลักษณะและรูปแบบเช่นเดียวกับ
สถานที่ในพิธีเปิด

5.4.3 ขั้นตอนในการเตรียมงาน เช่นเดียวกับพิธีเปิดมีข้อแตกต่างดังต่อไปนี้

- 1) ไม่มีพิธีการทางศาสนาและถวายราชสักการะ
- 2) มีการเตรียมวุฒิบัตรและเครื่องหมายผ่านการฝึกอบรม
- 3) นัดหมายผู้แทนผู้เข้ารับการฝึกอบรม กล่าวแสดงความรู้สึก

เกี่ยวกับการฝึกอบรมพิธีการปิดการฝึกอบรม

5.5 พิธีปิดการฝึกอบรมจะปฏิบัติหลังเสร็จสิ้นการอภิปรายซักถามปัญหาในการ ฝึกอบรมแล้ว

5.5.1 กรณีประธานเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม

1) พิธีกรเชิญผู้แทนผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล่าวแสดงความรู้สึก
เกี่ยวกับการฝึกอบรม

- 2) ผู้อำนวยการฝึกอบรมประกาศผลการฝึกอบรม
- 3) มอบวุฒิบัตรและเครื่องหมายผ่านการฝึกอบรม
- 4) ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวปราศรัยและปิดการฝึกอบรม
- 5) ทบทวนคำปฏิญาณ

5.5.2 กรณีประธานเป็นบุคคลภายนอก

1) พิธีกรเชิญผู้แทนผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล่าวแสดงความรู้สึก
เกี่ยวกับการฝึกอบรม

- 2) ผู้อำนวยการฝึกอบรมประกาศผลการฝึกอบรม
- 3) มอบวุฒิบัตรและเครื่องหมายผ่านการฝึกอบรม
- 4) ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวปราศรัย
- 5) เชิญประธานเข้าร่วมในพิธีปิด
- 6) ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวรายงาน
- 7) ประธานกล่าวปิด

8) ทบทวนคำปฏิญาณ (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย
เล่ม 2, 2554 : 111-116)

6) พิธีการสวนสนาม

พิธีสวนสนาม หมายถึง การฝึกกระเปียบแถวอย่างหนึ่งโดยการเดินในแถวของลูกเสือที่มี
กระเปียบเป็นหมู่ กอง เพื่อฝึกกระเปียบวินัย ความเข้มแข็ง สง่างาม ความพร้อมเพรียง การเป็นผู้นำ
การฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นพิธีการที่สำคัญของกิจการลูกเสือในการรวมลูกเสือจำนวนมาก
เพื่อรับการตรวจพลสวนสนาม เนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น วันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือ
แห่งชาติ วันวิสาขบูชาชุมนุมลูกเสือ หรือในโอกาสเป็นเกียรติให้กับบุคคลสำคัญ

การเดินทางสวนสนามของลูกเสือ มีแนวทางมาจากการเดินทางสวนสนามของทหาร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้จัดให้มีการเดินทางสวนสนามของลูกเสือ ซึ่งเป็นกิจวัตรประจำปีอันสำคัญของลูกเสือ ทุกคราวในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา จะมีการประชุมถวายพระพรไชยมงคล และสวนสนามของบรรดากองลูกเสือต่าง ๆ เกือบทั่วพระราชอาณาจักรที่กรุงเทพฯ จัดเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2458 ณ พระลานพระราชวังสวนดุสิต เสือป่าและลูกเสือเดินทางสวนสนามถวายตัวผ่านหน้าพลับพลาที่ประทับไปแล้วกลับมาตั้งแถวหันหน้าสู่พลับพลา เมื่อตั้งแถวเรียบร้อยแล้วบรรดาเสือป่าและลูกเสือทั้งหมดได้วิ่งโห่ ถวายไชยมงคลเข้ามาตั้งแถวเป็นรูปพระจันทร์กึ่งดวง ชิดพลับพลาที่ประทับกระทำวันทยาวิธ วันทยหัตถ์ ถวายคำนับ แตรบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มีพระราชดำรัสพระราชทานพระบรมราโชวาท แลทรงขอบใจบรรดาเสือป่าและลูกเสือที่มาถวายไชยมงคล เมื่อสุดกระแสรบราชดำรัสแล้วเสือป่าและลูกเสือกระทำวันทยาวิธ วันทยหัตถ์ โห่ร้อง คำนับงมหาศารทูลธวัช แตรบรรเลงเพลงสรรเสริญเสือป่า เสร็จแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราตำแหน่งแก่ผู้บัญชาการกองเสนาต่าง ๆ เมื่อพระราชทานตราตำแหน่งเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จประทับพระที่นั่งยงยศกลับพระบรมมหาราชวังการเดินทางสวนสนามในสมัยนั้น โดยปกติจะมีขึ้นในวันที่ 4 มกราคม ของทุกปี อันเป็นพระราชพิธีต่อท้ายงานเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งตรงกับวันที่ 1 มกราคม และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2468 ได้มีพิธีอัญเชิญพระองค์ให้ทรงรับตำแหน่งสภานายก สภากรรมการกลางจัดการลูกเสือ ในวันนั้นได้มีการเดินทางสวนสนามของกองลูกเสือเพื่อถวายพระเกียรติ และในโอกาสงานพระราชพิธีฉัตรมงคล เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2469 ได้มีการสวนสนามของลูกเสือ ณ สนามไชย ข้างสวนสราญรมย์ หน้าพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ต่อมาได้กำหนดให้วันที่ 1 กรกฎาคม ของทุกปี ถือว่าเป็นวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ และได้มีการจัดให้มีพิธีสวนสนามของลูกเสือเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ก็ได้มีการสวนสนามของลูกเสือในโอกาสต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

6.1 โอกาสในการเดินทางสวนสนามของลูกเสือ

- 6.1.1 วันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 6.1.2 วันวิสาขบูชา
- 6.1.3 พิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือ
- 6.1.4 เพื่อเป็นเกียรติให้กับบุคคลสำคัญ
- 6.1.5 พิธีรับพระราชทานธงลูกเสือประจำจังหวัด

6.2 ขั้นตอนในพิธีการสวนสนามของลูกเสือ

- 6.2.1 การเตรียมการ
 - 1) กำหนดวัน เวลา สถานที่ และบุคลากรในพิธีการสวนสนาม
 - 2) กำหนดหน่วยงานของลูกเสือที่จะมาร่วมในการสวนสนาม

3) ประชุมชี้แจงหัวหน้าหน่วยงานของลูกเสือที่มาร่วมในการสวน
สนาม

4) การฝึกซ้อมการเดินทางสวนสนามของลูกเสือและการซ้อมใหญ่

6.2.2 กิจกรรมในวันพิธีสวนสนาม

1) การดำเนินการก่อนการเดินทางสวนสนาม

1. กองลูกเสือรายงานตัวตามจุดที่กำหนด

2. จัดขบวน การจัดขบวนเพื่อเดินทางสวนสนาม

จัดดังต่อไปนี้

- วงโยธวาทิต

- ลูกเสือที่ถือธงลูกเสือ 4 ประเภท ได้แก่ ธง

ลูกเสือสำรอง ธงลูกเสือสามัญ ธงลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ธงลูกเสือวิสามัญ

- ผู้บังคับขบวนสวนสนาม แต่งกายตามตำแหน่ง

ทางลูกเสือ

- กองบังคับการผสม ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

แต่ละประเภทที่มาร่วมงานและไม่ได้เดินนำกองลูกเสือ

- กองลูกเสือต่าง ๆ อาจจัดเรียงลำดับตาม

ประเภทของลูกเสือ หรือจัดเรียงลำดับตามตัวอักษรของกองลูกเสือ ทั้งนี้ตามที่ได้กำหนด
ประกอบด้วย

- ลูกเสือที่ทำหน้าที่ถือป้ายชื่อกองลูกเสืออยู่

ด้านหน้าสุด

- ลูกเสือที่ทำหน้าที่ถือธงประจำกองลูกเสือ

- ผู้กำกับกองลูกเสือ 1 คน ถือไม้ถือมีพู่สีตาม

ประเภท และตำแหน่งทางลูกเสือ

- รองผู้กำกับกองลูกเสือ 1 คน ถือไม้ถือ

เช่นเดียวกับผู้กำกับกองลูกเสือ

- กองลูกเสือ 4-6 หมู่ ถืออาวุธตามประเภท

ลูกเสือ จัดเป็นแถวหน้ากระดานหมู่ปีดระยะหรือจัดเป็นแถวตอนหมู่

3. เคลื่อนเข้าประจำที่ในสนาม

2) การต้อนรับประธานในพิธี

1. คณะผู้แทนบุคลากรทางการลูกเสือรอต้อนรับประธาน

ในพิธี ประธานในพิธีมาถึงบริเวณพิธี ผู้แทนลูกเสือกล่าวรายงานตัว และเชิญประธานเข้าสู่ที่รับ
ความเคารพ

2. ก่อนประธานเข้าสู่ที่รับความเคารพผู้บังคับขบวน

สวนสนามสั่ง “ลูกเสือตรง ทำความเคารพประธานในพิธีตรงหน้าระวัง” เมื่อประธานเข้าสู่ที่พิธี
เรียบร้อยแล้ว ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “วันทยา-วุธ” ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและลูกเสือทำความ

เคารพ วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีหรือเพลงมหาฤกษ์ ตามแต่กรณี เมื่อจบเพลงผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ, ตามระเบียบ-พัก”

3. ประธานจัดงานฯ กล่าวรายงาน

4. ประกอบกิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ เช่นว่าการมอบธง

การมอบเกียรติบัตร การมอบเหรียญลูกเสือสรรเสริญ การมอบโล่

5. ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ได้รับมอบหมายนำกล่าว

ทบทวนคำปฏิญาณ

6. ประธานในพิธีกล่าวให้โอวาท

3) การเดินสวนสนาม

1. ผู้แทนลูกเสือเป่าแตรเดี่ยวให้สัญญาณเตรียมสวนสนาม ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือ เตรียมสวนสนาม” แตรเป่าให้สัญญาณหน้าเดิน ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ขวา-หัน, แบกออาวุธ, หน้า-เดิน”

2. ขบวนของลูกเสือเริ่มออกเดินตามลำดับ นำโดยวงโยธวาทิต เมื่อผ่านประธานในพิธีกระทำความเคารพตามระเบียบปฏิบัติ จนสิ้นขบวน

3. ในกรณีที่มีการแสดงกิจกรรมลูกเสือ ให้ขบวนสวนสนามเดินออกไปจากสนามสำหรับกรณีที่ไม่มีการแสดงกิจกรรมลูกเสือให้ขบวนเดินกลับมาตั้งแถวในสนามดังเดิม เพื่อรอส่งประธานในพิธี

4) การแสดงกิจกรรมของลูกเสือในกรณีที่กำหนดให้มีการแสดงกิจกรรมของลูกเสือ คณะลูกเสือที่แสดงกิจกรรมออกมาแสดงกิจกรรมตามกำหนด เมื่อเสร็จสิ้นการแสดงให้รอส่งประธานในพิธี

5) การส่งประธานในพิธี

ประธานในพิธีฯ ลูกชั้นยืน ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือตรงทำความเคารพประธานในพิธี ตรงหน้าระวัง วันทยา-วุธ” ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและลูกเสือทำความเคารพ วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีหรือเพลงมหาฤกษ์ ตามแต่กรณี ประธานในพิธีกลับ คณะผู้แทนผู้บังคับบัญชาลูกเสือส่งประธานกลับเมื่อจบเพลงผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ เลิกแถว” (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 124-132)

7) การประชุมนายหมู่ลูกเสือ

การประชุมนายหมู่ลูกเสือ หมายถึง ส่วนหนึ่งของระบบบริหารในกิจการลูกเสือโดยให้นายหมู่ลูกเสือได้มาประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาและตัดสินใจดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรักษาเกียรติการจัดกิจกรรมของลูกเสือ การบริหารภายในของกองลูกเสือ การควบคุมการรับ-จ่ายเงินของกองลูกเสือ มีผู้กำกับกองลูกเสือคอยให้คำแนะนำและเสนอแนะ

แนวความคิดในเรื่องการประชุมนายหมู่ลูกเสือเกิดจากลอร์ด เบเดน-โพเอลล์ ตั้งแต่สมัยที่นำเด็กกลุ่มหนึ่งไปจัดกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ได้แบ่งเด็กออกเป็น 4 หมู่ แต่ละหมู่มีนายหมู่ลูกเสือ ในกระบวนการสอนและการจัดการ โดยจะเชิญนายหมู่ลูกเสือมาฝึกก่อน ให้นายหมู่ลูกเสือไปฝึกลูกหมู่ต่อไป พร้อมกันนั้นก็เปิดโอกาสให้นายหมู่ลูกเสือได้ปรึกษาหารือมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ต่าง ๆ และพบว่าด้วยกระบวนการเช่นนี้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระบบหมู่เป็นอย่างดี หลักความคิดในการที่จะให้นายหมู่ลูกเสือมาร่วมกันคิดกำหนดกิจกรรมจึงพัฒนาเป็นการประชุมนายหมู่ลูกเสือ เพื่อดำเนินการดังกล่าวข้างต้น (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 169)

7.1 ขั้นตอนในการประชุมนายหมู่ลูกเสือ

การจัดที่ประชุมนายหมู่

7.1.1 ห้องประชุม ในห้องประชุมจัดให้มีโต๊ะหมู่บูชา มีพระพุทธรูป ธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน กับมีพระบรมรูปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวองค์พระผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย และรูปของลอร์ดเบเดนโพเอลล์

7.1.2 โต๊ะประชุม ควรจัดให้มีเก้าอี้ประชุมตามจำนวนของนายหมู่ และจัดที่นั่งเป็นพิเศษสำหรับผู้กำกับหรือรองผู้กำกับที่จะเข้าประชุมด้วยในฐานะที่ปรึกษา โดยจัดให้นั่งอยู่ทางซ้ายของประธาน

7.1.3 การจัดที่นั่ง จะต้องกำหนดไว้ให้ทราบ โดยมีการเขียนป้ายหรือเครื่องหมายแสดงไว้ ณ ที่นั้น ๆ เช่น ประธาน เลขานุการ กรรมการฝ่ายต่าง ๆ และผู้กำกับลูกเสือ

7.1.4 ผู้เข้าประชุม

- นายหมู่ทุกหมู่ ถ้านายหมู่ไม่อยู่ให้รองนายหมู่เข้าประชุมแทน
- ผู้กำกับลูกเสือ ถ้าผู้กำกับไม่อยู่ให้รองผู้กำกับเข้าประชุมแทน
- ผู้ทรงคุณวุฒิที่กองลูกเสือเชิญมาเพื่อแนะนำการเป็นครั้งคราว
- การเลือกประธานและเลขานุการ

7.1.5 การเข้าห้องประชุม เลขานุการจะเป็นผู้เข้าก่อนแล้วจึงเชิญนายหมู่ต่าง ๆ เข้าห้องประชุมจนถึงประธานและที่ปรึกษาเข้าเป็นคนสุดท้ายผู้ที่เข้าประชุมก่อนที่จะเข้านั่งจะต้องไปไหว้พระพุทธรูป (ยกเว้นผู้ที่นับถือศาสนาอื่น มิใช่ศาสนาพุทธ ให้แสดงความเคารพต่อธงชาติและพระบรมฉายาลักษณ์ได้เลย) และแสดงความเคารพต่อธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระอยู่หัวตามลำดับเสียก่อน โดยวิธีวินยทหัตถ์ แล้วจึงไปนั่งยังที่ของตน (ยกเว้นประธานจะต้องจุดธูปเทียนและกราบที่หน้าพระ)

7.1.6 การเปิดประชุม เป็นหน้าที่ของประธานที่จะกล่าวเปิด โดยลุกขึ้นยืนหันหน้าเข้าสู่ที่ประชุมยื่นมือขวาออกไปข้างหน้าทำมุมประมาณ 45 องศา แขนเหยียดตรงแสดงรหัสของลูกเสือแล้วกล่าวว่า “บัดนี้สมาชิกของที่ประชุมได้มาครบองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุม ขอให้สมาชิกทั้งหลายได้ใช้สิทธิและเสรีภาพของท่านโดยเสรีในการประชุมและขอให้ถือว่าการประชุมนี้เป็นความลับไม่เปิดเผย” เมื่อประธานกล่าวจบแล้วลดมือลงมาแสดงรหัส สมาชิกที่เข้าประชุมยื่นพร้อมกัน พร้อมกับยกมือขวาขึ้นแสดงรหัสลูกเสือแบบให้คำปฏิญาณของลูกเสือแล้วกล่าวพร้อมกันว่า “ข้าพเจ้าจะถือว่าการประชุมนี้เป็นความลับ เว้นไว้แต่จะได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม” เสร็จแล้วประธานนั่งลง สมาชิกนั่งลงพร้อมกัน จากนั้นจึงให้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระต่อไป

7.1.7 การพูดในที่ประชุม ก่อนพูดต้องยกมือขออนุญาต เมื่อประธานอนุญาต จึงจะพูดได้ (และจะต้องพูดกับประธานทุกครั้ง) เมื่อเวลาพูดให้หนึ่ง ไม่ต้องยืน

7.1.8 การนัดหมายเรียกประชุม เป็นหน้าที่ของเลขานุการที่จะแจ้งนัดหมายไป

7.1.9 การจัดระเบียบวาระการประชุมนายหมู่ เป็นหน้าที่ของเลขานุการ โดยประสานงานกับประธาน

7.1.10 เรื่องที่จะจัดเข้าวาระการประชุมนายหมู่ ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในกองลูกเสือของตน, จัดทำกำหนดการฝึกอบรม, การอยู่ค่ายพักแรม, การเงิน, การลงโทษ, การให้รางวัล, และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น

7.1.11 รายงานการประชุมของนายหมู่ ผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องถือเป็นความลับ ไม่ควรเปิดเผยเว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม

7.1.12 การจดยางานการประชุม เป็นหน้าที่ของเลขานุการจะต้องเป็นผู้จดและจัดทำรายงานการประชุมบันทึก ลงในสมุดและสำเนาแจ้งให้ผู้เข้าประชุมทราบ

7.1.13 ผู้ดำรงตำแหน่งประธานที่ประชุมนายหมู่ เป็นบุคคลที่ผู้กำกับแต่งตั้งจากนายหมู่ที่นายหมู่ส่วนมากเห็นชอบด้วย

7.1.14 เลขานุการของที่ประชุม ประธานที่ประชุมเป็นผู้แต่งตั้งจากนายหมู่ โดยให้นั่งอยู่ทางซ้ายของประธาน (เลขานุการจะเป็นผู้เชิญนายหมู่เข้าที่ประชุมนายหมู่ที่ละคนจนถึงประธานแล้วจึงเชิญผู้กำกับฯ เป็นคนสุดท้าย) เลขานุการมีสิทธิแสดงความคิดเห็นได้แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนและมติของที่ประชุมฯ

7.1.15 ผู้กำกับลูกเสือ ที่ประชุมไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม แต่มีสิทธิยับยั้งการกระทำใด ๆ ที่ผู้กำกับฯ เห็นว่าถ้าจะปล่อยให้ทำไปตามข้อตกลงของที่ประชุมแล้ว อาจก่อให้เกิดผลเสียหายขึ้นได้

7.1.16 การปิดประชุม ประธานจะลุกขึ้นยืนหันหน้าเข้าสู่ที่ประชุม ยื่นมือขวาออกไปข้างหน้าทำมุมประมาณ 45 องศา แขนเหยียดตรงแสดงรหัสของลูกเสือ แล้วกล่าวว่า “ข้าพเจ้าขอปิดการประชุม” เมื่อประธานกล่าวจบให้นายหมู่ทุกคนลุกขึ้นยืนทำวันทยหัตถ์แก่ประธาน (ประธานทำวันทยหัตถ์ตอบ)

7.1.17 การออกจากห้องประชุม ตามลำดับดังนี้ คือ ที่ปรึกษา ประธาน และนายหมู่ (โดยปฏิบัติพิธีการเช่นเดียวกับการเข้าห้องประชุม) เลขานุการเป็นคนสุดท้าย (คู่มือพิธีการ วิธีปฏิบัติในการฝึกอบรมลูกเสือ เนตรนารี, ม.ป.ป. : 31-33)

8) พิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม (การฝึกอบรม)

พิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม (การฝึกอบรม) หมายถึง การประชุมที่จัดขึ้นรอบเสาธงของลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือที่มาร่วมกันในการเข้าค่ายพักแรม เพื่อเริ่มกิจกรรมประจำวัน

กระบวนการทางการลูกเสือเป็นกระบวนการกลุ่มในการเริ่มปฏิบัติกิจกรรมประจำวันเมื่อมาอยู่ค่ายพักแรมจำเป็นต้องมาร่วมกันแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตามคำปฏิญาณของลูกเสือ ข้อ 1 และเพื่อนัดหมาย กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้

ผู้อำนวยการค่ายหรือผู้อำนวยการฝึกอบรมได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานและให้โอวาทประจำวัน

8.1 การเตรียมการและการจัดสถานที่

8.1.1 เตรียมสถานที่และจัดเสาชงให้เรียบร้อยพร้อมธงชาติ

8.1.2 นัดหมายเวลาผู้อยู่ค่ายพักแรม

8.1.3 กำหนดให้มีพิธีกรประจำวัน ซึ่งเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมที่ได้รับ

มอบหมาย

8.2 พิธีรอบเสาชงวันแรก

8.2.1 พิธีกรประจำวันยืนหน้าเสาชง ห่างจากเสาชงประมาณ 3 ก้าว ให้สัญญาณมือเรียกแถวเป็นรูปครึ่งวงกลม ลูกเสือเข้าแถวรูปครึ่งวงกลมตามลำดับหมู่ หมู่แรกอยู่ทางซ้ายมือของพิธีกร นายหมู่อยู่แนวเดียวกับพิธีกร และรองนายหมู่ของหมู่สุดท้ายอยู่ทางขวามือของพิธีกรและอยู่ในแนวเดียวกับพิธีกรพิธีกรสั่ง “จัดแถว” เมื่อเรียบร้อยแล้วสั่ง “นิ่ง” และ “ตามระเบียบ-พัก”

8.2.2 ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) ยืนอยู่หลังเสาชงพร้อมกับผู้บังคับบัญชา ลูกเสือและวิทยากรโดยผู้อำนวยการฝึกอยู่ตรงกลาง ห่างจากเสาชงประมาณ 3 ก้าว

8.2.3 พิธีกรนัดหมายหมู่บริการในการชักธงชาติ นำร้องเพลงชาติ และนำสวดมนต์ จากนั้นพิธีกรสั่ง “กอง-ตรง”

8.2.4 พิธีกรเชิญผู้ชักธงชาติ แล้วถอยกลับไปยืนอยู่ในแถวผู้บังคับบัญชา ลูกเสือทางขวา ลูกเสือในหมู่บริการสองคนที่มีหน้าที่ชักธงชาติวิ่งออกมา ยืนห่างจากหน้าเสาชงประมาณ 3 ก้าว ทำวันทยหัตถ์เตรียมชักธงชาติ

8.2.5 พิธีกรก้าวขึ้นมา 1 ก้าว สั่ง “เคารพธงชาติ-วันทยา-วุธ” (ในกรณีไม่มีอาวุธ สั่งเพียงเคารพธงชาติเท่านั้น) ทุกครั้งที่ออกคำสั่งก้าวมาข้างหน้า 1 ก้าว แล้วถอยกลับเข้าที่เดิม

8.2.6 ลูกเสือหมู่บริการนำร้องเพลงชาติ และลูกเสือชักธงชาติขึ้น พร้อมกับลูกเสือทุกคนร้องเพลงชาติจนจบ ลูกเสือที่ชักธงชาติผูกเชือกที่ชักธงชาติ ทำความเคารพ กลับหลังหันวิ่งเข้าที่เดิม

8.2.7 พิธีกร สั่ง “เรียบ-อาวุธ” (ในกรณีไม่มีอาวุธ ไม่ต้องสั่ง)

8.2.8 พิธีกร สั่ง “ถอดหมวก” ลูกเสือถอดหมวก พนมมือเตรียมสวดมนต์ ลูกเสือในหมู่บริการนำสวดมนต์ เมื่อสวดมนต์จบแล้วพิธีกร สั่ง “สงบนิ่ง” แล้วสั่ง “สวมหมวก” “ตามระเบียบ-พัก”

8.2.9 พิธีกร เชิญผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวปราศรัย ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) เดินมาที่หน้าเสาชง พิธีกร สั่ง “กอง-ตรง” “วันทยา-วุธ” เมื่อผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) รับความเคารพพิธีกรสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก” (ในกรณีไม่มีอาวุธ ใช้เฉพาะคำสั่ง “กอง-ตรง” และ “ตามระเบียบ-พัก”)

8.2.10 ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวคำปราศรัย และให้โอวาท เมื่อ

จบแล้วพิธีกรสั่ง “กอง-ตรง” “วันทยา-วุธ” เมื่อผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) รับความเคารพ พิธีกรสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก”(ในกรณีไม่มีอาวุธ ใช้เฉพาะคำสั่ง “กอง-ตรง” และ “ตามระเบียบ-พัก”)

8.2.11 ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กลับเข้าที่เดิม พิธีกรเดินไปที่หน้าเสาธง กล่าวนัดหมายกิจกรรมประจำวัน จากนั้นสั่ง “กอง-ตรง” “กอง-แยก” ลูกเสือทำขวาทันแล้วแยกย้ายกันออกไปเป็นหมู่ปฏิบัติตามที่นัดหมายเสร็จพิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม

8.3 พิธีรอบเสาธงวันถัดไป

ให้ดำเนินการตามขั้นตอนในพิธีรอบเสาธงวันแรก ตั้งแต่ข้อ 8.2.1-8.2.9 แล้วดำเนินการต่อไป ดังต่อไปนี้

8.3.10 ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวทักทายแล้วเชิญคณะสายตรวจรายงานผลการตรวจเยี่ยมเรื่องที่มีมอบหมาย เมื่อสายตรวจรายงานผลเรียบร้อยแล้ว ในกรณีที่มีรางวัลหรือกิจกรรมพิเศษอื่นใดที่เกี่ยวกับลูกเสือก็อาจดำเนินการได้ตามความเหมาะสม หลังจากนั้นผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวสรุปผลงาน ให้ข้อคิดเห็น และให้โอวาท

8.3.11 พิธีกร สั่ง “กอง-ตรง” “วันทยา-วุธ” เมื่อผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) รับความเคารพ พิธีกรสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก” (ในกรณีไม่มีอาวุธ ใช้เฉพาะคำสั่ง “กอง-ตรง” และ “ตามระเบียบ-พัก”)

8.3.12 ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กลับเข้าที่เดิม พิธีกรเดินไปที่หน้าเสาธง กล่าวนัดหมายกิจกรรมประจำวัน จากนั้นสั่ง “กอง-ตรง” “กอง-แยก” ลูกเสือทำขวาทันแล้วแยกย้ายกันออกไปเป็นหมู่ปฏิบัติตามที่นัดหมาย

เวลา 18.00 น. ของทุกวัน ลูกเสือหมู่บริการ 2 คน ที่ได้รับมอบหมาย แต่งเครื่องแบบลูกเสือมาซักธงชาติลง ตามสัญญาณนกหวีดพิธีรอบเสาธงหลัง

8.4 พิธีปิดการอยู่ค่ายพักแรม (ฝึกอบรม)

8.4.1 พิธีกรประจำวันยืนหน้าเสาธง ห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว ให้สัญญาณมือเรียกแถวเป็น รูปครึ่งวงกลม ลูกเสือเข้าแถวรูปครึ่งวงกลมตามลำดับหมู่ หมู่แรกอยู่ทางซ้ายมือของพิธีกร นายหมู่อยู่ แนวเดียวกับพิธีกร และรองนายหมู่ของหมู่สุดท้ายอยู่ทางขวามือของพิธีกรและอยู่ในแนวเดียวกับพิธีกร พิธีกรสั่ง “จัดแถว” เมื่อเรียบร้อยแล้วสั่ง “นิ่ง” และ “ตามระเบียบ-พัก”

8.4.2 ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) ยืนอยู่หลังเสาธงพร้อมกับผู้บังคับบัญชา ลูกเสือและวิทยากรโดยผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) อยู่ตรงกลาง ห่างจากเสาธงประมาณ ๓ ก้าว

8.4.3 พิธีกรนัดหมายหมู่บริการในการนำสวดมนต์ ซักธงชาติ จากนั้นพิธีกรสั่ง “กอง-ตรง”

8.4.4 พิธีกร สั่ง “ถอดหมวก” ลูกเสือถอดหมวก พนมมือเตรียมสวดมนต์ ลูกเสือในหมู่บริการนำสวดมนต์ เมื่อสวดมนต์จบแล้วพิธีกร สั่ง “สงบนิ่ง” แล้วสั่ง “สวมหมวก”

8.4.5 พิธีกรเชิญผู้ซัดธงชาติ แล้วถอยกลับไปยืนอยู่ในแถวผู้บังคับบัญชา ลูกเสือทางขวา ลูกเสือในหมู่บริการสองคนที่มียืนหน้าซัดธงชาติวิ่งออกมา ยืนห่างจากหน้าเสาธง ประมาณ 3 ก้าว ทำวันทยหัตถ์เตรียม ซัดธงชาติลง

8.4.6 พิธีกรก้าวขึ้นมา 1 ก้าว สั่ง “เคารพธงชาติ-วันทยา-วุธ” (ในกรณีไม่มีอาวุธ สั่งเพียงเคารพธงชาติเท่านั้น) ทุกครั้งที่ออกคำสั่งก้าวมาข้างหน้า 1 ก้าว แล้วถอยกลับเข้าที่เดิม

8.4.7 ลูกเสือที่ซัดธงชาติลง ผูกเชือก แล้วทำความเคารพ กลับหลังหัน วิ่งเข้าที่เดิม

8.4.8 พิธีกร สั่ง “เรียบ-อาวุธ” “กลับหลัง-หัน” “วางอาวุธ” “กลับหลัง-หัน” (ในกรณีไม่มีอาวุธไม่ต้องสั่ง)

8.4.9 พิธีกร สั่งให้ลูกเสือ และเชิญคณะผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (วิทยากร) เข้าร่วมจับมือเป็นวงกลมแล้วนำร้องเพลงสามัคคีชุมนุมร่วมกัน

กิจกรรมตอนท้ายของพิธีปิดนี้ อาจจัดกิจกรรมเสริมได้ตามความเหมาะสม เช่น การร้องเพลงจับมืออำลา การแลกของที่ระลึก (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 117-122)

9) พิธีการลูกเสือสำรอง และการทำความเคารพเป็นหมู่ (แกรนด์ฮาวล์) และพิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือ

การทำแกรนด์ฮาวล์ หมายถึง การทำความเคารพเป็นหมู่ โดยการเปล่งเสียงและประกอบด้วยท่าทางที่แสดงออกสอดคล้องกับเสียงที่เปล่งออกมา เป็นการทำความเคารพของลูกเสือสำรอง พร้อมกันทั้งกองต่อหน้าผู้กำกับลูกเสือหรือรองผู้กำกับลูกเสือ ซึ่งสวมบทบาทเป็นหัวหน้าฝูงหมาป่า (อาเคล่า) ซึ่งมีความเป็นมาจากนิทานป่าดงพงพี เรื่อง เมาคลีลูกหมาป่า เป็นการเลียนแบบสัตว์ คือฝูงหมาป่าที่แสดงออกถึงความพร้อมเพรียงและความมีระเบียบวินัย

เป็นการรวมตัวของฝูงหมาป่าที่บริเวณผาประชุมในป่า “ซีโอนี” (SEE-O-NEE PARK) ในลักษณะรูปแบบวงกลม (Rock Circle) โดยที่บรรดาฝูงหมาป่าเหล่านั้นจะนั่งล้อมเป็นวงกลม เมื่ออาเคล่า (AKELA) หัวหน้าฝูงหมาป่าปรากฏตัว หมาป่าทั้งฝูงจะหอนขึ้นพร้อมกัน เพื่อเป็นการต้อนรับและให้เกียรติแก่หัวหน้าหมาป่าด้วยเสียงอันดังและพร้อมเพรียง ซึ่งแสดงออกถึงความเคารพ ศรัทธาต่อผู้นำของพวกเขาเป็นการเห่าหอนที่ยิ่งใหญ่ (Grand Howl) ซึ่งถือเป็นต้นแบบของพิธีการลูกเสือสำรองที่นำมาประยุกต์ใช้ในกองลูกเสือสำรอง เรียกว่า “การทำแกรนด์ฮาวล์” (Grand Howl)

9.1 การทำความเคารพเป็นหมู่

การทำแกรนด์ฮาวล์ มีวิธีการและขั้นตอนที่ต่อเนื่องและมีความสอดคล้องทั้งการเปล่งเสียงกิริยา การออกท่าทาง บุคลิกภาพของผู้เรียก (ผู้กำกับลูกเสือ) ที่ต้องมีความสง่าผ่าเผย และแสดงถึงความน่ายำเกรง จึงจะทำให้การทำแกรนด์ฮาวล์เป็นไปอย่างน่าศรัทธา โดยปฏิบัติเรียงตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

9.1.1 ผู้เรียก (ผู้กำกับลูกเสือ) จะต้องเลือกที่จะยืนเรียกให้เหมาะสม สายตาสามารถมองเห็นเด็กทุกคนได้อย่างชัดเจน (ลูกเสือสำรอง/ฝูงหมาป่า)

9.1.2 ผู้กำกับลูกเสือ เปล่งเสียงเรียก (ดัง) แพ้ก-แพ้ก-แพ้ก 3 ครั้ง โดยเสียงเรียก “แพ้ก” ครั้งสุดท้าย (ครั้งที่ 3) ให้เปล่งเสียงดังและหนักแน่นกว่าครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 พร้อมกับทำสัญญาณมือแกว่งรอบตัวเป็นรูปวงกลม

9.1.3 ลูกเสือสำรองเมื่อได้ยินเสียงเรียกของผู้กำกับลูกเสือ ลูกเสือทุกคนจะต้องขานรับพร้อมกันทันทีด้วยเสียงดังเช่นกันว่า “แพ้ก” แล้ววิ่งมาเข้าแถวเป็นรูปวงกลมเล็ก (Rock Circle) รอบตัวผู้กำกับลูกเสือ ให้หัวไหล่ชิดกัน (นายหมู่ของหมู่บริการยืนอยู่ตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือ) จากนั้นก็เรียงไปตามลำดับ

9.1.4 ผู้กำกับลูกเสือมองดูการยืนของลูกเสือให้เรียบร้อย สวยงาม และอยู่ในความพร้อม แล้วผายมือทั้งสองออกไปข้าง ๆ ลำตัวเล็กน้อย โดยนิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน หงายฝ่ามือขึ้น แล้วลดมือลงในท่าตรง

9.1.5 ลูกเสือสำรองเมื่อเห็นสัญญาณนี้ ทุกคนจับมือกันถอยหลัง ขยายวงเล็กออกไปเป็นรูปวงกลมใหญ่ (Parade Circle) จนแขนตึง ทุกคนปล่อยมือลงมาอยู่ในท่าตรง และจัดวงกลมให้เรียบร้อย (ผู้กำกับลูกเสือต้องช่วยจัดด้วย)

9.1.6 ผู้กำกับลูกเสือจัดแถวรูปวงกลมให้เรียบร้อย แล้วจึงกางแขนทั้งสองข้างขึ้นเสมอหัวไหล่เป็นมุมฉากกับลำตัว และขนานกับพื้น ฝ่ามือแบหงายขึ้น นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน พลิกฝ่ามือคว่ำลงและงอข้อมือ ให้ตั้งฉากกับแขน (เป็นสัญญาณมือให้ลูกเสือทุกคนนั่งลง)

9.1.7 ลูกเสือสำรองทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือ ให้รีบย่อตัวนั่งลงทันทีบนเส้นเท้าทั้งสอง แขนทั้งสองข้างเหยียดตรงที่มลงพื้นดิน ขาทั้งสองข้างแบะออกให้แขนทั้งสองข้างอยู่ตรงกลางระหว่างขามือทั้งสองข้างที่มลงพื้นดินต้องขนานกัน นิ้วชี้และนิ้วกลางทั้งสองมือ เหยียดชิดติดกันและแตะพื้นดินนิ้วอื่น ๆ พับงอไว้ในอุ้งมือ (ใช้นิ้วหัวแม่มือกดนิ้วกลางและนิ้วก้อยไว้)

9.1.8 ผู้กำกับลูกเสือมองดูลูกเสือทุกคนอยู่ในความเรียบร้อยและพร้อมเพรียงแล้ว จึงพลิกฝ่ามือทั้งสองหงายขึ้น ปลายมือเหยียดตรง นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน (เป็นสัญญาณมือให้ลูกเสือเปล่งเสียงร้องพร้อมกัน)

9.1.9 ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือนี้ ต่างเปล่งเสียงร้องโดยพร้อมเพรียงกันว่า “อา-เค-ล่า,เรา-จะ-ทำ-ดี-ที่-สุด” พอสิ้นคำว่า “สุด” ให้ลูกเสือทุกคนกระโดดลุกขึ้นยืนโดยพร้อมเพรียงกัน เท้าทั้งสองชิดติดกัน พร้อมกับยกมือทั้งสองแนบศีรษะทั้งสองข้าง แต่ให้อยู่เหนือไหล่ นิ้วชี้และนิ้วกลางชิดติดกัน (ลักษณะหุหมาป่า)

9.1.10 นายหมู่ลูกเสือที่ทำหน้าที่หมู่บริการในวันนั้น (มีตำแหน่งการยืนตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือ)จะเปล่งเสียงขึ้นว่า “จงทำดี-จงทำดี-จงทำดี” 3 ครั้ง ดัง ๆ โดยการร้องให้หันหน้าไปทางด้านซ้าย-ตรงหน้า-และขวา ติดต่อกัน แล้วหันหน้ากลับมามองตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือตามเดิม (เวลาร้องไม่ต้องผงกศีรษะ)

9.1.11 เมื่อสิ้นคำเปล่งเสียงร้อง ครั้งที่ 3 แล้ว ให้ลูกเสือสำรองทุกคนลดมือซ้ายลงมาแนบลำตัวทันที มือแนบลำตัว ขณะเดียวกันให้ลด-ปรับมือมาทำท่าวันทยหัตถ์ แล้วเปล่งเสียงร้องอันดังพร้อมกันว่า “เราจะทำดี-จะทำดี-จะทำดี” 3 ครั้ง (ขณะที่ลูกเสือสำรองเปล่งเสียงร้อง

ให้ผู้กำกับลูกเสือทำวันทยหัตถ์รับตามแบบลูกเสือสำรอง (สองนิ้ว) แล้วกล่าวคำว่า “ขอใจแพ็ก-ขอใจลูกเสือทุกคน-ลูกเสือจงโชคดี-ลูกเสือจงมีสุขและพบกันใหม่”

ในระหว่างทำพิธีแกรนด์ฮาวล์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น ให้รองผู้กำกับลูกเสือทั้งสองคนที่ยืนอยู่ด้านหลังผู้กำกับลูกเสือนอกวงกลมของลูกเสือสำรอง ช่วยเป็นที่เลี้ยงและควบคุม ดูแลลูกเสือสำรอง ทุกคนให้อยู่ในระเบียบวินัยตลอดเวลา

9.2 ทำเมื่อไร

- เมื่อมีการเปิด-ปิด การประชุมกอง (Pack Meeting)
- เมื่อมีผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หรือแขกผู้มีเกียรติมาเยี่ยมกองลูกเสือสำรอง
- เมื่อมีพิธีการต่าง ๆ ของลูกเสือสำรอง เช่น พิธีเข้าประจำกอง พิธีส่งลูกเสือสำรองไปเป็นลูกเสือสามัญ
- เมื่อพาลูกเสือสำรองไปอยู่ค่ายพักแรม (Pack Holiday)
- เมื่อจัดกิจกรรมให้ลูกเสือสำรอง เพื่อเป็นการทบทวนบทเรียน ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ของลูกเสือสำรองประจำปี (Special Pack Meeting)
- โอกาสอื่น ๆ ที่เหมาะสม (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 139-143)

9.3 พิธีการเปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง (Pack Meeting)

พิธีการเปิดประชุมกองของลูกเสือสำรอง หมายถึง รูปแบบกิจกรรมที่สำคัญ ที่เน้นและบ่งชี้ให้ทราบว่า การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสำรองนั้น จะต้องมีการเปิดและปิดประชุมกองทุกครั้ง จึงจะดำเนินการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ได้จัดเตรียมมา หลักสำคัญอยู่ที่ความพร้อมของผู้เรียน และความตั้งใจจริงของผู้สอน ดังนั้น การเปิดประชุมกองทุกครั้งจึงมีความสำคัญและสอดคล้อง เพื่อเป็นการสร้างสมาธิ และปรับพฤติกรรมของลูกเสือให้พร้อมต่อการรับถ่ายทอดจากผู้กำกับลูกเสือ รองผู้กำกับลูกเสือ เช่น การมีวินัย การเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือด้วยความเคารพ เริ่มต้นด้วยการทำแกรนด์ฮาวล์พิธีเคารพธงชาติ สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือ ทั้งนี้กระทำที่หน้าเสาธงโดยผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ

เมื่อทำพิธีเปิดประชุมกองแล้ว ก็เริ่มต้นกิจกรรมต่อไป คือ เล่นเกม ร้องเพลง เข้าสู่บทเรียนเล่านิทาน หรือเรื่องสั้นที่เป็นคติ แล้วทำพิธีปิด

กิจกรรมของลูกเสือสำรองเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กอายุ 8-11 ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้ถือเป็นยังเป็นเด็กเล็กอยู่พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กจะสามารถรับการถ่ายทอดและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นต้องอาศัยการสร้างรูปแบบ จินตนาการ การถ่ายทอด การมีอารมณ์ร่วมการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ การร้อง การเต้น การเลียนแบบสัตว์ ซึ่งแนวคิดลักษณะนี้ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลายาวนานจากต้นแบบของลูกเสือสำรอง คือ ประเทศอังกฤษ โดยผู้เป็นต้นแบบได้นำเอา “นิทานเมาคีลูกหมาป่า” มาประยุกต์ใช้ กลายเป็นนวัตกรรมที่สามารถ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาให้กับเด็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี จนถึงปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนของการเปิดประชุม กองดังนี้ คือ แกรนด์ฮาวล์เชิญธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก

9.3.1 แกรนด์ฮาวล์ (Grand Howl)

ผู้กำกับลูกเสือยืนอยู่ตรงหน้าเสาธง ห่างจากเสาธงพอประมาณ (2-3 ก้าว) เรียกลูกเสือทำแกรนด์ฮาวล์ โดยมีรองผู้กำกับลูกเสือยืนอยู่ด้านหลังผู้กำกับลูกเสือ และนอกวงกลม

9.3.2 เชิญธงขึ้น

- จัดลูกเสือที่เป็นหมู่บริการ 2 คน เป็นผู้เชิญธง ให้วิ่งเหยาะ ๆ ไปที่เสาธงห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว หมู่บริการทั้งสองคนแสดงความเคารพด้วยท้าววันทยหัตถ์พร้อมกัน คนทางขวามือก้าวไปข้างหน้า 2 ก้าว ยืนเท้าชิด โนม้ตัวเพื่อแก้เชือกธงที่ผูกอยู่กับเสาออกมาถือไว้ แล้วถอยหลังกลับมายืนคู่กับคนทางด้านซ้ายมือ ส่งเชือกให้คนด้านซ้ายมือเป็นผู้ชักธง โดยให้ผืนธงอยู่ด้านขวา (เวลาชักธงขึ้น เชือกธงทั้งสองเส้นต้องไม่ให้หย่อน) ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้สั่งทำความเคารพ โดยออกคำสั่งว่า “แพ็ก-เคารพธงชาติ-วันทยหัตถ์” (คำสั่งวันทยหัตถ์นี้ไม่ใช่คำบอกแบ่งว่า “วันทยหัตถ์” แต่เป็นคำบอกติดกันว่า “วันทยหัตถ์”) ลูกเสือในวงกลมทั้งหมดรวมทั้งผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับลูกเสืออื่น ๆ ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทำวันทยหัตถ์ 3 นิ้ว หมู่บริการนำร้องเพลงชาติ เมื่อธงชาติขึ้นถึงยอดเสาแล้ว ลูกเสือคนด้านขวามือเดินเข้าไปผูกเชือกธง คนด้านซ้ายมือยืนอยู่ในท่าตรง (ไม่ต้องทำวันทยหัตถ์) เมื่อผูกเชือกธงเรียบร้อยแล้วให้ถอยหลังกลับมายืนที่เดิมทั้งสองคน ทำวันทยหัตถ์พร้อมกันแล้วลดมือลง

- ลูกเสือในแถววงกลมทุกคนยังอยู่ในท่าวันทยหัตถ์ ลูกเสือผู้เชิญธงชาติวิ่งกลับไปเข้าที่ของตนในแถววงกลม และทำวันทยหัตถ์เช่นเดียวกับลูกเสือในแถววงกลม

- ผู้กำกับลูกเสือสั่งว่า “มือลง” ลูกเสือทุกคนจึงลดมือลงพร้อมกัน (กระฉับกระเฉง-ว่องไว-พร้อมเพรียง) ส่วนผู้กำกับลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสืออื่น ๆ ให้ลดมือลงพร้อมกับลูกเสือสองคนที่เชิญธง

9.3.3 สวดมนต์

- พอลดมือลงแล้ว ทุกคนอยู่ในท่าตรง แล้วถอดหมวกเตรียมตัวสวดมนต์ ผู้แทนหมู่บริการนำสวดมนต์ (ควรบอกวิธีถอดหมวก ถอดหมวกขณะสวดมนต์)

9.3.4 สงบนิ่ง

- เมื่อสวดมนต์จบแล้ว ทุกคนสงบนิ่งโดยปล่อยมือขวาที่ถือหมวกลงมาตรง ๆ มือซ้ายทับหลังมือขวา ก้มศีรษะลงมาข้างหน้า มองพื้น ใช้เวลาสงบนิ่งประมาณ 1 นาที (รำลึกถึงผู้มีพระคุณ)

9.3.5 ตรวจ

การตรวจ

- พิธีเปิดประชุมกอง จะตรวจอะไรก็ได้ เช่น ตรวจความสะอาดของร่างกาย ผมน เล็บ ฟันความสะอาดอื่น ๆ สุขภาพ ความพร้อมในการเรียน ตรวจเครื่องแบบ (ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้สั่งก่อนจะให้ตรวจอะไร) แต่การตรวจในตอนปิดประชุมกองนั้น ให้ตรวจ

เครื่องแบบเป็นสำคัญ ด้วยเหตุที่ลูกเสือทุกคนเรียนและทำกิจกรรม จึงต้องตรวจทุกอย่างให้อยู่ในความเรียบร้อย และจะต้องแต่งเครื่องแบบกลับบ้าน (ในกรณีที่ชั่วโมงการเรียนการสอนเป็นชั่วโมงสุดท้ายของวัน)

วิธีตรวจ

- ตามปรกติผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ตรวจ แต่ในบางโอกาสผู้กำกับลูกเสืออาจมอบหมายให้รองผู้กำกับลูกเสือหรือนายหมู่ลูกเสือเป็นผู้ตรวจก็ได้ แล้วแต่กรณี (กิจกรรมลูกเสือการมอบหมายให้บุคคลอื่นมีบทบาทร่วมด้วยถือเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเน้นให้รู้ถึงหน้าที่และบทบาท)

- ในกรณีที่รองผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ตรวจ รองผู้กำกับลูกเสือจะต้องทำความเข้าใจกับผู้กำกับลูกเสือเสียก่อนแล้วจึงไปตรวจหมู่ลูกเสือ พอไปถึงหน้าหมู่ลูกเสือที่จะรับการตรวจ นายหมู่ลูกเสือส่งลูกเสือในหมู่ของตนว่า “หมู่สี่.....(ระบุหมู่สี่ที่จะรับการตรวจว่าสี่อะไร) ยืนตรง” ลูกเสือทุกคน ตรงนายหมู่ลูกเสือคนเดียวทำวันทยหัตถ์ แล้วลดมือลงก้าวไปข้างหน้า 1 ก้าว ทำวันทยหัตถ์แล้วรายงานว่า “หมู่สี่.....(ระบุสี่) พร้อมทั้งจะรับการตรวจแล้วครับ”

- เมื่อรายงานจบ ลดมือลงถอยหลังเข้าที่เดิมอยู่ในท่าตรง ในช่วงนี้ผู้ตรวจจะตรวจขณะที่อยู่ในท่าตรงก็ได้ หรือจะสั่งให้อยู่ในท่าตามระเบียบพักก็ได้ แล้วผู้ตรวจจึงทำการตรวจนายหมู่ลูกเสือก่อนแล้วจึงตรวจลูกหมู่ต่อไปทีละคน โดยการก้าวขาไปข้างขวาทีละก้าว (ก้าวละ 1 คน โดยนายหมู่ลูกเสือต้องก้าวตามไปด้วย ในจังหวะการก้าวที่เหมือนกัน ผู้ตรวจจะได้แนะนำให้นายหมู่ลูกเสือทราบถึงข้อบกพร่องของลูกหมู่ที่ได้รับการตรวจ เพื่อแก้ไขต่อไป)

- ในการตรวจถ้าเป็นการตรวจเครื่องแบบ เมื่อผู้ตรวจได้ตรวจถึงคนสุดท้ายแล้ว ต้องเดินตรวจด้านหลัง จนกลับมาที่ตำแหน่งนายหมู่ลูกเสือยืน (ถ้าตรวจเครื่องแบบผู้ตรวจต้องสั่ง นายหมู่ลูกเสือหันหลังกลับไปรับการตรวจด้านหลังด้วย) ถ้าเป็นการตรวจอื่น ๆ เพียงแต่เดินตรวจด้านหน้าจนถึงคนสุดท้าย และเดินมาส่งนายหมู่ลูกเสือที่เดิม เมื่อตรวจทุกคนแล้ว นายหมู่ลูกเสือกลับเข้าที่ ทำวันทยหัตถ์ผู้ตรวจอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนายหมู่ลูกเสือจึงส่งลูกหมู่พัก รองผู้กำกับลูกเสือที่ไปตรวจ จะกลับหลังหันรายงานสรุปให้ผู้กำกับลูกเสือทราบถึงผลการตรวจ และข้อเสนอแนะให้กับผู้กำกับลูกเสือทราบด้วยโดยการรายงานให้รายงานได้ทันทีเมื่อตรวจเสร็จ (ใครตรวจเสร็จก่อนรายงานก่อน)

- ในกรณีที่นายหมู่ลูกเสือเป็นผู้ตรวจ เมื่อนายหมู่ลูกเสือได้ยินคำสั่งของผู้กำกับลูกเสือสั่งว่า “นายหมู่ลูกเสือตรวจ” ให้ตัวนายหมู่ลูกเสือก้าวออกมาข้างหน้าแถว 1 ก้าว แล้วกลับหลังหันเข้าหาหมู่ของตนเองที่จะทำการตรวจ ในขณะที่เดียวกันรองนายหมู่ลูกเสือต้องวิ่งอ้อมด้านหลังหมู่ของตน แล้วเข้ายืนแทนที่ในแถวที่นายหมู่ลูกเสือยืน (เป็นการยืนแทนในตำแหน่งนายหมู่ลูกเสือ) นายหมู่ลูกเสือทำการตรวจ (วิธีตรวจก็เช่นเดียวกับรองผู้กำกับลูกเสือตรวจ) เมื่อนายหมู่ลูกเสือตรวจเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ยืนรอจนเห็นว่าทุกหมู่ตรวจเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงวิ่งไปตั้งแถวหน้ากระดานเรียงเดี่ยวหน้าผู้กำกับลูกเสือให้ผู้กำกับลูกเสืออยู่ตรงกลางของแถวลูกเสือ (ฝั่งตรงข้าม) โดยนายหมู่ลูกเสือบริการยืนหัวแถว สี่อื่นเข้าแถวต่อออกไปตามสี่ที่จัดเรียงไว้

- การรายงานให้นายหมู่ลูกเสือรายงานทีละคนโดยเรียงจากหมู่บริการก่อน คนที่รายงานจะต้องก้าวออกไปข้างหน้า 1 ก้าว ยืนตรง ทำวันทยหัตถ์แล้วรายงานผลการ

ตรวจ ลดมือลงถอยกลับเข้ายืนที่เดิมจนครบทุกคน ผู้กำกับลูกเสือกล่าวขอบคุณนายหมู่ลูกเสือทุกคน ในขณะเดียวกันก็สำรวจตัวนายหมู่ลูกเสือด้วย และติชมตัวนายหมู่ลูกเสือ เสร็จแล้วผู้กำกับลูกเสือสั่ง นายหมู่ลูกเสือกลับเข้าที่เป็นจังหวะเดียวกับที่รองนายหมู่ลูกเสือวิ่งอ้อมด้านหลังกลับเข้าที่ของตนเอง จากนั้นผู้กำกับลูกเสือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อลูกเสือทุกคน แล้วออกคำสั่งว่า “แพ็ก-แยก” ให้ ลูกเสือทุกคนทำขวาหันแล้วแยกย้ายกันไปปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ

9.4 พิธีการปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง

พิธีการปิดประชุมกอง หมายถึง กระบวนการเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการจัดการเรียนกิจกรรมลูกเสือสำรอง ปิดท้ายด้วยพิธีการปิดประชุมกอง เพื่อให้ลูกเสือ ผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ ทำการนัดหมาย ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย ชักธงลง เสร็จสิ้นการเรียนบทเรียนนั้น แยกย้ายกันไป ทั้งนี้กระทำที่หน้าเสาธง โดยผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ

9.4.1 ขั้นตอนและวิธีการ

การปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง มีลักษณะที่เหมือนกับลูกเสือประเภทอื่น ๆ แต่ด้วยความที่ลูกเสือสำรองเป็นเด็กเล็ก การปิดประชุมกองในแต่ละครั้ง ต้องมีความชัดเจน และแน่นอน เพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาดได้ เช่น บทสรุปของบทเรียน การนัดหมาย ต้องชัดเจนและ ปฏิบัติได้ การคลายข้อสงสัยของเด็ก การตรวจสอบในเรื่องความพร้อมที่จะเข้าสู่ช่วงเวลาอื่น ๆ เช่น การเรียนวิชาอื่น การเดินทางกลับบ้านการทำกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน การปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) นัดหมาย

- ผู้กำกับลูกเสือสำรองยืนหน้าเสาธง ยืนห่างจากเสาธงพอสมควร (2 ก้าว) เรียกลูกเสือด้วยเสียงอันดัง 3 ครั้งว่า “แพ็ก-แพ็ก-แพ็ก” (แพ็กที่สามต้องใช้เสียงเน้นให้ดัง และหนักแน่นกว่าสองครั้งแรก) พร้อมทั้งแสดงสัญญาณมือ โดยการแกว่งแขนเป็นวงกลมในระดับเอว ไปรอบตัวผู้เรียก ประมาณ 2-3 ครั้ง จนแน่ใจว่าลูกเสือสำรองมองเห็นสัญญาณมือ

- ลูกเสือสำรองเมื่อได้ยินเสียงเรียก และเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือสำรอง “ทุกคนแปลงเสียงด้วยเสียงอันดังโดยพร้อมเพรียงกันว่า “แพ็ก” แล้วทุกคนวิ่งมา เข้าแถวเป็นรูปวงกลมเล็ก (ลักษณะหัวไหล่ชิดกัน) ลูกเสือทุกคนจับมือกันแน่น เมื่อเรียกเรียบร้อยแล้วปล่อยมือ

- ผู้กำกับลูกเสือสำรวจความเรียบร้อยของลูกเสือ เหลือวงมองไป รอบ ๆ (ลักษณะเหมือนฝูงหมาป่าที่ถูกสำรวจโดยหัวหน้าหมาป่า) เมื่อลูกเสือทุกคนเข้าแถวเป็น วงกลมดีแล้ว ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณมือ โดยการผายมือทั้งสองข้างออกไปด้านข้างลำตัวระดับเอว ฝ่ามือหงายขึ้น

- ลูกเสือสำรองทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือ จับมือ กันแน่น เดินถอยหลังอย่างพร้อมเพรียงกันด้วยความรวดเร็ว ขยายเป็นวงกลมใหญ่ เมื่อลูกเสือทุกคน ถอยหลังจนแขนตึง (จะเป็นวงกลมใหญ่ทันที) ทุกคนปล่อยมือลงอยู่ในท่าตรง

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “ตามระเบียบ-พัก” เสร็จแล้วผู้กำกับลูกเสือนัดหมาย เช่นการนัดหมายกิจกรรมต่อไป

- การนัดหมายเรียกการตรวจในพิธีเปิดประชุมกองจะตรวจอะไรก็ได้ เช่น ผม ฟัน เล็บ ความสะอาดของร่างกาย แต่การปิดประชุมกองทุกครั้งจะต้องตรวจในเรื่องของความสะอาดและความเรียบร้อย เช่น การแต่งกายที่เรียบร้อย (เครื่องแบบทั้งหมด) ความสะอาดของร่างกายทั่วไป

2) ตรวจ

- ผู้กำกับลูกเสือให้รองผู้กำกับลูกเสือ หรือนายหมู่ลูกเสือ เป็นผู้ตรวจ โดยการแต่งกายที่เรียบร้อย แล้วรายงานผลการตรวจที่หน้าแถวลูกเสือที่ตรวจแล้ว (รองผู้กำกับลูกเสือ 1 คน ควรตรวจเพียง 1 หมู่ เท่านั้น)

- เมื่อผู้ตรวจรายงานผลการตรวจทุกหมู่แล้วผู้กำกับลูกเสือกล่าวให้คำแนะนำและติชมผลการตรวจ

3) แกรนด์ฮาวล์

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “แพ็ก-ตรง” แล้วแสดงสัญญาณมือโดยกางแขนทั้งสองข้างออกไปเสมอไหล่ฝ่ามือทั้งสองหงายขึ้น นิ้วทั้งห้าเหยียดตรงเรียงชิดติดกัน (แขนทั้งสองข้างเป็นมุมฉากกับลำตัว) ในขณะเดียวกันผู้กำกับลูกเสือต้องมองสำรวจลูกเสือในวงกลมทุกคน ให้นั่ง-เงียบและอยู่ในความพร้อม แล้วจึงพลิกฝ่ามือทั้งสองข้างคว่ำลงงอข้อมือให้ตั้งฉากกับแขน ปลายมือที่งอข้อมือชี้ลงพื้น

- ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือให้รับนั่งลงทันที โดยนั่งบนส้นเท้า แขนทั้งสองข้างเหยียดตรงเข้าทั้งสองข้างแยกออก (แบะ) และให้แขนทั้งสองข้างอยู่ด้านในระหว่างเท้า นิ้วชี้และนิ้วกลางทั้งสองมือเหยียดชิดกัน ตะลงไปที่พื้นดิน นิ้วนางและนิ้วก้อยงอ โดยใช้ นิ้วหัวแม่มือกดไว้ให้นิ้วตัวมาด้านหน้าเล็กน้อย เงยหน้าขึ้น สามารถมองเห็นผู้กำกับลูกเสือได้อย่างชัดเจน

- ผู้กำกับลูกเสือเมื่อเห็นลูกเสือทุกคนพร้อมแล้ว ให้พลิกฝ่ามือทั้งสองข้างที่งอข้อมืออยู่หงายขึ้น แขนเหยียดตรง นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน

- ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือทุกคนเปล่งเสียงอันดังพร้อมกันว่า “อา-เค-ล่า-เรา-จะ-ทำ-ดี-ที่-สุด” พอสิ้นเสียง ให้ลูกเสือทุกคนกระโดดขึ้นยืนในท่าตรง พร้อมกับยกมือทั้งสองข้างขึ้นไปแนบศีรษะ เหนือหู นิ้วชี้และนิ้วกลางเหยียดตรงชิดกัน นิ้วนางและนิ้วก้อยงอ โดยมีนิ้วหัวแม่มือกดไว้

- นายหมู่ลูกเสือที่ทำหน้าที่เป็นหมู่บริการในวันนั้น ซึ่งยืนอยู่ตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือเปล่งเสียงอันดังว่า “จงทำดี-จงทำดี-จงทำดี” ขณะที่เปล่งเสียงร้องให้หันหน้าไปทางด้านซ้ายมือ-ตรงกลาง-และขวามือ โดยหันแบบนิ่ง ๆ ไม่ต้องมีการผงกศีรษะ แล้วหันกลับมามองตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือตามเดิม

- เมื่อสิ้นเสียงของนายหมู่บริการ ลูกเสือทุกคนลดมือกลับมาแนบลำตัวอยู่ในท่าตรงมือขวาตกลงมาทำท่า “วันทยหัตถ์” โดยนิ้วแยกออกเป็นรูปตัววี ปลายนิ้วชี้แตะที่หางคิ้วขวา นิ้วกลางแยกออกเหยียดตรง แล้วเปล่งเสียงดังพร้อมกันว่า “เราจะทำดี-จะทำดี-จะทำดี”

ขณะที่ลูกเสือเปล่งเสียงร้องผู้กำกับลูกเสือทำวันทยหัตถ์รับ โดยมีลักษณะเช่นเดียวกับลูกเสือสำรอง (2 นิ้ว) เมื่อลูกเสือกล่าวจบผู้กำกับลูกเสือจะกล่าวคำว่า “ขอบใจแพ็ก” และสั่งว่า “มือลง”

4) ชักธงลง

- ผู้แทนหมู่บริการ 2 คน วิ่งออกมาในลักษณะพร้อมกันอย่างสง่าผ่าเผย เพื่อมาที่เสาธงเมื่อวิ่งมาถึงเสาธงหยุดตรงหน้าเสาธง ยืนห่างจากเสาธงประมาณ 2 ก้าว อยู่ในท่าตรงทำความเคารพด้วยการวันทยหัตถ์ จากนั้นคนทางขวามือก้าวเข้าไปแก้มือที่ผูกเสาธงโดยยืนเท้าชิด เสร็จแล้วถอยกลับมายืนที่เดิมในท่าตรง ส่งเชือกผูกธงให้คนทางด้านซ้ายมือ เพื่อทำหน้าที่เป็นคนผ่อนธงลง ส่วนคนทางด้านขวามือเป็นผู้ถือเชือกที่ผูกติดอยู่กับธง ทำหน้าที่เป็นผู้ดึงเชือกธง (ต้องดึงเสมอเวลาธงขึ้นและธงลง ไม่ให้เชือกธงหย่อน)

- ผู้กำกับลูกเสือสั่งเสียงดังหนักแน่นว่า “เคารพธงชาติ-วันทยหัตถ์” ลูกเสือทุกคนทำวันทยหัตถ์ ตัวแทนหมู่บริการที่อยู่ด้านขวามือ ชักธงลง เมื่อธงชาติถูกดึงลงถึงมือ คนทางขวามือรวบเชือกเข้าไปผูกที่เสาธงให้แน่น ด้วยความกระฉับกระเฉง แล้วถอยกลับมายืนที่เดิม เสร็จแล้วทั้งสองคนทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน (โดยผู้กำกับลูกเสือเอามือลงพร้อมกับลูกเสือที่ชักธง) แล้วลูกเสือทั้งสองคนทำกลับหลังหันวิ่งกลับเข้าไปในแถวของตนเอง แล้วทำวันทยหัตถ์เหมือนกับลูกเสือทุกคน

5. เลิก

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “มือลง” แล้วสั่ง “แพ็ก-เลิก” เมื่อลูกเสือทุกคนได้ยินคำสั่งของผู้กำกับลูกเสือ ให้ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน และเปล่งเสียงอันดังว่า “ขอบคุณครับ” แล้วทำวาทันแยกย้ายกันไปเป็นอันเสร็จพิธีปิดการประชุมกองลูกเสือสำรอง

ข้อสังเกต

คำสั่งเวลาที่จะสิ้นสุดกิจกรรมของลูกเสือสำรอง จะมีคำสั่งอยู่ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 สั่งว่า “แพ็ก-แยก” ให้ลูกเสือทุกคนวาทัน แล้วแยกย้ายกันไป (จะมีการเรียนต่ออีกเพื่อทำกิจกรรม)

ลักษณะที่ 2 สั่งว่า “แพ็ก-เลิก” ให้ลูกเสือทุกคนทำวันทยหัตถ์ และเปล่งเสียงตะโกนว่า “ขอบคุณครับ” แล้วทำวาทัน แยกย้ายกันไป (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย เล่ม 2, 2554 : 161-164)

10) พิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ

พิธีการเปิดประชุมกอง หมายถึง กิจกรรมเริ่มต้นการเรียนการสอน การทำกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ซึ่งทั้งหมดต้องเริ่มต้นด้วยพิธีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อให้ลูกเสือ ผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือ ทำพิธีเคารพธงชาติ สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือ โดยอาศัยรูปแบบของการเปิดประชุม กองเป็นสัญญาณเตือน ทั้งนี้ กระทำที่หน้าเสาธงโดยผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญใน

การสร้างแรงจูงใจให้กับลูกเสือทุกคน ได้เกิดศรัทธาและเห็นคุณค่า ความสำคัญของรูปแบบ ตลอดจนกระบวนการถ่ายทอดวิชาและกิจกรรมลูกเสือ

เมื่อเสร็จสิ้นพิธีการเปิดประชุมกองแล้ว ก็เริ่มต้นกิจกรรมต่อไป คือ การเล่น เป็นการเล่นเกมของลูกเสือที่มีสาระและเป็นประโยชน์ต่อลูกเสือ การร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่จะเรียนต่อไปถือเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน แล้วจึงเป็นเนื้อหาสาระตามหลักสูตรกำหนดจนครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องแล้วจึงทำพิธีปิดประชุมกอง

พิธีการปิดประชุมกอง หมายถึง ขั้นตอนและรูปแบบที่สอดคล้องกับการเปิดประชุมกอง เป็นกระบวนการเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ซึ่งตอนปิดประชุมกองทุกครั้ง ผู้กำกับกองลูกเสือ หรือรองผู้กำกับกองลูกเสือจะต้องเน้นให้ลูกเสือทุกคนเข้าใจในกิจกรรมและเนื้อหาสาระว่า เมื่อเรียนผ่านไปแล้วจะได้อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน ส่วนวิธีการหรือกลวิธี จะต้องมีอายุและประเภทลูกเสือเป็นตัวกำหนด เพราะลูกเสือทั้งสามประเภทอยู่ในช่วงอายุที่ต่างกัน โดยมีผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ

การเปิด-ปิดประชุมกองของลูกเสือ ได้ถูกกำหนดขึ้นในประเทศที่เป็นต้นแบบของลูกเสือ คือ ประเทศอังกฤษ โดยศูนย์ฝึกอบรมลูกเสือนานาชาติกิลเวลล์ ปาร์ค (Gilwell Park) ในสมัยนั้น ได้มีการศึกษาทดลองรูปแบบของการฝึกอบรมลูกเสือ และผู้บังคับบัญชาลูกเสือว่าทำอย่างไร การฝึกอบรมลูกเสือจะเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และสามารถนำไปปรับใช้กับนานาชาติที่สนใจในกิจกรรมลูกเสือเพื่อถือเป็นรูปแบบเดียวกัน โดยอาศัยขั้นตอนต่าง ๆ มาผูกโยงกันเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและสาระของหลักสูตรที่กำหนดขึ้น ทั้งการเปิดและปิดการประชุมกอง ซึ่งการลูกเสือไทยได้รับเอากิจการลูกเสือมาพัฒนาเยาวชนและเด็ก ๆ ให้เป็นพลเมืองดี และปฏิบัติต่อเนื่องมาโดยตลอด จนกำหนดขึ้นเป็นข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยพิธีเปิด-ปิด ประชุมกองลูกเสือ เมื่อ พ.ศ. 2509 เมื่อ พ.ศ.2510 ศูนย์ฝึกอบรมลูกเสือนานาชาติกิลเวลล์ ปาร์ค (Gilwell Park) ที่ประเทศอังกฤษ ได้ส่งบุคลากรทางการลูกเสือที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นต้นแบบของการฝึกอบรมลูกเสือ มาช่วยในการฝึกอบรมร่วมกับคณะลูกเสือไทย ได้มีการสาธิตและเสนอแนวทางปฏิบัติในพิธีเปิดและปิดประชุมกองเหตุผลที่สำคัญในการที่ต้องมีพิธีการเปิด-ปิดประชุมกองทุกครั้งในช่วงที่มีการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ จนถือเป็นแนวทางปฏิบัติภายใต้ “ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ” มาจนถึงปัจจุบันนี้

10.1 พิธีการเปิดประชุมกอง

10.1.1 การเตรียมสถานที่ ผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบความพร้อมและความเรียบร้อยของสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับพิธี

10.1.2 การกำหนดนัดหมายและความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ

10.1.3 ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณเรียกแถว ลูกเสือเข้าแถวเป็นรูปครึ่งวงกลม หมู่ที่ 1 อยู่ซ้ายมือของผู้กำกับลูกเสือ เรียงลำดับไปจนถึงหมู่สุดท้าย

- 2) ผู้กำกับลูกเสื่อนัดหมายกับลูกเสือหมู่บริการในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในการชักธงชาติร้องเพลงชาติ สวดมนต์
- 3) ชักธงชาติ โดยลูกเสือหมู่บริการ 2 คน เป็นผู้ชักธงชาติ ลูกเสือหมู่บริการนำร้องเพลงชาติ ทุกคนร่วมร้องเพลงชาติพร้อมกัน
- 4) ลูกเสือหมู่บริการนำสวดมนต์ ทุกคนร่วมสวดมนต์พร้อมกัน
- 5) ผู้กำกับลูกเสือสั่งสงบนิ่งเป็นเวลาประมาณ 1 นาที ทุกคนยืนสงบนิ่ง เพื่อระลึกถึงผู้มีพระคุณตั้งใจมั่นที่จะกระทำความดีและเรียนรู้บทเรียน
- 6) รองผู้กำกับกองลูกเสือตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือแต่ละหมู่ แล้วรายงานผู้กำกับกองลูกเสือ
- 7) ผู้กำกับลูกเสือสั่งแยกย้ายเพื่อไปเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

10.2 พิธีการปิดประชุมกอง

10.2.1 การเตรียมสถานที่ ผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบความพร้อมและความเรียบร้อยของสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับพิธี

10.2.2 การกำหนดนัดหมายและความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ

10.2.3 ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณเรียกแถว ลูกเสือเข้าแถวเป็นรูปครึ่งวงกลม หมู่ที่ 1 อยู่ซ้ายมือของผู้กำกับลูกเสือ เรียงลำดับไปจนถึงหมู่สุดท้าย
- 2) ผู้กำกับลูกเสื่อนัดหมายการเตรียมอุปกรณ์การเรียนในครั้งต่อไป
- 3) รองผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเครื่องแบบลูกเสือ และรายงานต่อผู้กำกับกองลูกเสือ
- 4) ชักธงชาติลง โดยลูกเสือหมู่บริการ 2 คน เป็นผู้ชักธงชาติลง
- 5) ผู้กำกับลูกเสือสั่งเลิก (สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีลูกเสือไทย

เล่ม 2, 2554 : 177-181)

2.4.6 การจัดพิธีการต่าง ๆ ของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิม

สำนักจุฬาราชมนตรีได้ออกแนวทางปฏิบัติลูกเสือต่างศาสนากระทำมวลกกิจกรรมร่วมกันฉันพี่น้อง อ้างถึง ที่ สพ.096.04.ศ/2549 ลงวันที่ 11 เมษายน 2549 ตามที่อ้างถึง สำนักงานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ ได้เสนอร่างแนวทางปฏิบัติลูกเสือต่างศาสนากระทำมวลกกิจกรรมร่วมกันฉันพี่น้อง เพื่อจุฬาราชมนตรีพิจารณาให้ความเห็น หรือคำแนะนำ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการศาสนาอิสลามนั้น สำนักจุฬาราชมนตรีได้พิจารณารายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการอิสลามของเอกสารฉบับดังกล่าวแล้ว ถือเป็นแนวทางปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ แต่มีบางประการที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อความกระชับชัดเจนในการเข้าใจดังนี้

1) ด้านพิธีการ

กรณีชักธงชาติและร้องเพลงชาติ ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีให้ลูกเสือทุกคน ทุกศาสนา ปฏิบัติเช่นเดียวกัน

กรณีที่มีการถวายราชสดุดี รัชกาลที่ 6 ผู้จัดกิจกรรมควรจัดให้ลูกเสือมุสลิมยืนอยู่ในบริเวณงานพิธีด้านหลัง ลูกเสือทุกคนยืนตรง เมื่อประธานถวายพวงมาลาและถวายบังคมแล้ว ลูกเสือพุทธและลูกเสือศาสนาอื่น ยกเว้นลูกเสือมุสลิมคุกเข่าลงในท่าถวายราชสดุดี ลูกเสือมุสลิมซึ่งยืนเป็นระเบียบอยู่ด้านหลัง ยืนหรือนั่งลงในท่าที่เหมาะสม สงบนิ่ง ในกรณีที่ไม่ได้จัดให้ลูกเสือมุสลิมยืนอยู่ในบริเวณงานพิธีด้านหลังหรือด้านข้างหรือที่ที่เหมาะสมหรือนั่งลงในท่าที่เหมาะสมในบริเวณพิธีอย่างมีระเบียบ สงบนิ่ง ระลึกถึงพระคุณของรัชกาลที่ 6 ลูกเสือมุสลิมอาจร้องเพลงถวายราชสดุดีด้วยก็ได้ หรือ เพียงสงบนิ่ง

กรณีวางพวงมาลา ถวายความเคารพรูปปั้นหรือภาพบุคคลสำคัญ ควรจัดเช่นเดียวกับการถวายราชสดุดี หรืออาจจัดรูปแบบดังนี้ ในกรณีเป็นรูปปั้น เมื่อประธานนำพวงมาลาไปตั้งหน้ารูปปั้น ลูกเสือทุกคนยืนตรงอยู่ในแถว เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งกระทำวันทยหัตถ์ ลูกเสือมุสลิมไม่ต้องทำวันทยหัตถ์ หากเป็นพระฉายาลักษณ์หรือภาพ เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งกระทำวันทยหัตถ์ ลูกเสือทุกคนรวมทั้งลูกเสือมุสลิมกระทำวันทยหัตถ์

อนึ่งการมอบช่อดอกไม้ (ไม่มีรูป เทียน) ให้บุคคล เช่นครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ลูกเสือมุสลิมกระทำไม่ได้ไม่ขัดต่อบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

2) การกระทำมวลกกิจกรรมร่วมกันระหว่างลูกเสือต่างศาสนา

ในกรณีที่ลูกเสือทั้งหมดเป็นลูกเสือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง มากระทำกิจกรรมร่วมกันให้ลูกเสือเหล่านั้นกระทำกิจกรรมตามรูปแบบ วิธีการ ที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้ลูกเสือแต่ละศาสนาได้กระทำตามบทบัญญัติของศาสนาของตนเองเคารพนับถือ

ในกรณีที่ลูกเสือต่างศาสนากระทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ถือหลักจำนวนลูกเสือที่เข้ามาร่วมกระทำกิจกรรมลูกเสือ ลูกเสือศาสนาใดมีจำนวนมากกว่าให้กระทำกิจกรรมร่วมกันตามรูปแบบวิธีการของลูกเสือส่วนใหญ่ โดยมีข้อยกเว้นให้ลูกเสือต่างศาสนาอื่นไม่ต้องกระทำตามรูปแบบ วิธีการของลูกเสือส่วนใหญ่ รวมทั้งไม่ต้องกระทำตามรูปแบบ วิธีการทางลูกเสือที่ขัดต่อบทบัญญัติของศาสนาที่ตนเคารพนับถือ พร้อมกันนั้นอาจกระทำพิธีการทางศาสนาของตนเอง โดยมีผู้บังคับบัญชาลูกเสือหรือ

นายหมู่ลูกเสือศาสนาเดียวกัน เป็นผู้นำการกระทำกิจกรรมตามบทบัญญัติของศาสนาและรูปแบบวิธีการทางลูกเสือของตนเองตามความเหมาะสม

ในขณะที่ลูกเสือต่างศาสนาก่อทำกิจกรรมทางศาสนาและรูปแบบ วิธีการทางลูกเสือของตน ลูกเสือศาสนาอื่นพึงให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยการยืนตรงหรือยืนแบบส้ารวม หากการยืนนั้นกีดขวาง หรือสร้างความไม่สะดวก ดูไม่เหมาะสมไม่งาม ลูกเสือต่างศาสนาอื่นควรถอยออกมารวมกลุ่มยืนสงบนิ่ง อยู่ด้านหลังของบริเวณอย่างมีระเบียบ ไม่พึงเดินออกจากที่บริเวณนั้นซึ่งจะดูเป็นการแบ่งแยกกันเกินงาม

มีข้อเสนอแนะที่พึงปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลูกเสือที่มีลูกเสือต่างศาสนาเข้าร่วม กิจกรรมกันว่าการประสานงานและการจัดกิจกรรมลูกเสือในสภาพเช่นนี้ ควรมีผู้แทนลูกเสือศาสนา ต่างๆร่วมกันคิด ร่วมกันเตรียมการ ร่วมกันดำเนินการ และประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วย

อนึ่งในเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานรวมทั้งกรรมการที่เกี่ยวกับกิจการลูกเสือ ควรมีผู้แทน ศาสนาต่าง ๆ เข้าร่วมอยู่ด้วย เพื่อช่วยกันสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในขบวนการลูกเสือ

ในกรณีลูกเสือส่วนใหญ่เป็นลูกเสือนับถือศาสนาพุทธ มีลูกเสือต่างศาสนาอื่นเป็นส่วนน้อย ร่วมกระทำกิจกรรมลูกเสือด้วย พึงกระทำกิจกรรมด้วยรูปแบบ วิธีการดังต่อไปนี้

2.1 ด้านพิธีการ

กรณีที่มีการจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ผู้จัดกิจกรรมควรจัดให้ลูกเสือนุสลิมนั่งอยู่ในที่ประชุมด้านหลัง เมื่อประธานเข้ามาในที่ประชุม ลูกเสือทุกคนยืนขึ้น เมื่อประธานจุดรูปเทียนและ กราบ ลูกเสือพุทธพนมมือ ลูกเสือนุสลิมนั่งลงหรือยืนสงบนิ่งส้ารวม

กรณีที่มีการสวดมนต์ ขณะที่ลูกเสือพุทธกำลังสวดมนต์ ลูกเสือศาสนาอื่นยืนสงบนิ่ง เมื่อลูกเสือพุทธสวดมนต์เสร็จแล้ว หากเป็นการเหมาะสมและสามารถกระทำได้ให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หรือนายหมู่ลูกเสือศาสนาอื่นมานำกล่าวตามพิธีการของแต่ละศาสนา ขณะที่ลูกเสือศาสนาหนึ่งกำลัง กล่าวตามพิธีการทางศาสนาของตน ให้ลูกเสือศาสนาอื่นสงบนิ่ง ให้เกียรติและเคารพให้คุณค่าของทุก ศาสนาที่สอนให้คนเป็นคนดีและเกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน

3) การจัดกิจกรรมศาสนาสัมพันธ์ของลูกเสือต่างศาสนา

ในกรณีที่ลูกเสือต่างศาสนามาประชุม ชุมนุม หรือเข้ารับการฝึกอบรมร่วมกัน ลูกเสือศาสนา ต่าง ๆ แต่ละศาสนามีจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก ผู้บังคับบัญชาลูกเสือหรือผู้จัดกิจกรรมลูกเสืออาจ จัดพิธีการทางศาสนาในรูปแบบ ศาสนสัมพันธ์ กล่าวคือ

3.1 ไม่จัดพิธีการทางศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่มีวัตถุ วัสดุ ครุภัณฑ์ รูป วัตถุบูชา เครื่องตกแต่งใด ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาเพื่อประกอบทำพิธีการทางศาสนาในที่ประชุม แต่ ประกอบกิจกรรมทางศาสนาในรูปแบบทั่วไป ที่กล่าวถึงคุณธรรม คุณงามความดี ปรัชญา อุดมการณ์ ในความคิดเป็นแนวทางประพฤติ ปฏิบัตินำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีและสังคมที่สงบสุข เช่น มีผู้นำ กล่าวนำในใจความที่เป็นปรัชญาชีวิต คุณธรรม คำสอนทางใจ ทางการประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ซึ่งมีอยู่ในทุกศาสนา เช่นกล่าวถึง การทำความดีที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม ชุมชน ชาติ บ้านเมือง ความกตัญญูต่อบิดามารดา ต่อผู้มีพระคุณ ความเป็นหนี้แผ่นดินเกิด ความเชื่อมั่นในผลของ

กระทำ ความมีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ลูกเสือทั่วโลกเป็นพี่น้องกัน การมีสติ รู้ตัว รู้ทันตนเองเมื่อเกิดอารมณ์ในทางที่ไม่ดี ระวังสิ่งชั่วร้ายให้หมดไปจากใจ ฯลฯ การมีผู้นำกล่าวในความดังกล่าว เพื่อให้ทุกคนในที่ประชุมระลึกถึงสิ่งที่ตั้งงาม หลีกเลียงสิ่งชั่วร้าย เป็นการเริ่มต้นการประชุมสัมมนา การฝึกอบรมที่มีคุณค่า เช่นเดียวกับการประกอบพิธีทางศาสนา

ผู้กล่าวนำ ควรจะได้หมุนเวียนให้ผู้แทนศาสนาต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนกันมากล่าวนำ

3.2 กำหนดให้มีกรรมการศาสนสัมพันธ์ มีผู้แทนศาสนาต่าง ๆ เป็นกรรมการมีหน้าที่พิจารณาร่วมกันจัดกิจกรรมลูกเสือไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งในบทบัญญัติทางศาสนาและช่วยกันระงับเหตุข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.3 จัดให้มีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักการของแต่ละศาสนาและจัดกิจกรรมศาสนสัมพันธ์ตามความเหมาะสม เช่น จัดให้มีนิทรรศการ จัดทำเอกสารเน้นให้เห็นว่าทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี มีคำสอนให้คนเป็นคนดีในคุณลักษณะแบบเดียวกันและไม่ขัดแย้งกันล้วนนำไปสู่สันติสุขในชีวิตและสังคม

3.4 หลีกเลียงต่อการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องเกี่ยวกับศาสนา รวมทั้งกรณีหรือข้อขัดแย้งใด ๆ เกี่ยวกับศาสนา หากมีกรณีข้อขัดแย้งคณะกรรมการศาสนสัมพันธ์ต้องรีบปรึกษาหารือกันและดำเนินการระงับข้อขัดแย้งนั้นให้หมดสิ้นไป

3.5 จัดแบ่งเวลาให้โอกาสลูกเสือแต่ละศาสนาได้แยกกลุ่มกระทำพิธีการทางศาสนาตามบทบัญญัติของศาสนา รวมทั้งจัดสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ องค์กรประกอบทางพิธีการทางศาสนา เพื่อให้การกระทำพิธีการทางศาสนามีความสมบูรณ์เสริมคุณค่าทางจิตใจของลูกเสือ

การกระทำพิธีทางศาสนาโดยเฉพาะแต่ละศาสนา ควรมีผู้นำหรือพิธีกรที่มีความรู้ความเข้าใจและมีน้ำใจบริสุทธิ์ในศาสนานั้น ๆ เป็นผู้นำกระทำพิธีและเป็นผู้ให้โอวาท ให้คำแนะนำสั่งสอนตามหลักธรรมของศาสนา (สำนักจุฬาราชมนตรี ที่ สพ. 096.04.ศ/2549)

4) แนวทางการจัดพิธีการต่างๆของลูกเสือและเนตรนารีสำหรับมุสลิมตามคำแนะนำของสำนักจุฬาราชมนตรี

พิธีการของลูกเสือ หมายถึง รูปแบบเฉพาะของกิจกรรมทางการลูกเสือ เพื่อวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ลูกเสือ ทุกคนจะต้องกระทำร่วมกัน หรือมีส่วนร่วม และยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยการปฏิบัตินั้นจะต้องไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลามในทุก ๆ กระบวนการ ซึ่งกิจการลูกเสือเป็นกระบวนการกลุ่มที่ต้องการความพร้อมเพรียง ความสมัครสมานสามัคคีในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของลูกเสือ จึงมีผู้ริเริ่มคิดกิจกรรมเฉพาะ เพื่อให้มีความสำคัญในการทำกิจกรรมนั้น ๆ พิธีการลูกเสือ มีดังต่อไปนี้

- 4.1 พิธีการถวายราชสดุดี
- 4.2 กิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน
- 4.3 การชักธงชาติ
- 4.4 การลอดซุ้มเข้าค่าย
- 4.5 พิธีการเปิด-ปิดการฝึกอบรม
- 4.6 พิธีการสวนสนาม

- 4.7 การประชุมนายหมู่ลูกเสือ
 4.8 พิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม (การฝึกอบบรม)
 4.9 พิธีการลูกเสือสำรอง การทำความเคารพเป็นหมู่ (แกรนด์ฮาวล์) และพิธีการ
 เปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง
 4.10 พิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือ
 วิสามัญ

4.1 พิธีการถวายราชสดุดี

พิธีถวายราชสดุดี หมายถึง พิธีการทางลูกเสือ มีวัตถุประสงค์เพื่อน้อมจิตแสดงความ
 จงรักภักดีรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิด
 ลูกเสือไทย

4.1.1 ขั้นตอนการถวายราชสดุดี

การถวายราชสดุดี รัชกาลที่ 6 ผู้จัดกิจกรรมควรจัดให้ลูกเสือมุสลิมยืนอยู่ในบริเวณ
 งานพิธีด้านหลัง ลูกเสือทุกคนยืนตรง เมื่อประธานถวายพวงมาลาและถวายบังคมแล้ว ลูกเสือพุทธ
 และลูกเสือศาสนาอื่น ยกเว้นลูกเสือมุสลิม คุกเข่าลงในท่าถวายราชสดุดี ลูกเสือมุสลิมซึ่งยืนเป็น
 ระเบียบอยู่ด้านหลัง ยืนหรือนั่งลงในท่าที่เหมาะสม สงบนิ่ง ในกรณีที่ไม่ได้จัดให้ลูกเสือมุสลิมยืนอยู่ใน
 บริเวณงานพิธีด้านหลังหรือด้านข้างหรือที่ที่เหมาะสมหรือนั่งลงในท่าที่เหมาะสมในบริเวณพิธีอย่างมี
 ระเบียบ สงบนิ่ง ระลึกถึงพระคุณของรัชกาลที่ 6 ลูกเสือมุสลิมอาจร้องเพลงถวายราชสดุดีด้วยก็ได้
 หรือ เพียงสงบนิ่ง

กรณีวางพวงมาลา ถวายความเคารพรูปปั้นหรือภาพบุคคลสำคัญ ควรจัด
 เช่นเดียวกับการถวายราชสดุดี หรืออาจจัดรูปแบบดังนี้ ในกรณีเป็นรูปปั้น เมื่อประธานนำพวงมาลา
 ไปตั้งหน้ารูปปั้น ลูกเสือทุกคนยืนตรงอยู่ในแถว เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งกระทำวันทยหัตถ์ ลูกเสือมุสลิม
 ไม่ต้องทำวันทยหัตถ์ หากเป็นพระฉายาลักษณ์หรือภาพ เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งกระทำวันทยหัตถ์
 ลูกเสือทุกคน รวมทั้งลูกเสือมุสลิมกระทำวันทยหัตถ์

อนึ่งการมอบช่อดอกไม้ (ไม่มีรูป เทียน) ให้บุคคล เช่นครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา
 ลูกเสือ ลูกเสือมุสลิมกระทำไม่ได้ไม่ขัดต่อบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

กรณีที่มีการจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ผู้จัดกิจกรรมควรจัดให้ลูกเสือมุสลิมนั่งอยู่
 ในที่ประชุมด้านหลัง เมื่อประธานเข้ามาในที่ประชุม ลูกเสือทุกคนยืนขึ้น เมื่อประธานจัดรูปเทียนและ
 กราบ ลูกเสือพุทธ พนมมือ ลูกเสือมุสลิมนั่งลงหรือยืนสงบนิ่งสำรวม

กรณีที่มีการสวดมนต์ ขณะที่ลูกเสือพุทธกำลังสวดมนต์ ลูกเสือศาสนาอื่นยืนสงบนิ่ง
 เมื่อลูกเสือพุทธสวดมนต์เสร็จแล้ว หากเป็นการเหมาะสมและสามารถกระทำได้ให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
 หรือนายหมู่ลูกเสือศาสนาอื่นมานำกล่าวตามพิธีการของแต่ละศาสนา ขณะที่ลูกเสือศาสนาหนึ่งกำลัง
 กล่าวตามพิธีการทางศาสนาของตน ให้ลูกเสือศาสนาอื่นสงบนิ่ง ให้เกียรติและเคารพให้คุณค่าของทุก
 ศาสนาที่สอนให้คนเป็นคนดีและเกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน

4.2 กิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน

การจัดกิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน³⁶ หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมที่มีคุณค่าและก่อให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ เสริมสร้างความรู้ ทักษะ และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่เป็นสาระ และแก่นแท้ของชีวิต ถือเป็นกิจกรรมหลักที่ขบวนการลูกเสือได้ใช้เป็นกิจกรรมที่สำคัญมาเป็นเวลายาวนาน เป็นบทเรียนหนึ่งของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมให้กับลูกเสือทุกประเภทและทุกระดับนิยมปฏิบัติกันในเวลากลางคืนระหว่างการฝึกอบรมหรือการอยู่ค่ายพักแรมเพื่อส่งเสริมระบบหมู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแสดงออก

4.2.1 การจัดกิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน

การจัดกิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

- 1) เมื่อถึงเวลานัดหมาย ผู้ร่วมแสดงแต่งกายตามเนื้อเรื่องที่จะแสดง เข้านั่งประจำที่เรียงตามลำดับหมู่/กลุ่ม จากด้านซ้ายของประธาน พิธีกรตรวจดูความพร้อมของลูกเสือ/ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พุ่มสลาก หมู่หรือกลุ่มบริการ ชักซ้อมพิธีเปิด แนะนำให้ทราบว่าใครเป็นประธาน และผู้ติดตาม
- 2) พิธีกร เชิญประธาน และผู้ติดตาม (ซึ่งยืนรออยู่บริเวณไม่ห่างจากสถานที่จัดกิจกรรม)
- 3) เมื่อประธาน และผู้ติดตามเข้ามาในบริเวณสถานที่จัดกิจกรรมแล้ว พิธีกรสั่ง “กอง/แพ็ก-ตรง” หรือ “ทั้งหมด-ตรง” ก็ได้ อาจมีบุคคลอื่นที่เข้ามาร่วมโดยที่ไม่ได้เป็นลูกเสือ) ทุกคนลุกขึ้นยืนตรง (พิธีกรเคารพประธาน)
- 4) เมื่อประธานรับการเคารพแล้ว เดินตรงไปยังสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ให้ผู้ติดตามประธานและคณะ เดินไปยืนรออยู่ตรงหน้าที่นั่งที่จัดเตรียมไว้ให้ หรือ คณะทั้งหมดเข้านั่งประจำที่ก่อนให้เรียบบร้อย คงเหลือประธานไว้คนเดียวที่ต้องเชิญ เมื่อประธานเดินเข้ามาในบริเวณทุกคนจึงลุกขึ้นยืนตรงโดยพร้อมเพรียงกัน
- 5) ประธานขม่อมขวาแสดงรหัสลูกเสือ ยืนไปข้างหน้าประมาณ 45 องศา แล้วกล่าวเปิดกิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน โดยสามารถกล่าวเปิดด้วยคำกล่าวอะไรก็ได้ แต่ต้องเป็นข้อความที่เป็นมงคล เป็นกำลังใจ และความศรัทธา ดังตัวอย่าง คือ “จากทิศเหนือสู่ทิศใต้ จากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตกข้าพเจ้าขอพรจากอัลลอฮ์ ผู้ทรงสร้างสรรค์สิ่งทั้งปวง จงอำนวยอวยชัย และปกป้องรักษาให้มวลลูกเสือทุกคนจงได้พบแต่สิ่งที่ดี ๆ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดกิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน ณ บัดนี้” จบคำกล่าวประธานคงยืนอยู่ ณ ที่เดิม

³⁶ เดิมเรียกว่า “การชุมนุมรอบกองไฟ (Camp fire)” สำหรับมุสลิมแล้วให้ใช้เป็นกิจกรรมนันทนาการหรือการแสดงกิจกรรมในภาคกลางคืนแทน โดยที่ไม่มีกองไฟและพิธีการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิธีชุมนุมรอบกองไฟ เช่น การแห่ขบวนมาลัย เป็นต้น

6) พิธีกร นำร้องเพลง หรืออนาซีต 1 หรือ 2 เพลง ควรเป็นเพลงปลุกใจความรักชาติบ้านเมือง เช่น *انشيد بلادي بلادي بلادي* เพลงสยามานุสติ เพลงต้นตระกูลไทย หรือเป็นเพลงประจำสถาบัน และควรเป็นเพลงที่ผู้ร่วมกิจกรรมนั้นทนทานการในภาคกลางคืนสามารถร่วมกันร้องได้ หรือส่วนใหญ่ร้องได้

7) จบเพลงแล้ว ประธานเดินกลับไปยังที่นั่ง ผู้ติดตามนั่งลงตามที่ของตน พิธีกรสั่งให้ผู้ร่วมกิจกรรมนั้นทนทานการในภาคกลางคืน “นั่ง”

8) ผู้ถือพุ่มสลากจากหมู่บริการ เดินตรงหน้ามายังท่านประธาน และมอบพุ่มสลากให้แก่ประธาน (ทุกคนปรบมือ) แล้วกลับเข้าประจำที่ของตน

9) พิธีกร เชิญให้ประธานจับสลาก รับสลากจากประธาน ประกาศให้ทราบ ว่าหมู่/กลุ่มใดจะต้องแสดง

10) หมู่ที่จะแสดง นายหมู่สั่งลูกหมู่ทำความเคารพประธาน “หมู่...ตรง” นายหมู่ทำความเคารพ ประธานรับการเคารพ ทุกคนภายในหมู่ร่วมกันร้องเพลงประจำหมู่ 2 จบ จึงเริ่มการแสดง

11) หมู่ที่แสดง ให้หาทำเลในการแสดงให้ทุกคนได้เห็นโดยเฉพาะประธานเป็นหลัก ใช้เวลาแสดงไม่ควรเกิน 10 นาที

12) จบการแสดง ทุกคนกลับไปยืนหน้าที่นั่งของตน นายหมู่สั่ง “หมู่...ตรง” นายหมู่เพียงผู้เดียวทำความเคารพ ประธานรับการเคารพ นายหมู่สั่งลูกหมู่ของตนนั่งลง

13) พิธีกร เชิญให้ผู้แทนหมู่/กลุ่มที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้กล่าวชมเชยตามแบบของลูกเสือให้แก่หมู่ที่แสดง (Yell) ผู้นำหมู่/กลุ่ม (ผู้แทนกล่าว) จะเชิญชวนให้หมู่/กลุ่มลุกขึ้นยืน แล้วกล่าวคำชมเชย ดังตัวอย่าง “พี่น้องลูกเสือโปรดยืนขึ้น แล้วกล่าวคำชมเชยตามข้าพเจ้า 3 ครั้ง ด้วยคำว่า ยอดเยี่ยม/ดีจริง ๆ/แสดงดีมาก” เป็นต้น พร้อมแสดงกิริยาประกอบคำชมเชย เสร็จแล้วนั่งลง หมู่ที่แสดงลุกขึ้นยืน ใช้แขนขวาทับแขนซ้าย ยกขึ้นมาเสมอไหล่ กล่าวตอบพร้อมกัน เช่น “ขอบคุณครับ/ค่ะ” พร้อมกับโน้มตัวลงเล็กน้อย 1 ครั้ง แล้วนั่งลง

14) พิธีกร ดำเนินการต่อไป (ตามข้อ 10-13 เช่นเดียวกันนี้) จนครบทุกหมู่/กลุ่มระหว่างการแสดงของแต่ละหมู่/กลุ่ม อาจมีการแสดงของคณะวิทยากร หรือผู้อื่นก็ได้ หรือสอดแทรกให้ความรู้ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามแต่พิธีกรจะจัดและใช้เวลาเท่ากัน

15) เมื่อจบการแสดงของทุกหมู่/กลุ่มแล้ว พิธีกรนำร้องเพลง (ทำนองแผ่วเบา เย็น ๆ ยามค่ำคืน) จากนั้นพิธีกรเชิญประธานกล่าว (ปราศรัย) เรื่องที่เป็นคติเตือนใจ (Yarn) แล้วกล่าวปิดการประชุมรอบกองไฟ

16) พิธีกร สั่ง “กอง/แพ็ก-ตรง” หรือ “ทั้งหมด-ตรง” เพื่อเคารพประธาน และให้ทุกคนก้าวเข้ามายืนเป็นวงกลม จับมือกันโดยที่ผู้หญิงก็ส่วนผู้หญิง ผู้ชายก็ส่วนผู้ชาย จะไม่มีการจับมือร่วมกันระหว่างหญิงชาย ให้แขนขวาทับบนแขนซ้ายของตนเอง และใช้มือขวา-ซ้ายจับมือของคนข้างเคียง ร่วมกันร้องเพลงสามัคคีชุมนุม พร้อมกับโยกตัวไปทางขวาและซ้ายอย่างช้า ๆ ต่อเนื่องกันจนจบเพลง

17) ผู้แทนหมู่/กลุ่มบริการ นำดูอา เมื่อจบแล้ว พิธีกรสั่งให้ทุกคนหันหน้าไปยังทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ในขณะนั้น หรือพระบรมมหาราชวัง สั่ง “กอง/แพ็ก-ตรง ถวายคำนับ” แล้วนำร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เสร็จแล้วประธานและผู้ติดตามกลับ

18) พิธีกรประจำวัน นัดหมาย กิจกรรมและเวลาของวันต่อไป เสร็จแล้วสั่ง “กอง/แพ็ก-เลิก” ทุกคนแยกย้ายกันกลับสู่ที่พักอย่างสงบ เงียบ เป็นระเบียบ เหลือเพียงหมู่/กลุ่มบริการทำความสะอาดเก็บบริเวณที่ชุมนุมรอบกองไฟให้เรียบร้อย

4.3 การชักธงชาติ

การชักธงชาติ หมายถึง กิจกรรมที่ลูกเสือต้องปฏิบัติก่อนที่จะเริ่มพิธีการต่าง ๆ ในทุกเช้าหรือเมื่อเริ่มกิจกรรมระหว่างอยู่ค่ายพักแรม (ฝึกอบรม)

4.3.1 การชักธงชาติในตอนเช้าระหว่างการฝึกอบรม/อยู่ค่ายพักแรม

สำหรับการประชุมกองและการชักธงชาติในตอนเช้า ระหว่างการฝึกอบรมหรืออยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือ ผู้อำนวยการฝึกจะมอบหมายให้คนใดคนหนึ่งเป็นพิธีกรดำเนินการ และให้มีการปฏิบัติในการเปิดประชุมกองและชักธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาตามลำดับดังนี้

- 1) พิธีกรยืนตรงหน้าเสาธง หันหลังให้เสาธง โดยยืนห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว
- 2) ใช้คำสั่งเรียก “กอง” ใช้สัญญาณมือเรียกแถวครึ่งวงกลม
- 3) ให้หมู่แรกอยู่ทางซ้ายมือของผู้เรียกเสมอ
- 4) ให้หมู่ถัดไปเข้าแถวจัดระยะเคียงต่อจากหมู่แรกเรียงกันไปตามลำดับจนครบทุกหมู่เป็นรูปครึ่งวงกลมให้หมู่สุดท้ายอยู่ทางขวามือของผู้เรียก โดยรองนายหมู่ของหมู่สุดท้ายจะต้องยืนตรงกับนายหมู่ของหมู่แรก
- 5) พิธีกรสั่ง “จัดแถว” เมื่อจัดรูปแถวเรียบร้อยแล้ว สั่ง “นิ่ง” ระวังอย่าให้วงกว้างเกินไปจะทำให้ได้ยินเสียงพูดไม่ชัดเจน
- 6) ระยะเคียงระหว่างบุคคลในหมู่ ให้ใช้มือซ้ายทาบสะเอว นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกันแบะข้อศอกไปข้างหน้าเล็กน้อย ศอกซ้ายชนกับแขนขวาของบุคคลข้างเคียง ระยะเคียงระหว่างหมู่ 1 ช่วงแขนเมื่อทุกคนพร้อมพิธีกรสั่ง “ตามระเบียบ-พัก”
- 7) พิธีกรไปยืนที่หัวแถวในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นหมู่บริการ แล้วสั่ง “กอง-ตรง” เชิญผู้แทนหมู่บริการเข้าไปชักธงชาติ เมื่อจะส่งอะไรทุกครั้งให้ก้าวออกมา 1 ก้าว แล้วจึงสั่ง เมื่อสั่งเสร็จกลับเข้าที่
- 8) นายหมู่บริการหรือลูกเสือในหมู่บริการ 2 คน วิ่งออกไปยืนห่างจากเสาธงชาติประมาณ 3 ก้าว ถ้ามีอาวุธให้ฝากไว้กับคนถัดไป
- 9) ลูกเสือทั้งสองนายทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน คนขวามือเดินเข้าไป 2 ก้าว ยืนเท้าชิด แก้มชิดผูกเสาธง ถอยหลังกลับมายืนที่เดิม แยกเชือกธงที่จะชักขึ้นให้คนที่อยู่ทางซ้ายมือถือไว้ ส่วนธงชาติอยู่ทางคนขวามือ อย่าให้เส้นเชือกหย่อน ยืนเตรียมพร้อม แล้วพิธีกรสั่ง “กอง

เคารพธงชาติ” (ถ้ามีอาวุธสิ่ง “กอง เคารพธงชาติ วันทยา-วุธ”) ผู้เข้าอบรมทุกคนอยู่ในท่าตรง (ถ้ามีอาวุธอยู่ในท่าวันทยาวุธ) ผู้ให้การฝึกอบรม ซึ่งยืนแถวหน้ากระดานอยู่หลังเสาธง ทำวันทยหัตถ์

10) ลูกเสือในหมู่บริการที่กำหนด นำร้องเพลงชาติ ลูกเสือทุกคนร้องเพลงชาติ พอเริ่มร้องเพลงชาติให้ผู้ซัดธงคนซ้ายมือ ค่อย ๆ สาวสายเชือกให้ธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาช้า ๆ สายเชือกตึง ส่วนคนทางขวาหย่อนสายเชือกให้ธงชาติค่อย ๆ ขึ้นไปและคุมสายเชือกให้ตึงเสมอกัน ผู้ซัดธงจะต้องกะระยะว่า พอเพลงชาติจบให้ธงชาติถึงปลายเสาพอดี เสร็จแล้วคนทางขวาเข้าไปผูกเชือกให้เรียบร้อย (เท่าขีด)

11) ผู้ซัดธงทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน แล้วกลับหลังหันวิ่งกลับเข้าแถวตามเดิม และอยู่ในท่าตรง (หรือวันทยาวุธ พิธีกรสั่ง เรียบ-อาวุธ) ผู้ให้การฝึกอบรมเอามือลงพร้อมกับผู้ซัดธง

12) พิธีกรสั่ง “ถอดหมวก-หมู่บริการนำดูลา” (ถ้ามีอาวุธให้ยกมาวางไว้กึ่งกลางระหว่างเท้าทั้งสอง ส่วนบนของอาวุธพิงแขนซ้ายซึ่งงอเป็นมุมฉากเรียบร้อยแล้ว) ทุกคนถอดหมวก ยกมือขึ้นในท่าขอดูลาแล้วกล่าวดูลา โดยผู้แทนหมู่บริการนำดูลาเป็นวอร์ด ๆ อย่างย่อ เสร็จแล้วพิธีกรสั่ง “สงบนิ่ง” ลูกเสือทุกคนรวมทั้งผู้ให้การฝึกอบรมยืนสงบนิ่ง 1 นาที การดูลา³⁷ และสงบนิ่ง³⁸ ให้ฝากไม้พลอง/ไม้ง่าม ถอดหมวก เตรียมตัวยกมือขอดูลา โดยใช้ข้างมือทั้งสองที่ยกขอดูลาหนีบหมวกให้หันท้องหมวกไปทางซ้ายมือ หมู่บริการนำดูลาได้เลย เมื่อดูลาจบให้ “สงบนิ่ง” แล้วเงยหน้าขึ้นสวมหมวก

13) พิธีกรสั่ง “กอง ตามระเบียบ-พัก” พิธีกรหันไปทางผู้อำนวยการฝึก ทำวันทยหัตถ์ แล้วเชิญผู้อำนวยการฝึก

14) ขณะที่ผู้อำนวยการฝึกเดินออกไปหน้าเสาธง พิธีกรสั่ง “กอง-ตรง” ทุกคนเคารพด้วยท่าตรง (ถ้ามีอาวุธสิ่ง กอง-ตรง วันทยา-วุธ) ผู้อำนวยการทำวันทยหัตถ์ตอบ พิธีกรสั่ง “ตามระเบียบ-พัก” (ถ้ามีอาวุธสิ่ง “เรียบ-อาวุธ ตามระเบียบ-พัก”)

15) ผู้อำนวยการฝึกกล่าวปราศรัยดำเนินการเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน เช่น การรายงานการตรวจ แจกธงเขียว ให้โอวาทตามขั้นตอน จบแล้วพิธีกรสั่ง “กอง-ตรง” ทุกคนเคารพด้วยท่าตรง (ถ้ามีอาวุธสิ่ง “กอง-ตรง วันทยา-วุธ”) ผู้อำนวยการฝึกทำวันทยหัตถ์ตอบ พิธีกรสั่ง “ตามระเบียบ-พัก” (ถ้ามีอาวุธสิ่ง “เรียบ-อาวุธ ตามระเบียบ-พัก”)

16) พิธีกรนัดหมาย แล้วสั่ง “กอง-ตรง, กอง-แยก”

³⁷ แต่เดิม คือ การการสวดมนต์ และการสวดมนต์ เป็นข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ แต่ไม่ได้เป็นกฎข้อบังคับของลูกเสือสากล การสวดมนต์เป็นพิธีกรรมของศาสนาพุทธ จึงเป็นสิ่งต้องห้ามในศาสนาอิสลาม ในกรณีที่กองลูกเสือมีทั้งผู้ที่เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธและอิสลามให้สวดมนต์เฉพาะลูกเสือที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามให้ถอยหลังออกจากแถวอย่างน้อย 5 ก้าว รอจนกว่าลูกเสือที่นับถือศาสนาพุทธสวดมนต์เสร็จ แล้วหลังจากนั้นลูกเสือที่นับถือศาสนาอิสลามก็กล่าวดูลาแล้วจึงก้าวกลับเข้าแถวที่เดิม

³⁸ ผู้กำกับลูกเสือสั่งสงบนิ่งเป็นเวลาประมาณ 1 นาที ทุกคนยืนสงบนิ่ง เพื่อระลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ พระผู้เป็นเจ้าโดยกล่าวในใจว่า *سبحان الله الحمد لله* (อ่านว่า *สุบหานัลลอฮฺ อัลหัมดุลิลละฮฺ อัลลอฮฺอักบร*) ตั้งใจมั่นที่จะกระทำความดีและเรียนรู้อะกิบะฮ์ เพราะทุกการกระทำนั้นคืออามานะฮ์ตามคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ

4.4 การลดซุ่มเข้าค่าย

การลดซุ่มเข้าค่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการต้อนรับแบบลูกเสือ ถือเป็นวาระแรกที่บรรดาลูกเสือทุกคนจะประกาศตนเองว่ายอมรับในขบวนการครั้งนี้ (Challenge) โดยลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับการใช้ชีวิตภายในค่าย (ปราง) หลังการลดซุ่มแล้วทุกอย่างถือเป็นหนึ่งเดียว คือ “กฎของลูกเสือคือกฎของค่ายนี้”

4.4.1 การจัดทำซุ่ม

- 1) สถานที่สำหรับจัดวางซุ่มต้องเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมนั้น ๆ และต้องไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ลดซุ่ม
- 2) ซุ่มอาจทำด้วยวัสดุที่ไม่ทำลายธรรมชาติ และใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม โดยมีขนาดยาวประมาณ 5 เมตร กว้าง 1 เมตร สูงประมาณ 1 เมตร
- 3) หน้าประตูซุ่มให้เขียนคำขวัญว่า “กฎของลูกเสือคือกฎของค่ายนี้” ติดตั้งไว้ให้เห็นได้ชัดเจน
- 4) ภายในซุ่มเขียนป้ายคำขวัญติดไว้เป็นระยะ ๆ ประมาณ 4 คำขวัญ เช่น “จงเตรียมพร้อม” “ระเบียบวินัย” “ตรงต่อเวลา” “อดทน” “สามัคคี” “ไม่บ่น” หรืออาจจะเป็นความหมาย หรือข้อคิดจากอาเยฮ์อัลกุรอาน หรืออัลหะดีษที่พูดถึง ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา ความอดทน และความสามัคคีในการทำงานเป็นญามาอะฮ์
- 5) ผู้ที่ลดผ่านซุ่มเข้าไป ต้องนำสิ่งของและอุปกรณ์ที่นำติดตัวมาลดไปด้วย เมื่อพบคำขวัญให้อ่านคำขวัญด้วยเสียงอันดัง
- 6) เมื่อลดซุ่มผ่านพ้นออกไปแล้ว วิทยากรประจำหมู่ทุกหมู่ จะยืนรอเพื่อนำสมาชิกไปเบิกอุปกรณ์ที่พัสดุ และเข้าที่พัก (Shelter)

4.4.2 วิธีดำเนินการ

เมื่อเสร็จพิธีเปิดการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการแล้ว วิทยากรที่ทำหน้าที่เป็นพิธีกรประจำวัน นำคณะผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปที่ซุ่มประตู โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) วิทยากรที่ได้รับมอบหมายยืนรอคณะลูกเสืออยู่ที่หน้าซุ่ม ห่างจากทางเข้าซุ่ม 2 เมตร
- 2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตั้งแถวตอนลึกตามลำดับหมู่ ห่างจากผู้เรียกประมาณ 3 ก้าว
- 3) วิทยากรที่ได้รับมอบหมายจัดแถวให้เรียบร้อย แล้วจึงเชิญผู้อำนวยการฝึกอบรม
- 4) ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวปราศรัย และอธิบายแนวปฏิบัติ ลูกเสือจึงลดผ่านซุ่มเข้าไป

4.5 พิธีการเปิด-ปิดการฝึกอบรม

พิธีการเปิด-ปิดการฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมที่แสดงถึงการเริ่มต้นของการฝึกอบรม หรือ สิ้นสุดการฝึกอบรม รวมทั้งกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ คุณค่า และ ประโยชน์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ

4.5.1 การเตรียมการเปิดการฝึกอบรม

1) การเชิญประธาน

ในการเชิญประธานมาทำพิธีเปิดการฝึกอบรม เป็นรูปแบบที่ผู้เชิญจะได้ พิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้มาเป็นประธานในเบื้องต้น คือ วิทยุฒิ คุณวุฒิ ซึ่งทั้งสองประเด็นจะเป็น ส่วนประกอบที่สำคัญของ “บุคลิกลักษณะ” ซึ่งประธานควรมีความสุภาพ เรียบร้อย มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในลักษณะของงานแต่ละเรื่อง ประธานสามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจ และ ปลุกกระแสแห่งศรัทธาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นส่วนประกอบอีก ทางหนึ่งที่จะทำให้การฝึกอบรมในครั้งนั้น ๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี

2) การจัดสถานที่

ในการจัดสถานที่สำหรับพิธีเปิดการฝึกอบรม มีหลักที่ต้องนำมาพิจารณา ประกอบ เช่น จำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คณะวิทยากร ผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้มีเกียรติที่ มาร่วมในพิธีเปิดการฝึกอบรม ขนาดความกว้าง-ยาว-สูงของหลังคา ทางขึ้น-ลงของเวทีที่ใช้ในพิธีเปิด แสงสว่าง ทิศทางลม อุณหภูมิภายในอาคาร เสียงภายในห้องประชุม และเสียงภายนอกห้องประชุมที่ จะมีผลกระทบต่อพิธีเปิด ตลอดจนกลิ่นที่มารบกวน การระบายอากาศภายในห้องประชุม ระบบเสียง การจัดที่นั่งของผู้เข้ารับการฝึกอบรม การจัดที่นั่งของวิทยากรผู้มีเกียรติ ความสะดวกในการเดิน ยืน นั่งของสมาชิกทั้งหมดในห้องประชุม การตกแต่งป้ายและข้อความบนเวที การตกแต่งดอกไม้ตามจุด ต่าง ๆ ความสะอาดทั้งภายในและภายนอกห้องประชุม เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ หลักสำคัญในการจัด สถานที่คือ ต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนพิธีเปิดอย่างน้อย 1 วัน ทำการ และในระหว่างการใช้ห้อง ประชุมต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำจนเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

3) ขั้นตอนในการเตรียมงาน

3.1 สำรองสถานที่ การออกแบบตกแต่ง รูปแบบการใช้งาน และ กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นขั้นตอน สามารถปฏิบัติและตรวจสอบได้

3.2 จัดบุคลากรทำความสะอาดสถานที่ คือ ห้องประชุม เวที เพดาน พัดลม ห้องสุขา (ด้านหลังเวที) บริเวณโดยรอบห้องประชุม สำรองอุปกรณ์และแสงสว่าง หาก ชำรุดใช้การไม่ได้ให้จัดเปลี่ยนใหม่

3.3 จัดเตรียมเก้าอี้ที่นั่ง เก้าอี้รับแขกและสถานที่จัดไว้รับรอง ประธานก่อนพิธีเปิด จัดเตรียมด้าน พิธีการ เช่น การติดป้ายประกาศ คำขวัญ แทนพุด และแทน กล่าวรายงาน

3.4 การเตรียมการเกี่ยวกับเอกสารพิธีการ เช่น คำกล่าวรายงาน ต่อประธาน คำกล่าวตอบของประธาน (พิมพ์ขนาดตัวโตและใส่แฟ้มให้เรียบร้อย) เขียนกำกับหน้าแฟ้มให้ชัดเจน เพราะอาจเกิดผิดพลาดสับเปลี่ยนขึ้นได้ สูจิบัตรของงาน ของที่ระลึก เกียรติบัตร ค่าตอบแทนประธาน (ถ้ามี) โดยดูโอกาสที่เหมาะสมไม่ประเจิดประเจ้อ

3.5 การเชิญสื่อมวลชน เพื่อเผยแพร่ข่าวการฝึกอบรม

3.6 จัดพิมพ์ชื่อประธาน ผู้กล่าวรายงาน พร้อมตำแหน่ง ตั้งไว้ที่
แทนพูดอย่างชัดเจน

3.7 กำหนดและเตรียมพิธีกรในพิธีเปิด

4.5.2 พิธีการเปิดการฝึกอบรม

- 1) พิธีกรเชิญประธาน
- 2) พิธีกรเชิญผู้กล่าวรายงาน กล่าวรายงานประธาน
- 3) ประธานในพิธีกล่าวปราศรัยและเปิดการฝึกอบรม
- 4) มอบของที่ระลึกแก่ประธาน

4.5.3 การเตรียมการปิดการฝึกอบรม

1) การเชิญประธานในการเชิญประธานมาทำพิธีปิดการฝึกอบรม ควรมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับประธานพิธีเปิดตามความเหมาะสม
2) การจัดสถานที่การจัดสถานที่ที่มีลักษณะและรูปแบบเช่นเดียวกับสถานที่
ในพิธีเปิด

3) ขั้นตอนในการเตรียมงาน เช่นเดียวกับพิธีเปิดมีข้อแตกต่างดังต่อไปนี้

3.1 ไม่มีพิธีการทางศาสนาและถวายราชสักการะ

3.2 มีการเตรียมมุขมิตรและเครื่องหมายผ่านการฝึกอบรม

3.3 นัดหมายผู้แทนผู้เข้ารับการฝึกอบรม กล่าวแสดงความรู้สึก

เกี่ยวกับการฝึกอบรมพิธีการปิดการฝึกอบรม

4.5.4 พิธีปิดการฝึกอบรมจะปฏิบัติหลังเสร็จสิ้นการอภิปรายซักถามปัญหาในการฝึกอบรมแล้ว

1) กรณีประธานเป็นผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรม

1.1 พิธีกรเชิญผู้แทนผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล่าวแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการ
ฝึกอบรม

1.2 ผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรมประกาศผลการฝึกอบรม

1.3 มอบมุขมิตรและเครื่องหมายผ่านการฝึกอบรม

1.4 ผู้อำนวยความสะดวกการฝึกอบรมกล่าวปราศรัยและปิดการฝึกอบรม

1.5 ทบทวนคำปฏิญาณ

- 2) กรณีประธานเป็นบุคคลภายนอก
- 2.1 พิธีกรเชิญผู้แทนผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล่าวแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการฝึกอบรม
 - 2.2 ผู้อำนวยการฝึกอบรมประกาศผลการฝึกอบรม
 - 2.3 มอบวุฒิบัตรและเครื่องหมายผ่านการฝึกอบรม
 - 2.4 ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวปราศรัย
 - 2.5 เชิญประธานเข้าร่วมในพิธีปิด
 - 2.6 ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวรายงาน
 - 2.7 ประธานกล่าวปิด
 - 2.8 ทบทวนคำปฏิญาณ

4.6 พิธีการสวนสนาม

พิธีสวนสนาม หมายถึง การฝึกกระเปียบแถวอย่างหนึ่งโดยการเดินในแถวของลูกเสือที่มีระเบียบเป็นหมู่ กอง เพื่อฝึกกระเปียบวินัย ความเข้มแข็ง สง่างาม ความพร้อมเพรียง การเป็นผู้นำ การฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นพิธีการที่สำคัญของกิจการลูกเสือในการรวมลูกเสือจำนวนมาก เพื่อรับการตรวจพลสวนสนาม เนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น วันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ วันวชิราวุธงานชุมนุมลูกเสือ หรือในโอกาสเป็นเกียรติให้กับบุคคลสำคัญ

4.6.1 โอกาสในการเดินสวนสนามของลูกเสือ

- 1) วันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 2) วันวชิราวุธ
- 3) พิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือ
- 4) เพื่อเป็นเกียรติให้กับบุคคลสำคัญ
- 5) พิธีรับพระราชทานธงลูกเสือประจำจังหวัด

4.6.2 ขั้นตอนในพิธีการสวนสนามของลูกเสือ

- 1) การเตรียมการ
 - 1.1 กำหนดวัน เวลา สถานที่ และบุคลากรในพิธีการสวนสนาม
 - 1.2 กำหนดหน่วยงานของลูกเสือที่จะมาร่วมในการสวนสนาม
 - 1.3 ประชุมชี้แจงหัวหน้าหน่วยงานของลูกเสือที่มาร่วมในการสวนสนาม
 - 1.4 การฝึกซ้อมการเดินสวนสนามของลูกเสือและการซ้อมใหญ่
- 2) กิจกรรมในวันพิธีสวนสนาม
 - 2.1 การดำเนินการก่อนการเดินสวนสนาม
 - 2.1.1 กองลูกเสือรายงานตัวตามจุดที่กำหนด

2.1.2 จัดขบวน การจัดขบวนเพื่อเดินสวนสนาม จัด

ดังต่อไปนี้ คือ

- วงโยธวาทิต
- ลูกเสือที่ถือธงลูกเสือ 4 ประเภท ได้แก่ ธงลูกเสือสำรอง ธงลูกเสือสามัญ ธงลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ธงลูกเสือวิสามัญ
- ผู้บังคับขบวนสวนสนาม แต่งกายตามตำแหน่งทางลูกเสือ
- กองบังคับการผสม ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือแต่ละประเภทที่มาร่วมงานและไม่ได้เดินนำกองลูกเสือ
- กองลูกเสือต่าง ๆ อาจจัดเรียงลำดับตามประเภทของลูกเสือ หรือจัดเรียงลำดับตามตัวอักษรของกองลูกเสือ ทั้งนี้ตามที่ได้กำหนดประกอบด้วย
- ลูกเสือที่ทำหน้าที่ถือป้ายชื่อกองลูกเสืออยู่ด้านหน้าสุด
- ลูกเสือที่ทำหน้าที่ถือธงประจำกองลูกเสือ
- ผู้กำกับกองลูกเสือ 1 คน ถือไม้ถือมีพู่สีตามประเภท และตำแหน่งทางลูกเสือ
- รองผู้กำกับกองลูกเสือ 1 คน ถือไม้ถือเช่นเดียวกับผู้กำกับกองลูกเสือ
- กองลูกเสือ 4-6 หมู่ ถืออาวุธตามประเภทลูกเสือ จัดเป็นแถวหน้ากระดานหมู่ปีดระยะหรือจัดเป็นแถวตอนหมู่

2.1.3 เคลื่อนเข้าประจำที่ในสนาม

2.2 การต้อนรับประธานในพิธี

2.2.1 คณะผู้แทนบุคลากรทางการลูกเสือรอต้อนรับ

ประธานในพิธี ประธานในพิธีมาถึงบริเวณพลพิธี ผู้แทนลูกเสือกล่าวรายงานตัว และเชิญประธานขึ้นสู่แท่นรับความเคารพ

2.2.2 ก่อนประธานเข้าสู่แท่นรับความเคารพผู้บังคับ

ขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือตรง ทำความเคารพประธานในพิธีตรงหน้าระวัง” เมื่อประธานเข้าสู่แท่นพิธีเรียบร้อยแล้ว ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “วันทยา-วุธ” ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและลูกเสือทำความเคารพ วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีหรือเพลงมหาฤกษ์ ตามแต่กรณี เมื่อจบเพลงผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ, ตามระเบียบ-พัก”

2.2.3 ประธานจัดงานฯ กล่าวรายงาน

2.2.4 ประกอบกิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ เช่นว่าการ

มอบธง การมอบเกียรติบัตร การมอบเหรียญลูกเสือสรรเสริญ การมอบโล่

2.2.5 ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ได้รับมอบหมายนำกล่าว

ทบทวนคำปฏิญาณ

2.2.6 ประธานในพิธีกล่าวให้โอวาท

2.3 การเดินสวนสนาม

2.3.1 ผู้แทนลูกเสือเป่าแตรเดี่ยวให้สัญญาณเตรียมสวนสนาม ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือ เตรียมสวนสนาม” แตรเป่าให้สัญญาณหน้าเดิน ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ขวา-หัน, แยกอาวุธ, หน้า-เดิน”

2.3.2 ขบวนของลูกเสือเริ่มออกเดินตามลำดับ นำโดยวงโยธวาทิต เมื่อผ่านประธานในพิธีกระทำความเคารพตามระเบียบปฏิบัติ จนสิ้นขบวน

2.3.3 ในกรณีที่มีการแสดงกิจกรรมลูกเสือ ให้ขบวนสวนสนามเดินออกไปจากสนามสำหรับกรณีที่ไม่มีการแสดงกิจกรรมลูกเสือให้ขบวนเดินกลับมาตั้งแถวในสนามดังเดิม เพื่อรอส่งประธานในพิธี

2.4 การแสดงกิจกรรมของลูกเสือในกรณีที่กำหนดให้มีการแสดงกิจกรรมของลูกเสือ คณะลูกเสือที่แสดงกิจกรรมออกมาแสดงกิจกรรมตามกำหนด เมื่อเสร็จสิ้นการแสดงให้รอส่งประธานในพิธี

2.5 การส่งประธานในพิธี

ประธานในพิธีฯ ลูกชั้นยืน ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือตรงทำความเคารพประธานในพิธี ตรงหน้าระวัง วันทยา-วุธ” ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและลูกเสือทำความเคารพ วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีหรือเพลงมหาฤกษ์ ตามแต่กรณี ประธานในพิธีกลับ คณะผู้แทนผู้บังคับบัญชาลูกเสือส่งประธานกลับเมื่อจบเพลงผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ เลิกแถว”

4.7 การประชุมนายหมู่ลูกเสือ

การประชุมนายหมู่ลูกเสือ หมายถึง ส่วนหนึ่งของระบบบริหารในกิจการลูกเสือโดยให้นายหมู่ลูกเสือได้มาประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาและตัดสินใจดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรักษาเกียรติ การจัดกิจกรรมของลูกเสือ การบริหารภายในของกองลูกเสือ การควบคุมการรับ-จ่ายเงินของกองลูกเสือ มีผู้กำกับกองลูกเสือคอยให้คำแนะนำและเสนอแนะ

4.7.1 ขั้นตอนในการประชุมนายหมู่ลูกเสือ

- 1) ห้องประชุม ในห้องประชุมจัดให้มี ธงชาติและพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน
- 2) โต๊ะประชุม ควรจัดให้มีเก้าอี้ประชุมตามจำนวนของนายหมู่ และจัดที่นั่งเป็นพิเศษสำหรับผู้กำกับหรือรองผู้กำกับที่จะเข้าประชุมด้วยในฐานะที่ปรึกษา โดยจัดให้นั่งอยู่ทางซ้ายของประธาน
- 3) การจัดที่นั่ง จะต้องกำหนดไว้ให้ทราบ โดยมีการเขียนป้ายหรือเครื่องหมายแสดงไว้ ณ ที่นั้น ๆ เช่น ประธาน เลขานุการ กรรมการฝ่ายต่าง ๆ และผู้กำกับลูกเสือ

4) ผู้เข้าประชุม

- นายหมู่ทุกหมู่ ถ้านายหมู่ไม่อยู่ให้รองนายหมู่เข้าประชุมแทน
- ผู้กำกับลูกเสือ ถ้าผู้กำกับไม่อยู่ให้รองผู้กำกับเข้าประชุมแทน
- ผู้ทรงคุณวุฒิที่กองลูกเสือเชิญมาเพื่อแนะนำการเป็นครั้งคราว
- การเลือกประธานและเลขานุการ

5) การเข้าห้องประชุม เลขานุการจะเป็นผู้เข้าก่อนแล้วจึงเชิญนายหมู่ต่าง ๆ เข้าห้องประชุมจนถึงประธานและที่ปรึกษาเข้าเป็นคนสุดท้ายผู้ที่เข้าประชุมก่อนที่จะเข้านั่งจะต้องแสดงความเคารพต่อธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระอยู่หัวตามลำดับเสียก่อนโดยวิธีวันทยหัตถ์ แล้วจึงไปนั่งยังที่ของตน

6) การเปิดประชุม เป็นหน้าที่ของประธานที่จะกล่าวเปิด โดยลุกขึ้นยืนหันหน้าเข้าสู่ที่ประชุมยื่นมือขวาออกไปข้างหน้าทำมุมประมาณ 45 องศา แขนเหยียดตรงแสดงรหัสของลูกเสือแล้วกล่าวว่า “บัดนี้สมาชิกของที่ประชุมได้มาครบองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมขอให้สมาชิกทั้งหลายได้ใช้สิทธิและเสรีภาพของท่านโดยเสรีในการประชุมและขอให้ถือว่าการประชุมนี้เป็นความลับไม่เปิดเผย” เมื่อประธานกล่าวจบแล้วลงมือลงมาแสดงรหัส สมาชิกที่เข้าประชุมยืนพร้อมกัน พร้อมกับยกมือขวาขึ้นแสดงรหัสลูกเสือแบบให้คำปฏิญาณของลูกเสือแล้วกล่าวพร้อมกันว่า “ข้าพเจ้าจะถือว่าการประชุมนี้เป็นความลับ เว้นไว้แต่จะได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม” เสร็จแล้วประธานนั่งลง สมาชิกนั่งลงพร้อมกัน จากนั้นจึงให้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระต่อไป โดยประธานในที่ประชุมเริ่มการประชุมด้วยการให้ทุกคนอ่านสุรعهฮัลฟาติฮะฮ์อย่างพร้อมเพียงกัน

7) การพูดในที่ประชุม ก่อนพูดต้องยกมือขออนุญาต เมื่อประธานอนุญาตจึงจะพูดได้ (และจะต้องพูดกับประธานทุกครั้ง) เมื่อเวลาพูดให้นั่ง ไม่ต้องยืน

8) การนัดหมายเรียกประชุม เป็นหน้าที่ของเลขานุการที่จะแจ้งนัดหมายไป

9) การจัดระเบียบวาระการประชุมนายหมู่ เป็นหน้าที่ของเลขานุการโดยประสานงานกับประธาน

10) เรื่องที่จะจัดเข้าวาระการประชุมนายหมู่ ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในกองลูกเสือของตน, จัดทำกำหนดการฝึกอบรม, การอยู่ค่ายพักแรม, การเงิน, การลงโทษ, การให้รางวัล, และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น

11) รายงานการประชุมของนายหมู่ ผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องถือเป็นการความลับ ไม่ควรเปิดเผยเว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม

12) การจดยางงานการประชุม เป็นหน้าที่ของเลขานุการจะต้องเป็นผู้จัดและจัดทำรายงานการประชุมบันทึก ลงในสมุดและสำเนาแจ้งให้ผู้เข้าประชุมทราบ

13) ผู้ดำรงตำแหน่งประธานที่ประชุมนายหมู่ เป็นบุคคลที่ผู้กำกับแต่งตั้งจากนายหมู่ที่นายหมู่ส่วนมากเห็นชอบด้วย

14) เลขานุการของที่ประชุม ประธานที่ประชุมเป็นผู้แต่งตั้งจากนายหมู่โดยให้นั่งอยู่ทางซ้ายของประธาน (เลขานุการจะเป็นผู้เชิญนายหมู่เข้าที่ประชุมนายหมู่ทีละคนจนถึงประธานแล้วจึงเชิญผู้กำกับฯ เป็นต้นคนสุดท้าย) เลขานุการมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นได้แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนและมติของที่ประชุมฯ

15) ผู้กำกับลูกเสือ ที่ประชุมไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม แต่มีสิทธิยับยั้งการกระทำใด ๆ ที่ผู้กำกับฯ เห็นว่าถ้าจะปล่อยให้ทำไปตามข้อตกลงของที่ประชุมแล้ว อาจก่อให้เกิดผลเสียหายขึ้นได้

16) การปิดประชุม ก่อนที่ประธานจะลุกขึ้นยืนให้ประธาน บอกกับผู้เข้าประชุมทุกคนให้ร่วมกันอ่านสุเราะฮ์อัลลัศร และดูอาปิดการประชุม หลังจากนั้นให้ประธานลุกขึ้นยืนหันหน้าเข้าสู่ที่ประชุม ยืนมือขวาออกไปข้างหน้าท่ามประมาณ 45 องศา แขนเหยียดตรงแสดงรหัสของลูกเสือ แล้วกล่าวว่า “ข้าพเจ้าขอปิดการประชุม” เมื่อประธานกล่าวจบให้นายหมู่ทุกคนลุกขึ้นยืนทำวันทยหัตถ์แก่ประธาน (ประธานทำวันทยหัตถ์ตอบ)

17) การออกจากห้องประชุม ตามลำดับดังนี้ คือ ที่ปรึกษา, ประธาน และนายหมู่ (โดยปฏิบัติพิธีการเช่นเดียวกับการเข้าห้องประชุม) เลขานุการเป็นคนสุดท้าย

4.8 พิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม (การฝึกอบรม)

พิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม (การฝึกอบรม) หมายถึง การประชุมที่จัดขึ้นรอบเสาธงของลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือที่มาร่วมกันในการเข้าค่ายพักแรม เพื่อเริ่มกิจกรรมประจำวัน กระบวนการทางการลูกเสือเป็นกระบวนการกลุ่มในการเริ่มปฏิบัติกิจกรรมประจำวันเมื่อมาอยู่ค่ายพักแรมจำเป็นจะต้องมาร่วมกันแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตามคำปฏิญาณของลูกเสือ ข้อ 1 และเพื่อนัดหมาย กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้อำนวยการฝึกอบรมได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานและให้โอวาทประจำวัน

4.8.1 การเตรียมการและการจัดสถานที่

- 1) เตรียมสถานที่และจัดเสาชธงให้เรียบร้อยพร้อมธงชาติ
- 2) นัดหมายเวลาผู้อยู่ค่ายพักแรม
- 3) กำหนดให้มีพิธีกรประจำวัน ซึ่งเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมที่ได้รับ

มอบหมาย

4.8.2 พิธีรอบเสาธงวันแรก

1) พิธีกรประจำวันยืนหน้าเสาธง ห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว ให้สัญญาณมือเรียกแถวเป็นรูปครึ่งวงกลม ลูกเสือเข้าแถวรูปครึ่งวงกลมตามลำดับหมู่ หมู่แรกอยู่ทางซ้ายมือของพิธีกร นายหมู่อยู่แนวเดียวกับพิธีกร และรองนายหมู่ของหมู่สุดท้ายอยู่ทางขวามือของพิธีกรและอยู่ในแนวเดียวกับพิธีกรพิธีกรสั่ง “จัดแถว” เมื่อเรียบร้อยแล้วสั่ง “นิ่ง” และ “ตามระเบียบ-พัก”

2) ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) ยืนอยู่หลังเสาธงพร้อมกับผู้บังคับบัญชา ลูกเสือและวิทยากรโดยผู้อำนวยการฝึกอยู่ตรงกลาง ห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว

3) พิธีกรนัดหมายหมู่บริการในการชักธงชาติ นำร้องเพลงชาติ และนำดูจากนั้นพิธีกรสั่ง “กอง-ตรง”

4) พิธีกรเชิญผู้ซัดธงชาติ แล้วถอยกลับไปยืนอยู่ในแถวผู้บังคับบัญชาลูกเสือทางขวา ลูกเสือในหมู่บริการสองคนที่มีหน้าที่ซัดธงชาติวิ่งออกมา ยืนห่างจากหน้าเสาธงประมาณ 3 ก้าว ทำวันทยหัตถ์เตรียมซัดธงชาติ

5) พิธีกรก้าวขึ้นมา 1 ก้าว สั่ง “เคารพธงชาติ-วันทยา-วุธ” (ในกรณีไม่มีอาวุธ สั่งเพียงเคารพธงชาติเท่านั้น) ทุกครั้งที่ออกคำสั่งก้าวมาข้างหน้า 1 ก้าว แล้วถอยกลับเข้าที่เดิม

6) ลูกเสือหมู่บริการนำร้องเพลงชาติ และลูกเสือซัดธงชาติขึ้น พร้อมกับลูกเสือทุกคนร้องเพลงชาติจนจบ ลูกเสือที่ซัดธงชาติผูกเชือกที่ซัดธงชาติ ทำความเคารพ กลับหลังหันวิ่งเข้าที่เดิม

7) พิธีกร สั่ง “เรียบ-อาวุธ” (ในกรณีไม่มีอาวุธ ไม่ต้องสั่ง)

8) พิธีกร สั่ง “ถอดหมวก” ลูกเสือถอดหมวก ยกมือขึ้นเพื่อเตรียมขอคูอลูกเสือในหมู่บริการนำคูอา เมื่อคูอาจบแล้วพิธีกร สั่ง “สงบนิ่ง” แล้วสั่ง “สวมหมวก” “ตามระเบียบ-พัก”

9) พิธีกร เชิญผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวปราศรัย ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) เดินมาที่หน้าเสาธง พิธีกร สั่ง “กอง-ตรง” “วันทยา-วุธ” เมื่อผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) รับความเคารพพิธีกรสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก” (ในกรณีไม่มีอาวุธ ใช้เฉพาะคำสั่ง “กอง-ตรง” และ “ตามระเบียบ-พัก”)

10) ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวคำปราศรัย และให้โอวาท เมื่อจบแล้วพิธีกรสั่ง “กอง-ตรง” “วันทยา-วุธ” เมื่อผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) รับความเคารพ พิธีกรสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก” (ในกรณีไม่มีอาวุธ ใช้เฉพาะคำสั่ง “กอง-ตรง” และ “ตามระเบียบ-พัก”)

11) ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กลับเข้าที่เดิม พิธีกรเดินไปที่หน้าเสาธง กล่าวนัดหมายกิจกรรมประจำวัน จากนั้นสั่ง “กอง-ตรง” “กอง-แยก” ลูกเสือทำขวาหันแล้วแยกย้ายกันออกไปเป็นหมู่ปฏิบัติตามที่นัดหมายเสร็จพิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม

4.8.3 พิธีรอบเสาธงวันถัดไป

ให้ดำเนินการตามขั้นตอนในพิธีรอบเสาธงวันแรก ตั้งแต่ข้อ 1-9 แล้วดำเนินการต่อไป ดังต่อไปนี้

10) ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวทักทายแล้วเชิญคณะสายตรวจรายงานผลการตรวจเยี่ยมเรื่องที่มอบหมาย เมื่อสายตรวจรายงานผลเรียบร้อยแล้ว ในกรณีที่มีรางวัลหรือกิจกรรมพิเศษอื่นใดที่เกี่ยวกับลูกเสือก็อาจดำเนินการได้ตามความเหมาะสม หลังจากนั้นผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กล่าวสรุปผลงาน ให้ข้อคิดเห็น และให้โอวาท

11) พิธีกร สั่ง “กอง-ตรง” “วันทยา-วุธ” เมื่อผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) รับความเคารพ พิธีกรสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก” (ในกรณีไม่มีอาวุธ ใช้เฉพาะคำสั่ง “กอง-ตรง” และ “ตามระเบียบ-พัก”)

12) ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) กลับเข้าที่เดิม พิธีกรเดินไปที่หน้าเสาธง กล่าวนัดหมายกิจกรรมประจำวัน จากนั้นสั่ง “กอง-ตรง” “กอง-แยก” ลูกเสือทำขวาหันแล้วแยกย้ายกันออกไปเป็นหมู่ปฏิบัติตามที่นัดหมาย

เวลา 18.00 น. ของทุกวัน ลูกเสือหมู่บริการ 2 คน ที่ได้รับมอบหมาย แต่งเครื่องแบบลูกเสือมาซักธงชาติลง ตามสัญญาณนกหวีดพิธีรอบเสาธงหลัง

4.8.4 พิธีปิดการอยู่ค่ายพักแรม (ฝึกอบรม)

1) พิธีกรประจำวันยืนหน้าเสาธง ห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว ให้สัญญาณมือเรียกแถวเป็น รูปครึ่งวงกลม ลูกเสือเข้าแถวรูปครึ่งวงกลมตามลำดับหมู่ หมู่แรกอยู่ทางซ้ายมือของพิธีกร นายหมู่อยู่แนวเดียวกับพิธีกร และรองนายหมู่ของหมู่สุดท้ายอยู่ทางขวามือของพิธีกรและอยู่ในแนวเดียวกับพิธีกร พิธีกรสั่ง “จัดแถว” เมื่อเรียบร้อยแล้วสั่ง “นิ่ง” และ “ตามระเบียบ-พัก”

2) ผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) ยืนอยู่หลังเสาธงพร้อมกับผู้บังคับบัญชา ลูกเสือและวิทยากรโดยผู้อำนวยการค่าย (ฝึกอบรม) อยู่ตรงกลาง ห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว

3) พิธีกรนัดหมายหมู่บริการในการนำดุดา ชักธงชาติ จากนั้น พิธีกรสั่ง “กอง-ตรง”

4) พิธีกร สั่ง “ถอดหมวก” ลูกเสือถอดหมวก ยกมือขึ้นเตรียมขอดุดา ลูกเสือในหมู่บริการนำดุดา เมื่อกล่าวดุดาจบแล้วพิธีกร สั่ง “สงบนิ่ง” แล้วสั่ง “สวมหมวก”

5) พิธีกรเชิญผู้ชักธงชาติ แล้วถอยกลับไปยืนอยู่ในแถวผู้บังคับบัญชาลูกเสือทางขวา ลูกเสือในหมู่บริการสองคนที่มีหน้าที่ชักธงชาติวิ่งออกมา ยืนห่างจากหน้าเสาธงประมาณ 3 ก้าว ทำวันทยหัตถ์เตรียม ชักธงชาติลง

6) พิธีกรก้าวขึ้นมา 1 ก้าว สั่ง “เคารพธงชาติ-วันทยา-วุธ” (ในกรณีไม่มีอาวุธ สั่งเพียงเคารพธงชาติเท่านั้น) ทุกครั้งที่ออกคำสั่งก้าวมาข้างหน้า 1 ก้าว แล้วถอยกลับเข้าที่เดิม

7) ลูกเสือที่ชักธงชาติลง ผูกเชือก แล้วทำความเคารพ กลับหลังหัน วิ่งเข้าที่เดิม

8) พิธีกร สั่ง “เรียบ-อาวุธ” “กลับหลัง-หัน” “วางอาวุธ” “กลับหลัง-หัน” (ในกรณีไม่มีอาวุธไม่ต้องสั่ง)

9) พิธีกร สั่งให้ลูกเสือ และเชิญคณะผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (วิทยากร) เข้าร่วมจับมือเป็นวงกลม โดยมีการแยกหญิง แยกชายคนละหนึ่งวงแล้วนำร้องเพลงสามัคคีชุมนุมร่วมกัน

กิจกรรมตอนท้ายของพิธีปิดนี้ อาจจัดกิจกรรมเสริมได้ตามความเหมาะสม เช่น การร้องเพลงจับมืออำลา การแลกของที่ระลึก

4.9 พิธีการลูกเสือสำรอง และการทำความเคารพเป็นหมู่ (แกรนด์ฮาวล์) และพิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง

การทำแกรนด์ฮาวล์ หมายถึง การทำความเคารพเป็นหมู่ โดยการเปล่งเสียงและประกอบด้วยท่าทางที่แสดงออกสอดคล้องกับเสียงที่เปล่งออกมา เป็นการทำความเคารพของลูกเสือ

สำรวจ พร้อมกันทั้งกองต่อหน้าผู้กำกับลูกเสือหรือรองผู้กำกับลูกเสือ ซึ่งสวมบทบาทเป็นหัวหน้าฝูงหมาป่า (อาเคล่า) ซึ่งมีความเป็นมาจากนิทานป่าดงพงพี เรื่อง เมาคลีลูกหมาป่า เป็นการเลียนแบบสัตว์ คือฝูงหมาป่าที่แสดงออกถึงความพร้อมเพรียงและความมีระเบียบวินัย เป็นการรวมตัวของฝูงหมาป่าที่บริเวณผาประชุมในป่า “ซีโอนี” (SEE-O-NEE PARK) ในลักษณะรูปแบบวงกลม (Rock Circle) โดยที่บรรดาฝูงหมาป่าเหล่านั้นจะนั่งล้อมเป็นวงกลม เมื่ออาเคล่า (AKELA) หัวหน้าฝูงหมาป่าปรากฏตัว หมาป่าทั้งฝูงจะหอนขึ้นพร้อมกัน เพื่อเป็นการต้อนรับและให้เกียรติแก่หัวหน้าหมาป่าด้วยเสียงอันดังและพร้อมเพรียง ซึ่งแสดงออกถึงความเคารพ ศรัทธาต่อผู้นำของพวกเขาเป็นการเห่าหอนที่ยิ่งใหญ่ (Grand Howl) ซึ่งถือเป็นต้นแบบของพิธีการลูกเสือสำรวจที่นำมาประยุกต์ใช้ในกองลูกเสือสำรวจ เรียกว่า “การทำแกรนด์ฮาวล์” (Grand Howl)

4.9.1 การทำความเคารพเป็นหมู่

การทำแกรนด์ฮาวล์ มีวิธีการและขั้นตอนที่ต่อเนื่องและมีความสอดคล้องทั้งการเปล่งเสียงกิริยา การออกท่าทาง บุคลิกภาพของผู้เรียก (ผู้กำกับลูกเสือ) ที่ต้องมีความสง่าผ่าเผย และแสดงถึงความน่ายำเกรง จึงจะทำให้การทำแกรนด์ฮาวล์เป็นไปอย่างน่าศรัทธา โดยปฏิบัติเรียงตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

- 1) ผู้เรียก (ผู้กำกับลูกเสือ) จะต้องเลือกที่จะยืนเรียกให้เหมาะสม สายตาสามารถมองเห็นเด็กทุกคนได้อย่างชัดเจน (ลูกเสือสำรวจ/ฝูงหมาป่า)
- 2) ผู้กำกับลูกเสือ เปล่งเสียงเรียก (ดัง) แพ้ก-แพ้ก-แพ้ก 3 ครั้ง โดยเสียงเรียก “แพ้ก” ครั้งสุดท้าย (ครั้งที่ 3) ให้เปล่งเสียงดังและหนักแน่นกว่าครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 พร้อมกับทำสัญญาณมือแกว่งรอบตัวเป็นรูปวงกลม
- 3) ลูกเสือสำรวจเมื่อได้ยินเสียงเรียกของผู้กำกับลูกเสือ ลูกเสือทุกคนจะต้องขานรับพร้อมกันทันทีด้วยเสียงดังเช่นกันว่า “แพ้ก” แล้ววิ่งมาเข้าแถวเป็นรูปวงกลมเล็ก (Rock Circle) รอบตัวผู้กำกับลูกเสือ ให้หัวไหล่ชิดกัน (นายหมู่ของหมู่บริการยืนอยู่ตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือ) จากนั้นก็เรียงไปตามลำดับ
- 4) ผู้กำกับลูกเสือมองดูการยืนของลูกเสือให้เรียบร้อย สวยงาม และอยู่ในความพร้อม แล้วผายมือทั้งสองออกไปข้าง ๆ ลำตัวเล็กน้อย โดยนิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน หงายฝ่ามือขึ้น แล้วลดมือลงอยู่ในท่าตรง
- 5) ลูกเสือสำรวจเมื่อเห็นสัญญาณนี้ ทุกคนจับมือกันถอยหลัง ขยายวงเล็กออกไปเป็นรูปวงกลมใหญ่ (Parade Circle) จนแขนตึง ทุกคนปล่อยมือลงมาอยู่ในท่าตรง และจัดวงกลมให้เรียบร้อย (ผู้กำกับลูกเสือต้องช่วยจัดด้วย)
- 6) ผู้กำกับลูกเสือจัดแถวรูปวงกลมให้เรียบร้อย แล้วจึงกางแขนทั้งสองข้างขึ้นเสมอหัวไหล่เป็นมุมฉากกับลำตัว และขนานกับพื้น ฝ่ามือแบหงายขึ้น นิ้วทั้งห้านิ้วเรียงชิดติดกัน พลิกฝ่ามือคว่ำลงและงอข้อมือ ให้ตั้งฉากกับแขน (เป็นสัญญาณมือให้ลูกเสือทุกคนนั่งลง)
- 7) ลูกเสือสำรวจทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือ ให้รับย่อตัวนั่งลงทันทีบนส้นเท้าทั้งสอง แขนทั้งสองข้างเหยียดตรงที่มลงพื้นดิน ขาทั้งสองข้างแบะออก ให้แขนทั้งสองข้างอยู่ตรงกลางระหว่างขามือทั้งสองข้างที่มลงพื้นดินต้องขนานกัน นิ้วชี้และนิ้วกลางทั้งสอง

มือ เขี่ยคชิตติดกันและแตะพื้นดินนิ้วอื่น ๆ พับงอไว้ในอุ้งมือ (ใช้นิ้วหัวแม่มือกดนิ้วกลางและนิ้วก้อยไว้)

8) ผู้กำกับลูกเสือมองดูลูกเสือทุกคนอยู่ในความเรียบร้อยและพร้อมเพรียงแล้ว จึงพลิกฝ่ามือทั้งสองหงายขึ้น ปลายมือเขี่ยคตรง นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน (เป็นสัญญาณมือให้ลูกเสือเปล่งเสียงร้องพร้อมกัน)

9) ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือนี้ ต่างเปล่งเสียงร้องโดยพร้อมเพรียงกันว่า “ยา-อัลลอฮฺ,เรา-จะ-ทำ-ดี-ที่-สุด” พอสิ้นคำว่า “สุด” ให้ลูกเสือทุกคนกระโดดลุกขึ้นยืนโดยพร้อมเพรียงกัน เท้าทั้งสองชิดติดกัน พร้อมกับยกมือทั้งสองแนบศีรษะทั้งสองข้าง แต่ให้อยู่เหนือใบหู นิ้วชี้และนิ้วกลางชิดติดกัน (ลักษณะหุหมาปา)

10) นายหมู่ลูกเสือที่ทำหน้าที่หมู่บริการในวันนั้น (มีตำแหน่งการยืนตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือ) จะเปล่งเสียงขึ้นว่า “จงทำดี-จงทำดี-จงทำดี” 3 ครั้ง ดัง ๆ โดยการร้องให้หันหน้าไปทางด้านซ้าย-ตรงหน้า-และขวา ติดต่อกัน แล้วหันหน้ากลับมาตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือตามเดิม (เวลาร้องไม่ต้องผงกศีรษะ)

11) เมื่อสิ้นคำเปล่งเสียงร้อง ครั้งที่ 3 แล้ว ให้ลูกเสือสำรวจทุกคนลดมือซ้ายลงมาแนบลำตัวทันที มือแนบลำตัว ขณะเดียวกันให้ลด-ปรับมือมาทำท่าวันทยหัตถ์ แล้วเปล่งเสียงร้องอันดังพร้อมกันว่า “เราจะทำดี-จะทำดี-จะทำดี” 3 ครั้ง (ขณะที่ลูกเสือสำรวจเปล่งเสียงร้องให้ผู้กำกับลูกเสือทำวันทยหัตถ์รับตามแบบลูกเสือสำรวจ (สองนิ้ว) แล้วกล่าวคำว่า “ขอบใจแพ็ก-ขอบใจลูกเสือทุกคน-ลูกเสือจงโชคดี-ลูกเสือจงมีสุขและพบกันใหม่”

ในระหว่างทำพิธีแกรนด์ฮาวล์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น ให้รองผู้กำกับลูกเสือทั้งสองคนที่ยืนอยู่ด้านหลังผู้กำกับลูกเสือนอกวงกลมของลูกเสือสำรวจ ช่วยเป็นพี่เลี้ยงและควบคุม ดูแลลูกเสือสำรวจ ทุกคนให้อยู่ในระเบียบวินัยตลอดเวลา

4.9.2 พิธีการเปิดประชุมกองลูกเสือสำรวจ (Pack Meeting)

พิธีการเปิดประชุมกองของลูกเสือสำรวจ หมายถึง รูปแบบกิจกรรมที่สำคัญ ที่เน้นและบ่งชี้ให้ทราบว่าการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสำรวจนั้น จะต้องมีการเปิดและปิดประชุมกองทุกครั้ง จึงจะดำเนินการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ได้จัดเตรียมมา หลักสำคัญอยู่ที่ความพร้อมของผู้เรียน และความตั้งใจจริงของผู้สอน ดังนั้น การเปิดประชุมกองทุกครั้งจึงมีความสำคัญและสอดคล้อง เพื่อเป็นการสร้างสมาธิ และปรับพฤติกรรมของลูกเสือให้พร้อมต่อการรับถ่ายทอดจากผู้กำกับลูกเสือ รองผู้กำกับลูกเสือ เช่น การมีวินัย การเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือด้วยความเคารพ เริ่มต้นด้วยการทำแกรนด์ฮาวล์พิธีเคารพธงชาติ ดุอา สงบนิ่ง ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือ ทั้งนี้กระทำที่หน้าเสาธงโดยผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ

เมื่อทำพิธีเปิดประชุมกองแล้ว ก็เริ่มต้นกิจกรรมต่อไป คือ เล่นเกม ร้องเพลง เข้าสู่บทเรียนเล่านิทาน หรือเรื่องสั้นที่เป็นคติ แล้วทำพิธีปิด

กิจกรรมของลูกเสือสำรองเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กอายุ 8-11 ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้ถือเป็นยังเป็นเด็กเล็กอยู่พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กจะสามารถรับการถ่ายทอดและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นต้องอาศัยการสร้างรูปแบบ จินตนาการ การถ่ายทอด การมีอารมณ์ร่วมการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ การร้อง ทำประกอบจังหวะ การเลียนแบบสัตว์ ซึ่งแนวคิดลักษณะนี้ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลายาวนานจากต้นแบบของลูกเสือสำรอง คือ ประเทศอังกฤษ โดยผู้เป็นต้นแบบได้นำเอา “นิทานแมคลีลูกหมาป่า” มาประยุกต์ใช้ กลายเป็นนวัตกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาให้กับเด็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี จนถึงปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนของการเปิดประชุมกองดังนี้ คือ แกรนด์ฮาวล์เชิญธงขึ้น ดุอา สงบนิ่ง ตรวจ แยก

1) แกรนด์ฮาวล์ (Grand Howl)

ผู้กำกับลูกเสือยืนอยู่ตรงหน้าเสาธง ห่างจากเสาธงพอสมควร (2-3 ก้าว) เรียกลูกเสือทำแกรนด์ฮาวล์ โดยมีรองผู้กำกับลูกเสือยืนอยู่ด้านหลังผู้กำกับลูกเสือ และนอกวงกลม

2) เชิญธงขึ้น

- จัดลูกเสือที่เป็นหมู่บริการ 2 คน เป็นผู้เชิญธง ให้วิ่งเหยาะ ๆ ไปที่เสาธงห่างจากเสาธงประมาณ 3 ก้าว หมู่บริการทั้งสองคนแสดงความเคารพด้วยท้าววันทยหัตถ์พร้อมกัน คนทางขวามือก้าวไปข้างหน้า 2 ก้าว ยืนเท้าชิด โนม้ตัวเพื่อแก้เชือกธงที่ผูกอยู่กับเสาออกมาถือไว้ แล้วถอยหลังกลับมายืนคู่กับคนทางด้านซ้ายมือ ส่งเชือกให้คนด้านซ้ายมือเป็นผู้ชักธง โดยให้ฝืนธงอยู่ด้านขวา (เวลาชักธงขึ้น เชือกธงทั้งสองเส้นต้องไม่ให้หย่อน) ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้สั่งทำความเคารพ โดยออกคำสั่งว่า “แพ็ก-เคารพธงชาติ-วันทยหัตถ์” (คำสั่งวันทยหัตถ์นี้ไม่ใช่คำบอกแบ่งว่า “วันทย-หัตถ์” แต่เป็นคำบอกติดกันว่า “วันทยหัตถ์”) ลูกเสือในวงกลมทั้งหมดรวมทั้งผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับลูกเสืออื่น ๆ ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทำวันทยหัตถ์ 3 นิ้ว หมู่บริการนำร้องเพลงชาติ เมื่อธงชาติขึ้นถึงยอดเสาแล้ว ลูกเสือคนด้านขวามือเดินเข้าไปผูกเชือกธง คนด้านซ้ายมือยืนอยู่ในท่าตรง (ไม่ต้องทำวันทยหัตถ์) เมื่อผูกเชือกธงเรียบร้อยแล้วให้ถอยหลังกลับมายืนที่เดิมทั้งสองคน ทำวันทยหัตถ์พร้อมกันแล้วลดมือลง

- ลูกเสือในแถววงกลมทุกคนยังอยู่ในท่าวันทยหัตถ์ ลูกเสือผู้เชิญธงชาติวิ่งกลับไปเข้าที่ของตนในแถววงกลม และทำวันทยหัตถ์เช่นเดียวกับลูกเสือในแถววงกลม

- ผู้กำกับลูกเสือสั่งว่า “มือลง” ลูกเสือทุกคนจึงลดมือลงพร้อมกัน (ระดับกระแฉ่ง-ว่องไว-พร้อมเพรียง) ส่วนผู้กำกับลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสืออื่น ๆ ให้ลดมือลงพร้อมกับลูกเสือสองคนที่เชิญธง

3) ดุอา

- พอลดมือลงแล้ว ทุกคนอยู่ในท่าตรง แล้วถอดหมวกเตรียมตัวขอดุอา ผู้แทนหมู่บริการนำดุอา (ควรรบอกรวีกถอดหมวก ถือหมวกขณะดุอา)

4) สงบนิ่ง

- เมื่อดุอาจบแล้ว ทุกคนสงบนิ่งโดยปล่อยมือขวาที่ถือหมวกลงมาตรง ๆ มือซ้ายทับหลังมือขวา ก้มศีรษะลงมาข้างหน้า มองพื้น ใช้เวลาสงบนิ่งประมาณ 1 นาที (รำลึกถึงผู้มีพระคุณ)

5) ตรวจ

การตรวจ

- พิธีเปิดประชุมกอง จะตรวจอะไรก็ได้ เช่น ตรวจความสะอาดของร่างกาย ผม เล็บ ฟันความสะอาดอื่น ๆ สุขภาพ ความพร้อมในการเรียน ตรวจเครื่องแบบ (ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ส่งก่อน จะให้ตรวจอะไร) แต่การตรวจในตอนปิดประชุมกองนั้น ให้ตรวจเครื่องแบบเป็นสำคัญ ด้วยเหตุที่ ลูกเสือทุกคนเรียนและทำกิจกรรม จึงต้องตรวจทุกอย่างให้อยู่ในความเรียบร้อย และจะต้องแต่ง เครื่องแบบกลับบ้าน (ในกรณีที่ชั่วโมงการเรียนการสอนเป็นชั่วโมงสุดท้ายของวัน)

วิธีตรวจ

- ตามปกติผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ตรวจ แต่ในบางโอกาสผู้กำกับลูกเสืออาจมอบหมาย ให้รองผู้กำกับลูกเสือหรือนายหมู่ลูกเสือเป็นผู้ตรวจก็ได้ แล้วแต่กรณี (กิจกรรมลูกเสือการมอบหมาย ให้บุคคลอื่นมีบทบาทร่วมด้วยถือเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเน้นให้รู้ถึงหน้าที่และบทบาท)

- ในกรณีที่รองผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ตรวจ รองผู้กำกับลูกเสือจะต้องทำความเคารพผู้ กำกับลูกเสือเสียก่อนแล้วจึงไปตรวจหมู่ลูกเสือ พอไปถึงหน้าหมู่ลูกเสือที่จะรับการตรวจ นายหมู่ ลูกเสือส่งลูกเสือในหมู่ของตนว่า “หมู่สี่.....(ระบุหมู่สี่ที่จะรับการตรวจว่าสี่อะไร) ยืนตรง” ลูกเสือทุก คน ตรงนายหมู่ลูกเสือคนเดียวทำวันทยหัตถ์ แล้วลดมือลงก้าวไปข้างหน้า 1 ก้าว ทำวันทยหัตถ์แล้ว รายงานว่า “หมู่สี่.....(ระบุสี่) พร้อมที่จะรับการตรวจแล้วครับ”

- เมื่อรายงานจบ ลดมือลงถอยหลังเข้าที่เดิมอยู่ในท่าตรง ในช่วงนี้ ผู้ตรวจจะตรวจ ขณะที่อยู่ในท่าตรงก็ได้ หรือจะสั่งให้อยู่ในท่าตามระเบียบพักก็ได้ แล้วผู้ตรวจจึงทำการตรวจนายหมู่ ลูกเสือก่อนแล้วจึงตรวจลูกหมู่ต่อไปทีละคน โดยการก้าวขาไปข้างขวาทีละก้าว (ก้าวละ 1 คน โดย นายหมู่ลูกเสือต้องก้าวตามไปด้วย ในจังหวะการก้าวที่เหมือนกัน ผู้ตรวจจะได้แนะนำให้นายหมู่ ลูกเสือทราบถึงข้อบกพร่องของลูกหมู่ที่ได้รับการตรวจ เพื่อแก้ไขต่อไป)

- ในการตรวจถ้าเป็นการตรวจเครื่องแบบ เมื่อผู้ตรวจได้ตรวจถึงคนสุดท้ายแล้ว ต้อง เดินตรวจด้านหลัง จนกลับมาที่ตำแหน่งนายหมู่ลูกเสือยืน (ถ้าตรวจเครื่องแบบผู้ตรวจต้องสั่ง นายหมู่ ลูกเสือหันหลังกลับเพื่อรับการตรวจด้านหลังด้วย) ถ้าเป็นการตรวจอื่น ๆ เพียงแต่เดินตรวจด้านหน้า จนถึงคนสุดท้าย และเดินมาส่งนายหมู่ลูกเสือที่เดิม เมื่อตรวจทุกคนแล้วนายหมู่ลูกเสือกลับเข้าที่ ทำ วันทยหัตถ์ผู้ตรวจอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนายหมู่ลูกเสือจึงส่งลูกหมู่พัก รองผู้กำกับลูกเสือที่ไปตรวจ จะ กลับหลังหันรายงานสรุปให้ผู้กำกับลูกเสือทราบถึงผลการตรวจ และข้อเสนอแนะให้กับผู้กำกับลูกเสือ ทราบด้วยโดยการรายงานให้รายงานได้ทันทีเมื่อตรวจเสร็จ (ใครตรวจเสร็จก่อนรายงานก่อน)

- ในกรณีที่นายหมู่ลูกเสือเป็นผู้ตรวจ เมื่อนายหมู่ลูกเสือได้ยินคำสั่งของผู้กำกับ ลูกเสือสั่งว่า “นายหมู่ลูกเสือตรวจ” ให้ตัวนายหมู่ลูกเสือก้าวออกมาข้างหน้าแถว 1 ก้าว แล้วกลับ หลังหันเข้าหาหมู่ของตนเองที่จะทำการตรวจ ในขณะที่เดียวกันรองนายหมู่ลูกเสือต้องวิ่งอ้อมด้านหลัง หมู่ของตน แล้วเข้ายืนแทนที่ในแถวที่นายหมู่ลูกเสือยืน (เป็นการยืนแทนในตำแหน่งนายหมู่ลูกเสือ) นายหมู่ลูกเสือทำการตรวจ (วิธีตรวจก็เช่นเดียวกับรองผู้กำกับลูกเสือตรวจ) เมื่อนายหมู่ลูกเสือตรวจ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ยืนรอจนเห็นว่าทุกหมู่ตรวจเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงวิ่งไปตั้งแถวหน้ากระดาน เรียงเดี่ยวหน้าผู้กำกับลูกเสือให้ผู้กำกับลูกเสืออยู่ตรงกลางของแถวลูกเสือ (ฝั่งตรงข้าม) โดยนายหมู่ ลูกเสือบริการยืนหัวแถว สี่อื่นเข้าแถวต่อออกไปตามสี่ที่จัดเรียงไว้

- การรายงานให้นายหมูลูกเสือรายงานทีละคนโดยเรียงจากหมู่บริการก่อน คนที่รายงานจะต้องก้าวออกไปข้างหน้า 1 ก้าว ยืนตรง ทำวันทยหัตถ์แล้วรายงานผลการตรวจ ลดมือลง ถอยกลับเข้ายืนที่เดิมจนครบทุกคน ผู้กำกับลูกเสือกล่าวขอบคุณนายหมูลูกเสือทุกคน ในขณะเดียวกันก็สำรวจตัวนายหมูลูกเสือด้วย และติชมตัวนายหมูลูกเสือ เสร็จแล้วผู้กำกับลูกเสือสั่งนายหมูลูกเสือกลับเข้าที่เป็นจังหวะเดียวกับที่รองนายหมูลูกเสือวิ่งอ้อมด้านหลังกลับเข้าที่ของตนเอง จากนั้นผู้กำกับลูกเสือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อลูกเสือทุกคน แล้วออกคำสั่งว่า “แพ็ก-แยก” ให้ลูกเสือทุกคนทำขวาหันแล้วแยกย้ายกันไปปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ

4.9.3 พิธีการปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง

พิธีการปิดประชุมกอง หมายถึง กระบวนการเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรการจัดการเรียนกิจกรรมลูกเสือสำรอง ปิดท้ายด้วยพิธีการปิดประชุมกอง เพื่อให้ลูกเสือผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ ทำการนัดหมาย ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย ชักธงลง เสร็จสิ้นการเรียนบทเรียนนั้น แยกย้ายกันไป ทั้งนี้กระทำที่หน้าเสาธง โดยผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ

1) ขั้นตอนและวิธีการ

การปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง มีลักษณะที่เหมือนกับลูกเสือประเภทอื่น ๆ แต่ด้วยความที่ลูกเสือสำรองเป็นเด็กเล็ก การปิดประชุมกองในแต่ละครั้ง ต้องมีความชัดเจนและแน่นอน เพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาดได้ เช่น บทสรุปของบทเรียน การนัดหมาย ต้องชัดเจนและปฏิบัติได้ การคลายข้อสงสัยของเด็ก การตรวจสอบในเรื่องความพร้อมที่จะเข้าสู่ช่วงเวลาอื่น ๆ เช่น การเรียนวิชาอื่น การเดินทางกลับบ้านการทำกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน การปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 นัดหมาย

- ผู้กำกับลูกเสือสำรองยืนหน้าเสาธง ยืนห่างจากเสาธงพอสมควร (2 ก้าว) เรียกลูกเสือด้วยเสียงอันดัง 3 ครั้งว่า “แพ็ก-แพ็ก-แพ็ก” (แพ็กที่สามต้องใช้เสียงเน้นให้ดังและหนักแน่นกว่าสองครั้งแรก) พร้อมทั้งแสดงสัญญาณมือ โดยการแกว่งแขนเป็นวงกลมในระดับเอวไปรอบตัวผู้เรียก ประมาณ 2-3 ครั้ง จนแน่ใจว่าลูกเสือสำรองมองเห็นสัญญาณมือ

- ลูกเสือสำรองเมื่อได้ยินเสียงเรียก และเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือสำรอง “ทุกคนเปล่งเสียงด้วยเสียงอันดังโดยพร้อมเพรียงกันว่า “แพ็ก” แล้วทุกคนวิ่งมาเข้าแถวเป็นรูปวงกลมเล็ก (ลักษณะหัวไหล่ชิดกัน) ลูกเสือทุกคนจับมือกันแน่น เมื่อเรียบริบร้อยแล้วปล่อยมือ

- ผู้กำกับลูกเสือสำรวจความเรียบร้อยของลูกเสือ เหลือวงมองไปรอบ ๆ (ลักษณะเหมือนฝูงหมาป่าที่ถูกสำรวจโดยหัวหน้าหมาป่า) เมื่อลูกเสือทุกคนเข้าแถวเป็นวงกลมดีแล้ว ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณมือ โดยการผายมือทั้งสองข้างออกไปด้านข้างลำตัวระดับเอวฝ่ามือหงายขึ้น

- ลูกเสือสำรองทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือ จับมือ
กันแน่น เดินถอยหลังอย่างพร้อมเพรียงกันด้วยความรวดเร็ว ขยายเป็นวงกลมใหญ่ เมื่อลูกเสือทุกคน
ถอยหลังจนแขนตึง (จะเป็นวงกลมใหญ่ทันที) ทุกคนปล่อยมือลงอยู่ในท่าตรง

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “ตามระเบียบ-พัก” เสร็จแล้วผู้กำกับลูกเสือนัด
หมาย เช่น การนัดหมายกิจกรรมต่อไป

- การนัดหมายเรียกการตรวจในพิธีเปิดประชุมกองจะตรวจอะไรก็
ได้ เช่น ผม ฟัน เล็บ ความสะอาดของร่างกาย แต่การปิดประชุมกองทุกครั้งจะต้องตรวจในเรื่องของ
ความสะอาดและความเรียบร้อย เช่น การแต่งกายที่เรียบร้อย (เครื่องแบบทั้งหมด) ความสะอาดของ
ร่างกายทั่วไป

1.2 ตรวจ

- ผู้กำกับลูกเสือให้รองผู้กำกับลูกเสือ หรือนายหมู่ลูกเสือ เป็น
ผู้ตรวจ โดยการแต่งกายที่เรียบร้อย แล้วรายงานผลการตรวจที่หน้าแถวลูกเสือที่ตรวจแล้ว (รองผู้
กำกับลูกเสือ 1 คน ควรตรวจเพียง 1 หมู่ เท่านั้น)

- เมื่อผู้ตรวจรายงานผลการตรวจทุกหมู่แล้วผู้กำกับลูกเสือกล่าวให้
คำแนะนำและติชมผลการตรวจ

1.3 แกรนด์ฮาวล์

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “แพ็ก-ตรง” แล้วแสดงสัญญาณมือโดยกาง
แขนทั้งสองข้างออกไปเสมอไหล่ฝ่ามือทั้งสองหงายขึ้น นิ้วทั้งห้าเหยียดตรงเรียงชิดติดกัน (แขนทั้งสอง
ข้างเป็นมุมฉากกับลำตัว) ในขณะที่เดียวกันผู้กำกับลูกเสือต้องมองสำรวจลูกเสือในวงกลมทุกคน ให้นั่ง-
เงียบและอยู่ในความพร้อม แล้วจึงพลิกฝ่ามือทั้งสองข้างคว่ำลงงอข้อมือให้ตั้งฉากกับแขน ปลายมือที่งอ
งุ้มชี้ลงพื้น

- ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือให้รีบนั่งลงทันที โดยนั่งบนสัน
เท้า แขน ทั้งสองข้างเหยียดตรงเข้าทั้งสองข้างแยกออก (แบะ) และให้แขนทั้งสองข้างอยู่ด้านใน
ระหว่างเท้า นิ้วชี้และนิ้วกลางทั้งสองมือเหยียดชิดกัน แตะลงไปทีพื้นดิน นิ้วนางและนิ้วก้อยงอ โดยใช้
นิ้วหัวแม่มือกดไว้ให้นิ้วตัวมาด้านหน้าเล็กน้อย เงยหน้าขึ้น สามารถมองเห็นผู้กำกับลูกเสือได้อย่าง
ชัดเจน

- ผู้กำกับลูกเสือเมื่อเห็นลูกเสือทุกคนพร้อมแล้ว ให้พลิกฝ่ามือทั้ง
สองข้างที่งอข้อมืออยู่หงายขึ้น แขนเหยียดตรง นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน

- ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือทุกคนเปล่ง
เสียงอันดังพร้อมกันว่า “ยา-อัลลอฮฺ-เรา-จะ-ทำ-ดี-ที่-สุด” พอสิ้นเสียง ให้ลูกเสือทุกคนกระโดดขึ้นยืน
ในท่าตรง พร้อมกับยกมือทั้งสองข้างขึ้นไปแนบศีรษะ เหนือหู นิ้วชี้และนิ้วกลางเหยียดตรงชิดกัน
นิ้วนางและนิ้วก้อยงอ โดยมีนิ้วหัวแม่มือกดไว้

- นายหมู่ลูกเสือที่ทำหน้าที่เป็นหมู่บริการในวันนั้น ซึ่งยืนอยู่
ตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือเปล่งเสียงอันดังว่า “จงทำดี-จงทำดี-จงทำดี” ขณะที่เปล่งเสียงร้องให้หันหน้า
ไปทางด้านซ้ายมือ-ตรงกลาง-และขวามือ โดยหันแบบนิ่ง ๆ ไม่ต้องมีการผงกศีรษะ แล้วหันกลับมา
มองตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือตามเดิม

- เมื่อสิ้นเสียงของนายหมู่บริการ ลูกเสือทุกคนลดมือกลับมาแนบลำตัวอยู่ในท่าตรงมือขวาตกลงมาทำท่า “วันทยหัตถ์” โดยนิ้วแยกออกเป็นรูปตัววี ปลายนิ้วชี้แตะที่หางคิ้วขวา นิ้วกลางแยกออกเหยียดตรง แล้วเปล่งเสียงดังพร้อมกันว่า “เราจะทำดี-จะทำดี-จะทำดี” ขณะที่ลูกเสือเปล่งเสียงร้องผู้กำกับลูกเสือทำวันทยหัตถ์รับ โดยมีลักษณะเช่นเดียวกับลูกเสือสำรอง (2 นิ้ว) เมื่อลูกเสือกล่าวจบผู้กำกับลูกเสือจะกล่าวคำว่า “ขอบใจแพ็ก” และสั่งว่า “มือลง”

1.4 ชักธงลง

- ผู้แทนหมู่บริการ 2 คน วิ่งออกมาในลักษณะพร้อมกันอย่างสง่าผ่าเผย เพื่อมาที่เสาธงเมื่อวิ่งมาถึงเสาธงหยุดตรงหน้าเสาธง ยืนห่างจากเสาธงประมาณ 2 ก้าว อยู่ในท่าตรงทำความเคารพด้วยการวันทยหัตถ์ จากนั้นคนทางขวามือก้าวเข้าไปแก้มือที่ผูกเสาธงโดยยืนเท้าชิด เสร็จแล้วถอยกลับมายืนที่เดิมในท่าตรง ส่งเชือกผูกธงให้คนทางด้านซ้ายมือ เพื่อทำหน้าที่เป็นคนผ่อนธงลง ส่วนคนทางด้านขวามือเป็นผู้ถือเชือกที่ผูกติดอยู่กับธง ทำหน้าที่เป็นผู้ดึงเชือกธง (ต้องดึงเสมอเวลาธงขึ้นและธงลง ไม่ให้เชือกธงหย่อน)

- ผู้กำกับลูกเสือสั่งเสียงดังหนักแน่นว่า “เคารพธงชาติ - วันทยหัตถ์” ลูกเสือทุกคนทำวันทยหัตถ์ ตัวแทนหมู่บริการที่อยู่ด้านขวามือ ชักธงลง เมื่อธงชาติถูกดึงลงถึงมือ คนทางขวามือรวบเชือกเข้าไปผูกที่เสาธงให้แน่น ด้วยความกระฉับกระเฉง แล้วถอยกลับมายืนที่เดิม เสร็จแล้วทั้งสองคนทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน (โดยผู้กำกับลูกเสือเอามือลงพร้อมกับลูกเสือที่ชักธง) แล้วลูกเสือทั้งสองคนทำกลับหลังหันวิ่งกลับเข้าไปในแถวของตนเอง แล้วทำวันทยหัตถ์เหมือนกับลูกเสือทุกคน

1.5 เลิก

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “มือลง” แล้วสั่ง “แพ็ก-เลิก” เมื่อลูกเสือทุกคนได้ยินคำสั่งของผู้กำกับลูกเสือ ให้ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน และเปล่งเสียงอันดังว่า “ขอบคุณครับ” แล้วทำขวาหันแยกย้ายกันไปเป็นอันเสร็จพิธีปิดการประชุมกองลูกเสือสำรอง

4.10 พิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ

พิธีการเปิดประชุมกอง หมายถึง กิจกรรมเริ่มต้นการเรียนการสอน การทำกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ซึ่งทั้งหมดต้องเริ่มต้นด้วยพิธีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อให้ลูกเสือ ผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือ ทำพิธีเคารพธงชาติ ดุอา สงบนิ่ง ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือ โดยอาศัยรูปแบบของการเปิดประชุม กองเป็นสัญญาณเตือน ทั้งนี้ กระทำที่หน้าเสาธงโดยผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้กับลูกเสือทุกคน ได้เกิดศรัทธาและเห็นคุณค่า ความสำคัญของรูปแบบ ตลอดจนกระบวนการถ่ายทอดวิชาและกิจกรรมลูกเสือ

เมื่อเสร็จสิ้นพิธีการเปิดประชุมกองแล้ว ก็เริ่มต้นกิจกรรมต่อไป คือ การเล่น เป็นการเล่นเกมของลูกเสือที่มีสาระและเป็นประโยชน์ต่อลูกเสือ การร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่จะเรียนต่อไปถือเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน แล้วจึงเป็นเนื้อหาสาระตามหลักสูตรกำหนดจนครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องแล้วจึงทำพิธีปิดประชุมกอง

พิธีการปิดประชุมกอง หมายถึง ขั้นตอนและรูปแบบที่สอดคล้องกับการเปิดประชุมกอง เป็นกระบวนการเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ ซึ่งตอนปิดประชุมกองทุกครั้ง ผู้กำกับกองลูกเสือ หรือรองผู้กำกับกองลูกเสือจะต้องเน้นให้ลูกเสือทุกคนเข้าใจในกิจกรรมและเนื้อหาสาระว่า เมื่อเรียนผ่านไปแล้วจะได้อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน ส่วนวิธีการหรือกลวิธี จะต้องมียุและประเภทลูกเสือเป็นตัวกำหนด เพราะลูกเสือทั้งสามประเภทอยู่ในช่วงอายุที่ต่างกัน โดยมีผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ

4.10.1 พิธีการเปิดประชุมกอง

- 1) การเตรียมสถานที่ ผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบความพร้อมและความเรียบร้อยของสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับพิธี
- 2) การกำหนดนัดหมายและความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ
- 3) ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - 3.1 ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณเรียกแถว ลูกเสือเข้าแถวเป็นรูปครึ่งวงกลม หมู่ที่ 1 อยู่ซ้ายมือของผู้กำกับลูกเสือ เรียงลำดับไปจนถึงหมู่สุดท้าย
 - 3.2 ผู้กำกับลูกเสือนัดหมายกับลูกเสือหมู่บริการในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในการชักธงชาติร้องเพลงชาติ ดุอา
 - 3.3 ชักธงชาติ โดยลูกเสือหมู่บริการ 2 คน เป็นผู้ชักธงชาติ ลูกเสือหมู่บริการนำร้องเพลงชาติ ทุกคนร่วมร้องเพลงชาติพร้อมกัน
 - 3.4 ลูกเสือหมู่บริการนำดุอา ทุกคนร่วมดุอาพร้อมกัน
 - 3.5 ผู้กำกับลูกเสือสั่งสงบนิ่งเป็นเวลาประมาณ 1 นาที ทุกคนยืนสงบนิ่ง
 - 3.6 รองผู้กำกับกองลูกเสือตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือแต่ละหมู่ แล้วรายงานผู้กำกับกองลูกเสือ
 - 3.7 ผู้กำกับลูกเสือสั่งแยกย้ายเพื่อไปเข้าสู่กิจกรรมต่อไป

4.10.2 พิธีการปิดประชุมกอง

- 1) การเตรียมสถานที่ ผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบความพร้อมและความเรียบร้อยของสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับพิธี
- 2) การกำหนดนัดหมายและความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ
- 3) ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - 3.1 ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณเรียกแถว ลูกเสือเข้าแถวเป็นรูปครึ่งวงกลม หมู่ที่ 1 อยู่ซ้ายมือของผู้กำกับลูกเสือ เรียงลำดับไปจนถึงหมู่สุดท้าย

- ต่อไป
- 3.2 ผู้กำกับลูกเสือนัดหมายการเตรียมอุปกรณ์การเรียนในครั้ง
 - 3.3 รองผู้กำกับลูกเสือตรวจความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
เครื่องแบบลูกเสือ และรายงานต่อผู้กำกับกองลูกเสือ
 - 3.4 ชักธงชาติลง โดยลูกเสือหมู่บริการ 2 คน เป็นผู้ชักธงชาติลง
 - 3.5 ผู้กำกับลูกเสือสั่งเลิก

5) สรุปพิธีการของลูกเสือและเนตรนารี

รูปแบบเฉพาะของกิจกรรมทางการลูกเสือ เพื่อวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ลูกเสือทุกคนจะต้องกระทำร่วมกัน หรือมีส่วนร่วม และยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยการปฏิบัตินั้นจะต้องไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลามในทุก ๆ กระบวนการและทุก ๆ ขั้นตอน ซึ่งกิจการลูกเสือเป็นกระบวนการกลุ่มที่ต้องการความพร้อมเพรียง ความสมัครสมานสามัคคีในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของลูกเสือ จึงมีผู้ริเริ่มคิดกิจกรรมเฉพาะ เพื่อให้มีความสำคัญในการทำกิจกรรมนั้น ๆ อาทิ เช่น พิธีการถวายราชสดุดี กิจกรรมนันทนาการในภาคกลางคืน การชักธงชาติ การลอดซุ้มเข้าค่าย พิธีการเปิด-ปิดการฝึกอบรม พิธีการสวนสนาม การประชุมนายหมู่ลูกเสือ พิธีรอบเสาธงในการอยู่ค่ายพักแรม (การฝึกอบรม) พิธีการลูกเสือสำรอง การทำความเคารพเป็นหมู่ (แกรนด์ฮาวล์) และพิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง ตลอดจนพิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า มีงานวิจัยที่ทำอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมหรือศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนของรัฐและเอกชนแบบทั่วไป ซึ่งมีบริบทการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนลูกเสือและเนตรนารีที่แตกต่างจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีมิติในเรื่องของศาสนาที่เกี่ยวข้อง ส่วนหนึ่งของงานวิจัยดังกล่าวนี้มีรายละเอียดที่น่าเสนอดังต่อไปนี้

สนิธ ญ ระนอง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของจังหวัดระนอง ด้านครูผู้สอนหลักสูตรและเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์และสื่อการเรียน และการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง 2) เปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดระนอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ต่างกัน และจำแนกตามคุณวุฒิของครูผู้สอน พบว่าครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

สุนทร ทัด (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารีของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผลวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารีของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านจัดทำระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรมยังจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญตระหนักและความสำคัญ เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ด้านแต่งตั้งบุคลากรยังไม่เหมาะสม ควรแต่งตั้งจากครูผู้มีความประสงค์และมีวุฒิทางลูกเสือ ด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณให้มากขึ้น ด้านการให้คำปรึกษานิเทศ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องลูกเสือ ควรให้ผู้บริหารได้พัฒนาความรู้ให้มากขึ้นเพื่อให้คำปรึกษา นิเทศครูได้ ด้านการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมในระดับต่าง ๆ ควรส่งเสริมบุคลากรได้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากยิ่งขึ้น ด้านการชื่นชมผลงาน การให้กำลังใจต่อบุคลากรมีน้อยเนื่องจากไม่เป็นวิชาหลัก ในด้านนโยบายควรให้ความสำคัญในกิจกรรมลูกเสือและมีการยกย่องโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ดีเพื่อเป็นขวัญกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน

สุเมธ สุจริยวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง 2) สภาพการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกิจกรรมลูกเสือระดับนโยบาย ระดับกลุ่ม และระดับผู้ปฏิบัติการไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาสำคัญในการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ได้แก่ ความจำกัดของงบประมาณ ความร่วมมือของครูต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือและความสนใจในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ

สุรีย์ บุญรักษา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีโดยรวม อยู่ในระดับมาก 2) สภาพการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกิจกรรมลูกเสือระดับนโยบาย ระดับกลุ่ม และระดับผู้ปฏิบัติการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาสำคัญในการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ได้แก่ ความจำกัดของงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียน ความใส่ใจของครูต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือ

วาสนา เจริญเปลี่ยน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางในด้านการจัดบุคลากร ด้านการจัดองค์กร อยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง 2) สถานศึกษาที่สังกัดเทศบาลต่างกัน มีการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร และด้านการจัดบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา ด้านการจัดองค์กร และด้านการจัดบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีวุฒิต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษาทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระวีวรรณ ไตรคุ้มตัน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของบุคลากรโรงเรียนระดิงหินประชาสรรค์ สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าโดยรวม 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.87 ด้านการจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.27 รองลงมา ด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.81 ถ้าแยกเป็นรายด้าน 1) ด้านบุคลากร โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 2.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูต้องรับผิดชอบงานอื่นอีกมากนอกจากการจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.42 รองลงมาคือ จำนวนครูที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.88 2) ด้านงบประมาณ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 2.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ขาดการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.92 รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมเข้าค่ายแต่ละครั้งต้องการงบประมาณมาก อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.73 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 2.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อุปกรณ์ในการใช้จัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี มีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.23 รองลงมาคือ สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี มีน้อย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.85 และ 4) ด้านการจัดการโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.42 รองลงมาคือ การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ - เนตรนารี ตามความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31

พรทิพย์พา คล้ายกมล (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีแนวทางพัฒนาการบริหารงานอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางพัฒนาในแต่ละด้าน ดังนี้ 3.1) ด้านงานธุรการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนควรต้องมีการกำหนดแนวทาง และวิธีการการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือโดยศึกษาเอกสาร ตามระเบียบคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติร่วมกัน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนเข้าอบรม ศึกษาดูงานนอกสถานที่ ให้มีความรู้ความสามารถก่อนปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะงานการเงินลูกเสือ และประชุมร่วมกันจัดทำแผนพัฒนางานลูกเสือในโรงเรียน (แผนระยะยาว 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี) ให้ชัดเจน แล้วปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนด รวมทั้งจัดทำเอกสาร หลักฐานงานการเงินลูกเสือ ตามระเบียบคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน จัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ศึกษานิเทศก์ ผู้ตรวจการลูกเสือจังหวัด) ออกกำกับติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของคณะครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบข้อผิดพลาด หรือบกพร่องในการปฏิบัติงานซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ผู้นิเทศต้องแนะนำทันที ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน ด้านงานธุรการ ควรนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์ผลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข การวางแผนงาน การปฏิบัติงานการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือ การบังคับบัญชาลูกเสือ และงานการเงินลูกเสือ ตามข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ 3.2) ด้านงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนควรต้องมีการจัดทำแผนพัฒนางานวิชาการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักสูตร จัดให้มีการวิเคราะห์สภาพโรงเรียนทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นอยู่จริงเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และกำหนดแนวทาง วิธีการจัดทำเอกสาร คู่มือ และปฏิทินการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ และการรายงานกิจกรรมลูกเสือให้ชัดเจน แล้วแต่งตั้งผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานตามโครงการ กิจกรรม การเรียนการสอนลูกเสือในโรงเรียน รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม และเพียงพอกับการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน ด้านงานวิชาการ ควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง มีการรายงานกิจกรรมลูกเสือเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องทราบ พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และแปลผลไปใช้ในการตัดสินใจ วางแผนพัฒนางาน โครงการ กิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ และการรายงานกิจกรรมลูกเสือ ตามข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ อย่างต่อเนื่อง

คำรัสวิทย์ ปทุมมาศ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน สังกัดจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมจังหวัดเพชรบูรณ์เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีปัญหาในการจัดกิจกรรมลูกเสืออยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนในสังกัดจังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งการจัดการเป็น 4 ด้าน จำแนกตามขนาด

ของโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

บุญส่ง อันอาสา (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนลูกเสือมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันไป 3) ผู้บริหารและครูผู้สอนลูกเสือที่มีวุฒิลูกเสือต่างมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน 4) ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดประชุมทำความเข้าใจร่วมกันของผู้กำกับลูกเสือ ปรับปรุง แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาตนเอง เข้าฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือให้สูงขึ้น มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามทิศทาง การพัฒนา กิจกรรมและกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน

ศิริชัช สุทธิชาติ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการบริหารในส่วนตัวบ่งชี้การวางแผนกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา โดยยึดหลักการและวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ส่วนปัญหาที่พบในด้านการวางแผนคือ ผู้บริหารไม่มีการประชุมวางแผนในการจัดทำกิจกรรมแต่ละครั้งว่าจะประสบความสำเร็จในการทำงานหรือไม่ สำหรับในด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือเนตรนารีเป็นประจำทุกปี ปัญหาที่พบก็คือผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากนัก ด้านการจัดคนเข้าทำงานกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ได้มีการกระตุ้นให้ผู้ที่ไม่วุฒิทางลูกเสือได้เข้ารับการอบรมและส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมในระดับที่สูงขึ้น แต่ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้มีการประชุมของคณะกรรมการลูกเสือในโรงเรียน เพื่อที่จะรับทราบปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีที่เกิดขึ้น ในขณะที่ทางด้านการส่ง การกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ควรกระตุ้นให้ครูได้เห็นถึงความสำคัญในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีโดยพบปัญหาคือ ผู้บริหารไม่มีการนโยบายต่าง ๆ มาประเมินเพื่อกำหนดทิศทางเกี่ยวกับการสั่งการให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี สำหรับในด้านการควบคุมกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ได้มีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี โดยมีปัญหา คือ มีการให้กำลังใจบุคลากรในการปฏิบัติกิจกรรมของลูกเสือเนตรนารี น้อยมาก ดังนั้นจึงทำให้ผลการสอนกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีนั้น ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

เนตรดาว ปาลรัตน์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจกรรม

ลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ การรายงานกิจการลูกเสือในรอบปี การบังคับบัญชาลูกเสือ การเงินลูกเสือ และการจัดตั้งกองลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และกลุ่มลูกเสือ
- 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ และวุฒิทางลูกเสือ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือมากกว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป สำหรับปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือส่วนใหญ่สาเหตุมาจากผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์การบริหารงานตามวัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming) โดยเฉพาะด้านการวางแผน การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือทั้ง 5 กิจกรรม ผู้บริหารให้ความสำคัญน้อยขาดการศึกษานโยบาย จุดมุ่งหมายและสภาพปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน เพื่อได้ข้อมูลในการจัดกิจกรรมลูกเสือที่ให้ข้อมูล สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง ตลอดจนขาดข้อมูลสารสนเทศ การวิเคราะห์หรวบรวม จุดเด่น จุดด้อยในการจัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อหาแนวทางส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ปัญหาจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่เกิดขึ้นได้สร้างความหวาดกลัวให้กับนักเรียน ครู และผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัญหาส่วนหนึ่งที่ทำให้การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือมีอุปสรรคในการบริหารงานตามวัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming) ที่กำหนดไว้ด้วยคุณภาพไม่บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

ปรัชญา นนทะสี (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานลูกเสือของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนลูกเสือและนายหมู่ลูกเสือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานลูกเสือโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนลูกเสือและนายหมู่ลูกเสือ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานลูกเสือตามสถานภาพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือ ด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างก้าวหน้าของลูกเสือ ด้านการให้ความร่วมมือกับสังคม และด้านการเงินลูกเสือ ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการเรียนและการสอบวิชาพิเศษลูกเสือไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนลูกเสือและนายหมู่ลูกเสือในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานลูกเสือโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกัน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างก้าวหน้าของลูกเสือด้านการให้ความร่วมมือกับสังคม และด้านการเงินลูกเสือ ส่วนด้านการเรียนและการสอบวิชาพิเศษลูกเสือไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือ ได้แก่ โรงเรียนควรจัดทำทะเบียนลูกเสือ

ให้เป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ ควรจัดกิจกรรมการเข้าค่ายพักแรมเองเพื่อฝึกกระบวนการทางลูกเสือ ไม่ควรนำชั่วโมงเรียนกิจกรรมลูกเสือไปใช้จัดกิจกรรมอื่นควรส่งเสริมให้ลูกเสือได้รับการทดสอบวิชาพิเศษตามความเหมาะสมอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 วิชาควรจัดอบรมนายหมู่ลูกเสือเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความเป็นผู้นำทางลูกเสืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนลูกเสือได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือขั้นความรู้ชั้นสูง ครูผู้สอนลูกเสือควรจัดทำเครื่องหมายและส่งเสริมให้ลูกเสือได้ประดับเครื่องหมายวิชาพิเศษ และควรจัดทำและควรจัดทำโครงการร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

สมพิชญ์ วงษ์ด้วง (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท 1.1 สภาพการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทในภาพรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะของลูกเสือ 2) ด้านการจัดหมวดกิจกรรมลูกเสือ 3) ด้านผู้กำกับลูกเสือ และ 4) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ตามลำดับ 1.2 ปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาในภาพรวม และ 2 รายการอยู่ในระดับปานกลาง แต่อีก 2 รายการอยู่ในระดับน้อย เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ 1) การจัดหมวดกิจกรรมลูกเสือ 2) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 3) คุณลักษณะของลูกเสือ และ 4) ด้านผู้กำกับลูกเสือ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท 2.1 สภาพการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งทางลูกเสือที่ได้รับแต่งตั้ง (ตาม ล.ส.) 13 เงินเดือน การผ่านการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ขนาดสถานศึกษาสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการลูกเสือหน่วยพิเศษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อจำแนกตาม เพศวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ไม่พบความแตกต่างจนถึงระดับที่มีนัยสำคัญ 2.2 ปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งทางลูกเสือที่ได้รับแต่งตั้ง (ตาม ล.ส.) 13 เงินเดือน การผ่านการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ขนาดสถานศึกษาสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการลูกเสือหน่วยพิเศษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อจำแนกตาม ตำแหน่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ไม่พบความแตกต่างจนถึงระดับที่มีนัยสำคัญ